

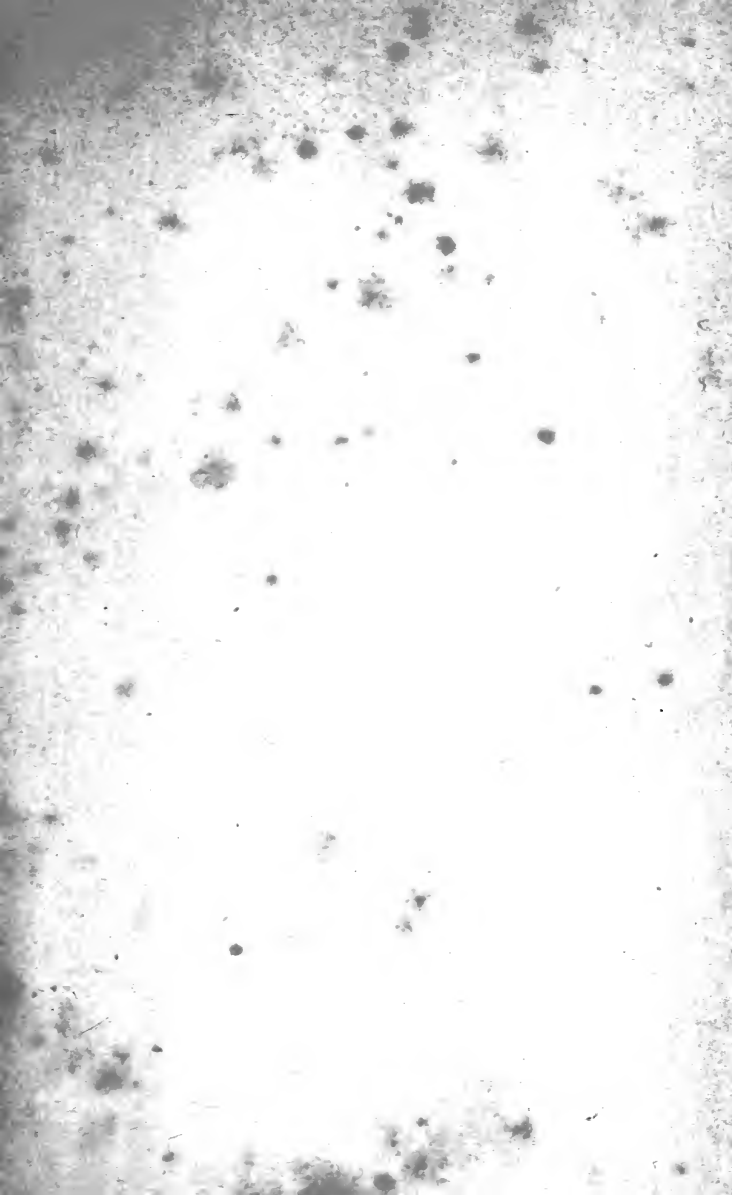

3 1761 07432822 0

5.6.6

UDVALGTE

FORTÆLLINGER

gamle og nye

af

ERIK BØGH.

H.P. HANSEN S.C.

H. W.

Udvalgte Fortællinger

gamle og nye

af
Eric Røgh.

Første Del.

København.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

Trykt hos J. Jørgensen & Co.

1876.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

EN „HISTORIES“ HISTORIE.

Om der i gamle Dage har været mere Ligevægt mellem Godtfolks Hukommelse, deres Fantasi og deres Kritik end nu om Stunder, skal jeg ikke driste mig til at afgjøre, men vist er det, at skal man have den mindste Smule Agtelse for den Hovedkilde til Historien, som kaldes »Traditionen« eller den mundlige Overlevering, saa nødsages vi næsten til at gjøre denne Forudsætning, ti naar man selv har erfaret, hvorledes Fortællingen om en eller anden Begivenhed kan undergaa den fuldstændigste Forvandling ved nogle faa Dage at kredse om i en eneste By, kan man ikke undgaa at anslaa det Restbeløb af Sandhed, der er blevet tilbage i en Fortælling, som gjennem Aarhundreder har vandret fra Slægt til Slægt og fra Land til Land — overordenlig lavt.

Jeg vil ikke tale om de forsætlige For drejelser, som Velvilje eller Uvilje kan afstedkomme, eller det forandrede Udseende, som en

digterisk begavet Fortæller med Bevidsthed kan give det ham fra anden Haand Overleverede, jeg vil blot holde mig til den Ufærd, der i vore Dage truer enhver Kendsgjerning, fra Fremstillernes Kritik netop derved, at de i god Tro — til deres egen Skarpsindighed! — genfortæller det Hørte, ikke saaledes som de har hørt det, men saaledes som de formoder, at det maa være gaaet til.

Andersens »Historie«: »Det er ganske vist« fremstiller den forsætlige og bevidste Fordrejelse saa udmærket, som det kan ske i Fabelens frie Form, og med den kan jo ikke en ubesmykket Optegnelse af en virkelig Hverdags-hændelse konkurrere, det er kun paa det ubevidste, uforsætlige Historielaveri, jeg her vil anføre et lille Exempel, for hvis uforfalskede Gjengivelse jeg kan sætte hele min Troværdighed i Pant. Kun Navnene, der hverken kan gjøre fra eller til, er ombyttede med andre.

Peter Staal var for en Snes Aar siden Medarbejder ved »Extra-Posten«, det største Blad i en af Nordens næststørste Byer. Han var et livsglad ungt Menneske paa fem, sexog-

tyve Aar, var bekendt som den, der førte Bladets livligste Pen, havde desuden skrevet en Bog, der gjorde Opsigt, og var saaledes kommet ind i den Samfundsklasse, hvis Medlemmer er kendte af Alle, og hvis mere eller mindre private Liv er hjemfaldet til Æmne for den selskabelige Samtale.

I Juleferien var han rejst ud paa Landet i Besøg hos sin Forlovedes Familie, og da en af de andre Medarbejdere ved Bladet havde overtaget hans Forretninger, til han kom tilbage, trak Rejsen lidt ud over den fastsatte Termin.

Det var en Søndag Aften i Mørkningen, at han kom tilbage fra Julerejsen. Han ringer paa hos sin Værtinde, Pigen aabner Døren, udstøder et forfærdeligt Skrig og farer hen i en Krog, da hun ser, at det er ham.

Skriget tilkalder Værtinden, men neppe ser denne sin Logerende, førend hun giver et lignende Skrig fra sig og er nær ved at daane — som det synes af Skræk.

»Men hvad Pokker er det for en Modtagelse?« — spørger han med let forklarlig Forbavselse.

— Aa, det var ikke Andet, end . . . at vi blev saa overraskede ved at se Dem! . . . Hvordan har De havt det?

— Jo Tak, godt, jeg har moret mig herligt.

— Og befundet Dem vel hele Tiden?

— Ja — ser jeg saa daarlig ud?

— Nej, aldeles ikke, tvertimod! Herregud jeg drømte saamænd mindst om, at jeg skulde se Dem igjen — i Aften!

Den brave Kone gik, Pigen blev endnu staaende en Stund og betragtede den Hjemkomne med en Rysten paa Hovedet, som om hun ikke vilde tro sine egne Øjne, men Peter Staal havde formeget at tænke paa til at lægge Mærke dertil. Han var Anmelder, og da der netop blev opført et nyt Skuespil den Aften, maatte han skynde sig at blive omklædt for ikke at komme for silde i Theatret.

Under Vejs gik han ind til sin Barber. I det han traadte ind, gjorde en indsæbet Person, der sad under Operation, et Spræt og fik sig i den Anledning et Snit af Ragekniven. Der opstod en Hvisken henne i Krogen mellem et Par yngre Indsæbere, og da en af disse derpaa fik Peter Staal under Behandling, forekom det denne, som om den unge Mand optog en paafaldende omhyggelig Synsforretning, ikke alene over hans Hals, men ogsaa over hans Nakke, der dog ikke skulde barberes.

Alt dette gjorde imidlertid endnu ikke synderligt Indtryk paa vor Ven den Gang.

Da han kom ind i Teatret, var Tilskuerpladsen mørk og Tæppet oppe. Man var i Færd med at spille Slutningsscenen af det Lystspil, der gik forud for Aftenens Nyhed, og Ingen lagde saaledes Mærke til hans Komme, men aldrig saa snart var Tæppet faldet og Lysekronen sænket, før der udbrød en forunderlig Hvisken og Fnisen fra alle Sider, og da han saa sig om, var ikke alene alle Teaterkikkerter fra Bel-Etagen uden Undtagelse rettede paa ham, men endogsaa i Parkettet havde man rejst sig rundt om ham, og i hele Kredsen var alle Kikkerterne ligeledes her vendte mod det Centrum, hvor han sad. Man saa paa ham, hviskede til sin Nabo, saa paa ham igen og lo. Hans nærmere Bekendte komplimenterede ham med paafaldende stærke Signaler, og den Forklaring, som Udtrykket i deres Ansigter tilføjede, vidnede umiskendeligt om, at Gensynet ikke blot havde fremkaldt en Glæde, men ogsaa en Morskab, som han ikke selv kunde finde nogen rimelig Grund til.

Han begyndte at føle sig i Ansigtet af Frygt for, at han muligvis kunde have glemt at aftørre Barbersæben, han mønstrede sin Paaklædning fra Øverst til Nederst for at se,

om det var nogen Uorden i den, der fremkaldte Lystigheden — Alt forgæves. Men Lorgnettingen og Hvisningen og Fnisningen og Hilsenerne vedblev ligefuldt.

Nu skyndte han sig ud. Han vilde i et af Konditorsalens Spejle grundigere efterspore Aarsagen til den mærkværdige Virkning, hans Tilsyneladelse havde fremkaldt.

Heller ikke her udeblev den. Næppe var han traadt ind i Salen, før et Jubelraab og et stormende Hurra blandet med Latter, lød ham i Møde fra en Flok af hans yngre Bekendte, der sad om et Bord. De modtog ham omtrent som et Menneske, der er faldet ned fra tredje Sal og kommer uskadt op igen med en stor Bule i sin Hat!

Han maatte til Sidst selv le med, men da hans Latter kun var en Genlyd af deres første Jubel, gav den snart Plads for hans Forundring, der udtalte sig i det, som han syntes, velbeføjede Spørgsmaal:

»Er da hele Byen blevet gal, mens jeg har været paa Landet?«

»Tvertimod, min Ven!« — forsikrede Anføreren for Latterkoret — »Kan Du tænke Dig noget Fornuftigere, end at dine Venner jubler

over at se Dig igen som et levende Bevis for, at Du — som jeg hele Tiden har sagt — er et altfor fornuftigt Menneske til . . . Hahaha! — Skaal Kammerat! Hvo druknes skal, han hænges ej!«

»Er Du da heller ikke blevet gal?« — spurgte Staal Kammeraten med stigende Forbavselse.

— Nej, jeg allermindst! Jeg har væddet om Vin med tre Forskellige og om en Frokost — hvortil jeg herved inviterer Dig — med en Fjerde om, at det var Løgn!

— Hvilket? — Det: at Du er gal?

— Nej det: at . . . Kom her og lad mig se rigtig paa Dig!

Han fik Peter Staal fat i Skjortekraven og begyndte nu at holde Syn paa samme Maade som Barberdrengen. Ogsaa de andre Bekendte stak nysgerrig Næserne frem. De Nærsynede væbnede sig endogsaa med Lorgnetter.

»Vil I se! Er her det mindste Spor af nogen Stribe? Her er ikke saa meget Rødt som et Loppestik!« — triumferede Vennen.

»Hør, gør nu ikke mig forrykt!« — udbrød Staal halv alvorlig — »Hvad betyder alle disse Narrestreger?«

— Véd Du da Ingenting? Har Du ikke hørt det?

— Hvad? Hvilket?

— Hvad man i de sidste tre Dage har fortalt med den fuldstændigste Vished?

— Nej! Hvad har man fortalt?

— Ikke Andet, end at Du havde hængt Dig, brave Ven! Det var aldeles afgjort, saa vist endogsaa, at der har været en halv Snes unge Æstetikere hos Redaktøren for at faa Din Plads ved Bladet.

— Jeg — hængt mig? Det var det Sidste, jeg vilde gøre! Hvem har lavet den Historie?

Peter Staal tog Sagen grundig. Han vilde ikke nøjes med den sædvanlige Forklaring, at »hele Byen« havde fortalt det, men foresatte sig at opspore den, der havde fortalt det til hele Byen. Som Rationalist var han overbevist om, at ingen Ting — ikke engang en Historie — kan blive til af sig selv, og som Journalist havde han allerede mere end ofte nok set, hvor nemt det gaar for Rygtets Falskmøntnere at give deres egne Paafund Virkelighedens Præg og sætte dem i Omløb som god Mønt. Ved at gaa fra Mand til Mand og bede enhver Fortæller nævne sin Hjemmelsmand haabede han

til sidst at finde den Nedrige, der havde opspundet og udspreedt det lumpne Rygte.

Vi vil hverken følge ham Skridt for Skridt paa hans Opdagelsesrejse, eller Ord for Ord gennemlæse hans Odyssé, ti begge Dele vilde blive for vidtløftige. For paa den hurtigst mulige Maade at komme til det samme Resultat, som han først naade efter en Mængde Krydstog og Kredstog og ikke uden at maatte døje mangfoldige kedelige Gentagelser, vil vi følge den modsatte Vei og med Benyttelse af hans Opdagelser begynde ved Kilden og følge Strømmen lige til den antog den nævnte Skikkelse, og for at undgaa det trættende: »sagde hun« og »sagde han«, skal jeg vælge den aller korteste af alle Fremstillingsformer: den dramatiske.

Første Scene.

»Extrapostens« Redaktionskontor om Aftenen ved Bladets Slutning. Alle Medarbejdere i fuld Virksomhed.

Redaktionssekretæren. Der kommer Kaptain Kipping! Skal vi nu være enige om: saa høfligt som muligt at smide det gamle Vrøvl ned ad Trapperne? Ellers bliver han siddende ligesom sidst og ødelægger Korrekturen!

Redaktøren. Vi er enige om ikke at svare ham et eneste overflødigt Ord. Det er nok.

Kipping. God Aften! Undskyld, hvis jeg kommer til Ulejlighed. Jeg vilde blot tale et Par Ord med Staal, men jeg ser, han er ikke kommen endnu. (Pavse.) Naar venter De ham?

Redaktionssekretæren (mørk). Vi venter ham slet ikke.

Kipping. Hvad vil det sige? (Pavse.) Han er da vel kommen tilbage fra sin Julerejse?

Redaktionssekretæren (som før). Nej!

Kipping. Men han skulde jo have været her allerede i Søndags? (Pavse.) Det var da besynderligt. (til Redaktøren): Hvad kan Grunden være til, at han ikke er kommen?

Redaktøren (trækker paa Skuldren). Forfald!

Kipping. Det var kedeligt! Jeg havde en meget vigtig Sag at fortælle ham. (Pavse.) Tror De, han kommer imorgen? (Pavse.) Eller iovermorgen?

Redaktionssekretæren. Næppe!

Kipping. Hm, det var da forunderligt! Farvel! (gaar ud — sagte, i det han standser i Forværelset ved den yngste Medarbejders Pult.) Jeg synes, at de

derinde er saa forstemte i Aften. Der er dog vel ikke Noget paa Færde med Staal?

Medarbejderen (lægger Fingeren paa Munden med et Blik mod den aabne Dør til Kontoret).

Kipping (hviskende). Han er dog vel ikke . . .

Medarbejderen (højt, i det han ængstelig med Haanden betegner, at han skal gaa) Farvel, Hr. Kap-tajn!

Anden Scene.

(En Café. Toddydrikkende og avislæsende Gæster omkring smaa Borde.)

Skuespiller Halster (læser Kritiken over Teatrets sidste Nyhed).

Kipping (kommer ind). Naa, Halster! Hvad siger De om Anmeldelserne denne Gang? »Extraposten« roser Dem jo formelig.

Halster. Ja, hvad gaar der af Peter Staal? — Han har jo ellers ikke levet for Andet end at chikanere mig.

Kipping. Aa, saa slemt har det dog vel heller ikke været! (mørk.) Han var sku i Grunden en ganske ærlig Fyr som Anmelder, hvor hensynsløs han af og til kunde synes — og han skrev morsomt . . .

Halster. Han skrev? — Hvad vil det sige? Er han gaaet bort fra Bladet?

Kipping. Ja, saadan lød det i det mindste deroppe paa Kontoret. Naar han endda bare ikke er gaaet bort fra det Hele! Redaktionens Medlemmer var saa hemmelighedsfulde, at jeg er meget bange for, at han er kommen galt afsted paa en eller anden Maade.

Tredie Scene.

(Sammesteds, ti Minuter senere.)

Klingbæk (Lyriker i egen Indbildning.) God Aften, Halster! — Har De fundet noget godt Nyt i Bladene?

Halster. Ikke just i Bladene, men for lidt siden hørte jeg en Nyhed, som maaske kan interessere Dem. De har jo ogsaa været en god Ven af denne Peter Staal —

Klingbæk. Jeg? Jeg vil se ham hængt!

Halster. Det kan jeg godt forstaa efter den Maade, hvorpaa han anmeldte Deres Digte. Hvad vilde De nu sige, hvis Skæbnen tog Dem paa Ordet, og De fik Deres Ønske opfyldt?

Klingbæk. Aa Passiar! Han er jo ude paa Landet og holder Ferie — er han blevet hængt, er det vel i en Juleleg.

Halster. Ja, ja. Jeg siger hverken, at han er blevet hængt, eller at han har hængt sig, men i dette Øieblik talte jeg med en Mand, der kom ligefra »Extrapostens« Kontor, og saa meget er vist, at Staal kommer ikke til at skrive flere Kritiker den Gang. — Det var for Resten et begavet Menneske.

Fjerde Scene.

(Selskabssal hos Doktor Post).

Yngste Frøken Post. Vi havde saamænd opgivet Dem for i Aften, Hr. Klingbæk! Hvorfor kommer De saa sent?

Klingbæk. Det var meget nær ved, at jeg slet ikke var kommet! (med lyrisk Betonning) Just da jeg var paa Veien herhen, fik jeg en Efterretning, der satte mig ud af Humør til at gaa i Selskab. De kjendte jo nok den unge Staal?

Ældste Frøken Post. Peter Staal? Min gode Ven, og — Deres stadige Kontrapart?

Klingbæk. Har været. (sukkende) Han er det ikke mere!

Begge Frøkener. Hvad siger De? — Er han død?

Klingbæk. Ja, desværre! Det er en meget sørgelig Historie. Jeg kjender ikke de nærmere Omstændigheder, jeg véd kun, at han var rejst ud paa Landet for at besøge sin Kæreste, og at det var dér, Ulykken hændte.

Ældste Frøken Post. Gud! Kan der være Tale om, at han selv . . .?

Klingbæk. Saadan synes det, men det bliver jo vel sagtens dysset ned.

Yngste Frøken Post. Har han skudt sig?

Klingbæk. Nej, saa romantisk har han nok ikke endt. Manden, der fortalte mig Historien, sagde det just ikke rent ud, men efter hvad jeg kunde forstaa, er det nok en Strikke, der har gjort Udslaget.

Femte Scene.

(Værelset ved Siden af Salen.)

Yngste Frøken Post (styrter ind). Har I hørt det? Er det ikke skrækkeligt? — Tænk: Peter Staal har hængt sig!

Doktor Post, Fru Post og Tante Post. Hængt sig! —?

Yngste Frøken Post. Hængt sig, ude hos sin Kæreste — hvad synes I?

Doktoren. Men hvor kunde han dog falde paa det?

Frøkenen. Der maa naturligvis være kommet Noget mellem ham og hans Forlovede. Tænk: den stakkels Pige!

Fruen. Ja det maa jo være et Naadestød for hende. Jeg kunde aldrig overleve det i hendes Sted.

Tante (der er tunghør, til Frøkenen). Hvad sagde din Moder?

Frøkenen. Hun sagde: at hun overlevede det ikke!

Tante. Hm, Hm! Herregud! — Sikken Sorg for Forældrene!

Doktoren. Ja, og de er gamle og svage-lige. Jeg kjender dem godt. De er fra min Egn. Moderen har flere Gange været opgivet af Lægerne, og Faderen ser ud til at kunne faa en Apoplexi, hvad Øjeblik det skal være.

Tante. Apoplexi! Hm, Hm!

Sjette Scene.

(Kaffeselskab hos Tante Post Dagen efter.)

Tante. Se der har vi Kaptajn Kipping. Nu skal vi nok faa Rede paa Sagen, for han plejer at vide Alting. Naa, velkommen kære

Hr. Kaptajn! Er det ikke en skrækkelig Historie med den unge Staal?

Kipping. Saa De har ogsaa hørt den! Jo, det er en meget sørgelig Historie.

Tante. Fortæl os endelig de nærmere Omstændigheder ved denne gruelige Begivenhed. De kommer jo saa meget sammen med Redaktionen af »Extraposten«.

Kipping. Det gjør jeg, og i Aftes kjendte jeg allerede det Hele, men paa Grund af det fortrolige Forhold, hvori jeg staaer til Bladet, har jeg ikke villet omtale en eneste af Detailerne. Hvad har De hørt om Sagen?

Tante. Ikke Andet end, at Staals Kæreste havde slaaet op med ham — det har formodenlig Forældrene faaet hende til, for de har nok aldrig syntes om Partiet, — det unge Menneske, der ikke kunde leve uden Pigen, gaar øjeblikkelig op paa sit Værelse og hænger sig; da Kæresten faar at vide, hvad der er sket, tager hun sig det saa nær, at det bliver hendes Død, og da Forældrene hører, at hun ikke vil kunne overleve det, bliver de jo ogsaa fortvivlede over Historien. Faderen faar et apoplektisk Tilfælde, og Moderen, der var sygelig i Forvejen, er aldeles opgiven af Lægerne!

Forholder det sig virkelig saadan, kære Hr. Kaptajn?

Kipping. Det stemmer temmelig godt med, hvad jeg hørte i Aftes, men ikke mine Ord igjen!

Syvende og sidste Scene.

(»Extrapostens« Redaktionskontor — samme Dags Aften.)

Redaktøren. Er der Ingen af Dem, der har hørt Noget fra Staal?

Redaktionssekretæren. Saa De har ogsaa hørt de forunderlige Rygter, der løber om her i Byen?

Redaktøren. Jeg véd ikke Andet, end at en af Naboens Piger har villet udspørge min Barnepige om, hvordan det forholdt sig med Staal. Hun havde sagt, at hele Byen meget godt vidste, hvordan han var kommen af Dage — hvad er det for en Historie?

Nyhedsreferenten (kommer ind). Nu kan jeg fortælle Historien aldeles korrekt. Jeg har den paa anden Haand fra Doktor Post, som har hele sin Familie ude paa Landet i den Egn, hvor Ulykken passerede: Forældrene har tvunget Staals Kæreste til at slaa op med ham, han har hængt sig, hun er styrtet død om, da hun fik det at vide, Faderen har faaet

et Slagtilfælde, og Moderen, der laa syg, er ogsaa død. Imorgen skal hele Familien begravet!

Epilog.

Dagen efter at Peter Staal var kommet tilbage, var der ikke et Menneske, som kunde begribe, hvorledes Historien var bleven opdigtet, men — nu véd vi det!

EN ISLANDSK SAGA

FRA KØBENHAVN.

Dersom De har læst den gamle islandske Saga, hvis Navn jeg i dette Øjeblik ikke er i Stand til at huske, saa véd De:

at Tole hin Stærkes Hund bed Halen af en Væder, der tilhørte Skapte paa Skare,

at Skaptens Dreng, Fin, i den Anledning lagde Snare for Toles Hund, fangede og hængte den, samt

at Toles Folk desaarsag halede Skaptens Dreng saa højt op i et Træ, at han døde deraf,

at Skapte derover rejste Klage mod Tole uden at faa Dom over ham,

at han derfor tog Selvhævn ved at lægge sig i Baghold og fælde Tole, da denne red hjem fra Altinget,

at de tre Tolesønner hævnede dette Drab ved at indebrænde Skapte, hans Hustru og deres Børn med Undtagelse af Drengen Svartulf, der var i Besøg hos sine Frænder østerpaa.

at Svartulf ved disses Hjælp ti Aar efter overfaldt og fældede de to Tolesønner paa Søn og indebrændte den tredie tilligemed hans Hustru, Hrimgerd, og hendes to Brødre,

at Svejnbjørn Tolesøns Enke, Svanhild, derfor med sin nyfødte Søn, Grim, flygtede til Norge, hvor hun blev gift med Sverkel hin Svarte og Stammaeder til en stor Slægt,

at Grim femogtyve Aar derefter kom tilbage til Island med fem Skibe, og krævede Mandebod af Svartulfs Sønner, da deres Fader ikke mere var i Live,

at han blev afvist med Haan af Svartulf-sønnerne, og derfor dræbte dem alle fem den ene efter den anden, men derpaa blev hugget tversover af deres Frænde Ulf Jærnskæg,

at Striden mellem de to Slægter vedvarede indtil de havde udryddet hinanden paa én Mand, Gaute Gejrødsøn, nær, og denne efter Altingets Dom maatte rømme Landet i syv Aar.

Skulde De tilfældigvis ikke have læst denne Saga, saa behøver De ikke at gøre Dem nogen Ulejlighed med at gennemblade hele Samlingen for at søge efter den, ti nu véd De hvem Gaute Gejrødsøn var, og hvem hans Forfædre var, og det er omtrent Alt, hvad De behøver at vide paa Forhaand, naar jeg fortæller

Dem, at den Islænder, af hvis Saga jeg vil meddele et lille Kapitel, hed Gaute Gautesen, nedstammede i lige Linje fra Gaute Gejrødsøns førstefødte Søn, var Candidatus filosofiae og opholdt sig i København paa »de stærke Mænds Tid.«

Hin Tid var meget forskellig fra vore Dage. I Slutningen af »Frederik hin Fredegodes« Regering var der vaagnet en uimodstaaelig Trang til at øve Bedrifter. Man læste Ingemanns Romaner og læste dem troende. Hver Gang Livjægerne var ude til Høstmanøver for at »skyde paa Svensken« med løst Krudt, gik der Sagn om, hvorledes de under Skinfægtningen med de andre Regimenter havde skærpet Patronerne med Grus og Smaasten, hver Gang den elskede Landsfader havde »Gebortsdag«, og Tappenstregen gik gennem Gaderne med fuld Musik, var det en Æressag for Læredrengene at faa deres Rygstykker linjerede af Politistokkene, og hver Gang de stærke Mænd havde været ude sammen og tømt de behørige Boller Punch, var det en Umulighed for dem at gaa hjem uden at øve et eller andet Storverk under Vejs, saa som at flytte Skilte, samle Morgenstjærner, rydde Danseboder og deslige.

De stærke Mænd var i Virkeligheden lige som Hakon Jarl »det sidste Glimt, den sidste Gnist af gammel nordisk Kraft og Kæmpeliv.« Det var som oftest godmodige Mænd, der kun sloges for deres Fornøjelse, aldrig for at gøre Fortred. Kun en enkelt Gang i Ny og Næ blev deres vældige Kræfter rebelske og ubændige. Da gik de ud for at lade sig fornærme, og naar dette var lykkedes dem — hvilket næsten aldrig slog fejl — foregik der en Ud-vexling af Næveslag, der som oftest efterlod sig de samme Virkninger, som Oldtidens Køllekampe. Hele Byen kendte dem, og de kendte alle hinanden indbyrdes. De tilhørte højst forskellige Lav og Samfund: Haandværkere og Handelsmænd, Lærere og Studenter. Dog var det sædvanlig Slagterne, Bryggerne, Hestepreangerne og de islandske Studenter, der havde de fleste stærke Mænd at opvise.

Man har endnu en Mængde Frasagn om de mærkelige Idrætter, der i hine Dage blev øvede af de stærke Islændere, og flere af dem klinger næsten lige saa æventyrlige for den nulevende Slægt, som Oldtidens Sagaer. Og alle udmærker de sig ved den samme storslaaede Fordringsløshed og Sky for Spræl og store Ord, der var saa betegnende for Sagnenes Helte.

Saaledes kom Gautesen en Aften hen imod Midnat ind paa Hospitalet og bad Reserve-lægen se efter, om der ikke var Noget i Vejen med hans højre Arm.

»Jo det er der rigtignok« — svarede Lægen et Øjeblik derefter. »Den er gaaet af Led oppe i Skuldren. Har De forgrebet Dem? Er De faldet? Eller hvorledes er det gaaet til?«

»Det bégriber jeg áldeles ikke« — svarede Gautesen paa sin Islandsk stadig betonende den første Stavelse i Ordene. »Jeg har ikke gjort Andet end taget mig en lille Spádseretur.«

— Men hvad er der da hændt Dem paa denne Spadseretur?

— Ikke noget særdeles Mærkværdigt.

— Har De da ikke været i Slagsmaal?

— Áldeles ikke! Oppe i Gotersgade mødte jeg rigtignok tre Karle, som ábsolut vilde op at slaas, men det havde jeg ikke Lyst til, og saa skældte de mig ud.

— Og saa?

— Ja da jeg ikke kunde faa dem til at tie paa anden Maade, saa maatte jeg tage to af dem i Brystet, en i hver Haand og slaa dem nogle enkelte Gange mod hinanden, saaledes som man slaar Bækkener i den tyrkiske Musik — saa tav de To.

— Og den Tredje?

— Han blev ved at være ubehagelig og derfor vilde jeg stoppe Munden paa ham med et lille bagvendt Tjat. Men det torde han ikke en Gang staa for. Han sprang til Side, saa jeg kom til at slaa i Luften, og da jeg ikke ramte Noget, syntes jeg nok, at jeg følte et lille Ryk oppe i Skuldren.

Hvad den ubehagelige Person vilde have faaet at føle, hvis han var blevet staaende, kan man omtrent slutte sig til.

En anden lille Historie er endnu mere betegnende for hans Kæmpesind og Kæmpekræfter. Jeg har rigtignok ogsaa hørt den fortælle om en anden stærk Mand, men efter troværdige Folks Vidnesbyrd maa han have arvet den efter Gautesen, ligesom Vilhelm Tell arvede det berømte Pileskud efter Palnatoke.

Der havde en Aften været et lille Drikkelag hos den stærke Brygger Olsen i Borgergade, og der var blevet tømt en Mængde Boller ved denne Lejlighed. Gæsterne var imidlertid stærke Mænd allesammen, og ingen af dem var derfor blevet overanstrengt derved. Kun den mindste og mindst stærke af Kæmperne var kommet saa vidt, at han begyndte at blive stridslysten.

Det var en vis Strøm, sædvanlig kaldet »Jernet«, der var bekendt som en temmelig ondartet Slagsbroder. Han havde den Svaghed, at han af og til »lidt ud paa Aftenen, naar han begyndte at blive træt, fik et lille Anfald af Gnavenhed« — som det hed i Kammeraternes evfemistiske Sprog. Denne Gnavenhed ytrede sig i en vidunderlig Færdighed i at føle sig fornærmet af enhver Forbigaaende — især af Vægterne — og i en uimodstaaelig Lyst til at »vænne Folk af med at fornærme ham.«

Da Selskabet skiltes ad, tog Verten Gautesen til Side og hviskede til ham: »Hør Gautesen: tjen mig at sørge for Jernet, saa han kommer hjem uden at gøre Fortred. Han er blevet lidt gnaven i Aften.«

»Stol paa mig, ærede Hr. Ven. Jeg skal tage ham under min Arm, og hvis han ikke vil løbe fra sin, saa indestaar jeg for, at han ikke skal gøre en Kat Fortred« — svarede Gautesen.

Og saa fik de To hinanden under Armen.

Men der var en lang Vej ud til Kristianshavn, hvor Strøm bode, og under Vejs kom de forbi en Mængde Mennesker, som »inte kunde bare sig for at fornærme ham«. Han vilde hvert Øjeblik standse for at frabede sig deres

Fornærmelser, men det lod sig ikke gøre. Gautesen fortsatte rolig sin Vej, og Strøm var nødt til at følge ham. »Jernets« højre Arm sad fast som i en Skruestik under Kæmpens venstre.

Nu blev han mere og mere gnaven og gav sig forsætlig til at slingre for om muligt at skyde sin Ledsager ned i den dybe Rendesten og derved bringe ham til at slippe. Men nej! Kæmpens Ben vare lige saa paalidelige som hans Arme.

Kan man ikke udrette Noget med Magt maa man bruge List — tænkte »Jernet«.

»Det var da Fanden, hvor De er blevet slingrende i Aften!« — udbrød han leende.

»Unegtelig! Men min Hr. Ven torde have en Anelse om, hvorfor jeg slingrer« — svarede Islænderen, høflig som altid.

»Tror De maaske, at det er mig, der er fuld?« spurgte Strøm halv stødt.

— Langt fra Hr. Ven! Hverken De eller jeg kunde blive béskænket, om ogsaa vi havde drukket den Smule Punch alene.

— Nej, lad os nu ikke prale! Jeg holder fem Daler paa, at naar jeg slipper Dem, gaar De ikke ti Skridt frem uden at træde udenfor Fliserne?

Saa snart Gautesen havde sluppet hans Arm, vilde han have løbet tvers over Gaden. Den tro Ledsager vilde da efter hans Beregning have fulgt efter og — tabt Veddemaalet.

Islænderen var troskyldig i mange Henseender, men ikke naar det galdt en Krigslist. Veddemaalet var fristende, ti han var i Penge-trang og Strøm var en velhavende Mand, der godt kunde taale at betale en lille Mulkt for sin Underfundighed. Han besluttede derfor at fange ham i hans egen Snare, men redeligt skulde det gaa til.

De var netop komne over Kongens Nytorv til Theatret. Bag dette begyndte den Gang den nu tilkastede Holmens Kanal, der var indfattet af et Bolværk, som hævede sig omtrent halvanden Alen over Gadens Højde og foroven kun havde en sædvanlig Bjælkes Brede. Derhen gik Kæmpen med sin ufrivillige Følgesvend.

»Min Hr. Ven vilde før pårere fem Rigsdaler paa at jeg ikke kunde gaa ti Skridt hen ad de brede Fliser. Jeg har kun én Specie, som jeg i Morgen skal betale for mit Logi tilligemed en anden Specie, som jeg endnu ikke har. Skal vi derfor pårere en Specie paa

at jeg gaar hundrede Skridt hen ad Bolværket uden at træde fejl?» — spurgte han.

»Specien er holdt« — svarede Strøm.

I samme Øjeblik laa han udstrakt paa Gautesens Arme, saaledes som man bærer et sovende Barn, og i det næste svævede hele hans Overlegeme ude over Kanalen. Islænderen havde benyttet en Bunke Brosten som Trappe og spadserede ganske roligt hen ad den afrundede Ryg paa Bolværket tællende 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

»Er De gal Menneske?» — stønnede Jernet i Dødsangst.

»Hverken gal eller fuld. Jeg har lovet Olsen ikke at slippe min Hr. Ven førend ved Deres Gadedør, og det skal jeg holde — 8. 9. 10. hvis De ikke ligger altfor urolig — 11. 12. 13. 14.

»Lad det være nok!» — bad den Anden skælvende og begyndte at vride sig. »De har vundet Specien — jeg giver tabt!»

»Det skal De ikke! — Jeg kan endnu meget godt tabe baade den og Dem, hvis min Hr. Ven bringer mig ud af Bálancen — 15. 16. 17. 18. 19. 20.« — forsikrede den redelige Mand.

Da han var naaet til 50, gjorde Synderen sit sidste Forsøg. »Gautesen!» — hviskede han

næsten ømt — »Sæt mig ned, men for Guds Skyld ikke til den gale Side!«

— 55. 56. Forstyr mig ikke i Tællingen!

57. 58. 59. 60. For saa maa vi begynde forfra.

— Gautesen! Jeg giver Dem to Specier . . .

— For at bære Dem dobbelt saa langt. Med største Fornøjelse — men nu ikke et Ord mere!

Synderen tav og laa dødsstille til Islænderen havde talt sit sidste Skridt og sprang ned med sin Byrde.

»Torde det være mig tilladt at spørge, om min Hr. Ven har noget at indvende mod Pá-reens Opfyldelse«, spurgte Gautesen galant — for i saa fald er jeg villig . . .

»Nej Gud bevares!« — svarede Jernet. Hans Gnavenhed var fuldstændig gaaet over. Og fra det Øjeblik var der ingen af alle de stærke Mænd, som han omtalte med saa stor Agtelse som »den stærke Islænder«. — »Det er en Karl, man kan stole paa« — sagde han altid, — »Han er sindig, og han er sikker!«

Alle Gautesens Æventyr løb dog ikke saa fredeligt af som dette. Mellem de mange Sagn

om hans Bedrifter er der især et, som paa en mærkværdig Maade minder om de Tider, da Grim Sveinbjørnsen og Blod-Fin bed Mærke i hinanden — og det var egenlig det, jeg vilde fortælle.

Jeg har hørt det af tre forskellige berømte Sagamænd omtrent enslydende i Alt, hvad der angik Helten selv. Kun i et Punkt var der Uoverensstemmelse mellem dem, idet de alle tre nævnede en af deres nærmeste Frænder som Heltens Ledsager og Sagnets Hjemmelsmand, men da denne kun kan være En og ikke Tre, og da jeg ligesaa lidt tør tvivle paa den ene Fortællers Troværdighed som paa den andens, saa vil jeg være saa samvittighedsfuld slet ikke at nævne ham.

Nok er det: Gubben var en hjertensgod menneskevenlig Mand, der ikke havde mere at bestille og tænke paa for sin egen Regning, end at han kunde anvende det meste af sin Tid paa sine Omgivelser. Han kendte alle Husets menneskelige Beboere, alle Husets Katte og næsten alle de Medmennesker og Medkatte, der gjorde Besøg hos dem. Intet, der vedkom dem, var ham uvedkommende: hele hans Interesse gik op i at studere Mennesker og Dyr, særlig dem, der færdedes i Nr. 138 paa Kultorget.

Hans Stand og Stilling nævner jeg lige saa lidt som hans For- og Efternavn. Saa meget vil allerede Enhver kunne forstaa: Han hørte til den interessante, nu næsten uddøde Familie, som i sin Tid kaldtes Originaler, og var en af dens elskværdigste Medlemmer.

Han bode i Stuen til Højre, og saa længe han var hjemme og oppe, stod hans Dør ud til Gangen aaben, naar Vejret ikke var alt for koldt. Enhver, der kom eller gik, fik en lille Passiar med ham: Herrerne, Fruerne, Børnene, og Pigerne — alle uden Undtagelse. Og Alles Fortrolighed havde han i en mærkværdig Grad. Han kendte ethvert tg., der kom i Børnenes Karakterbog og ethvert Opslag mellem Tjenestepigerne og deres Kærester.

En smuk Morgen saa han en ny Logerende flytte op til et af Studenterkamrene paa Kvisten. Det var en kæmpevoksen ung Mand med temmelig langt hvidgult Haar, tynde rødlige »Bakkenbarter«, lys fregnet Ansigtssfarve og et Par barnlig troskyldige blaa Øjne, hvis milde Udtryk stod i en besynderlig Modsætning til den uformelige Brede over Ørerne, som efter Frænologernes paalideligste Iagttagelser er ejendommelig for Rovdyr og Slagsbrødre. Det var kort sagt: Gaute Gautesen.

At han meget snart blev en af den Gamles allerintimeste Bekendte fulgte næsten af sig selv. Gubbens venlige Imødekommen og Islænderens Forladthed, den Gamles utrættelige Jagttagelseslyst og den Unges tillidsfulde Aabenhjertighed maatte straks sammenknytte disse to usædvanlige Mennesker.

Der var gaaet nogle Maaneder, i hvilke Gautesen havde levet som en Eremit. En Dag, da han kom forbi den Gamles Dør, fik Gubben fat i ham og trak ham ind til sig. Han havde lagt Mærke til, at den unge Mand i den sidste Tid var blevet mere og mere sky og adspredt i sit Væsen, og frygtede for, at der var noget Galt paa Færde. Vel vidste han, at Islænderne kunde finde sig i en langt mere ensom og nøjsom Levemaade, end nogen Københavner vilde kunne udholde, men han tænkte sig dog den Mulighed, at hans Ven paa Kvisten drev sin Askese for vidt.

»Hør nu, min kære Gautesen!« — begyndte han — »Jeg kan se, at det er galt fat med Dem, enten paa den ene eller paa den anden Maade. Hvad er der i Vejen? Er De forelsket eller forsulten eller forkølet, eller hvad Andet er det, der fejler Dem?«

»Min Helbred er meget god! — Meget god!« gentog Islænderen med et Suk.

Den mismodige Tone, hvori han udtalte denne glædelige Forsikring, gjorde den Gamle endnu mere nysgerrig efter at erfare, hvad det var for et »Men,« der skjulte sig bag ved den, men han maatte længe spørge forgæves, førend Islænderen halv undselig overgav sig med det indledende Spørgsmaal:

»Torde det være mig tilladt at tale áldeles lige ud?«

— Ih, det er jo netop derom jeg beder Dem.

— Saa vil jeg tilstaa for min ærede Hr. Ven, at jeg er i temmelig høj Grad bégavet med hvad man kalder Kræfter, og at denne Bégavelse af og til virker génerende paa Húmøret.

— Hvordan det?

— Jo . . . hjemme i det Sysse, jeg kom fra, er der ádskillige stærke Mænd, og jeg har derfor meget ofte faaet Lejlighed til at bruge mine Kræfter. Men nu er det over fem Maaneder siden, jeg rejste hjemmefra, og i al den Tid har jeg ikke haft Lejlighed til . . . til . . .

— Til at slaas? — Kære Ven! Naar det ikke er Andet, der gør dem melankolsk, saa kan det jo dog ikke være saa vanskeligt at rage sig en Dragt Prygl til.

— Jo, tillad mig, jeg véd ikke hvórlædes jeg skulde kunne opnaa et tilfredsstillende Slagsmaal. At gøre Klámmeri med Folk, der ikke kan slaas, og banke dem, vilde áldeles ikke hjælpe mig. Jeg kan kun indlade mig med stærke Mænd, og dem har jeg ikke Raad til at omgaas.

— Hm — naar Omgangen ikke skulde vare længere, end til der kunde bringes et lille Klammeri i Stand, maatte det dog vel ikke kunne være saa kostbart.

— Jo desværre! Man har sagt mig, at de stærke Mænd skulde være at træffe paa forskellige Værtshuse, men saa længe jeg ikke har faaet Friplads paa Régensen, tillader mine økonomiske Forhold mig áldeles ikke at gaa paa Tráktørsteder!

Den Gamle var den personificerede Velvilje, men hans Iagttagelseslyst var endnu større end hans Godmodighed. Naar det blev Uvejr, sad han hele Tiden ved Vinduet for at se paa Paraplyer, der vendte sig, og Hatte, der blæste af, han morede sig kostelig over at se Borger-skabet falde i Bunker, naar der var Revue paa Fælled, og det var en af hans stadige Smaafornøjelser at gaa paa Postgaarden om Morgenen for at se paa dem, der kom for silde til

Dagvognen. Et Slagsmaal mellem stærke Mænd var netop Noget for ham.

»Er der ikke Andet i Vejen, kære Ven, saa skal vi nemt faa den Sag i Orden« — svarte han. »Jeg har Raad til at gaa paa Værtshus, saa tidt jeg lyster, og naar jeg gør det, tager jeg altid en god Ven med mig. Lad os To gaa paa Æventyr sammen. Jeg trakterer, hvor vi kommer hen, til vi træffer paa Folk, som De synes om, og det generer Dem vel ikke, at jeg ser til, mens De faar Deres Lyst styret.

— Tværtimod! Det vil være mig en stor Glæde, hvis det kan more min ærede Hr. Ven, men jeg vilde saa nødig sætte Nogen i Békostning.

— Visvas! Hvad bryder jeg mig om en Femdalerslap!

Islænderen, hvis Dieter »ikke havde tordet overstige 18 Skilling« — det kunde man nemlig paa de Tider leve for, blev næsten forfærdet ved at høre en saadan Ødselhed.

»Jeg haaber, at nogle Mark skulde kunne gøre det« — skyndte han sig selv at oplyse. »I Admiralgade skal der være en Kælder, hvor man slaas meget, og hvor næsten alle Gæsterne er stærke Mænd. Dér torde det være mindre dyrt at komme i Klámmeri «

Kort og godt: Man blev enig om Sagen, og endnu samme Aften fulgtes de to Venner til den udkaarne Valplads.

Det var en saakaldt »Stegekælder,« der havde sin Søgning af underordnede Funktionærer fra Slagterboderne paa Nikolaj Torv, holstenske Sømænd fra Gammelstrand og tilfældige Gæster, der var sig bevidste at »sla' en proper Næve.« Værten selv var bekendt som en af Byens stærkeste Mænd, men han blandede sig aldrig i Gæsternes Idrætter, saa længe de ikke gik ud over hans Bohave. Det var netop ham, der en Gang paa sin Væg havde opslaaet følgende venlige:

»Anmodning til Publikum.

Di errede Herrer Giester, som behaver at slas, ombedes inte at forgribe sig paa Stolene, da der findes Knipler bav Kakkelonen.«

Da de to Venner kom der ned, bestod det forsamlede Publikum af fire sværlemmede, temmelig simpelt klædte Personer med Ringe i Ørerne og kulørte Halstørklæder. De sad om et Bord og spillede Trekort, og det Blik, hvormed de mønstrede de Indtrædende, var just ikke særdeles velvilligt. Islænderens Miner begyndte derimod øjeblikkelig at klare op, saa snart han havde taget Maal af dem.

»Det er meget respektable Personligheder.«

— hviskede han.

— Tag Dem i Agt. De er Fire.

— Det kan være nok for i Aften.

Den Gamle forlangte en Flaske Portvin.

»Føj for Fanden, hvor det skal være fint«

— lød det straks henne ved Spillebordet. Mellem Stamgæsterne paa Stedet blev det betragtet som »affektert« at drikke Andet end Øl og Brændevin.

»Det lader til at være meget imødekommende Folk« — hviskede Gautesen yderligere opmuntret, og gik, for at fordrive Tiden, mens der blev sendt Bud til Vintapperen, hen til Spillebordet. Her stillede han sig bag ved den største af Spillerne og udbrød, i det denne gjorde sit Udspil: »Saaledes vilde jeg ikke have spillet.«

Spilleren vendte sig ikke, men med den Ro, som er ejendommelig for en ægte Slagsbroder, løftede han kun lidt paa Øjenbrynene, som om en Flue var kommen ham lidt for nær. »Hør De der bag ved! De skal inte genere Dem!« — svarte han med ironisk Ligegyldighed og kastede sit næste Kort ud.

»Saa torde det være mig tilladt at sige: det var ikke klogere!« — fortsatte Gautesen.

»Nu skal jeg straks være hos Dem« — lød Svaret, og derpaa faldt det sidste Kort.

— Det var det Værste, jeg har set! —

Næppe havde Gautesen udtalt disse Ord, førend den Anden stod op og vendte sig imod ham. »Hvad siger De da om dette?« — spurgte han, i det han rettede et forfærdeligt Stød mod Islænderens Ansigt.

»Daarligere og daarligere!« — svarte Kæmpen, mens han parerede Stødet af. Og næppe var disse Ord udtalte, før den Anden baglængs gjorde en ufrivillig Luftfart, fra hvilken han kom ned paa Bordet mellem sine tre Kammerater, væltende Lys, Flasker og Glas.

Herved indtraadte der en Formørkelse, som var nær ved at være total, da kun Tranlygten ovre paa det andet Fortov kastede et mat Skær ned gennem Vinduerne, som til Nød viste, hvad der var ud, og hvad der var ind i Kælderen. Værten valgte den sidste Vej. Han tog aldeles rolig Plads bag Disken, og lod de Kæmpende fortsætte Striden efter Behag. Hvad der tildrog sig i Mørke, kunde han i værste Fald ikke blive kaldt til Vidne paa. Den Gamle fandt det derimod tjenligst at fjærne sig i den modsatte Retning. Han skyndte sig i al Stilhed op af Kælderen og lod Døren staa aaben efter sig.

Enkelthederne i den Kamp, der nu blev ført nede i Mørket, gik han Glip af, men saa Meget kunde han høre: det gik varmt til der nede. Efter at det havde tumlet og dundret, buldret og braget nogle Minuter nede i Dybet, kom den første Eruption. Det var Formanden for Spillerne, der blev kastet op af Krateret med en Fart, som om han kom ud af en Mørser. Lidt efter forlod en anden Kældereren paa samme ilfærdige Maade, og nogle faa Sekunder senere kom Gautesen op med en utydelig Masse foran sig. Det var de to Sidste, som han havde slaaet sammen, og nu tog fra hinanden igen, for at kaste dem en til hver Side, som et Par vaade Klude. Da det var gjort, stillede han sig aldeles rolig op foran Kælder døren og spurgte »om der var mere, de gode Herrer vilde ham.«

Da Ingen meldte sig, begav han sig hjemad, som en Mand, der har bragt en vigtig Sag i Orden.

Paa Hjørnet stod den Gamle og ventede ham. »Naa, hvordan har De det nu?« — spurgte han halv ængstlig.

— Tusind Tak, ærede Hr. Ven! Det har hjulpet mægtigt paa mit Béfindende.

— Ja Resultatet var jo over Maade smukt.

— Det var aldeles tilfredsstillende, og det glæder mig især, at det ikke har sat min Hr. Ven i nogen Békostning. Jeg havde ikke tordet haabe at faa en saa udmærket Motion gratis.

I det Samme kom de forbi en Lygte. Den Gamle standsede, saa paa Kæmpen og studsede. »Gratis — siger De? — Menneske! Hvor har De gjort af Deres venstre Bakkenbart?»

— Den mistede jeg i Mørket, men jeg tog straks Mærke paa den Herre, der havde taget den.

— Mærke? —

— Ja, det maa være her . . . jeg stak det ned i Vestelommen . . . her er det!

Med disse Ord fremtog han af det nævnte Gemme Noget, der lignede en Stump af en Sløjfe.

»Hvad er det?» — spurgte den Gamle forbavset.

»Det er hans ene Øre« — svarte Kæmpen rolig og stak det atter i Lommen.

Hermed begyndte Sagaen om Gaute Gautesens Idrætter. De blev imidlertid snart for mange og store, til at jeg skulde kunne optegne dem.

EN BENEFICEFORESTILLING.

Skulde De tro det? Jeg har virkelig og det for ramme Alvor været paa Brædderne!

De spørger, hvorledes det gik til — Nu vell! Det skal jeg fortælle Dem.

Jeg havde tilbragt et Par Maaneder ovre i Blekingen, dels for min Fornøjelses, dels for min Helbreds Skyld. Skønt Ingen kunde se Andet, end at jeg var begavet med den mest blomstrende Sundhed, led jeg nemlig i al Stilheden af en temmelig farlig Sygdom, som hyppigt overfalder unge Mennesker af begge Køn, især dem, der har et uroligt Temperament, Interesse for Kunsten og tilstrækkelig Forfængelighed. Jeg havde faaet Teaternykker, eller, som det hedder i Kulissesproget: Jeg var blevet bidt af en gal Skuespiller.

Det var netop i det danske Teaters mest glimrende Periode, da Oehlenschlägers Tragedier, Heibergs Vaudeviller, Scribes Lystspil og Aubers Operaer stod i fuld Flor, da Frydendahl og

Ryge endnu spillede Fædrene, Nielsen og Madam Wexschall de Elskende, da Jomfru Pätges og Jomfru Ryge, Phister og Holst var de unge lovende Talenter, og — hvad der var det Allervigtigste — da Publikum ogsaa var ungt, da man endnu turde le og græde og være begejstret i Teatret, uden at blive beskyldt for at være naiv.

Jeg havde været en flittig Teatergænger og var til Slutning bleven et saa ivrigt Medlem af Talias Menighed, at jeg var fuldt og fast besluttet paa at forsage mine Bøger, mit Brødstudium og alle mine hertil knyttede Fremtidsplaner, for helt og holdent at ofre mig til Gudindens Tjeneste. At jeg havde overordenlig Begavelse til at blive scenisk Kunstner, faldt det mig naturligvis ikke et Øjeblik ind at betvivle. Intet i Verden synes lettere for den Uindviede end at spille Komædie, især naar han er vant til kun at se gode Skuespillere; ti paa Scenen er det jo netop den fuldendte Kunst, der synes at være »ingen Kunst.« Det var min Bestemmelse at debutere i Begyndelsen af den tilstundende Sæson, og jeg havde derfor benyttet de første Sommermaaneder til, under et Besøg hos min Onkel i Blekingen, at forberede mig til min Indtrædelse paa Kunstnerbanen.

Derinde mellem Fjældene i den alvorsfulde Granskov, alene med Naturens og min egen Storhed, havde jeg allerede indstuderet mine tre Debutroller: Aksel Thorson, Romeo og Karl Moor — Mindre kunde ikke gøre det! Jeg var selv uendelig veltilfreds med disse Forstudier, og saa mig allerede i Aanden staa bekranset som Ypperstepræst i Melpomenes og Talias Tempel. Men Skæbnen vilde det anderledes. Jeg naaede ikke længer end til en vis Stad i Skaane — velbekendt, men ubenævnt — før jeg hovedkulds styrtede ned i Templets Kælderetage og slog alle mine Illusioner fordærvet i Faldet.

Da jeg paa Hjemvejen kom til bemeldte By og hørte, at et dansk Skuespillerselskab gav Sommerforestillinger paa det derværende Teater, fik jeg det Indfald at opsætte min Rejse en Dagstid, for at se, hvorledes »Hagbarth og Signe« tog sig ud paa et Provins-teater. Dette Stykke skulde nemlig Dagen efter opføres til Benefice for en af Skuespillerne.

Klokken var omtrent halv Elleve om Formiddagen, da min Skydskærre kørte ind paa Gæstgivergaarden eller »Källaren«, som deslige Steder med et traditionelt Navn endnu benævnes i de svenske Provinsbyer, og efter at jeg havde

ladet mig anvise et Værelse, gik jeg derfor straks ned i »Matsalen« for at spise Frokost. Ved det i Sverig nationale »Bränvinsbord«, der danner Ouverturen til enhver Maaltidsanretning, stod der allerede en lille Kreds af Land- og Stadboere, i Færd med at tage »Halfvan« — den anden Snaps — da jeg aabnede Døren. Deri var der intet Underligt, ti saa højt op ad Dagen har man i Sverig mangan god Gang været færdig baade med »Halfvan«, »Terzen«, »Qvarten« og »sista droppan«, men hvad der forundrede mig var: mellem de halverende Gæster at opdage min fordums Skolekammerat Valdemar Højer.

Da vi for fem Aar siden havde taget Afsked med hinanden, laa han paa Rejsen til Amerika, og hans sidste Ord lød den Gang saaledes: »Lev vel Julius! — Lev saa vel, som Du kan i denne elendige gamle Verden! — Naar Du bliver færdig med Din Doktoreksamen, kan Du lade mig det vide. Jeg haaber inden den Tid at være avanceret til Præsident i de forenede Stater, og hvis Du da har Lyst til at være min Senatskirurg, skal jeg sende en Fregat over efter Dig!«

Var hans Forhaabninger gaaede i Opfyldelse? Kom han maaske selv for at hente

mig? Hans Ydre lød formode allehaande. Mens det øvrige Selskab i al Tarvelighed var klædt i graa, brune og sorte Sommerfrakker, straaede han i fuldt Toilette: kornblaa Kjole med forgyldte (maaske endogsaa Guld-) Knapper og bred Krave og Opslag af mørkeblaat Fløjel, hvidt broderet Halstørklæde, graa Silkevest med Guldblomster og hvide Everlastings Benklæder med et dobbelt Læg ned ad hver Side. Hans Sidemand kunde, naar saa skulde være, godt fungere som amerikansk Rejsemarschal, hvad hans Ydre angik. Han var fra Øverst til Nederst klædt i gult Nankin, bar store opstaaende Flipper uden Halstørklæde, Kalvekryds og krusede Manchetter, Haaret kortklippet à la malcontent og et gulbrunt Ansigt à la orang-outang.

Jeg blev staaende tavs et Øjeblik, uvis om jeg skulde tro mine Øjne eller ikke. Nu fik Højer mig at se. Han lod ikke heller til at ville tro paa Gensynet. Tre Gange holdt han Lorgnetten for Øjet og betragtede mig tavs, men endelig udbrød han i Ejnar Tambeskælvvers Replik — ti han havde endnu bevaret sin gamle Vane at tale i Repliker:

»Hvo stander hist paa Vejen der? — Ved Thor!
Det er Jarl Hakon! — Det er Hakon Jarl!»

»Nej, saamænd er det ikke!« svarede jeg.
 »Det er en Senatskirurg *in spe*, der kommer for at gøre sin Opvartning hos de forenede Staters Præsident!« —

»Spot mig ikke, Hr. Jeronimus; I har Synd deraf!« sukkede Højer.

— »Du er altsaa ikke blevet valgt?« —

»Nej, min Ven! Den ulykkelige Coriolan har i et fortvivlet Øjeblik vendt Ryggen til Republiken og tjener nu Barbarerne. I dette Øjeblik modtog jeg mit Diplom som Bojar og Anfører for et Regiment Strelitzere. Maa jeg forestille Dig min Ulykkesfælle: Fyrst Menzikof!«

Nankinsmanden bukkede ved disse Ord meget ceremonielt med Brændevinsglasset i Haanden.

Jeg vidste næppe, hvad jeg skulde tro.
 »Herregud Valdemar!« — stammede jeg —
 »Du er altsaa virkelig gaaet i russisk Tjeneste?«

»Nej, trøst Dig, min Ven, saa slemt er det dog heller ikke! Min Despot hedder Kinkel den Eneste, han er Kongernes Konge og Herrernes Herre. Idag har han gjort mig til russisk Oberst, imorgen udnævner han mig maaske til Panhypersebastos i Miklagard! — Skaal og Velkommen!« — her tømte han den omtalte »Halfva«.

»Kinkel siger Du? — Teaterdirektøren? —
Du er altsaa . . .«

»Blevet Skuespiller — Gøgler, min Ven!

Tal Du kun Ordet ud, og blues ej derved!

En Skræder, som er Helt, er ikke Skræder mere —

siger Wessel, og jeg er netop Helt, maa Du vide — Helt og Elsker *ex professo* med 40 Rd. Gage om Maaneden! I Morgen skal Du se mig som Hagbart — det koster kun én Rigsdaler Banko paa første Plads og 24 Sk. paa Galleriet. — Hvad er der bleven af Dig imens? — Nu er Du vel Kandidat . . .?»

— »Til Teatrets Tjeneste! Indtil videre vil jeg blive staaende ved denne Kandidatur« — svarede jeg, og nu fulgte naturligvis en Udveksling af Fortællinger om vore Fremtidsbedrifter og Fremtidsplaner. Da jeg havde udviklet de sidste, lod den foregivne Fyrst Menzikof Gaffelen falde ud af Haanden.

»Tag mig ikke min Dristighed ilde op, Højstærede!« — begyndte han særdeles høfligt — »Hvad vil De ved Teatret?«

— »Hvad jeg vil?« —

— »Ja! — Ser De vel: Naar jeg hører, at en ung Mand, der har studeret Medicin, skal til Bidstrup, saa interesserer det mig altid

at vide, om det er i Egenskab af Læge eller Patient. Tænker De virkelig for Alvor paa at blive Skuespiller?»

»Ja, for ramme Alvor!»

»Saa vil jeg ikke spilde et Ord paa Dem. At snakke fornuftigt til et Menneske, der er blevet teatergal, det er ligesaa unyttigt, som at raabe: »Tag Dem i Agt!« efter En, der er faldet ud af Vinduet. Alt, hvad jeg kan sige Dem, véd De naturligvis i Forvejen. Det kan ikke hjælpe, jeg forsikrer Dem, at De er i Færd med at gøre en Ulykke paa Dem selv — De tror lige fuldt, at De er i Færd med at gøre Deres Lykke. De kender Historien om Peter Schlemihl?»

»Jeg kender den. Han solgte sin Skygge til Fanden og fik Fortunati Pung i Bytte. Det var en daarlig Handel. Ikke sandt?» —

— Aa jo, men De staar i Begreb med at gøre en, der er endnu slettere. De vil lade Deres Sjæl og Hjærte, Deres hele Person gaa Fanden i Vold, for at Deres Skygge kan komme til Ære og Værdighed paa Scenen.«

— Min Skygge?» —

— Netop! Hvis De ikke har glemt Deres Mytologi endnu, husker De maaske ogsaa Sagnet om Ekko. :

»Nej, oprigtig talt, det har jeg glemmt.«

— »Nu vel, det var en Nymfe, som blev betaget af en tærende Lidenskab. Først mistede hun Forstanden, siden Følelsen, og saaledes forsvandt efter Haanden baade Sjæl og Legeme, saa der til sidst ikke var mere tilbage af hende, end Skyggen og Stemmen — og det endda kun saa megen Stemme, som der behøvedes til at gentage Andres Ord. Der har De Urbilledet af en Skuespiller. Hvad er vi Andet, end Skygger, der antager Andres Skikkelser og gengiver Andres Ord?« —

»Hør ham!« raabte Højer — »Du bist ein Meisterredner, Spiegelberg!«

»Hør ham!« gentog Taleren — »Nu er han et Ekko af Schiller, i Aftes repeterede han Ifflandske Skurkerepliker og i Morgen eftersnakker han en af Oehlschlägers Helte. Vil De vide, hvem Valdemar Højer er, saa bliver De nødt til at se paa Plakaten: den Dag, han spiller en underordnet Rolle, vil De altid træffe et ungt, beskedent Menneske med et melankolsk Anstrøg. Staar derimod hans Navn først paa Listen, saa gør man bedst i at gaa af Vejen for ham. Da antager hans Skygge en storartet Skikkelse; han siger »vi«, naar han taler om Talma og Garrick, drapperer

sig i sin Skræders Slængkappe, citerer Klassikerne og gør endogsaa Forsøg paa selv at være aandrig!« —

»Maa jeg endnu en Gang præsentere Dig denne Herre« — faldt Højer ham her i Talen. »Det er Hr. Skuespiller Brejde, Selskabets dannede Medlem. Han har, som Du hører, en overstrømmende Mængde Kundskaber, men en meget daarlig Mave. Af og til faar han Anfald af Verdensforagt og Menneskehad — især om Formiddagen, naar han har været til Seksa om Aftenen — og jeg behøver naturligvis ikke at fortælle Dig, at han i Aftes var til en overordenlig Seksa. Saa længe Paroksysmen staar paa, nærer han den dybeste Afsky for hele Teaterlivet, og forbander, lige som Job, den Dag, da han debuterede, men i normal Tilstand er han lige saa letsindig og forfængelig og indbildsk og rollegridsk, som Nogen af os Andre. Han siger hver Sommer Teatret »Farvel for evig«, og hvert Efteraar kommer han tilbage igen, fordi han ikke kan leve uden Klap. For Resten er han min bedste Ven, og vi To udgør — uden at rose os selv! — hele den noble Del af Banden. De Andre . . .«

De Andre er fraværende, og følgelig hjemfaldne til Dommen!« fortsatte Brejde. »Da

De, min unge haabfulde Ven, alligevel skal indvies i Teatrets Mysterier, kan jeg gerne sige Dem Parolen straks. Vort Kammeratskab er et komplet Fostbrødreleg. Dersom en Fremmed vover at kny mod Selskabet, »fåktar vi som bröder och dör på engång;« men indbyrdes flaar vi hinanden af Hjertenslyst, de Nærværende for Spøg, som De har hørt af denne Begyndelse, og de Fraværende for Alvor, som De vil faa at høre, saa snart En af dem kommer paa Tale! Hvem skulde man tale om, naar man ikke talte om sine Nærmeste? Naar jeg er gaaet, vil De straks faa mit Skudsmaal meddelt af Højer, for saa vidt som De ikke allerede har faaet nok, og hvis han gaar først, skal det være mig en inderlig Fornøjelse at opvarte Dem med nogle ypperlige Smaahistorier om Deres kære Ven. Det véd han, og det véd jeg, men vi er lige gode Venner for det.«

Jeg kunde ikke nægte, at det var en forunderlig oprigtig Tone, der lod til at herske ved dette Teater, men betragtede naturligvis Brejdes Skildring som en spøgefuld Overdrivelse. Imidlertid varede det ikke længe, før jeg opdagede, at der var Sandhed i hans Spøg. Hele det mandlige Personale kom efter Haanden ned i Restavrationslokalet, for at spise Frokost,

og snart kom den Ene, snart den Anden, hen til det lille Bord, hvorved vi havde taget Plads, og hver Gang et af de ærede Medlemmer af Broderskabet igen var kommen udenfor Hørevidde, fik jeg af de Tilbageblevne de ubarmhøjertigste Oplysninger over den Bortgangne.

Selskabets anden Elsker gjorde Begyndelsen. Det var en ung Fyr, der vilde kunne have fortjent Benævnelsen: et net Menneske, dersom han havde kunnet skjule, at han betragtede sig selv som Skabningens Nonplusultra. Brejde præsenterede ham med den uigennemsigtigste Alvor som: »Hr. Fridel! Rent ud sagt: det største Talent ved hele Selskabet, og rimeligvis inden et Aar første Elsker ved det kongelige Teater, — han er saa beskeden, at han godt kan taale at høre det selv!« — og saa snart den unge Mand havde fjærnet sig tilstrækkeligt, tilføjede Skumleren: »Stakkels Fyr! Han er af god Familie, og Andet tror han ikke, der behøves for at blive en stor Kunstner. Naar De har talt med ham i fem Minuter, vil han allerede have nævnt Dem sin Onkel Amtmanden, sin Tante Bispinden og sin Fætter Kammerherren, og han vil formodenlig ogsaa have fortalt Dem, at han er engageret her med højst Gage. Det er han virkelig ogsaa, for

Direktøren udbetaler ham Pengene den Første i hver Maaned, — og det kan han godt staa sig ved, da han Postdagen forud altid faar dem tilsendt fra den gamle Fru Fridel, Fyrens Bedstemoder. For Resten spiller han ikke andre Roller, end de unge Kavalerer, og det er i sin Orden. Naar han har givet Prinser og Markier et Par Aar endnu, kan han blive ganske brugbar i Tjenerfaget, som Frydendahl sagde.«

Saa kom Komikeren Hr. Øllerup for Turen. Han saa inderlig tragisk ud; hans store røde Ansigt var lagt i de alvorligste Folder, han gik med sænket Pande og skjulte sin Hage nede i Halstørklædet. I det han gik os forbi, rakte han tavs Haanden til begge sine Kammerater og sukkede. Højer sukkede ogsaa, og Brejde rystede mørk paa Hovedet, i det de gengældte hans Haandtryk. »Han lod til at være meget ulykkelig« — ytrede jeg, da han havde forladt os. »Det er han ogsaa«, svarede Brejde. — »Han har hørt, at de fleste store Komikere ere Hypokondrister, og nu véd han ikke, hvorledes han bedst skal faa Folk til at tro det Samme om ham. For Øjeblikket har han lavet sig en ulykkelig Kærlighed, som gør udmærket Effekt — det er nemlig i sin egen

Kone, han er forelsket.« »Men det maa jo være en lykkelig Kærlighed« — mente jeg. »Nej, aldeles ikke!« — forsikrede Højer. »Før han blev gift, gik han om og sukkede: Hvad er Alverdens Kvaler mod haabløs Kærlighed! — Det fik paagældende Dame at høre, og da han ikke turde fri til hende, saa friede hun til ham, og han maatte for Skams Skyld sige Ja, og gifte sig med hende; men otte Dage efter Bryllupet havde han fundet en ny Grund til Fortvivelse. Han gik omkring og var kulsort — endnu sortere end Otello — og naar man spurgte, hvad der fejlede ham, svarede han med klangløs Stemme: »Gid Du aldrig maa erfare, hvad det vil sige, at være ulykkelig gift!« — »Efter at have levet sammen som Hund og Kat i et Aarstid, opnaaede Ægteparret den skønneste Enighed om — at skilles fra hinanden. Nu er han opløst i stille Sorg, har anlagt hvidt Halstørklæde og spadserer paa Kirkegaarden. — »Jeg har tabt Alt. Trøst mig ikke! Det vilde være en Fornærmelse!« — sagde han i Aftes til mig. Stakkels Øllerup! Der sidder han nu med Smil paa Læben og Døden i Hjertet, i Færd med den anden Portion Skinke. Det er dog en Lykke, at hans Appetit ingen Skade har taget.«

»Se der, se der!« hviskede Brejde i det samme og nikkede venligt mod Ruden. Det var en ret smuk Dame i en temmelig fantastisk Dragt, der gik forbi ude paa Gaden. »Hvem var det?« spurgte jeg. —

»Det var vor Kærlighed og vor Uskyld, Frøken Holmberg, en udmærket begavet Skuespillerinde.«

»Virkelig?«

»Det vil De blive overbevist om den første Gang, De ser hende spille Komædie. Hun kan maaske næppe sige en Replik korrekt, og hvad hendes Sprog angaar, er det tilstrækkelig betegnende, at hun siger: Lysestave, Bøjelund og Lykkens Yngling; men hun har den Gave at kunne rive Publikum med sig. Naar De hører hende sige en Monolog med taarekvalt Stemme, saa kan De ikke lade være at raabe Bravo, uagtet der hverken er Mening eller Sammenhæng i det, hun siger — hun vilde gøre Lykke, om hun saa spillede paa Kinesisk. Sagen er nemlig den, at hendes Hjærte er bleven til et Teater-Rekvisit, som hun altid har til Raadighed. Naar hun spiller en ung, uskyldig Pige, saa gaar hun til den Grad op i Rollen, at hun rødmer under Sminken, hver Gang man tilkaster hende et dristigt Blik; naar

hun siger: »Du alene er min Kærlighed, og Dig ofrer jeg Alt!« — lige meget om det er paa Scenen eller mellem Kulisserne! — saa er det ikke forstilt, men virkelig Følelse, der taler ud af hendes Mund og hendes Øjne; hun elsker Vedkommende, elsker ham alene, ofrer ham virkelig Alt, hvad hun kan ofre; men naar hun Dagen efter spiller samme Stykke med forandret Rollebesætning, saa er hendes Kærlighed til den nye Elsker lige saa sand og uforstilt. Hendes Taarekirtler er mageløst konstruerede: hun kan naar som helst lade en Vandstrøm rulle ned ad Kinderne, og jeg har en stærk Mistanke om, at hendes Teaterbesvimelser er ægte, for jeg har flere Gange følt, at hendes Hænder blev kolde, naar hun skulde til at daane. Ja, det er en mærkværdig Pige! Der er et saadant Overmaal af Sandhed i hendes hele Væsen, at hvis De skulde blive Numer 1003, og hun forsikrede Dem, at De var hendes første Kærlighed, saa vilde ikke alene De være nødt til at tro hende, men hun vilde endogsaa selv tro paa sin Forsikring.«

Mens Brejde holdt dette fysiologiske Foredrag, gik Døren op og en ny Figur traadte ind. Det var en Mand paa cirka femogfyrretyve Aar med brede Skuldre, hvælvet Bryst og en

Holdning, som kunde gøre en Regimentstambour Ære. Hans Ansigtstræk var temmelig plebejiske, men hans Mine var den fornemste, jeg nogen Sinde har set. Ogsaa hans Dragt var imponerende; han var fra Top til Taa »sort med Brillanter,« som Højer udtrykte sig. Uden paa Frakken bar han en fingertyk Guldkæde, der endte i den højre Vestelomme, paa hver Pegefinger en Juvelring og paa Brystet en Diamantnaal, der vilde have indeholdt en passende Grossererformue, hvis den havde været ægte. Det var den store Skuespiller Bryngelsen, efter Provinsavisernes enstemmige Udsagn, den ypperste blandt alle Talias vandrende Riddere. Han var engageret paa det Vilkaar, at han i ethvert Stykke kunde vælge hvilken Rolle, han vilde, og derfor saa man ham om Søndagen som Hakon Jarl, om Mandagen som Jeppe paa Bjerget og om Tirsdagen som Hans Mortensen i »Aprilsnarrene.« Han var hævet over det umyndige Publikums Dom, men holdt desuagtet en Dagbog, hvori han samvittighedsfuldt noterede ethvert Applaus, der faldt, og skønt han nærede den dybeste Foragt for Aviskritiken, havde aldrig nogen Bogtrykker sat tre Linjer om ham, som han ikke havde klippet ud af Bladene og gemt. Brejde forsikrede, at den store

Kunstner ejede en hel Kuffert fuld af Rós, som han havde samlet sig paa denne Maade.

Efter en Hilsen, der indeholdt en passende Blanding af Majestæt og Naade, satte han sig hen ved Avisbordet, gennemlæste med et medlidende Smil Anmeldelsen af den sidste Forestilling, løftede paa Skulderen og rystede paa Hovedet. Derpaa indtraadte en Pavse. »Skal jeg fortælle Jer noget Nyt, Børn?« spurgte han endelig med den ligegyldigste Mine af Verden, i det han tændte en Cigar.

»Sig frem! Hvad Godt har Skæbnen bragt til Verden,« svarede den utrættelige Citatproducent.

»Et sundt og velskabt Dreungebarn!« fortsatte Bryngelsen. — »Hendes Majestæt Dronningen har allernaadigst behaget at nedkomme med en Prins for en halv Time siden!«

»Antwortet die Hölle oder das Tollhaus?« — raabte Højer, og fór op med en Forfærdelse, som passede fortræffeligt til Slutningen af »Fiescos Sammensværgelse.«

»Den Smaa skal have opstaaende Næse, rødt Haar og Briller paa,« vedblev den ubarmhjertige Referent, i det han kastede et Sideblik til en ung Skuespiller, der netop udmærkede sig ved et lignende Signalement.

»So bricht das letzte Anker unsrer Hoffnung,« sukkede Højer med Fiskeren i »Vilhelm Tell.«

»Men hvad er der paa Færde?« udbød jeg forundret. »Hvad kommer det Dig ved, at Dronningen af Sverig . . .?«

— »Hvem taler om hende! Begriber Du da ikke, at Talen er om vor Dronning!«

»Vor Dronning?«

»Ja, for en Ulykke: vor Teaterdronning — Frøken Thrige — den eneste tænkelige Bera! Dér ligger hele min Benefice, dér ligger baade Hagbarth og Signe i Spaanerne. Jeg skal have min Benefice her i Byen — paa Torsdag rejser vi herfra — det gamle Repertoire er udspillet, og inden Onsdag er det en Umulighed at instudere et nyt Stykke. O, mine stakkels Rykkere! — Og jeg selv — jeg »Ung Hagbart, Konning Hakes Søn fra Trondhjem« — jeg skal altsaa tilbringe Sommerferien i Slutteriet. Grusomme Bera! Hvorfor kunde Du ikke have ventet otte Dage endnu?«

»Det var en slem Streg i Regningen« — indrømmede Brejde. »Vi har kun fire Damer. Den ene af dem er faldet ned i Teaterkælderens og har forvredet Foden, den anden har faaet Galdefeber, den tredje skal spille Signe, og nu

gaar den fjerde hen og . . . Hvad vil Du nu gøre?»

»Hænge mig. Vil I gøre Kompagni, Monsieur Antonius, saa skal det være mig en Fornøjelse!« sukkede Højer med den politiske Kandestøber.

»Jeg vilde i Dit Sted foretrække at give Tragedien!« smilte den store Kunstner.

»Uden Bera? — Dronning Bera kan man dog for Pokker hverken stryge eller omskrive til et Brev?«

»Det skal man ikke heller. Jeg spiller Rollen, vedblev Bryngelsen med ophøjet Lige-gyldighed, uden at løfte Øjnene fra Avisen, som han havde grebet paany.

»Hvorfor ikke!« — istemte Brejde med den størst mulige Alvor. — »Bryngelsens Organ er en Smule vel dybt og hans Skulderbrede er maaske lidt ualmindelig for en Dame, men for Resten . . .«

Bryngelsen standsede ham ved en imperatorisk Haandbevægelse og et medlidende Smil. »Kan I da Ingenting forstaa?« udbrød han, og kastede sig velbehagelig tilbage i Sofaen. »Oehlschläger har gjort et Brud paa Historien, da han skrev Tragedien, ti efter Saxo var begge Signes Forældre i Live, da Hagbart

blev hængt. Han har slaaet Kong Siger ihjel — Enfin! — Vi vil gøre hans Forseelse god igen. Du skriver blot paa Plakaten: »Personer: Siger, Konge i Sælland, Hr. Bryngelsen — Alf og Alger, hans Sønner — osv. —« saa er jo den Sag i sin Orden. Har Signe været faderløs i saa mange Aar, kan hun gerne være moderløs for en Aften — og jeg svarer for hendes Fader!«

Her rejste han sig, stak Tømmelfingrene i Ærmegabene paa Vesten og gik med højtidelige Skridt ind i Billardstuen.

Jeg vidste ikke ret, hvad jeg skulde tænke om Manden.

»Skulde det kunne gaa an?« hviskede Højer halvt for sig selv.

»Jeg siger som før: Hvorfor ikke? — I Stedet for at Dronning Bera siger til sin Søn:

At dette Hjerte skælver, det er Sandhed,
Jeg er en Kvinde! Jeg er Moder, Alf! —

vil Kong Siger deklamere:

Jeg er et Mandfolk. Jeg er Fader, Alf!

og i Stedet for at Hamund siger:

Hvad Ord, der dog kan ligge i en Kvinde!

kommer han til at sige:

Hvad Ord, der dog kan ligge i et Mandfolk!

Det er hele Forskellen!« svarede Brejde. — »Har vi gjort Gæstgiver Sering i »Kong Salomon« til Madam Sering, og Madam Rar i »Aprilsnarrene« til Hr. Rar, saa kan vi gerne sætte den gamle Kong Siger i Stedet for hans Dronning. Naar Alt kommer til Alt, var han maaske mere Kælling end hun. Frisk Mod, Antonius!« —

»Naar det ikke var Andet end Mod, det kom an paa, saa siger jeg som Schweitzer: »Mod har jeg nok af til at gaa barfodet midt igennem . . . Men à propos de Schweitzer — vi har jo Schillers Røvere! — »Den tanken gaf en gud mig in.« I »Røverne« er der ikke flere Dameroller end Amalias, og den kan Frøken Holmberg. Jeg er frelst!« raabte Højer og omfavnede mig.

»Men Du glemmer en Ting. Westrup, som spillede Carl Moor i Vinter, er jo gaaet fra Selskabet« — indvendte Brejde.

»Fred med hans Minde! — Stykket er besat uden ham. Du spiller Schweizer, jeg spiller Roller, Bryngelsen forbavser Publikum med sin uopnaalige Franz, og Julius, min himmel-sendte Ven, min Trøster i Nøden og min Frelser fra Slutteriet — ikke sandt? Han giver sin ophøjede Carl Moor som Gæsterolle, til

Fordel for en ulykkelig Kunstner, eller rettere sagt: for hans haabløse Kreditorer!»

Jeg gjorde naturligvis en Mængde Indvendinger, men Højer beviste mig med en Overflødighed af Modgrunde og en hel Kaskade af Citater fra alle mulige tragiske og komiske Mesterværker, at jeg baade gjorde ham og mig selv en stor Tjeneste ved at benytte denne Lejlighed til at prøve mine Kræfter, og kort at fortælle: — Jeg lod mig overtale.

»Gør De kan det!« — sagde Brejde med et brandgult Smil. »Her kan De lære Mere i fire Dage, end ved det kongelige Teater i et helt Aar.«

Han havde Ret. Jeg lærte Adskilligt.

I de faa Dage, der laa mellem mit første Møde med Valdemar Højer og min uforglemmelige Debut paa Scenen, omgikkes jeg daglig med Skuespillerne og fik derved et Indblik mellem Kulisserne, som var mere overraskende, end opmuntrende. Vel vidste jeg, at der var stor Forskel paa en rejsende Teatertrop og det kongelige Kunstnersamfund, hvori jeg haabede at blive optaget, men paa den anden Side vidste jeg ogsaa, at det Kinkelske Selskab var

et af de mest respektable, der paa den Tid fandtes uden for Nationalteatret, og selv fra dette hørte jeg foruroligende Fortællinger. Brejde og den gamle Direktør Kinkel kendte det fra første Haand; de havde i deres Ungdom gaaet i »Elevskolen,« og vidste fra denne deres heroiske Periode at fortælle mig tusinde Anekdoter, som overbeviste mig om, at man selv »i disse hellige Haller« ikke var fremmed for Vilkaarlighed og Udygtighed hos Bestyrelsen, Opsætsighed og Sammenrottelser blandt Personalet, Arrogance og Tyranni mod yngre Kammerater, Chikaner mod Medspillende, ukunstnerisk Egennytte, Intriger, Bagtalelse, Misundelse, Falskhed, Svir og Letfærdighed. Man erindre, at Talen galdt Teatret, som det var for et Par Snese Aar siden! —

Min første Overraskelse fik jeg paa »Læseprøven.« Det blev nemlig nødvendigt at holde en Oplæsning paa Stykket, for at bringe Samklang mellem Rollerne, da jeg havde lært min efter en ordret Oversættelse, mens Selskabets Medlemmer havde deres udskrevne efter en betydelig forkortet og forandret Bearbejdelse. Her saa jeg for første Gang, hvorledes en Digter kan blive behandlet ved et Provinsteater.

Schiller har gjort Regning paa femten Skuespillere, foruden Bipersoner og Statister; Kinkels Personale, inklusive Direktøren, Suf-fløren og Orkesteranføreren, talte kun otte Herrer. Det galdt altsaa at multiplicere Kræf-terne eller dividere Rollerne, og den gamle Praktiker forstod begge Dele fra Grunden. Han selv havde overtaget Spiegelbergs Rolle, Brejde spillede Schweizer, og Højer: Roller, men endnu var der fem Røvere: Grim, Razmann, Schufferle, Kosinsky og Schwarz tilbage, og til at udføre disse fem Roller, var der ikke Andre, end Hr. Fridel, den haabfulde unge Mand, »der betalte for sig.« For at raade Bod paa denne Forlegenhed, strøg man Kosinsky — det vil sige: man gjorde hans lange Fortælling om til et Brev, som Carl Moor skulde modtage og oplæse.

»De andre fire Gavtyve maa Fridel tage paa sin Samvittighed. Vi slaar dem ihjel, og lader ham arve alle deres Repliker. Paa Person-listen lader vi derimod Navnene blive staaende og besætter dem med blinde Makkere,« — sagde Direktøren.

»Hvad vil det sige?« spurgte jeg Brejde.

»Ganske simpelt: fingerede Navne paa de Skuespillere, som vi ikke har. De fylder altid

paa Plakaten, og det er Hovedsagen. Naar der f. Eks. er for faa Personer i et Stykke, saa laver vi altid et Par Navne til de stumme Statister, der gaar over Scenen eller bringer Breve ind. Næsten i alle vore større Stykker vil De saaledes finde en: »Dubois, Vicomtens Tjener: Hr. Pandur« eller »Werner, Baronens Ven, Hr. Habakuk.« — Vi er meget værre Dobbeltgængere, end Tordenskjolds Soldater.«

Fridel arvede saaledes de fire Røvere, men han blev ikke Universalarving til deres Efterladenskaber; ti hver Gang han oplæste en Replik, der behagede Direktøren, raabte denne over til ham: »Stop! — Stryg det! — Den Replik vil jeg have!« Og saa blev den skreven ind i Spiegelbergs Rolle.

Men det blev ikke derved. I anden Akt forekom der flere Gange »Nye Røvere,« der bragte Meldinger ude fra, naar Fridel allerede var paa Scenen. »Disse nye Røvere kan jeg ikke gøre!« — erklærede han.

»Saa maa en af de Andre tage Replikerne,« svarede Direktøren.

»Vi er paa Scenen allesammen,« — bemærkede Brejde — »og hvor man er i Forvejen, kan man ikke godt komme løbende ind.«

»Ja, saa maa Mogensen tage de »nye Røvere, bød vor Diktator.

Mogensen var Selskabets yngste Medlem. Det var en køn ung Fyr paa en Snes Aar med en Del Talent og en inderlig god Vilje; men han var beskeden og fredelig, og havde ingen Bedstemoder; derfor maatte han finde sig i at slide aflagte Roller efter alle de Andre. Sædvanlig saa man ham ved enhver Forestilling som tre forskellige Tjenere, et Par Onkler og »En af Folket.« Skulde der lés, mjaves, gøs eller gales, skulde en Kæmpe falde og blive liggende Akten ud, skulde Nogen sværte sig for at agere Morian, saa hed det altid: »Det maa Mogensen gøre!« Denne Gang havde han trot, at han skulde slippe med én Rolle, nemlig Bastarden Hermans.

»Men skal jeg da først være Herman og saa Røver og saa Herman igen, og saa endnu en Gang Røver?« spurgte den ulykkelige Yngling.

»Ja vel,« — svarede Direktøren — »og saa maa de suflere, naar Blak er inde paa Scenen.«

»Det bliver varmt!« sukede Synderen.

Efter mange Besværligheder havde vi endelig naat femte Akt. Da opdagede vi med

Forfærdelse, at Pastor Mosers Rolle var ubesat.
 »Hvor faar vi nu ham fra!« raabte Direktøren.

Ingen vidste Raad. »Hvem spiller Munken i anden Akt!« spurgte han endelig.

»Det gør jeg!« --- svarede den tidligere omtalte unge Fyr med Brillerne og det røde Haar, Suffløren, Hr. Blak! —

»Saa faar De tage Moser med! De to Præster slaar vi sammen,« resolverede Direktøren.

»Men det er umuligt,« mente Suffløren.
 »Moser er en rigtig Præst og Pateren er jo en komisk Figur.«

»Det faar ikke hjælpe. Der er saa mange rigtige Præster, der gør en komisk Figur — og naar De bare spiller Rollerne, bliver de nok komiske begge to!« svarede Teaterdespoten.

»Det Værste er rigtig nok, at jeg ogsaa skal spille Daniel, som kommer ind ad Døren i samme Øjeblik, som Moser gaar ud,« bemærkede Suffløren.

»Fy for Pokker! — Hvad gør vi saa? — Der er ikke Andet for, end at slaa den Præst ihjel. Vi stryger Scenen med Moser!« — hed det nu.

»Nej, det lader vi saa pænt være, dersom Matias Bryngelsen skal spille Franz,« — forsikrede den store Skuespiller af samme Navn.

»Jeg maa have en Præst, og kan jeg ikke faa nogen Anden til at gøre ham, saa maa jeg finde mig i, at Mogensen faar Rollen!«

»Naa! Saa lad Mogensen faa den med!« raabte Direktøren og kastede Rollen over til den Ulykkelige.

Mogensen var aabenbart utilfreds med denne nye Tilvækst i sit Repertoire. »Adelig Bastard, Libertiner, Røver, Sufflør og Præst, — fem Roller og syv Omklædninger paa én Aften! Ja, ja! Det gaar til en Tid!« mumlede han mellem Tænderne.

Nu fulgte Prøverne paa Teatret. Det er kun de store Teatre og de berømte Kunstnere, der holder en Snes Prøver paa Smaastykkerne. Rejsende Skuespillere og Dilettanter behøver sjælden flere, end tre paa de største Arbejder.

Det var med en underlig Følelse, jeg første Gang betragtede Scenen oppe fra. Alle Farverne paa Bagtæppet, der var beregnede paa at sés ved Lys, grinede nu, sete ved Dagen, grelle og løgnagtige imod mig. Af de smukke Kulisser saa jeg kun Bagsiden: smudsigt Gulvkludetøj, spændt paa umalede Bræderammer. Bag et Sætstykke, der forestillede en Klippe,

var der opstabledt Søm-kister og Citronkasser til at træde paa, naar man tilsyneladende skulde gaa op ad Fjældstien, og over alt udenfor Scenen var der opstabledt gamle grimme Sætstykker og Kulisser, løse Gulve, Træbukke osv. — Tryllepaladset, der kun var belyst af en eneste Solstraale, som trængte ind gennem et Loftsvindue, stod forvandlet til et skummelt Pakhus, og jeg begyndte at forstaa, hvorledes den forelskede Ridder blev tilmode, da han kom til at se Elverpigen bag fra og opdagede, at hun var skjult i Ryggen, som et Dejgtrug.«

Prøven selv gik heller ikke, som jeg havde ventet. At der hverken var Tale om Dragter eller Rekvisiter, forundrede mig ikke saa meget, men at ikke en eneste af de Rollehavende, med Undtagelse af Direktøren, gjorde den fjærneste Antydning til Spil, det baade overraskede og generede mig i høj Grad. Bryngelsen stod hele Tiden med Hænderne i Lommen og opråmsede Franz's forfærdelige Repliker uden nogen som helst Betonning, med halvtillukkede Øjne, som naar han spillede fornem. Brejde mente, at naar den store Skuespiller ikke selv vilde bruge sit herlige Organ, saa kunde han gerne laane det, og han morede sig derfor med at give Schweitzer paa

samme heroiske Manér, som Bryngelsen plejede at spille sine Helte. Øllerup, der for et Øjeblik havde glemt sin Hjertesorg, spillede den gamle Moor med fynsk Dialekt, og Højer, der var ellevild af Glæde over Udsigten til den fede Benefice, gav hele sin Røver paa gebrokkent Tysk. Frøken Holmberg syntes virkelig at have udkaaret mig til Numer 1003. Hun rødmede og forsnakkede sig, hver Gang hun saa ud i Kulissen, hvor jeg stod, og i den gruelige Slutningsscene, hvori hun anraabte mig om Døden og til sidst faldt for min Haand — samtidig med at hun spiste et halvt Pund Kirsebær — kastede hun mig med det mest forføreriske Koketteri alle Stenene i Hovedet.

Direktøren var uovertræffelig som Skurken Spiegelberg. Han sagde, som sagt, enhver Replik korrekt i Karakter, men næsten imellem enhver Sætning i Rollen lavede han sig en lille Parentes, hvori han faldt tilbage til sin Hverdagstone. Han repeterede, dirigerede, instruerede, ekspederede, snuste og skændte paa en Gang. For at give et svagt Billede af hans mangesidige Virksomhed under Prøven, skal jeg forsøge at gentage en af Spiegelbergs Repliker, saaledes som den, forsynet med behørige

Mellemsætninger, kom til at lyde i hans Mund paa Generalprøven:

»Drik, Broder, drik! (Ikke Ryggen til Publikum, min unge Ven!) Hvad om vi lod os gøre til Jøder og bragte Zions Rige paa Benene igen? (Giv mig en Pris, Øllerup!) Var det ikke en prægtig Plan? Vi udsteder et Manifest (A-tist!) og kalder Alt, hvad der ikke spiser Flæsk, sammen til et Tog mod Palæstina. (Saa, der er Bogtrykkerdrengen — Brejde kommer til at læse Korrektur paa Plakaten). Derpaa beviser jeg med uomstødelige Dokumenter, at Herodes, Fjerdingsfyrsten i Galilæa . . . (Hvem er det, der sidder dernede i Parterret? — Ingen Uvedkommende tilstedes Adgang til Prøverne! — Jeg tror Fanden plager dem!) . . . at Fjerdingsfyrsten i Galilæa var min Stamfader og saa videre! — Der skal blive et Liv, naar vi kommer paa det Tørre igen derovre og faar opbygget Jerusalem! — Ikke sandt, Karl? (Stille i Kulisserne — nu holder vi Prøve!) Saa herud af Asien med Tyrkerne! (Apropos om Tyrkerne, Højer! De kommer i det Mindste til at sende Redaktøren fire Billetter i Morgen. Husk det!) Vi hugger Cedere paa Libanon, bygger Skibe og tilsjakrer os alle de gamle Guldresser og Border, der findes

i hele Landet! . . . (Naar De endelig skal spise Kirsebær paa Prøverne, Frøken Holmberg, saa maa De meget heller spise Stenene med, end kaste dem paa Gulvet. — Vi har ét Medlem af Selskabet, der har brækket Benene, og jeg har s'gu ikke Raad til at gagere flere Invalider!)«

Forestillingsdagen oprandt. Aftenen forud var alle Logerne bestilte, og Klokken ti om Formiddagen, da Beneficianten traadte ind paa Gæstgivergaarden, forkyndte han med glædestraalende Aasyn, at »Alt var udsolgt!«

Han kunde ikke undlade i denne Anledning at lade et passende Antal Flasker Vin opmørschere, for at gøre Honnørs ved Frokosten, og da den Vin, der i hine Dage blev drukket i de svenske Provinsbyer, var uforfalsket indenlandsk Fabrikat, gjorde dette Drikoffer en uimodstaalig Virkning paa Kammeraterne.

Øllerup var rørt indtil Taarer. Han betroede mig alle sine huslige Genvordigheder — selv dem, som Ægtemændene nødigst omtaler — og gav mig en gribende Skildring af den rædselsfulde Ensomhed, hvortil den Troløse havde overgivet ham. I det Øjeblik, da han

sagde mig Farvel, aabenbarede han mig endogsaa, at han nu gik bort, for »at gøre en Ende paa sine Lidelser« — hvilket efter Højers Oversættelse var det Samme som, at han vilde tage sig en Middagslur.

Brejde var derimod blevet overstadig vel tilmode; han sang uafladelig:

»Mir ist so kanibalisch wohl
Als wie fünfhundert Säuen!«

og da vi spurgte ham om Aarsagen hertil, fortalte han os uforbeholdent, at han nu virkelig for syvende og sidste Gang var blevet enig med sig selv om at forlade den dramatiske Jammerdal og slaa sig ned paa en eller anden lille Ø i det danske Arkipel, hvor han vilde tilbringe Resten af sit bevægede Liv med at fange Rejer og gøre meteorologiske Optegnelser. I Anledning af denne lykkelige Overenskomst, tømte han et Bragabæger med det Løfte, at vi oven paa denne Dag, der sluttede Sæsonen og med den hans Kunstnerbane, skulde faa en munter Aften. Kammeraterne modtog dette Løfte som Tilsagn om et Afskedsgilde, men mig hviskede han i Øret: »De skal faa noget Bedre. Det skal blive en Aften, som De aldrig vil glemme!«

Aftenen begyndte lystigt nok. Da jeg kom hen paa Teatret, var Alt i Oprør. Øllerup havde paa Hjemvejen mødt nogle »trogne bröder«, for hvem han havde udtømt sin Kummer, og som til Gengæld havde indbudt ham til en tarvelig Middag paa »nya källaren.« Her havde imidlertid hans Lidelser overvældet ham fuldstændigt, og en af Brødrene havde maattet overbringe Selskabet det sørgelige Budskab, at dets Komiker »var mycket illa sjuk,« og at det var »rakt omöjligt« for ham at spille den Aften.

Det var et Tordenslag. Bryngelsen rasede, Højer var grædefærdig, og alle de Andre løb raadville omkring som Brandlidte ved en Ildløs. Kun Brejde beholdt sit gode Humør og vedblev at synge:

»Mir ist so kanibalsch wohl!« «

Han vedblev uforstyrret at paaklæde sig til Rollen. »Lad Kinkel om det!« — sagde han — »En Teaterdirektør hitter altid paa Udvejel«

»Men hvad vil han gøre?« raabte de Andre i Kor.

»Det vil I straks faa at høre. Der kommer han —« sagde Brejde og fortsatte sin Vise.

Han kendte sin Mand. Da Direktøren havde hørt Ulykken, gjorde han en forfærdelig Grimace og gav alle sine Følelser Luft i et stærkt betonet: »Ja saa!« Derpaa gik han en halv Snes Gange op og ned ad Gulvet med Trealensskridt. Med Ét standsede han.

»Nu skal I høre!« hviskede Brejde.

»Hent Musikdirektøren!« raabte Direktøren — »For fjorten Aar siden debuterede han i Svendborg som »den gamle Moor,« og man glemmer aldrig en Rolle, hvori man er blevet udpebet. Besørg mig ham malet og paaklædt i en Hast — han skal »förtjusa« Svenskerne i Aften.«

Ordren blev adlydt. Den omtalte Musikdirektør var en godmodig Stakkel, saa from, fattig og enfoldig som en forulykket Musiker kan være. Det var ham ikke muligt at sige Nej til Nogen og allermindst til Direktør Kinkel, hvem han i en halv Snes Aar havde tilhørt som et Slags Livegen.

Tænderne klaprede i Munden paa ham, da han efter saa mange Aars Forløb atter kom paa Bræderne, og han gav den gamle svage, ulykkelige Mand saa naturligt, at man gerne kunde have antaget ham for en stor Skuespiller.

Den første Scene, hvori Franz Moor sværter sin Broder for Faderen, gik derfor ypperligt.

I anden Scene optræder, som bekendt, Karl Moor med sine Svirebrødre i Værtshuset. Under min første Samtale med Spiegelberg var jeg saa overvældet af Lampefeber, at jeg bogstavelig ikke vidste, hvad jeg sagde. Jeg kunde ikke høre Suffløren og næppe se mine Medspillende, min Stemme dirrede og mine Knæ rystede under mig. Jeg forsnakkede mig hvert Øjeblik. I Stedet for at sige: »Min Faders Tilgivelse er allerede inden for Stadsmuren —« sagde jeg: »Min Faders Stadsmur er allerede . . .« og i min Befippelse rettede jeg Forsnakkelsen til: »Min Stadsmurs Fader —« Det var en god Begyndelse!

Imidlertid kom Fridel ind med det falske Brev, hvori Franz meddeler Broderen deres gamle Faders Forbandelse. Mens Højer oplæste dette, fik jeg nogenlunde samlet mig, og under min næste Replik, hvori Karls Raseri bryder løs mod hele »den menneskelige Krokodilleynge!« kom jeg i Affekt, og jeg mærkede selv, at Ordene faldt, som de skulde. Et Par svage »Bravo,« der lød fra Baggrunden af Parterret — jeg har senere erfaret, at de kom fra

Barberen, der havde faaet Fribillet — gengav mig hele mit Mod, og nu gik det bedre og bedre under hele Scenen, hvori Karl bliver Hovedsmand for Røverbanden, og jeg vilde rimeligvis have taget en stolt Applavs ved min Afgang, hvis jeg ikke i min Heflighed havde drejet om til Venstre i Stedet for til Højre, efter Aftalen paa Prøverne. Da jeg nemlig havde sagt den forsvorne Slutningsfrase om Røverhøvdingens sidste Time: »Det være i Slagets Vrimmel eller i den énsomme Galge!« gjorde jeg uheldigvis en forkert Vending og kom derved til at rende Panden lige ind i Ansigtet paa Direktøren, hvem den voldsomme Skalle aftvang et lydeligt »Av for Fanden!« — Det forventede Klap forvandlede sig ved dette Uheld til en almindelig Fnisen baade blandt de Spillende og blandt Tilskuerne. — »Saadanne Stød gi'er Verden,« sagde Brejde, »og dette var endda ikke af de værste!«

Den derpaa følgende Scene mellem Franz og Amalia, hvori Skurken vil forføre sin Broders Elskede, blev meget net spillet af begge de Rollehavende. Midt i denne Scene indtraf der dog et lille Intermezzo, som hører til Hverdags-hændelserne paa Scenen, men som Publikum sjælden eller aldrig bliver rigtig klog paa.

Man havde begyndt at klappe for et af Amalies dydige Udbrud. Bryngelsen fandt, at man burde gemme Bifaldet til ham og skyndte sig derfor med hævet Stemme at begynde paa sin følgende Replik i Stedet for at pavsere, mens man klappede. Et Par ivrige Tilhørere, der nødigt vilde gaa tabt af et Ord, gav sig derfor til at hysse, og Bifaldet forstummede. »Det skal De faa betalt, Bryngelsen!« hviskede Jomfru Holmberg uden at bevæge Læberne. Da han, efter at have kastet Masken, rasende forlader Scenen, vilde et stormende Bifald have været ham sikkert, hvis Amalia efter Sædvane et Øjeblik havde staaet som forstenet og set efter den Bortgaaende. Men i samme Øjeblik, som han vendte hende Ryggen, og det første Par Hænder gav Signal til Klap-salven, vendte hun sig om mod Publikum, løftede den ene Haand i Vejret og bevægede Læberne. Nu vilde man høre hvad hun sagde, eller rettere: ikke sagde, og da den store Skuespiller standsede i Kulisserne for at lytte efter den Bifaldsstorm, han plejede at fremkalde, hørte han kun et mislykket Klitklat, der døde hen i en almindelig Hyssen. Først da Elskerinden havde talt ud og Tæppet faldt, kunde

Klapperne komme til Orde, og nu var det hende, der tog Applavs for dem begge To.

De første Scener af anden Akt saa jeg ikke, da jeg var beskæftiget med at iføre mig min Røverdragt. Det var en middelalderlig Klædning med Læderkøllert, vide Knæbukser og lange ufarvede Læderstøvler, opkrampet Hat og Fjærbusk — Altsammen mit Eget efter en tysk Idé. Jeg havde spurgt Direktøren, om den passede sammen med de andre Kostymer, og han havde sagt, at den var fortræffelig; men da Højer siden talte om Dragter til de andre Røvere, svarede han: »De ligger nedpakkede ovre i Svendborg, min Kjære! For Resten maa De ikke tro, at Karl Moor holdt sine Banditer med Uniform, eller at de klædte sig efter Modejournal. Røverne har sku ingen Direktør, som sørger for deres Garderobe, de maa tage, hvad de kan faa paa Landevejen, og det er et rent Lykketræf, naar saadan en Kanalje faar fat i et Par Bukser, som passer ham.«

Hermed var Dragterne arrangerede, og da jeg i Slutningen af Akten traadte ind i Kredsen af mine Ulykkesfæller, saa jeg rigtig nok, at de havde »taget, hvad de kunde faa;« det saa ud som om de havde udplyndret alle Nationer og Tidsaldere. Spiegelberg mødte i en

gammeldags Jægerdragt med graa Skindbukser og Kravestøvler, Schweizer i polsk Frakke, Pelshue og lodne Støvler, Roller bar sort Fløjlsbluse, skotsk Hue med Hanefjær og lange hvide Benklæder. Han kom rigtig nok lige fra Galgen, men »da det var til hans egen Benefice, maatte han se lidt ordenlig ud.« Razmann blev af Fridel forestillet i en glimrende Husaruniform — han havde formodenlig plyndret en ung Mand af god Familie! — og stakkels Mogensen, der spillede de »andre Røvere,« maatte give dem i sine egne Klæder. »De ser sku røveragtig nok ud, som De er!« havde Direktøren sagt. »Sæt bare en Fjær i Deres Straahat og tag et stort Skæg og et Pistolbælte paa, saa har De Banditen fiks og færdig!« Statisterne, der skulde udføre de umælende Medlemmer af Banden, blev saa vidt mulig skjulte i tolv kongelig svenske Rytterkapper, som Vagtmesteren havde skaffet til Veje, samt et Dusin bredskyggede skaanske Bønderhatte. Det var et vakkert Korps, jeg havde den Ære at kommandere.

Røverdragten lod til at klæde mig godt, og Scenerne i Bøhmerskoven gik ret heldigt. Jeg havde blot den sidste tilbage, hvori jeg skulde vise Pateren de tre Fingerringe og tale

de stolte Ord til ham om Bandens Troskab. Til dem havde jeg især sat mit Haab.

Pateren traadte ind. Det var den tynde, rødhaarede Sufflør, der ved Hjælp af en uhyre Mavepude havde opnaaet det traditionelle Munkeomfang. Da han i sin Tale til Røverne har naaet til det Sted, hvor han tilbyder dem Naade, hvis de vil overgive sig frivillig og udlevere Hovedsmanden, udbeder Schweizer sig som en personlig Gunst Tilladelse til at »mase« denne ukaldede Bodsprædikant. Ved disse Ord anbragte Brejde — med eller uden Hensigt — et forfærdeligt Slag paa Munkens forlorne Mave, og — Pladask! — der laa den for hans Fødder. Baandet, hvori den hang om hans Hals, var gaaet over, og han havde i Omklædningens Hastværk glemt at binde de andre Baand. Nu stod han paa en Gang reduceret til sin oprindelige Tyndhed, der stak dobbelt af i den lange Munkekappe.

Det var mig næsten umuligt at bevare min Alvor under Tordentalen. Foran mig saa jeg Synderen med den mest fortvivlede Mine forgæves anstrænge sig for at løfte den tabte Mave op igen paa sin Plads ved Hjælp af Foden; fra den ene Side hørte jeg det fnisende Publikum, og fra den anden vor rasende Direktør,

der i Spiegelbergs Skikkelse havde nærmet sig Delinkventen, med hvem han under min Tale hviskende og uden at bevæge Munden vedligeholdte følgende Dialog:

- »Afskum! — Uhyre! Bagbæst!«
- »Det var Brejdes Skyld!«
- »Snak! — Ud med Dem! — Afsted!«
- »Jeg kan jo ikke røre mig af Stedet!«
- »For Hvad?«
- »For Maven!«
- »Tag den op for Fanden!«
- »Jeg kan ikke naa den.»
- »Saa knæl, Elendige!«

Blak fulgte den aldrig raadvillede Praktikers Vink. Han kastede sig paa Knæ, foldede Hænderne uden om den tabte Mave, som han saaledes løftede op, da han igen rejste sig. Manøvren var snild, men den undgik ikke Publikums Opmærksomhed, og et dundrende Applavs brød løs i samme Øjeblik, som Pateren havde genvundet sit gode Huld. Paa min Tale var der Ingen, som gav Agt; jeg kunde gerne have talt Kragemaal, uden at man havde lagt Mærke dertil; Blak havde tilvendt sig hele Opmærksomheden, og han tog den med sig, da han gik af, eller som Brejde sagde: »bar sin Mave ud.«

Det var Enden paa anden Akt. Tredje Akt, der er kort i sin oprindelige Skikkelse, blev næsten til Ingenting ved Kosinskys Udeladelse. Ved den var der Intet at gøre.

I fjerde Akt begyndte mine Ulykker straks. Den første store Monolog, hvori Karl Moor omtaler sin Barndom og dens Drømme, plejer altid at tage Applavs, og den lykkedes saa godt for mig, at jeg allerede nærrede de bedste Forhaabninger. En rask Afgang — og jeg var sikker paa mit Bifald! Men netop da jeg udbryder: »Fader! Din Søn nærmer sig!« og vil styrte ind ad Porten til min Fædreneborg, hører jeg Brejde i Kulissen hviske Noget om »revnede Benklæder.« Blodet fór mig op i Hovedet ved Tanken om, at det kunde være mine, der var paa Tale, og i Stedet for at gøre en hurtig Vending, gik jeg baglængs ud af Scenen — naturligvis uden Klap.

»Det var Fanden til Afgang, den!« sagde Direktøren, da jeg kom ud.

I Scenerne med Amalia gik det mig næsten værre endnu. Hun gav mig ikke et eneste rigtigt Stikord, og da mine Svar følgelig blev meningsløse, famlede jeg hvert Øjeblik. En Gang standsede hun midt i en Replik. Jeg ventede paa Resten — den kom ikke — jeg

blev flov, men hun blev staaende aldeles rolig — Suffløren gentog hendes Replik, saa højt han kunde — hun hørte det godt, men tav alligevel — jeg var fortvivlet, hun smilte — og med den roligste Mine af Verden tilhviskede hun mig Begyndelsen af min næste Replik. Jeg greb den i min Forvirring, og nu trode naturligvis hele Publikum, at det var mig, der ikke havde kunnet min Rolle og hende, der havde hjulpet mig ud af Forlegenheden. Hun havde, som det hedder, faaet mig til at »tage Pausen,« det er et gammelt Teaterkneb, som stadig anvendes mod de unge Skuespillere; de gamle kender det og tager sig i Agt, men Publikum lader sig næsten altid narre deraf.

Nu kom Scenen ude i Skoven, hvor Røverbanden ligger lejret udenfor den gamle Moors Fængsel og synger det berømte Røverkor:

»Stehlen, morden, huren, balgen!«

Men der blev ikke Noget af Sangen, ti Musikdirektøren, der ved Prøverne havde staaet nede i Orkesteret og givet Koret Tegn til at falde ind, havde jo nu faaet den Gamles Rolle og stod nede i Teaterkælderen bag Taarnfængslét. Første Vers spillede Orkestret solo, men længer kunde den ærlige Musiker ikke

bare sig. Han krøb op af sit Hul, stak Hovedet og den ene Arm ud gennem Gittervinduet og intonerede af fuld Hals, idet han slog Takt med sædvanlig Iver:

»Ein freies Leben führen wir,
Ein Leben voller Wonne!«

— eller hvad Ordene hed i den danske Oversættelse. Nok er det, at de vakte en umaadelig Munterhed, der varede hele Akten ud.

Femte Akt bragte atter den tragiske Stemning i Stand. Bryngelsen gjorde Furore som den af Samvittighedsnag plagede Franz, og hans rædsomme Drøm om Dommedagen, fyldte Publikum med andægtig Gysen.

Som bekendt lader Schiller Uhyret ende med et Selvmord. Schweizer, der har sat sit Liv i Pant paa, at han skal bringe ham levende til Broderen, finder ham hængt, og skyder sig af den Aarsag en Kugle for Panden. Efter vor Bearbejdelse skulde han derimod gribe ham i det Øjeblik, da han vil springe ud af Vinduet, slæbe ham ud i Skoven og kaste ham ned i Faderens Fangetaarn.

Denne Scene var arrangeret aldeles paa sin Tysk. I det Franz springer op i Vindueskarmen, skulde Schweizer løbe til, sætte sit

Hoved mellem begge hans Fødder og gribe ham med en Haand om hver Ankel. Franz skulde saa lade sig falde bag over, saaledes at han hængende paa Schweizers Ryg med Nakken og de udstrakte Hænder slæbende mod Gulvet blev trukket ud af Scenen. Det var en Afgang, som aldrig kunde forfejle sin Virkning — aller mindst paa et svensk Provinsteater! —

Mens Brejde i Kulissen beskrev mig dette Arrangement, der selvfølgelig ikke var givet til Bedste paa Prøverne, opstod der en Pavse inde paa Scenen.

»Skynd Dem ind!« — hviskede jeg. — »Bryngelsen er allerede oppe i Vindueskarmen!«

»Det er han, min Sjæl, ogsaa!« — svarede Brejde ganske rolig. — »Men han venter nok, til jeg kommer!«

— »Skynd Dem dog! Nu springer han ud af Vinduet.«

— »Han betænker sig nok. Der kan De se!« —

Bryngelsen rasede. Han tog det ene Tilløb efter det andet, han raabte højere og højere og sendte mellem hvert Udraab et morderisk Blik ud efter Nøleren, men denne aabnede ganske langsomt sin Snusdaase, og fortsatte, i det han bød mig en Pris: »Det er i Aften sidste Gang,

jeg betræder Bræderne. Med Ham derinde har jeg en gammel Regning at opgøre, og Dem skylder jeg Lidt paa Haanden. Nu skal De se paa Løjer.«

I det samme tog han hele Scenen i to utrolig lange Skridt. Bryngelsen stillede sig op i Karmen, parat til at lade sig falde tilbage over Ryggen paa Brejde, men i Stedet for at tage hans Fødder paa Skuldrene, satte denne Hovedet helt op mellem hans Ben, saaledes at den store Skuespiller kom til at ride over Halsen paa ham. Kaste sig tilbage var umuligt, ti Brejde trykkede hans Knæ fast til sit Bryst med Armene. Han maatte blive siddende ret op, lige som Smaadrene, naar de rider paa Nakken af hinanden, og paa denne Maade bar Brejde ham sideværts i kort Galop helt ud til Lamperne, Scenen rundt, og saa ud af Kulissen.

Denne »Produktion i den højere Ridekunst« gjorde en ubeskrivelig Effekt. Direktøren slog sig for Panden, sagde ikke et Ord, men gik hjem, for at »bestille Postheste.« Brejdes Venner blandt Tilskuerne klappede som Forrykte over dette Impromptu, Bryngelsens Venner hyssede af alle Kræfter. Under Changementet blev der et Øjeblik Pave i denne Meningskamp, men ulykkeligvis hørte man under Stilheden den

rasende Tragiker brøle Ordet »Satisfaktion« udenfor Scenen. Paa dette Stikord fulgte en homerisk Skoggerlatter og et hundredestemligt Bravoraab fra det ene Parti, og en bedøvende Piben fra det andet, der havde faaet sine Gadedørsnøgler frem.

Det varede længe, før vi kunde fortsætte Spillet. Endelig kom vi til Orde, men nu var Ævret opgivet. Under den rædselsfulde Scene mellem Karl Moor og hans Elskede, hvori han betaler sin Gæld til Banden ved at myrde hende, herskede den største Munterhed baade paa Scenen og paa Tilskuerpladsen. Men Alting var ogsaa som forhekset, om det saa var Pistolerne. Den, hvormed jeg skulde skyde hende, klikkede, og først en halv Snes Sekunder efter at Jomfru Holmberg havde ladet sig falde, og jeg havde kastet Mordvaabnet, fulgte Reserve-skuddet udenfor Scenen. Det var nemlig Direktøren, der skulde have passet det, men da han var løbet sin Vej, og Amalia faldt, uden at min Pistol gik af, greb Blak i sin Befippelse den, der laa i Kulissen, og trykkede den af, saa Skraldet kom en god Stund for silde, ligesom de optøede Toner i Münchhausens frosne Jagthorn.

Det forsinkede Pistolskud var naturligvis et nyt Signal til Lystigheden. Jeg hverken saa eller hørte længer, den kolde Sved haglede mig ned af Panden, og jeg skyndte mig, alt hvad jeg kunde, for at naa Slutningsrepliken — men saa langt skulde jeg ikke komme!

I det Karl Moor nedlægger Kommandoen over Røverne, skulde han, efter vor Bearbejdelse af Stykket, kaste sin Fjærhat for deres Fødder og raabe: »Den, som vil være min Eftermand, tage den op!« — Jeg havdesagt Repliken, og nu skulde der indtræde en Pavse, i det Alle veg tilbage med tavs Rædsel. Den indtraadte virkelig, ti man var bleven træt af at le.

Men mellem Statisterne var der en ulykkelig fjollet Stymper, som vi kaldte »Plakat-Peter.« Han var omtrent tre Alen lang, halt og skævbenet, og kendt af ethvert Menneske i Byen, fordi han løb om med vore Programmer. Da det skortede paa Røvere, havde Direktøren givet ham en Rytterkappe paa og gjort ham ukendelig ved et stort Skæg. Han skulde staa bag ved de Andre for at fylde op, men han maatte ikke røre sig af Stedet, for ikke at blive genkendt. Da jeg havde kastet Hatten, traf det vilde Blik, jeg kastede om i Kredsen, ogsaa paa ham. Han blev bange og saa spørgende paa Brejde.

»Hørte Du ikke, hvad han sagde?« hviskede denne barsk.

»Jo kors!« svarede Staklen. »Han sa': ta' upp hatten!«

»Hvorfor gør Du det da ikke?« — Det var jo til Dig, han talte!« — vedblev Brejde.

Og nu haltede den Ulykkelige over Scenen efter Hatten. Ved det første Skridt, han gjorde, genkendte hele Galleriet ham, og et Hurra hilsede Plakat-Peter som Konkurrent til Kapitajns-posten. Ude af mig selv stampede jeg i Gulvet af Forbitrelse, i det han tog Hatten, men min Heftighed og Publikums Jubel var mere, end hans svage Hjerne kunde bære paa én Gang. I sin Angst for ikke hurtigt nok at have adlydt Befalingen, satte han Hatten paa Hovedet med et fortvivlet Slag oven i Pullen.

Videre kunde Spasen ikke drives!

Jeg ser mig endnu staa maalløs lige over for den rædsomme Plakat-Peter, jeg hører den skraldende Latter, de bragende Klapsalver, de rungende Bravoraab og den skingrende Piben! Hvorledes Stykket endte, om Beneficianten blev fremkaldt eller ikke, om der blev Noget af Duellen mellem Brejde og Bryngelsen — det har jeg derimod endnu ingen Anelse om. Jeg løb min Vej uden at tænke paa Slutningen,

overlod Valpladsen til Plakat-Peter og styrtede hjem.

Næste Aften var jeg i København. Jeg lukkede mig inde, læste flittigt og talte aldrig mere om at debutere. I de første tre fire Aar rejste jeg paa Landet, saa snart Sommerferien begyndte, for ikke at møde Nogen af »Røverne« paa Gaden, og jeg var heldig nok til at undgaa dem. Nu er der gaaet mange Aar siden den Tid, men hver Gang jeg har siddet for længe oppe eller spist for silde til Aften og faar en urolig Nat, maa jeg endnu bestandig i Drømme spille Karl Moor til Beneficeforestilling.

LYKKE OG LØKKE.

»Wenn Jemand eine Reise thut
Dann kann er was erzählen!«

sang gamle Matias Claudius for sine Vandsbækkere og hans Ord gælder længere end til Vandsbæk. Hvad man ser og hører hjemme, er det saa kedeligt at fortælle, ti det kan saa let kontrolleres og korrigeres af de andre Hjemmeboere. Først naar man kommer ud paa Rejse, tør Inspirationen ret slaa sig løs under Fortællingen, ti da har man et ganske anderledes taknemligt Publikum, end de kære Bysbørn, der kender alt, hvad man har oplevet, og selv kan fortælle det paa en ganske anden Maade.

De bedste Historier, jeg har hørt fortælle, har jeg fra mine Rejser. Derfor maa det ikke forundre Dem, at jeg saa ofte begynder mine Genfortællinger i en Vaggon eller paa et Dampskibsdæk!

Men til Historien!

Det vidunderlige nittende Aarhundrede havde fyldt sit niogtresindstyvende Aar.

Raslende og klirrende jog Troldtoget afsted til Birger Jarls By med en ildsprudende Drage til Forspænd . . .

For at tale i et jævner Sprog, der passer bedre til Nutidens Landeveje: Vi rejste paa Jernvej fra Gøteborg til Stockholm.

I Vognen var vi fire: den unge Petersen fra Strandholm, Doktor Cedersparre fra Helsingfors, Handelsrejsende Samson fra Hamborg og jeg.

Det er med velberaad Hu, at jeg nævner den yngste af Selskabet først. Som rejsende var han ubestridelig Numer Et blandt os, ti mens Lægen var paa Tilbagetog fra sin rimeligvis sidste Studierejse i det egenlige Evropa for at vende tilbage til det russiske Monarki, mens Handelsmanden lod sig forsende fra Plads til Plads som levende Prisliste til sin Prøvekasse, og mens jeg rejste i Ærende som Avisreferent, drog han ud paa Æventyr med et fyrsteligt Følge af Forventninger og Forhaabninger. Det var hans første Rejse udenfor Danmark. Routen lød: til Tante i Stockholm, derfra til Onkel i St. Petersborg, saa til Konstantinopel, saa . . . osv. Alt, hvad der viste sig under Vejs, var

for ham nye Opdagelser; paa enhver Station, som vi jog forbi, trode han at forsømme en hel Flok ventende Begivenheder og Bedrifter.

Cedersparre kunde ikke afholde sig fra saa smaat at spotte over hans ungdommelige Illusioner. »De skulde helst have rejst lige til Rusland« — forsikrede han. — »Nu er det alt for silde at rejse paa Æventyr i Sverig!«

»De mener, at Aarstiden ikke er heldig valgt?« — spurgte Petersen naivt.

— Just ikke Aarstiden, men Aarhundredet. Endnu i Dronning Kristinas Tid kunde der her falde et lille Æventyr af til en køn og kæk ung Mand, men nu er det forbi. Nej, vent til De kommer til Rusland! Der spiller Tilfældet en ganske anden storslaet Rolle end her i det fornuftige Norden, hvor man kun holder Tatere i Arbejdshusene, Røvere i Cellefængslerne og Bjørne i Menagerierne. I Rusland derimod . . .

»Ak ja! Der kan Lykken falde en om Halsen i en Haandevending — naar man er heldig!« — sukkede Samson.

»Mener De Lykken med y eller med ø?« — spugte jeg for at undgaa Misforstaaelser.

Hr. Samson talte alle evropæiske Sprog, men kun en gros. En detail gjorde han ikke Forretninger i noget af dem, og jeg maatte

derfor oplyse ham om, at de to enslydende Ord i vort Sprog ved de forskellige Lydtegn fik en saa forskellig Betydning, at den Synder, der havde faaet Løkken om Halsen, i Almindelighed maatte betragte sig som aldeles forladt af Lykken.

Om den Løkke, hvortil Rebslageren er Fader, var her slet ikke Tale. Vor Rejsefælle forsikrede med en Tyskers hele Alvor og Troværdighed, at han en Gang i Rusland havde været sin rigtige virkelige Lykke saa nær, at hvis han blot var kommen den et eneste Skridt nærmere, vilde han øjeblikkelig være bleven forvandlet fra ung Probenreuter til gammel Adelsmand, og i denne Stund have haft Generalsrang, Hofgunst uden Ende, Godser i milevis og Rubler i tønnevis.

— Men hvad kom der da i Vejen mellem Dem og Lykken?

— To fulde russiske Bønder, der stank af Løg og Finkel, saa jeg maatte gaa et Skridt til Side. Dette eneste ubesindige Skridt skilte mig fra alle Herlighederne. Havde jeg ikke gjort det, vilde det have været mig, der var kommen til at staa ved Siden af Karakosoff i det Øjeblik, da han skød paa Kejseren, mig, der havde slaaet Pistolen til Side, mig, der

var bleven adlet, overøst med Guld- og Sølvtoj, Legater, Kontanter osv., osv. Nu blev det Kommissarov, den Flab! Han stod netop paa den Plet, hvor jeg havde staaet, og hvor jeg naturligvis var blevet staaende, hvis jeg ikke havde haft en saa ulykkelig delikat Næse. Der havde ikke behøvedes en Smule mere, end at jeg Aftenen forud havde glemt at lukke mit Vindue og faaet en ordenlig Snue — saa vilde jeg ikke have rørt mig af Pletten, og saa vilde min Lykke have været gjort.

»Men er De da saa aldeles vis paa, at De, der var ædru, vilde have gjort det samme, som Kommissarov gjorde i Fuldskab?« — spurgte Doktoren med en tvivlende Mine. »Sæt, at De havde betænkt Dem et Øjeblik!«

— Betænke sig paa at frelse et Medmenneskes Liv — især naar det er en Kejser . . .

— Netop naar det er en Kejser og oven i Købet en russisk Kejser, synes jeg, at der let kunde fare en anden simpel dødelig den Tanke gennem Hovedet: Denne Mand gælder over for 70 Millioner menneskelige Væsener som Vorherres Fuldmægtig her paa Jorden; et Vink af ham kan afgøre Liv eller Død for Tusinder og Hundredetusinder, en hel Verdens Skæbne beror paa, om han bliver skudt, anskudt eller urørt

af den Kugle, der udsendes efter ham, og selvfølgelig maa han altsaa staa under særlig Beskyttelse af hele den russisk-katolske Helgenskare. Har nu Du, som hverken er Russer eller Katolik, nogen som helst Ret til at fuske dem i Faget, og er det ikke en Formastelse af Dig at ville vise Verdenshistorien en anden Vej ved at forandre Retningen af den sigtende Pistol? — Og mens denne Tanke løb igennem Deres Hoved, kunde der have løbet adskillige Stumper Bly gennem Kejserens.

»Jeg for mit Vedkommende kunde ikke et Øjeblik være i Tvivl om, hvorvidt jeg burde frelse et Menneskeliv, uanset om dette tilhørte en Kejser eller en Sjøver, en Moskovit eller en Samojed! — udbrod Petersen halv oprørt.

»Nej, hvad har Nationalitet og Rangforordning med de almindelige Menneskepligter at gøre!« — istemte Samson.

»Mere end De i dette Øjeblik husker!« — svarede Finnen rolig. De, Hr. Samson, der har Deres Moral fra det gamle Testamente, maa dog vist vide, at den amalekitiske Nationalitet var tilstrækkelig til at gøre det til Dødsynd for Savl at frelse Kong Agabs Liv, ja til at nedkalde Forbandelse over enhver, der skaanede »Mænd eller Kvinder, Børn eller

Diende, Øksne eller Faar, Kameler eller Asener« — og naar De, Hr. Petersen, der tilfældigvis er født ved Issefjorden og ikke ved Sprefloden, blot tænker Dem tilbage i Stemningerne og Forholdene fra 1864 og forestiller Dem den nuværende nord- og stor-tyske Rigskansler op-hængt i en tynd Hampesnor og Dem selv staaende ved Siden af med en Saks i Haanden, saa tror jeg, at De vil forstaa, hvor menneskeligt det kan være at betænke sig et Øjeblik paa at redde et saakaldt Medmenneske, ja jeg paastaar endogsaa, at der kunde gives Tilfælde, hvor begge Dhrr. Menneskevenner vilde finde deres Forpligtelser mere og mere tvivlsomme, jo længere De betænkte Dem.

Det er bedrøveligt for Grundsætnings-Menneskene at se, hvilken Magt et *argumentum ad hominem* kan udøve fremfor et logisk Bevis. Ligesaa totalt som salig Jeronimus i »Julestuen« blev slaget ved Lignelsen om den Fugl Føniks, saa fuldstændigt blev de Allieredes Paastande nedsablede ved Henvisningen til Amalekiterne og Grev Bismark-Schönhausen.

Petersen søgte dog at klare sig, saa godt han kunde, ved en Paaberaabelse af de Hensyn, man var skyldig at tage til sin egen Velfærd, og som vel kunde komme i Betragtning, hvor

der var Tale om en Fjendes Liv, men som aldeles ikke havde noget at sige i det foreliggende Tilfælde, der ikke medførte nogen som helst Fare, enten for Redningsmanden selv eller hans nærmeste.

Men Cedersparre var ikke for intet en født Finne. Havde han en Gang stillet en Paastand paa Hovedet, saa tillod han ingen anden at vende om paa den, saa længe han var i Stand til at støtte den. »Saa her var ingen Fare?» udbrod han. »Véd De hvad! Det er farligt nok at kaste sig mod et Par Heste, der løber løbsk, men det vilde jeg maaske heller ikke betænke mig paa, selv om det var en ubekendt Russer, der sad i Vognen — derimod vilde jeg ubetinget tage i Betænkning at løbe imod et Jernvejstog, der var kommet paa Vildspor, og jeg vilde rimeligvis endogsaa betænke mig to Gange, førend jeg som den stakkels Kommissarov kastede mig foran Hjulene paa den russiske Histories Jagernauts-Vogn — NB. naar jeg ikke selv var Russer! — Jeg tvivler endogsaa paa, at nogen af de to Herrer, nu efter at De kender hans Martyrium, vilde have underkastet sig det i hans Sted, ja jeg tror ikke en Gang, at han selv til Trods for sin russiske Retro vilde have slaaet Pistolen

til Side, hvis han havde anet, hvorledes man vilde lønne ham derfor.«

— Men han blev jo netop lønnet kejslerligt!

— Ja vist saa, baade han selv og hans afdøde Forfædre blev endogsaa optagne i Adelstanden — ganske ligesom Tilfældet var med den stakkels Jeanne d'Arc, der frelste det kongelige Udskud Karl den syvende. Men baade den franske Hyrdepige og den russiske Bondemand blev lige fuldt Martyrer, fordi de blandede sig i Sager, som laa over deres Kald. Forskellen var blot, at hun blev Martyrinde paa romansk og han Martyr paa slavisk.

— Han — Kommissarov? — Lykkens Pamfilius?

— Paa sin Maadel! Kender De ikke Slutningen af hans Historie?

— Nej, jeg véd kun, at han blev lønnet med alle de Herligheder, som et Menneske kan begære. Hele Verden talte jo kun om ham og den Lykke, han havde gjort. Jeg saa ham selv udstillet paa en af de mest iøjefaldende Pladser i den kejslerlige Opera, og Folk havde meget mere Øje for ham end Øre for Musiken.

— Aldeles rigtigt! Men vil De tillade mig at fortsætte Historien om denne Lykkens Pamfilius til Advarsel og Skræk for alle dem, der

maatte have Lyst til at forgribe sig paa den russiske Historie?

— Fortæl! Fortæl!

— Nu vel. Indledningen skal jeg gøre saa kort som mulig.

Kommissarov var en fattig, russisk Bonde og levede som saadan tilfreds med sine Kaar: han var taalmodig, naar han var ædru, og lyksalig, naar han var fuld.

I førstnævnte Tilfælde fik han Bank af sin Kone; i sidstnævnte var det ham, der bankede hende. For Evropæere vilde et saadant ægte-skabeligt Samliv vistnok ikke være behageligt, men i Rusland har man nu en Gang vænnet sig til at have det saaledes, og Folk, der har sat sig ind i Forholdene, forsikrer, at hverken Mændene eller Konerne kan undvære denne Levemaade.

Imidlertid kan ingen fortænke Ægtemændene i, at de foretrækker Lyksaligheden for Taalmodigheden. Det gjorde Kommissarov frem for nogen; han var kun ædru, naar han var nødt til det, og det var han ikke, saa længe han ejede en eneste Kopek. Ikke en Gang, naar den sidste var udgiven, indrømmede han Nødvendigheden deraf. Saa tog han sin Lyksalighed paa Borg i pælevis, og naar ingen vilde

betro ham mere, pantsatte han alt, hvad man vilde tage i Pant for den Trylledrik, der fremkaldte Lyksaligheden.

Herremanden, der ejede det Gods, hvorpaa han var født — en Baron Küster tror jeg det var — havde tilladt ham at flytte til Petersborg, og her havde han faaet Arbejde hos en Bundtmager. Paa Arbejdsdagene var han flittig og ordenlig, paa Fridagene var han overstadig lyksalig. En russisk Bonde, der har faaet en Fridag eller en Fritime, befinder sig ligesom en forrejt Matros, der har faaet Landlov, udenfor sit Element, udenfor sine ordenlige Livsvilkaar; der er for ham noget saa Overordenligt i Friheden, at han ikke kan begribe, hvad han skulde gøre med den, hvis han ikke benyttede den til noget Uordenligt.

Den 16de April 1866 havde Ossip Kommissarov ikke alene en Fridag, men endogsaa en overordenlig Fridag; det var nemlig den eneste Dag i hans Liv, paa hvilken han fyldte sit 25de Aar, og det var derfor i sin gode Orden, at denne Dag blev anvendt til noget Ekstraordinært.

Til en Begyndelse tog han sig i Selskab med et Par Kammerater en solid Morgenrus, som han trolig opfriskede i Dagens Løb, gik

derpaa hen i et Kapel og takkede St. Nikolaj for den Lyksalighed, der var bleven forundt ham i det Fjerdedel-Aarhundrede, han havde tilbragt i Czarens jordiske Himmerige, og skyndte sig saa tilbage til Kroen for yderligere at forhøje sin russiske Lyksalighed.

I Russernes Templer er Helgendyrkelsen sindrig lempet efter de Andægtiges Stand og Stilling. De Højtstaaende slaar ganske fine Kors for Pande og Bryst og gør ganske smaa Nik med Hovedet, mens de tilbeder Billederne; de jævne Borgere slaar store Kors og gør dybe Buk, men den simple Almuesmand ligger nedkastet paa Kirkegulvet, slaar sig for Brystet og dunker Panden mod Fliserne. For ham maa der kraftigere Midler til at banke Andagten ind.

Man begriber let, at den hrave Ossips Hoved, efter at være bearbejdet først paa Kroen og siden paa Kirkegulvet, var særdeles modtageligt for alle kommende Indtryk og Indskydelser. Da han fandt Tilbagevejen spærret ved en optrukken Bro, udbrød han: »Hvem kan vide, hvad det er godt for!« — og det kunde han sige med Rette, ti havde Broen været passabel, vilde han efter et Kvarters Forløb have siddet i Kroen, mens Hr. Samson havde indtaget

hans Plads i det afgørende Øjeblik. Nu vendte han rolig om og slentrede ned forbi »Sommerhaven.«

Uden for Porten holdt et Køretøj og omkring det stod en Halvkreds af forventningsfulde Tilskuere. Det var Czarens Vogn — om en kort Stund vilde de rettroendes Selvhersker aabenbare sig for dem.

Hvilken Festdag! Først Kroen, saa Kirken og saa Kejseren!

Ossip Kommissarov stansede, brugte sine Albuer og stod snart i forreste Række.

Lidt efter aabenbarede Kejseren sig virkelig. Ossip skælvede af Andagt. Havde ikke hans medfødte russiske Militær-Instinkt befalet ham at holde Linje, er det sandsynligt, at han igen havde kastet sig paa alle fire og drukket Brostenene lige saa mange Skaller til Ære for St. Aleksander, som Kirkefiserne havde faaet til Ære for St. Nikolavs.

Det er en mærkværdig, næsten uforklarlig Naturkraft, der samler Smaafolk omkring fornemme Personer. Man gør det utrolige for at faa dem at se, uagtet man meget godt véd, at der slet ikke er noget mærkeligt at se paa dem. Viktor Hugo paastaar, at det netop er dette »Uagtet,« der er Særsynets egenlige

»Fordi.« Mængden har altid en umættelig Lyst til at se det ophøjede profaneret — siger han, og det kan jo være en meget rimelig Forklaring over de Sammenstimlinger, han selv fremkalder, hvor han viser sig; men det gælder aldeles ikke i Rusland. Der stimler man netop sammen for at forbavses over det vidunderlige, og intet kan forekomme en Russer mere forbavsende end den vidunderlige Lighed, som Czarer, Storfyrster og Smaafyrster i hele deres ydre Væsen har med de ordinære Individier af Menneskeslægten.

Kommissarov kunde næppe tro sine egne Øjne. Han saa den store Czar nærme sig Vognen ganske paa samme Maade som et almindeligt russisk Menneske: ved at sætte den ene Fod frem, den anden foran — og saa fremdeles. Derpaa blev han Vidne til et endnu større Jertegn: Czaren fik ogsaa sin Overfrakke paa uden at afvige fra den for andre dødelige sædvanlige Fremgangsmaade. Han stak ikke en Gang begge Armene i Ærmehullerne paa én Gang, men først den ene og saa den anden — fuldstændig som Kommissarov selv gjorde, naar hans Kone hjalp ham Kavajen paa.

Det var næsten utroligt! I det han med stive Blik stirrede paa Kejseren for ikke at tabe

et Skimt af Særsynet, blev der pludselig udstrakt en Arm foran hans Øjne; at denne Arm udgik fra Misdæderen Karakosoffs Skulder og endte i en Haand, der rettede et Pistolløb imod Czaren, fik han ikke Tid til at se; det var tilstrækkeligt, at den betog ham Udsigten; han stødte den derfor til Side — der lød et Knald — der viste sig en Røg — der udbredte sig en Lugt af Krudt — der blev en forfærdelig Tummel og Trængsel — Kommissarov blev ædru af bare Forskrækkelse — og saa fortalte man ham, at han havde frelst Kejserens Liv.

Nu var hans Lykke gjort. Dagen efter var han næst selve Czaren den mest populære Mand i hele St. Petersborg — ja, der var i hele Evropa ikke en Stump Telegraftraad, gennem hvilken hans Navn og Efterretningen om hans Stordaad ikke havde banet sig Vej; der var i hele den læsende Verden ikke et Dagblad, lige fra de uhyre amerikanske Newspapers i Lagen-Format til de smaa skandinaviske Provinsaviser in quarto, som ikke i hvert af de nærmest paafølgende Numre bragte nye Meddelelser om hans Bedrift, hans Herkomst, hans Fortid, hans Forhold, hans Udseende, hans Alder, hans Kone osv. Dersom han tilfældigvis havde haft en Hund, er der næppe Spørgsmaal

om, at Aviserne ogsaa havde fortalt, hvad den hed, hvad Farve den havde, og hvad den fik at æde — saa glubende var den almindelige Interesse for ham.

Czaren lod ham kalde, men han skulde ikke møde til Avdiensen som ufri Bonde og Bundtmagerkarl: en kejserlig Ukas havde forud kundgjort, at ikke alene han selv, men hans afdøde Fader, Farfader, Oldefader og Tipoldefader var optagne i Adelstanden. Det har sikkert forundret de salig Bondesjæle saaledes aldeles uventet at komme ind i den adelige Afdeling af det russiske Himmerige, men forhaabenlig har de dog trøstet sig med, at de ikke var de eneste uskyldige, som den kejserlige Naade havde kastet sig over. Deres Ætling og Stamherre var derimod lige ved at se sin Bevidsthed opløses i bare Forundring: Kejseren trykkede hans Haand allerhøjst-egenhændig, og da han kom ud i Forsalen, blev han saaledes omfavnet af Generals-Arme, trykket til Kammerherre-Hjærter, badet i Biske-Taarer og kysset med Marskalks-Moustacher, at alt løb rundt for ham.

Ogsaa hendes nybaarne Naade, Mor Kommissarov, maatte til Hove. Da hun blev forestillet for Czarinden, tillod denne hende at

udbede sig en Naadesbevisning. Den brave Kone betænkte sig en Stund, thi hun vilde nødvendig være alt for ublu i sin Begæring; men da hun yderligere blev opfordret til frimodig at sige, hvad hun ønskede, tog hun Mod til sig og bad om, at man vilde indløse den nye Kaabe, som hendes Drukkenbold af Mand — nuværende Grev Kommissarov — havde pantsat paa Kroen samme Dag, som han gjorde Indgreb i Verdenshistorien. Hun bad naturligvis ikke forgæves, og saasnart Hoffets Damer hørte dette rørende Bevis paa den nye Grævindes Beskedenhed, kappedes de om at sende hende Sobel- og Hermelin-Pelse; i Løbet af den følgende Dag modtog hun omtrent halvandet hundrede Stykker. Ossip, der forstod sig paa Bundtmagerarbejde, forsikrede, at der maatte kunne laanes en udrikkelig Mængde Brændevin paa dette Pelsværks-Oplag.

Czarens Redningsmand blev nu indflyttet i en herskabelig Lejlighed og fik Tjenere i kejserligt Livré. Alle Klubber i Rusland sendte ham Diplom som Æresmedlem. Hoffotografen fortjente sig en Formue ved at sælge hans og hans Kones Portræter. I samtlige Guvernementer og i alle de større Byer gjorde man Indsamlinger for at sende ham brillanterede

Pokaler, Guld-Tepotter, Sølv-Servicer, Diamant-ringe og lignende Sager i et saadant Tal, at han kunde forsyne et Par Juvelererboder med Varer; endogsaa fra Finland fik han kostbare Mindegaver. De gamle Knesinder og Bojardesser indsatte ham til deres Arving, de loyale Handelsselskaber bevidnede ham deres Taknæmmelighed paa Stempelpapir i Form af Obligationer og Livrente-Breve; fra Morgen til Aften regnede der rede Penge ned over ham, og man tilskødede ham hele Godser med tilhørende Bonde- og Kreaturbesætning. Man foranstaltede en ny Udgave af Ruslands Geografi, for i den at kunne optegne hans Fødested, og ve den Discipel, der, naar han blev spurgt om Landsbyen Molvitinos Mærkværdigheder, ikke strak opramsede: »Her fødtes i Aaret 1841 den 16de April Ossip Ivanov Kommissarov Kostromskoj, hvem Herren forundte den Naade at frelse hans Majestæt Kejser Aleksander den andens dyrebare Liv« — ja saa vidt gik endog Begejstringen for ham i Udlandet, at Komponisten til »Den tapre Landsoldat« gjorde Forsøg paa at fordoble sin Udødelighed ved at skrive en »Kommissarov-Marche.« Se, det kalder man at gøre Lykke!

Men det blev ikke derved.

Den forhenværende Bonde og Bundtmager havde selv tiltaget sig Værdighed som kejserlig Liv-Redder. Czaren havde udnævnt ham til Adelsmand og de taknemlige Medborgere havde hævet ham op i Rigmændenes Klasse, men til Tros for sin Adel, sin Rigdom og sin Bedrift var han endnu efter russiske Begreber i Grunden ingen Ting, og »den berømte Kommissarov« maatte nødvendig være noget mere end Ossip Kommissarov. Men for at blive noget mere maatte han blive noget andet, og for at blive noget andet maatte han ophøre at være, hvad han var. Man vilde gøre ham til det størst mulige, og da al Storhed i Rusland er militær, maatte han have Ansættelse i Hæren.

Man gjorde ham nu til »Kornet« ved et af de smukkeste uniformerede Hestgarde-Regimenter, og Chefen for dette fik allernaadigst Ordre til i største Hast at bibringe ham den til Forfremmelse nødvendige Dannelselse og Dressur. Naar Czaren vil, at noget skal gøres, saa maa det gøres, og naar en Russer maa gøre noget, er der aldrig Spørgsmaal, om det kan gøres eller ej! Kommissarov skulde frem, det havde saa mange Prinser, der var komne til Regimentet, ogsaa skullet; havde Chefen kunnet besørge dem uddannede til

Forfremmelse, maatte han ogsaa kunne uddanne Kommissarov, og kunde han ikke det, saa — skulde han gøre det alligevel, ti han havde sin Ordre.

Den nye Kornet var slet ikke dummere end de tidligere uddannede Prinser, men Ulykken var, at han ligesom de skulde dannes uden Anvendelse af de Hjælpemidler, der lige siden Peter den Stores Tid er blevene betragtede som uundværlige for den russiske Almues Kultur, og at han skulde omdannes, mens Prinserne kun behøvede at uddannes. En livegen russisk Bondenatur, der er bleven fem og tyve Aar gammel, lader sig hverken omdanne eller uddrive.

Der blev imidlertid dannet og drevet paa ham tidlig og silde. Han lød og led, det var han født til; men lige saa lidt som nogen Drivhus-Kultur kan forvandle et Rødløg til en Tulipan, saa lidt formaaede Dressuren at omskabe ham fra Bonde til Adelsmand. Naar man sagde »ret!«, saa rettede han sig, naar man sagde »buk!«, saa bukkede han; han kunde lære at gøre hvad som helst paa Befaling, men at gøre eller sige noget som helst af sig selv, kunde ingen lære ham. I Samkvem med de adelige Officerer var og blev han sky

og forskræmt: det var ham umuligt at leve sig ind i den fremmede Race. Efter et Par Ugers ufortrødne Anstrængelse opdagede man, at det gik mere og mere tilbage med hans Udvikling: man havde forkuet Bondenaturen uden at kunne fremdrive en Spire til Adelsmanden. Vilde man ikke fuldstændig ødelægge ham, maatte man lade ham have sin Frihed, opgive al Undervisning og Dressur og indskrænke sig til ubemærket at paavirke ham ved et skønsomt Valg af hans Omgangsvener — sagde den klogeste i Raadet, nemlig Regimentslægen, og hans Raad blev fulgt.

Hr. Kornetten fik nu sin Frihed, og for Friheden havde han, som sagt, kun én Anvendelse: han søgte Morskab, men kendte ingen anden Vej dertil end den, der gik gennem Krodøren. Han gik altsaa til Kros, samlede en Flor af sine Jævnlige, Underofficerer og Menige, om sig, øste Champagne ud i Strømme, følte sig for første Gang lykkelig siden sin Ophøjelse og nød sin Lykke i fulde Drag, indtil hele Selskabet paa god russisk laa død-drukkent om Bordet.

Følgerne af denne Aftens Glæde blev yderst bedrøvelige. Samtlige Gæster maatte efter de militære Loves Strængthed bøde for den altfor

store Ære, de havde nydt, og om Værten end i Egenskab af kejserlig Livs-Frelser gik fri for den Straf, der kom over de andre Syndere, gik han heller ikke Ram forbi. Det blev nemlig betydet alle lavere stillede Individuer ved Regimentet, at dersom nogen af dem vovede at tage Plads ved samme Bord som Kejserens Redningsmand, eller at nippe til et Glas i hans ophøjede Selskab, eller blot at inklade sig i Samtale med ham, vilde en saadan Formastelse blive straffet som Tilsidesættelse af den Ærbødighed, der skyldtes Czaren, og det kostede blot Chefen et Ord at faa samme Parole givet ved de andre Regimenter.

En saadan Tilkendegivelse forfejlede ikke sin Virkning paa Vedkommende, selv om den kun blev meddelt under Haanden. Kommis-sarov kunde ikke mere henvende et venligt Ord til sine naturlige Ligemænd uden at indgyde dem Rædsel; hans godmodige, tungsindige Aasyn virkede øjeblikkelig forstenende paa dem som et Medusahoved. De hilsede ham nu med samme Udtryk af Forfærdelse, som om han havde været Czaren selv, og som om der bag ved ham lurede en Straffens Engel med hævet Knut i Haanden; jo mere venlig og opmuntrende han tiltalte dem, jo tydeligere saa han dem

gyse tilbage; kun ved ligefremme Spørgsmaal var det ham muligt at faa et Svar vristet fra dem, og kunde de saa slippe med Enstavelsesord, gjorde de det. Han begyndte nu at anse sig selv for et forgjort Menneske med et Kains-Mærke paa Panden og blev snart lige saa sky for de andre Officerer, som Mandskabet var for ham.

Det manglede naturligvis ikke paa Indbydelser fra hans overordnede Foresatte, men i deres Kreds var det ham, der var den forfærdede. Han kunde slet ikke forstaa, end sige tro og allermindst glæde sig over de Høfligheds-Fraser, der bleve henvendte til ham; især var de fornemme Damers Opmærksomhed og Galanteri generende for ham. Hvorledes skulde disse fine brillanterede Duftvæsener pludselig for Alvor have faaet en saa umættelig Interesse for ham, Bonden, Bundtmagerkarlen, Ossip Ivanov, hvem de for faa Dage siden vilde have set ned paa som paa et Trældyr? Han vidste jo for godt, at han selv intet havde gjort, der kunde forvandle ham til et højere Væsen, og han vidste bedre end nogen anden, at han tros alle Udnævnelser, Lovtaler, Diplomer, Pokaler og Tepotter uforandret var den selvsamme simple Mand, som for kort Tid siden

saa Vejen til Kroen afskaaren ved den optrukne Bro. Alt, hvad der var hændet ham siden, var saa ubeføjet, saa urimeligt, ja saa utroligt, at han kun kunde tænke sig to fornuftige Forklaringer derover: enten maatte hele den fornemme Verden være bleven enig om at gøre ham, den stakkels Almuesmand, til en Slags Rigs-Nar, eller ogsaa maatte den hele Historie være en Drøm, en Vildelse, som han havde drukket sig til paa sin Fødselsdag.

Han havde før, naar han efter en Rus var plaget af fæle Drømme, trøstet sig med, at han kun drømte; nu hændte det ham ofte, naar han midt i de straalende Herskabssale stod forknytt og forlegen midt i en Sværm af fine Damer og guldbræmmede Herrer, der opbød alle deres Kunster og Evner for at presse en Ytring ud af ham, at den Tanke greb ham: »Alt dette er kun en Slags Mareridt! Gid du snart maatte vaagne, selv om det skulde være Mutter, der trak dig ved Haarene ud af Sengen!«

Denne Tanke vendte tiere og tiere tilbage; den var nær ved at blive en fiks Idé, og jo mere han tvivlede om, at han var ved sin fulde Bevidsthed, jo mere sky og indesluttet blev han naturligvis over for de ham paatvungne

Omgivelser; man indlader sig jo nødig med det, man ikke rigtig tror paa!

En Aften listede han sig ud med Lommen fuld af Penge, styrede sin Gang hen til det Strøg, hvor han havde færdedes i sin Ringheds glade Dage, gik ind i en af de kære gamle Kipper, der saa ofte havde set ham lyksalig, traf her gamle Bekendte, beværtede dem alle, drak med dem alle og blev saa lyksalig som den, der ikke alene har genfundet sig selv, men genfundet sig selv som en Krøsus. Her mellem Bundtmagere, Garvere og Felberedere overtydede han sig om, at han endnu var den virkelige, levende og lysvaagne Ossip Kommissarov, og at han i denne Egenskab havde Venner i Mængde, Venner, som forstod ham og som han forstod, Venner, der vilde drikke med ham, saa længe de kunde se en Flue paa Væggen — ja meget længere! — det viste de i Gerning. Det blev en mageløs Aften, og den blev fulgt af flere lignende.

Men det gaar paa ingen Maade an, at en Officer i et kejserligt Garderegiment genfinder sig selv mellem Smaaborgere og Arbejdsmand, især naar han højtideligholder Genfindelsen paa en saa familiær Maade. Enhver anden Kornet, der havde gjort sig skyldig i en slig Tilsidesættelse

af Korpsets Værdighed, vilde have faaet Arrest eller værre Straf; men Kejserens Redningsmand maatte man ikke straffe, man maatte blot forebygge Gentagelsen af slige Udskejelser.

Da Ossip en Aften vilde gaa til Kroen, fandt han den lukket; Politiet havde sat en Pind for de natlige Orgier og givet samtlige Deltagere en alvorlig Advarsel: den Straf, som de havde fortjent for deres Drukkenskab, vilde man imidlertid opsætte, til man næste Gang traf dem i Selskab med Kornetten. Han gik nu ind paa en anden Kro, traf der nogle af Kammeraterne, men aldrig saa snart var han kommen ind ad Døren, før de skyndte sig afsted; han vilde holde paa en af dem, men denne bad saa bønlig for sig, som om det galdt hans Liv; han lod ham altsaa gaa og satte sig hen ved et andet Bord mellem nogle Haandværkere, som han ikke kendte, gav sig i Snak med dem og krævede Drikkevarer ind. Det varede paafaldende længe, førend de kom — en ubekendt Tilstedeværende havde nemlig hvisket et Ord i Øret paa Værten. Ossip rejste sig for at faa fat paa den forsømmelige Opvarter. Da han kom tilbage, var alle hans Bordfæller forsvundne — den Ubekendte havde ogsaa sagt dem et magisk Ord, maaske tillige

vist dem et eller andet respektindgydende Tegn. Han satte sig hen til et andet Bord — samme Optrin gentog sig. Han gik forundret ind paa en tredje Kro — den selvsamme uforklarlige Skæbne fulgte ham: hvor han slog sig ned, rejste de andre Gæster sig op; næppe havde han udkaaret sig et Par Drikkebrødre, før den lede Trolldmand, der usynlig ledsagede ham, ved et »forsvind!« bragte dem udenfor hans Synskreds.

Saaledes gik det ham, hver Gang han søgte sit gamle Selskab. Et eller andet forklædt Politivæsen fulgte ham overalt i Hælene og borttryllede, uden at han forstod, hvordan det gik til, enhver Kammerat. Hvad hjalp det nu, at han ejede saa mange brillanterede Pokaler, naar ingen Ven vovede at drikke med ham? Hvad hjalp det, at han havde Guld nok til at købe Vin i tønnevis, naar ingen vilde drikke et Glas med ham? Han gennemgik paa én Gang Midas's og Tantalos's Kvaler, og havde han kendt Sagnet om den langørede Guldmagers Frelse, vilde han næppe have betænkt sig paa at gøre Nevaen til sin Paktolos.

Til sidst gik hans Fortvivlelse saa vidt, at han i Mangel af alt andet Selskab sluttede sig til Gardeløjtnanterne. Imellem dem var der et

Par Landjunkere, der ikke stod synderlig over eller under ham, hverken i Henseende til Dan-nelse eller Drikkelyst. De blev nu hans stadige Følgesvende, og henrykte over, at de i Kom-missarovs Navn havde et Løsen, hvorved enhver Klage maatte forstumme, drev de snart deres Udsvævelser udenfor alle Grænser. Jeg har selv set ham og dem husere en Aften paa et Konditori, og jeg har aldrig set noget lignende: da de ikke kunde tømme de sidst indkrævede tolv Flasker Champagne, kastede de til Maals efter Spejlene med dem. — »Det er Kommissarov, der morer sig — alt gaar paa hans Ansvar!« — hed det.

Men ogsaa den Morskab fik en snar og brat Ende. Skandalerne gik for vidt, og det var naturligvis ikke Kejserens Yndling og Liv-Frelser, men de Herrer Medjunkere, paa hvem Følgerne kom til at hvile. En smuk Morgen var de forsvundne. De var blevne »forflyttede til andre Regimenter,« sagde man, og da der ikke let kan tænkes nogen større Skræmsel for slige Folk end at sendes bort fra Hovedstaden til en af Fæstningerne paa Steppen, er det klart, at deres Kammerater tog Advarsel af deres Eksempel.

Nu var det kommet saa vidt med Lykkens Pamfilius, at han ikke en Gang blandt Garde-løjtnanterne kunde finde en Kammerat. Chefen for Regimentet opfordrede yderligere de mest dannede og eksemplariske Officerer til at tage sig af ham; de indbød ham til deres Saloner, men der var man aandrig, talte fransk og drak Te — det var uudholdeligt. Før vilde han drikke Finkel ganske alene.

Det gjorde han; men det var ingen Maade at blive dannet og beleven paa, og dannet og beleven skulde han blive — Czaren vilde det jo.

Man tvang ham nu ifølge Doktor-Recept til at holde Diæt, satte ham under stræng Opsigt og kommanderede ham om Dagen fra Undervisning til Undervisning, om Aftenen fra Salon til Salon. Han lystrede, ti han var Russer, men til sidst blev det ham umuligt at være det længere.

En smuk Morgen fandt man ham hængende paa Væggen i hans Sovekammer. For at frigøre sig for al den Lykke, han havde gjort, havde han gjort en Løkke paa en af de Guld-snore, som hørte til hans Uniform — den var falden ham om Halsen, og nu var han fri for al kejserlig Gunst og Bevaagenhed.

En af hans Medofficerer, en Landsmand af mig, skrev et Mindedigt over ham i vor national-finske Rune-Stil med Parallelismer og rimfri Trokæer. Slutningen lød omtrent som saa:

Frygtelig er Czarens Vrede
 Og forfærdelig hans Naade!
 Derfor ær ham i det Fjærne!
 Derfor elsk ham helst i Afstand!
 Derfor ve Dig, om Du vover
 Paa hans Frakke fræk at skyde!
 Derfor ve Dig ikke mindre,
 Om du hindrer den, der skyder!

*

*

*

»Men de russiske Aviser har jo modsagt Efterretningen om Kommissarovs Død!« — indvendte jeg.

»Det er jo netop et Bevis paa, at den er paalidelig. Alle Aviser lyver: de engelske af Princip, de franske for Betaling, de tyske af Naturdrift og de russiske paa Befaling!« — svarede Doktoren.

»Men saa vidt jeg husker, stod Berigtigelsen ogsaa i et dansk Blad,« — indvendte Petersen.

»Der er den naturligvis optaget i god Tro. En Redaktør har ikke Tid til at undersøge, om en Efterretning er sand, men kun, om den er sandsynlig.«

*

*

*

Doktor Cedersparres Ord i Ære! Hans Fortælling syntes mig at være højst sandsynlig, og jeg genfortalte den i god Tro — aldeles korrekt som jeg havde hørt den. De svenske Blade optog den og blev i den Anledning konfiskerede baade i Finland og i Rusland — det var meget smigrende.

Et Par Aar efter talte jeg med en finsk Maler, der kom lige fra St. Petersborg, og gav mig en Beskrivelse over forskellige Herligheder og Mærkværdigheder, han havde set i Kejserstaden. Blandt andre nævnte han — Kommissarov.

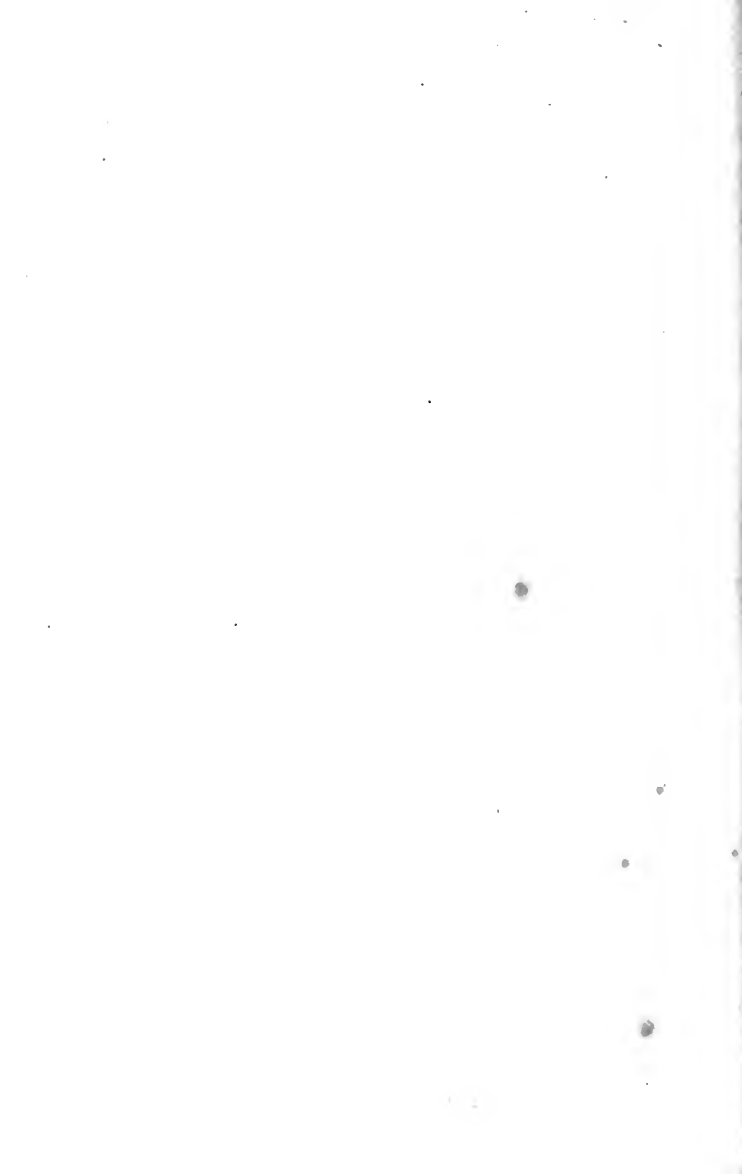
»Kommissarov?« udbrod jeg forbavset. »Har han da ikke taget Livet af sig?«

— Han? Nej for fjorten Dage siden saa jeg ham i alt Fald køre gennem Gaderne i bedste Velgaaende. Hvem har sagt, at han skulde have aflivet sig?

— Deres Landsmand Doktor Cedersparre.

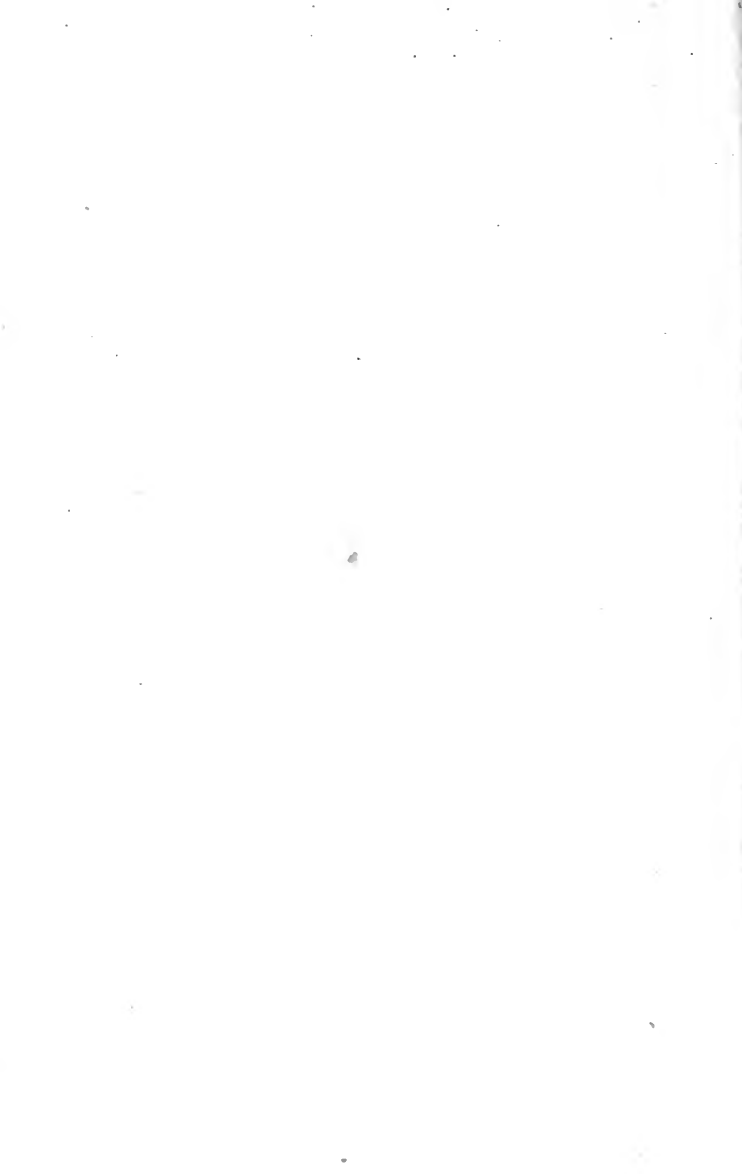
— Cedersparre! Ja det maa jeg tro. Han er vor første Improvisator, hvad Historier angaar. Det er Synd, at man aldrig har optegnet hans Improvisationer.

Den store Synd var udslettet! Jeg havde optegnet en af dem!

TEATERNISSEN.

I.

Magleborg og Magleborgerinderne — Herregaardsfrøkenernes
Kamp med Smaastadsdamerne.

At det lille Danmark af alle Verdens Riger og Lande er det, hvor der er bedst at være, derom har alle danske Digtere længe været enige, men trods denne Enighed vil ingen af dem kunne nægte, at det har en stor Fejl, som især gaar ud over Digterne: Det er altfor lille; saa lille endogsaa, at det er med Nød og Næppe, en digtet Fortælling kan faa Plads til at passere deri. Skal Handlingen foregaa i en By — den være stor eller lille — og Forfatteren nævner en af dem, der findes paa Landkortet, som Skueplads for de Optrin, han vil skildre, saa udsætter han sig for, at den første Læser, der aabner Bogen, kjender hvert Menneske i Byen og som Følge deraf enten erklærer, at de omhandlede Personer slet ikke findes der, eller —

hvad der er værre endnu — af Byens virkelige Indvaanere udskriver en Rollebesætning til den fingerede Personliste, ligesom Korsørianerne i sin Tid gjorde til »Kong Salomon og Jørgen Hattemager« og Anholtsbeboerne til »Peder Paars«.

Der hører derfor et usædvanligt Held til at opdage en By, som er saa lidt bekendt for det store Publikum, som Magleborg. Er der nogen af mine Læsere, der selv har været i Magleborg? Heller Ingen, hvis Broder er Apotheker i Magleborg, eller hvis Søsters første salig Mand har været Kapellan hos Provst Bavlerup i Magleborg? Naar Alt kommer til Alt, er jeg maaske endog saa heldig, at ikke en eneste af mine Læserinder i dette Øjeblik kan huske, hvor Magleborg ligger. *

Saa meget desto bedre! Jeg skal vel vogte mig for at vise nogen konkurrerende Forfatter eller kontrollerende Kritiker Vejen til denne interessante By. Det maa være nok, at den ligger omtrent lige langt fra Skandinavien og Slesvigholsten.

Byen Magleborg er ingen Købstad, men det vilde næsten være en Fornærmelse at kalde den Landsby. Den har en Herregaard, der i gamle Dage førte Titel af Slot, og hvis vidtløftige,

nu tildels udstykkede Jorder har givet Plads til tre andre Gaarde, hver med saa mange Tønder Hartkorn, at Ejerne allerede for femten Aar siden lod deres Koner kalde »Frøer«, selv om de ikke havde erhvervet sig nogen Titel; Præstegaarden har paa Grund af Kaldets Fedme næsten altid været Provsteresidens, det juridiske Fakultet er repræsenteret ved en Herredsfoged, det medicinske ved en praktiserende Læge og det filosofiske af en pensioneret Professor, hvis ældste Frøken Datter paa engang forhøjer Byens Anseelse i to Retninger: Hun holder Institut og Pension for unge Damer og udgiver hvert Aar mindst et Par Romaner. Lægger vi hertil, at Byen har en Agent, der driver Kornhandel, Møllebrug, Bageri, Bryggeri og Teglværk, og en Vismand, som under den beskedne Titel »Postmesteren« fungerer både som Konversations-Leksikon, Nød- og Hjælpebog, Avertissements-Tidende og elektrisk Telegraf for alle mulige Nyheder, vil man forstaa, at Magleborgerne ikke alene tro sig lige saa højt, men endogsaa langt højere paa Straa, end den nærmeste Købstads »Smaaborgere«.

En Herlighed havde imidlertid Købstadbeboerne forud for den stolte Magleborgsnoblesse: de havde et Teater, og de kunde

følgelig omtale sig selv som et Publikum; det var dem rigtignok en temmelig dyr Fornøjelse, ti det omtalte Publikum var saa lille, at kun de mindre rejsende Skuespillerselskaber vovede at tage Ophold hos dem, og sædvanlig skete dette endda kun, naar Direktøren henad Foraaret til saa sig nødsaget til at ordne sine Affærer ved en Fallit. »Det er saadan nogle vakre Folk Allesammen, derfor kommer man kun til dem i den yderste Nød!« — sagde en Direktør saa betegnende. Men hvor underholdende og aandsopløftende det endogsaa kunde være at sidde paa Dommersæderne og beundre Kunstnerne af Faget, der ved Hjælp af Dublinger og Breve var i Stand til at opføre en øhlenschlægersk Tragedie med tre Gange saa mange Navne paa Personlisten, som Selskabet talte Medlemmer, var det dog egenlig Privatforestillingerne, der var Stadbeboernes Stolthed og Glanspunktet i deres Vinterfornøjelser. Hvert Aar blev der givet et Par saadanne »i velgørende Øjemed«; Overskud gav de rigtignok sjælden, men de virkede alligevel højst velgørende paa Samfundet, idet enhver saadan Forestilling gav hele Byen Stof til Samtale en Maaned før og en Maaned efter.

Magleborgsdamerne forsømte aldrig Lejligheden til at overvære disse Velgørenhedsforestillinger og bag efter at holde Dom over de rollehavende Velgørerinder og Velgørere. De var Allesammen enige om, at Elskereren var væmmelig, Elskerinden horribel, den lystige Fætter rædsom, Soubretten formelig uanstændig, den værdige Fader ikke til at holde ud, og at det i det Hele taget var ubegribeligt, hvorledes man kunde falde paa at give Privatforestillinger i en By, hvor Herrerne var saa gruelig uheldige, og den ene Dame værre end den anden. Havde det været i Magleborg, der var blevet Tale om Sligt — det havde været en ganske anden Sag!

Smaastadsdamerne skulde dog nok vogte sig for at søge Bistand i Magleborg. En Gang havde man været saa ubesindig at lade en af Frøknerne derude fra faa Hovedrollen i »Et Fejltrin«, og Følgen deraf var bleven den, at Byens rigeste Købmand straks blev dødelig forelsket i hende, og den største Gevinst i Ægteskabs-Lotteriet, hvortil saa mange unge Hjerter havde sat deres Haab, saaledes kom til at falde udenfor Kollektionen. Et saadant Fejltrin gør man ikke om igen. Det blev øjeblikkelig vedtaget i samtlige Byens Kaffecirkler, at »ingen

af disse kokette Herregaardsfrøkner« for Fremtiden burde taales ved noget lignende Arrangement, og paa et Bal, der kort efter blev givet i Klubben, maatte alle Byens unge Herrer, for at faa Løfte om første Vals med deres egne Damer, forud paa Æresord forpligte sig til ikke at danse en eneste Dans med nogen af »Magleborgsdukkerne.«

For at hævne denne Kabale blev der i Magleborg givet to store Baller og en Maskerade, hvortil ikke en eneste »Smaastadsfrøken«, men saa mange som muligt af Byens dameløse Herrer var indbudne, og man havde endogsaa den Triumf, at en af disse — Købstadens Digter og Apoteker — ved at udbringe Damernes Skaal paa den mest aandrige Maade udnævnte Magleborgerinderne» til Æresborgerinder blandt Verdensborgerinderne, alle Smaastads- og Spidsborgerinder ufortalte.« Saa straalende Baller havde der aldrig været set i Købstaden; nu fattedes der blot én Triumf: Verden burde erfare, at man ogsaa kunde give en Privatforestilling i Magleborg.

II.

Den ene Veninde øver Spaadomskunster og opdager, at den anden har sex Bejlere.

Paa Terrassen i »Hovhaven« — en af de raserede Volde, der endnu mindede om den Tid, da Magleborg var en af vore ældste Adels-slægters befæstede Residens — sad to paa-faldende smukke Piger, hver med sin Bog i Haanden. Hundreder af Malere, store og smaa, har moret sig med at sammenstille en mørk og en lys Skønhed ved Siden af hinanden som indbyrdes flatterende Modsætninger, men næppe er det lykkedes nogen af dem at finde to unge Piger, hvis Skønhed var mere kontrasterende end disse to Veninders.

Den ene var lidt under Middelhøjde, næppe 18 Aar gammel, lidt fyldigere end en Hebefigur i Almindelighed og snarere blændende dejlig end regelmæssig smuk; hun havde nøddebrune Øjne og blondt Haar, som Naturen syntes at have slynget sammen i det mest fortryllende Vilderede for at umuliggøre enhver konstig Frisur.

Den anden var slank og fintbygget, netop saa høj, at hun hverken kunde kaldes stor eller

lille — en fuldendt Model til en Dianastatue. I Modsætning til Veninden havde hun mørkeblaa Øjne og næsten sort Haar, der med gennemført Regelmæssighed i to rige Fletninger dannede en dobbelt Krans om Panden og lod et Par uforlignelige »Sentiments-Krøller« bølge ned over den ædeltformede Hals.

Alle erfarne Romanlæsere tror naturligvis straks paa disse Krøller at have genkendt Heltinden i Historien. Saa let kan man tage fejl! For at forebygge fortrædelige Skuffelser er det derfor bedst skyndsomst at præsentere de unge Damer — altsaa:

Den brunøjede Blondine er Frøken A m a n d a Østrup, eneste Datter af den rige Proprietær Østrup til Magleborg — et Lykkens Skødebarn, som Naturen ikke har nægtet nogen af sine Gaver, som Papa og Mama aldrig har nægtet nogen af hendes Ønsker, som ingen ung Herre nogensinde har nægtet sit Virakoffer og som endnu ikke har nægtet sig selv nogen Fornøjelse — en af de Faa, hvem Alting klæder og Alting bliver tilgivet — et af de farlige Smaavæsener, der ligesom Fortidens fortryllende Skønne forvandler enhver ulykkelig Yngling til sin Tilbeder og enhver ulykkelig Tilbeder til

en af de flammespyende Drager foran hendes Triumfvogn — forresten en inderlig god lille Pige.

Den anden er hendes Veninde, Frøken Ritta Holm fra København, den elskværdigste Veninde, en Romanheltinde kan ønske sig, eftersom hun næsten besidder alle tænkelige Fuldkommenheder uden nogensinde at gøre dem gældende for egen Regning — saa synes det i al Fald. Samtlige Egnens unge Herrer er enige om, at hun ubetinget er Frøken Amanda langt overlegen, at hun vistnok er af en mere elskværdig Karakter, at hun strængt taget ogsaa er smukkere, og at hun derfor meget let maatte kunne blive endnu farligere for deres Hjerter; men de er ligesaa enige om, at hun uden mindste Fare for Ildsvaade kan spøge med det mest letfængelige Hjerte, mens hendes lille Veninde antænder Alt, hvad hendes Øjne falder paa.

De to Veninder sad, som sagt, hver med sin Bog i Haanden, men ingen af dem læste.

»Er Du allerede færdig med Din Roman?« spurgte Ritta.

»Ja!« svarede Amanda. — »Den bliver mig altfor vidtløftig. I første Kapitel opmarcherer der allerede tre Elskere til den unge Pige. Det er saa kedeligt at se Herrerne gøre Kur batajllonsvis!«

»Det glæder mig virkelig, at det begynder at kede Dig« — udbrød Veninden med et fint Smil, idet hun plukkede en Stjerneblomst.

»Er Frøkenen spydig?« spurgte Amanda og kastede tre Borrer, som havde sat sig fast i hendes Garneringer, hen paa Frøken Ritta. De prellede af mod hendes glatte Silkekjole.

— Ser Du! Mig hænger ikke en Gang Borrerne fast ved!

— Men mig?

I Stedet for at svare begyndte hun at pille Bladene af Blomsten.

— Herregud, Ritta! Naar jeg var saa mageløs elskværdig som Du, vilde jeg aldrig nedværdige mig til at spørge en dum Gaaseurt om, hvordan han elsker.

— Jeg spørger heller ikke Oraklet for mig selv.

— For hvem da?

— For den, der spørger.

— Den Ulejlighed kan Du spare Dig. Han elsker mig »slet ikke«.

— Hvem af dem? Postmesteren?

— Fy! En Elsker med Podagra!

— Den skikkelige Avlsforvalter da?

— Nej, han kommer vist til at elske »med Smerte« hele sit Liv igennem.

— Du mener altsaa Løjtnant Adonis ved Husarerne?

— Løjtnant Narcis skulde det da være, men om ham véd vi Alt, hvad vi behøver at vide. Han elsker »af Hjertet« — sig selv og ingen Anden.

— Er det da virkelig Agenten?

— Vil Du fornærme mig ?

— Fuldmægtig Brask maaske?

— En Alvorsmand, der vilde passe meget bedre for min Moder, end for mig.

— Eller — hvad siger Du om Doktoren?

— Aa, — han er sød — imod Dig.

— Ja, nu vil jeg dog se, hvad Blomsten siger.

Hun plukkede Blad for Blad af, idet hun med drillende Eftertryk paa hvert Spørgsmaal opramsede:

»Stor Agent —?

Plovstudent —?

Fin Jurist —?

Podagrist —?

Husaren den Røde —?

Doktoren den Søde —?»

og enten det nu gik ærlig til eller ikke, faldt det sidste Blad paa Doktorens Lod.

— Du har Lykken med Dig, Amanda? Doktor Vestring er ubetinget den Elskværdigste af dem Alle.

— Mod Dig! — Det har jeg længe mærket. Mig plejer han kun at sige Ubehageligheder. Har Du nogen Sinde hørt ham være af samme Mening som jeg?

— Ja, hver Gang Du har havt Retten paa Din Side.

— Tror Du virkelig, at han vilde give mig Ret, hvis jeg paastod, at To og To er Fire.

— Det er nok muligt, at De Andre i den Anledning sagde Dig saa mange Komplimenter for Din Skarpsindighed, at han enten slet ikke kunde komme til Orde eller fandt det overflødigt at blande sin Beundring mellem deres; men jeg tør indestaa Dig for, at hvis Du en Gang fik den fikse Ide: at To og To er Tretten, vilde han være den Eneste af dem Alle, der var ærlig nok til at gøre Dig opmærksom paa Din Fejltagelse.

— Aa ja. For at drille mig gør han Alt, for at føje mig derimod . . .

— Kære lille Amanda! Han véd, at der er altfor Mange om at føje Dig, og derfor er han ligesom jeg gaaet over til Oppositionen.

— Ja, Du og han er som skabte for hinanden. I er de to stridigste Mennesker, jeg kender.

— Og spørg nu Dit eget lille Hjerte, om det ikke netop er derfor, at Du giver mig Fortrinet blandt Dine mange Veninder, og at Du mellem alle de mange Rivaler foretrækker ham . . .

— Til Elsker i det Stykke, vi skal spille? Jo, det siger mit lille Hjerte straks »Ja« til! Han er Den, der bedst kan spille Komædie — det er jeg overbevist om — og han er maaske den Eneste, af hvem jeg kunde høre en Kærlighedserklæring i saa mange Menneskers Nærværelse uden at blive undselig derved — netop fordi . . . fordi . . .

Ritta saa stift paa Amanda, denne følte Blodet stige op i sine Kinder.

— Nu fordi?

— Fordi . . . Aa, fordi Ingen vil tro, at saadan en Spottefugl som han kunde falde paa at tale et hjerteligt Ord til en ung Pige for Alvor.

— Naa, saadan at forstaa! Han er formodenlig ogsaa den Eneste, som Du paa Scenen kunde forsikre om Din Genkærlighed netop fordi . . . fordi . . .

— Fordi jeg véd, at han ikke tror paa Kærlighed.

— Skal jeg betro Dig, hvad jeg véd om hans Tro og om Din Kærlighed?

— Nej! Jeg vil ingen Ting høre, og Du véd desuden ingen Ting — raabte Amanda og stak leende en Finger i hvert Øre, da Veninden nærmede sig for at tilhviske hende Hemmeligheden.

III.

Doktoren advarer mod Teaternissen, og Frøken Amanda sér Syner i Tryllespejlet.

I det Samme nærmede en ung, smuk Mand sig Havebænken, hvorpaa Pigerne sad.

»Det forekom mig, som om jeg hørte Nød-raab!« — begyndte han, idet han hilsede.

— De kommer tilpas, Hr. Doktor! — svarede Ritta. »Vi talte just om Dem.«

Doktoren betragtede de to unge Piger med et halvt undertrykt Smil. »Det er dog vel ikke for nogen af de unge Damers Skyld, man har sendt Bud efter mig?« — spurgte han, idet han nærmest henvendte sig til Ritta.

— Det er det vist næppe, skønt Amanda som De sér, lider meget af Blodstigninger til Hovedet.

— Med mig har det ingen Fare, Hr. Doktor! Jeg blev kun lidt hed i Hovedet af Angst for min Venindes Skyld. Hun har i Dag haft nogle meget betænkelige Anfald af sin gamle Syge.

— »Drillesyge?» spurgte Doktoren og vendte sig atter mod Ritta med en særdeles vellykket deltagende Mine.

I det Samme gjorde denne, usét af Veninden en Haandbevægelse, som om hun af fordrede ham Noget, og tilkastede ham et Blik, der, hvor flygtigt det end var, tydeligt markerede et Spørgsmaalstegn. Den unge Læge lod hverken til at ville bemærke det Ene eller det Andet, men fortsatte roligt: »Jeg vil dog haabe, at Sygdommen ikke har antaget nogen foruroligende Karakter?»

»Jo, en meget ondartet Karakter, forsikrede Amanda.

»Jeg har en Recept, der i al Fald vil kunne formilde den« — svarede han med en let Betoning af det fremmede Ord. Nu var det Rittas Kinder, der pludselig fik et stærkt Rosenskær. Hun gentog sin forrige Bevægelse,

men det Øjekast, der ledsagede den, indeholdt denne Gang en Bøn, i Stedet for et Spørgsmaal.

Doktoren lod atter, som om han Intet bemærkede, og erkyndigede sig med uforandret Mine, »om der ellers ikke var indtruffet noget farligere Tilfælde paa Borgen«.

Amanda greb med synlig Iver Lejligheden til at give Samtalen en anden Vending.

— Jo, Hr. Doktor! Vi har idag bedet Dem komme herop, for at give os Raad og bringe os Hjælp i en Sygdom, som har angrebet os saa godt som uden Undtagelse. Vi har Alle sammen, Gamle og Unge, faaet den mest uovervindelig Lyst til at spille Komædie.

»Det er da vel ikke muligt!« udbrod Lægen med en Bevægelse, der næppe kunde have været stærkere ved Efterretningen om et Udbrud af den sorte Syge eller den røde Sved.

»Jo« — fortsatte Ritta. — »Om et Øjeblik vil De se alle Patienterne forsamlede. Her skal holdes Generalforsamling af alle Magleborgs Talenter, for at arrangere en Forestilling til Generalens Fødselsdag, og vi har udset Dem til Teaterchef!« Atter vendte hun sig mod Doktoren med samme Haandbevægelse som før, men med et nyt Blik, der gjorde sig

Umage for at udtrykke en lille Trusel, og atter syntes Doktoren ikke at bemærke det.

»De mener: til Hospitalsforstander!« — faldt han hende i Ordet — »De mener, at jeg . . .«

»Er det mest forstokkede, drillesyge Menneske, jeg nogen Sinde har kendt« — afbrød Ritta ham med en Heflighed, der tydede paa, at hun næsten mente, hvad hun sagde, og kastede sin Bog paa Bordet.

Doktoren tog Bogen og begyndte med uforandret Rolighed at blade i den: »Det kongelige Teaters Repertoire! — Ah — »Postillonnen i Longjumeau!« — Jeg troede dog ikke, at Sygdommen havde naaet Operaens Stadium!«

»Jo, saa vidt er det kommet — og vi haaber, at De vil synge Tenorpartiet« — svarede hun spydigt.

»Men hvad er her dog paa Færde?« — udbrød Amanda, der ikke havde set det stumme Mellemspil, og lagde leende Armen om Venindens Hals.

De to unge Piger saa spørgende paa hinanden, mens Doktoren nynnede:

»Nu skal et Eventyr I høre
Om en elskværdig Postillon.«

Idet Ritta over Amandas Skulder tilkastede ham endnu et fortørnet Blik, løftede

han Hjørnet af et Brev halvt op af sin Brystlomme, og straks forsvandt de truende Skyer. — »Saamænd! Den Rolle lige saa godt som en anden!« — fortsatte han.

»De tror da vel ikke for Alvor, at vi tænker paa at give Operaer her paa Magleborg?« — spurgte Amanda.

— Hvorfor ikke! — Af alle de Febersygdomme, jeg kjender, er der ingen, hvori Patienterne kan faa saa vilde Fantasier, som i Teatersot. Naar jeg først véd, at den Sygdom er udbrudt, vil det aldeles ikke forundre mig, hvis man her bestemmer sig til at opføre »Palnatoke.« Jeg kan meget godt tænke mig den Mulighed, at Frøknerne kunne blive Uvenner, fordi de begge To ville spille Bue hin Digre.

— De kan altsaa slet ikke tale alvorligt længere, end til man nævner Teatret? Man skulde virkelig tro, at De selv en Gang havde taget Skade i Sygdommen?

— Det har jeg ogsaa. I mit Rusaar blev jeg, som det hedder i Foyersproget, »bidt af en gal Skuespiller« og debuterede i to Roller ved det kongelige Teater; derved kom jeg til at se Vragen af Kulisserne og det Syn glemmer jeg aldrig. Jeg gjorde Bekendtskab med de fleste af Skuespillerne og mellem dem med en Mængde

elskværdige og begavede Mennesker, men ikke med en Eneste, der havde undgaaet en lille Forbening saavel i Hjertet som i Hjernen. De indbildte sig Alle uden Undtagelse, at de ikke blev paaskønnede efter Fortjeneste, og at snart den ene, snart den anden Kammerat blev favoriseret paa deres Bekostning. Der blev ikke antaget noget Stykke, uden at en hel Snes Mennesker maatte gennemgaa en ny Krise af pinlig Forventning, bitter Skuffelse, krænket Kunstnerstolthed og Harme over Bestyrelsens formentlige Blindhed og de foretrukne Kammeraters formentlige Intriger, ja, der blev ikke uddelt nogen Birolle, uden at fire fem Skuespillere troede sig til Side satte, fordi de ikke have faaet den, og uden at den Heldige, der havde faaet den, følte sig forurettet, fordi han ikke skulde spille en Hovedrolle. Jeg har som Læge besøgt en Mængde Hospitaler, men jeg kan forsikre Dem, at jeg ikke paa noget af dem har truffet saa megen Elendighed, som ved Theatret. Enhver, som kommer derind, angribes mere og mere af den ødelæggende Sygdom, og naar han en Gang bliver udskrevet derfra, bliver han det næsten altid i Egenskab af uhelbredelig.

— Gud bevares! Men vi agter da heller ikke at tage Engagement som Skuespillere, fordi

vi morer os med at spille et Par Stykker paa Generalens Fødselsdag.

— De agter at indrette et Teater, og det er nok. Saa snart man blot har opstillet to Skærmbredter og hængt et Tæppe foran og et andet bagved dem, har man indrettet en Residens for det lille Uhyre, der udbreder alle Teatrets Elendigheder.

— Hvad er det for et Uhyre?

— En lille onskabsfuld Nisse, der sætter Splid mellem de bedste Venner — lærer de oprigtigste Sjæle Falskhed, de frommeste Hjerter Misundelse og de naiveste Naturbørn Konsten at intrigere — bringer de adstadigste Matroner til at begaa de latterligste Børnestreger og indbilder de klogeste Mænd de ubegribeligste Taabeligheder om dem selv. Holder han først sit Indtog paa Magleborg, vil De for sent erkende, at jeg ikke uden Grund har advaret Dem imod ham.

»Jeg er hverken bange for Nisser eller Spøgelse, Hr. Doktor, og har derfor stor Lyst til at gøre Bekendtskab med det lille Skarn« — forsikrede Amanda.

»Og dernede ser De en hel Skare af tapre Mænd og Kvinder, der brænder af samme Lyst!« — tilføjede Ritta, idet hun med Parasollen

pegede ned ad Allén, der førte op til Indkørselen.

Amanda holdt en stor grøn cirkelformig Vifte op mod Solen og saa under den ud mod de Kommende; tilfældigvis kom hun til at hæve sit Blik op til Midten af Viften, hvori der var anbragt et lille Formindskelsesspejl. Skønt det neppe var større end en Enesteskilling, var det stort nok til at vise hende en højst overraskende Scene af stumt Spil mellem hendes Veninde og Lægen, der endte med, at Sidstnævnte tog et Brev op af Lommen, og stak det ind i Frøken Rittas Repertoirebog. Den unge Pige blev et Øjeblik siddende som forstenet af Synet i det lille Tryllespejl. Et Forræderi mellem hendes bedste Veninde og den Bejler, der baade havde haft hendes eget Hjerte, Oraklets Spaadom og Venindens Indflydelse paa sin Side — det var formeget! Det var saa meget, at hun hverken vovede at lade de To se, hvorledes Bevægelsen afspejlede sig i hendes Ansigt, eller høre, hvorledes Graaden vilde have kvalt hendes Stemme, hvis hun i dette Øjeblik havde forsøgt at tale. Hun rejste sig uden at sige et Ord og gik uden at vende sig om med Viften for Øjnene ned ad Terrassen mod Gæsterne.

Ritta, der ikke saa noget Besynderligt deri, greb Bogen, trykkede den tæt op til Brystet, sendte Doktoren et talende Blik og hoppede gennem Havesalen ind i sit Kammer, for at aabne og læse Billeten.

IV.

Postmesteren gaar paa Raad med Doktoren om at forgøre sine Medbejlere.

Hvad Miniaturspejlet havde vist Frøken Amanda, havde et Par gode Briller imens vist en af hendes Riddere. Magleborgs alvidende og alle Steds nærværende, tjenende Aand, Postmester Asp, der naturligvis ogsaa var tilsagt til den dramatiske Generalforsamling, var under Slutningen af Doktorens Foredrag begyndt at stige op ad Stentrappen, der fra den fordums Fæstningsgrav førte op til den nuværende Blomster-Terrasse.

Det gik lidt langsomt; ti — hvad enten det nu, som Spotterne sagde, var Podagra eller det, som han selv sagde, var Reumatisme, der generede hans Flugt som levende Telegråf-depeche — hans Ben var, som sagt, ikke de

bedste, og han standsede derfor paa enhver af Terrassens Afsatser. Netop i det kritiske Øjeblik, da Ritta ikke saa Andet end Billeten, da Doktoren havde hele sin Opmærksomhed henvendt paa Amanda, og dennes Blik var fasttryllet til Spejlet, havde Skyggen af hans Uniformshue, Guldbrillerne og de bag samme lurende gulgrønne Øjne hævet sig op over Horisonten. Han saa, studsede og standsede, og da der ikke var mere at se, sænkede han sig atter ligesom Aanderne i Eventyrkomedierne ned under Jordens Overflade.

»Naa, saadan hænger altsaa den Historie sammen« — hviskede han til sig selv, i det han løftede de buskede Øjenbryn i Vejret og kneb Hagen sammen mellem de to Fingre. — »Paa den Maade staar Chancerne for Postvæsenet endda slet ikke saa ilde. Det er ikke saa galt at være »den elektriske Telegraf«; man véd mere end de Andre, man profiterer af, hvad man véd, og det er utroligt, hvor meget man kan profitere af at vide, hvem der er Ens Fjender, og hvem der er Ens Allierede. Nu kender jeg mine.

Hermed listede han sig hen ad den lavere liggende Gang til Skraaningen, der bag Almehækken førte op paa Terrassen, og nærmede

sig saaledes Doktoren fra den Vej, der over Havebroen førte ud til Parken. Allerede langt borte mældte han sig ved en højroset Nysen. Han var Magleborgs største Diplomat, den samme Postmester!

I Mangel af hans Portræt, der vilde have dannet en værdifuld Illustration til Fortællingen, maa vi nøjes med følgende Signalement: Alder 45 Aar — Højde 69 Tommer — Figur tynd — Haar mørkebrunt, omhyggelig glattet og friseret, næsten umuligt at skelne fra naturligt — Ansigt lidt rødladent — Bakkenbarter store og frodige, tilsyneladende krøllede paa Pibejern — Hals lang, foroverbøjet — Taille ungdommelig — Gang, som det syntes, ligtornestrøet.

»Stop lidt, Hr. Doktor, og tag mig med!« raabte han efter Doktoren, der allerede havde vendt sig for at følge Amanda.

»God Dag, god Dag, Hr. Postmester! Hvad Nyt med Telegrafan?« — hilsede Vestring.

Postmesterens Ansigt antog straks en Mine, der mindede om en forseglet Depeche, stak sin Arm under Doktorens og hviskede: »Følg mig!« Doktoren fulgte, og uden at sige et Ord undervejs trak den hemmelighedsfulde Fører ham hen til en lille Løvhytte i et Hjørne af Parken.

»Det tegner til at blive meget underholdende«, mente Doktoren.

Postmesteren satte sig paa Bænken lige for Stien, der førte ind i Krattet. »Her er vi sikre« — hviskede han efter at have afsøgt Terrænet rundt om — »Lad os nu udtale os!«

— Jeg er den personificerede Nysgærrighed! —

— Hr. Doktor? De har en Hemmelighed.

— Ja saa! Jeg trode, at det var Dem, der havde en.

— Det har jeg ogsaa, men den kommer vi først senere til. De er forelsket i en ung Pige.

— Ja saa!

— Maaske endogsaa lidt mere end forelsket.

— Virkelig?

— Der er imidlertid lidt i Vejen for de to Elskende.

— To? Hun elsker altsaa ogsaa mig?

— Som De hende. Fra den Side er der ikke Noget at frygte, men Familien turde maaske se lidt skævt til Partiet. Man har selv Formue og vil følgelig have, at den Smaa skal gøre et godt Parti. Det kunde De have været, hvis De ikke havde lagt Dem ud med Deres gamle rige Onkel, nu er De det ikke, og det er Deres Fejl!

— Men for nu at komme til Deres Hemmelighed . . .

— Nu er vi ved den. Jeg er ogsaa forelsket i en ung Pige.

— Maaske den samme?

— Ikke saa ganske rigtig gættet, men tæt ved.

Det glæder mig! Vi er altsaa ikke Medbejlere.

— Tværtimod! Jeg vilde nætop foreslaa, at vi sluttede et offensivt og defensivt Forbund imod vore Rivaler.

— Lad mig endelig høre det Forslag!

— Saa hør da og afbryd mig ikke! Jeg har i disse Dage overtydet mig om, at jeg ikke har mindre end fire Medbejlere. Nummer Et: Løjtnant Stråmberg, der er første Løve i vor mægtige Nabostad og første Elsker ved Privatforestillingerne samme Steds — han har ladet sig forstaa med, at han allerede har Pigen paa sin Side. Nummer To: Fuldmægtig Brask, meget vakker og dygtig Fyr, Potte og Pande hos Moderen, der, som bekendt, er Kone i sit Hus. Nummer Tre: Agent Lyrskov, Magleborgs gode Hoved og største Spekulant — han paastaar at være vis paa Faderen, der af og til har meget betænkelige Anfald af Hals-

starrighed. Nummer Fire: Forvalter Hede-
gaard, grundskikkelig og honnet Karl, der
meget let kunde have Lykken med sig —
han er i al Fald dum nok dertil.

— Sæt, at der var En endnu!

— Hvem skulde det være?

— For Eksempel: Nummer Fem: Doktor
Vestring, en meget solid ung Mand, der til
det Yderste har mig paa sin Side.

— Hys—s! Det véd jeg nok, at de Andre
tror — men jeg er klogere end som saa.

— Hvad tror De da?

— Jeg tror, hvad jeg véd, men jeg forlan-
ger aldeles ikke, at De skal gøre mig til Deres
Fortrolige, naar De ikke har Lyst dertil. Gør
De kun Kur til Frøken Amanda! For Dem
er jeg aldeles rolig! Sig mig blot: Har De
nogen Indflydelse hos Frøken Holm?

»Ja — jeg tror nok, at hun er paa min
Side« svarede Doktoren tørt.

Postmesteren tilkastede ham et uhyre polisk
Blik mellem den øverste Kant af Brillerne og
den underste af Øjenbrynene.

— Nu vell! Mere forlanger jeg ikke at vide.
Hvad mig angaar, kan jeg forsikre Dem, at
jeg har en ikke ubetydelig Indflydelse hos
hendes Moder, som er min kødelige Kusine, og

denne Indflydelse er til Deres Tjeneste paa ét Vilkaar: De hjælper mig at modarbejde mine fire Rivaler.

— Derom kan vi let blive enige. Men endnu en Gang: De er paa Vildspor.

— Godt, det bliver min Sag. Spørgsmaalet er blot: Kan jeg stole paa, at De og Deres . . . om Forladelse . . . at De og Frøken Holm vil modarbejde disse fire Herrers Planer?

— Det tror jeg nok, at De kan!

— Deres Haand?

— Her er den! Men husk, at jeg har advaret Dem mod den Femte!

— Det husker jeg og respekterer Deres Diskretion. Alliansen er altsaa sluttet, og det Næste, vi har at gøre, er at udkaste Planen til Felttoget, Løjtnanten betragter jeg som den Farligste.

— Mod ham opererer vi altsaa med vor Hovedstyrke, Frøken Ritta; efter ham turde vor flinke Fuldmægtig være den værste — ham skal jeg forsøge at beskæftige.

— Herligt! — Agenten har jeg allerede mine Planer med, og Forvalteren overlader vi til Tilfældet. Dermed er den Sag afgjort, og nu Arm i Arm mod Fjenden! Man har vist allerede aabnet Generalforsamlingen.

De to Allierede brød op og marcherede mod Havesalen, hvor Magleborgs Intelligens og Noblesse imidlertid havde forsamlet sig.

V.

Man slutter Kreds og fremmaner den onde Aand.

I Havesalen var Konversationen i fuld Gang, og Forhandlingerne om den paatænkte Privatforestilling var allerede saa vidt fremskredne, at der havde dannet sig et Højre, et Venstre og et Centrum.

Ved Kaffebordet til Højre præsiderede Fru Østrup, Amandas Moder, Husets Vertinde. Det var en Dame paa cirka fyrgetyve Aar med et Ansigt paa tredive Aar og en Figur, der ligesaa godt kunde tilhøre en orientalsk Skønhed paa nogle og tyve som en Matrone paa Halvtreds. Hendes blændende, hvide Teint og hendes overjunoniske Former trodsede enhver Tidsregning; en smægtende blød Stemme, et Par naive blaa Dueøjne, en yderst ungdommelig Hals og en dito Hovedpynt umuliggjorde den endogsaa. Hun førte Ordet for »de gode gamle Stykker fra den Tid, da der endnu

var store Skuespillere og store Forfattere.«
»Jeg var desværre kun Barn den Gang!« suk-
kede hun blidt.

I Divanen til Venstre tronedede en høj, fint-
bygget, bleg og blond Dame med lange Hænge-
krøller. Det var Frøken Snerting, Magleborgs
højere Dannelsesprincip. Hun holdt et aldeles
overbevisende Foredrag for sine Elever af begge
Køn, ifølge hvilket det eneste Middel til fuld-
stændig at vise Smaastadsbeboerne, hvad man
her formaaede, vilde være Opførelsen af et nyt,
utrykt og uopført originalt Drama, hvortil hun
paatog sig at skaffe Manuskriptet.

Centrum dannedes af den begejstrede Ung-
dom, der i en stor Gruppe havde samlet sig
midt i Salen om Frøken Amanda, hvem man
betragtede som selvskreven Primadonna, og hvis
Forslag man fandt henrivende og guddomme-
lige allesammen, uagtet det ene aldeles kuld-
kastede det andet. To af hendes ivrigste Til-
bedere, Agenten og Birkedommerens Fuldmægtig,
havde hver grebet et af dem. Hin, der trode at
være Disponent over en udmærket Tenorstemme,
mente, at man ikke kunde træffe noget heldigere
Repertoirevalg end »Et Reiseæventyr« — hvori
han med Fornøjelse skulde overtage den for-
øvrigt utaknemlige Elskerrolle; denne, der trode

at besidde en usædvanlig Færdighed i at behandle en versificeret Dialog, fandt, at man burde bestemme sig til »Ser Jer i Spejl«, hvori han var villig til at assistere med Udførelsen af den ubetydelige Ægtemands Rolle. Frøken Amanda hørte imidlertid hverken den Enes eller den Andens Udvikling af hendes Idér. Hendes hele Opmærksomhed var henvendt paa et nyt Forslag, som den smukke Løjtnant Stramberg bragte paa Bane. Man burde give »Indkvarteringen«, hvori begge Damerollerne kunde blive saa udmærket givne af Frøken Amanda og Frøken Julie Elster — de to Skønheder, mellem hvilke han syntes at have delt sit Hjerte eller i al Fald sin Hylding — selv trode han nok at kunne magte Lansenerofficieren, der gør Kur til begge Søstrene. Yderst i Gruppen underholdt en ung Mand, der udmærkede sig ved et vakkert, solbrændt Ansigt, et kejtet Væsen og en let Provinsdialekt, et Par nykonfirmerede Pigebørn med en Plan til at udføre »Aprilsnarrene«, hvori Frøken Amanda naturligvis skulde spille Trine Rar, og hvori han selv som Hans Mortensen havde gjort umaadelig Lykke paa en Privatforestillingovre i Hjørring. Det var Forvalter Hedegaard.

Da Doktor Vestring traadte ind, blev han modtaget med Akklamation. »Der har vi endelig Manden for det Hele!« raabte Agent Lyrskov ham i Møde. Fruen i Huset hilsede ham som »Hr. Direktøren«, og alle de Andre — med Undtagelse af Amanda — istemte Hyldingsraabet. Fuldmægtig Brask udviklede derpaa den storartede Plan for ham og beviste paa den uigendriveligste Maade, at det til Sagens Fremme var aldeles nødvendigt, at Doktoren overtog Arrangementet, Instruksen og en af Hovedrollerne i Stykket, og Postmesteren, der var kommen til, anstrængte ligeledes sin Veltalenhed for at fremstille Doktorens Overtagelse af Teaterdirektørens Forretninger som en uundgaaelig Betingelse for et heldigt Udfald af den paatænkte Forestilling. Stolene var imidlertid blevne satte i en Kreds paa Gulvet, og man opfordrede fra alle Sider den enstemmig udvalgte Direktør til at aabne Forhandlingerne.

»Nu vel«, sagde han, »da det ikke staar i min Magt at slutte den, hvilket efter min Overbevisning vilde være det Heldigste for vort kære Magleborg, skal jeg aabne Forhandlingerne med et Advarselsord, som jeg allerede for Lidt siden udtalte til Husets to yngre Damer: Vogt Dem for Teaternissen!«

»Teaternissen?» gentog hele Koret.

»Det er en ond Aand, der efter Hr. Doktorens Forsikring forvandler Enhver, som sætter sin Fod paa Scenen, til et Uhyre af Falskhed« — forklarede Amanda med et skarpt Blik paa Vestring og et overordenligt venligt Smil til hendes Sidemand, den smukke Løjtnant.

»Af og til gør han ogsaa det« — tilføjede Vestring uanfægtet — »men dertil vil jeg dog haabe, at det ikke skulde komme med nogen af os. Derimod tror jeg bestemt at kunne forudsige dem Alle, at han her, som overalt, hvor han faar Magten, vil foranledige en Mængde Fortrædeligheder, Misforstaaelser, smaa Intriger og Chikaner, Brud mellem Forelskede og Forlovelser mellem Ikke-Elskende — han er nemlig endnu værre til at arrangere Partier end selve Kirsten Giftekniv — kort sagt, sætte ondt Blod i hele Samfundet, og det maaske uden at vi faar den mindste Fornøjelse af alle vore Anstrængelser.

Fru Østrup forsikrede ham beroligende, at i Magleborg vilde den onde Aand ingen Magt faa. Her var en altfor god Tone, til at der skulde kunne opstaa Uenighed eller Mistemning over slige Ubetydeligheder, som Skuespillerne chikanere hinanden for, og i alt Fald

havde man i Doktoren en erfaren Mand, der nok vilde vide at mane Nissen bort, hvis han skulde vise sig — og hele Selskabet var naturligvis af Fruens Mening.

Doktoren rystede paa Hovedet. »Det første Spilop har han allerede gjort, idet han berøver Dem den fortræffelige Direktør, De har udvalgt, og mig den Fornøjelse at dirigere en saa sjælden enig Kunstnerforsamling. For et Par Timer siden narrede han den gamle Jørgen Bustrup til at gaa i en Rævesaks, og om et Par Minuter vil der i den Anledning holde en Vogn for Døren for at bortføre deres Direktør. Der er al Sandsynlighed for, at han, hver Gang vi holdt Prøve, vilde arrangere en lignende Ulykke, og at jeg paa Forestillingsaftenen vilde blive nødt til at løbe bort midt i en Scene for at sammensy en flækket Næse paa en Slagsbroder eller trække et Ben op af Halsen paa en Dreng, der har været for slugvoren. Jeg tør ikke indlade mig i Kamp med det lille Afskum, men vil den ærede Forsamling tillade mig at give et Raad, saa tror jeg at kunne gøre et Forslag, der vil fremme Sagen meget mere end den Bistand, jeg direkte kunde yde. Indsæt ikke en Direktør, men en Direktion, bestaaende af Fru Østrup og Hr. Fuldmægtig Brask, der til-

sammen ejer alle de Fuldkommenheder, som De søger, og jeg mangler!«

»Er De gal, Mand!« hviskede Postmesteren ham i Øret. Har De glemt vor Alliance!«

— Nej, tværtimod.

— Brask er jo den Farligste af dem Alle.

— Netop derfor skal han være Teaterdirektør.

— Men han og Fruen er allerede forud altfor enige . . .

— Vent bare! Derfor skal just de To dirigere sammen.

— Men han er Mand for at gøre det til Alles Tilfredshed.

— Det vilde Vorherre ikke en Gang være. Inden otte Dage — maaske inden en Time skal De se, hvad det vil sige at faa Teaternissen paa Nakken.

I det Samme rullede der en Vogn ind paa Gaarden. Doktoren anbefalede sig og skyndte sig til sin Patient.

Henad Aften til, da Doktor Vestring paa Hjemvejen til sin Bopæl nærmede sig Magleborg, mødte han Fru Elster med Datter. Idet Doktorens Gig kom ved Siden af Wienervognen, standsede han et Øjeblik og spurgte til Fruens Befindende — det var saa paa-

faldende tidligt at tage hjem, og Fruen syntes aabenbart at lide af Kongestioner til Hovedet; den stærke Rødme, der ellers farvede hendes Kinder, havde udbredt sig over hele hendes Ansigt.

»Jo Tak! Vi har det saamænd godt — nu!» svarede hun med et Nakkekast, der ikke varslede noget Godt — »De kan tro, at det har været en munter Forsamling.«

— Hvad blev Resultatet?

— Naturligvis, at det Hele skal være en Udstilling for Amanda. Hun skal spille Hovedrollen i begge Stykkerne.

— Og Frøken Julie?

— Jeg? — Aa, om mig var der jo slet ikke Tale. Jeg skal nok spille en lille flau Rolle i det ene. Det var endda mærkeligt nok, at Hr. Brask ikke vilde have Amanda til at spille den med.

— Og hvem skal spille Elskerrollerne?

— Hr. Brask skal spille Ægtemanden i det ene og den lystige Elsker i det andet.

— Og Løjtnant Stramberg? —

— Gud bevares, han skal ogsaa gaa og sukke for hende i tre Akter. Adjø, Hr. Doktor!

Vognen kørte videre; Vestring fortsatte sin Vej i modsat Retning. Idet han svingede

forbi Indkørselen til Magleborg, hoppede Postmesteren op i Giggen til ham.

»Naa, højstærede Rival! Hvordan gaar det saa?» — spurgte Doktoren.

»Betænkeligt, højstærede Bundsforvante! Stemningen var nær ved Eksplosion. Alle Gæsterne, med Undtagelse af mine fire Medbejlere . . .

— De mener vore fire Medbejlere.

— Nu, lad gaa da — siden De endelig vil binde mig den Fabel paa Ærmet. Med Undtagelse af de Fire er hele Selskabet taget hjem i Forbitrelse. Alle de, der ingen Roller fik, var rasende, og alle de, der fik Smaaroller, var bristefærdige, ikke en Gang Frøken Amanda, der fik den bedste Rolle i begge Stykkerne, lod til at være tilfreds — hun var aabenbart i ondt Lune og sagde mig gentagne Gange Ubehageligheder.

Saa meget desto bedre, Hr. Rival! Men hvorledes blev man enig om Repertoire og Rollebesætning.

— Man blev slet ikke enig. I to stive Timer snakkede vi frem og tilbage, og Enhver stemte for det Stykke, hvori han tænkte at kunne faa en Hovedrolle; men da det saa viste sig, at vi blev mere og mere uenige, foreslog

deres gode Veninde, Frøken Holm, at vi skulde overlade Direktionen at vælge og besætte Stykkerne og forud forpligte os til ubetinget at være tilfredse med dens Bestemmelse. Dette Forslag gik igennem: Brask og Fruen bestemte nu, at vi skulle give »Ser Jer i Spejl« og »Formyndersken«, et originalt Stykke, som rimeligvis Frøken Snerting har skrevet — hun skal i al Fald spille Titelrollen — og desforuden skal Brask skrive en Prolog med Kor, hvori vi Alle skal være med. Men tror De, at Nogen af dem var tilfreds med det?»

— Nej, naturligvis.

— Og jeg, min gode Doktor, har allermindst Grund til at være det, for alle de Fire har bedre Roller end jeg.

— For de Fire kan De være rolig! Vogt Dem blot for den Femte og — Teaternissen! — hviskede Doktoren leende, idet han standsede ved Postkontoret.

VI.

Det begynder at spøge.

Det er forbausende, hvormeget et Dilettantselskab kan udrette og undvære. Ved Verdens største Teatre behøver de største dramatiske

Konstnere mindst et Fjerdingaar for at antage, lære, udstyre og indøve et Stykke; vort kongelige Teater kan aldrig nøjes med mindre end et Par Maaneders Tid til at løse en slig Opgave, og selv de hurtigvirkende Sekondteatre bruger gerne to a tre Uger til Indstudering af en ny Forestilling, men ved et Privatselskab besørges Alt, lige fra Antagelsen til Opførelsen, sædvanlig i Løbet af en Uge. Nogle faa Dage efter den omtalte Generalforsamling var Hr. Brasks Prolog forfattet og afskrevet, Deklamationsnummeret lært af Frøken Snerting og Sangpartierne fordelte mellem Korpersonalet og indøvede af Skolelæreren, der tillige var Byens første Pianist. Dhrr. Brask som »Herren« og Asp som »Onklen« havde tilligemed Frøken Amanda som »Fruen« allerede holdt Prøve paa »Ser Jer i Spejl«, og af Frøken Snertings geniale Manuskript til Treaktsdramaet »Formyndersken« var Rollerne udskrevne; fordelte og lærte. Samtlige Konstnere og Kunstnerinder var tilsagte til Arrangementsprøve. Der var endnu tre Dage til Generalens Fødselsdag, og én Prøve til foruden Generalprøven maatte jo være mere end tilstrækkelig.

For Enden af den store Allé i Hovhaven var der oprejst et Teater, lille men net.

Fortæppe og Bagtæppe, to Kulisser ved hver Side, Tag af et Rapssejl og Gulv af en Alens Højde fra Jorden; der havde været Tale om at indrette en lille Kælder til Suffløren, men det var blevet opgivet igen som Luksus — den Smule Hjælp, man behøvede i saa Henseende, kunde man godt faa fra første Kulisse. Dekorationerne: en Skov, der ved Hjælp af et Par Sætstykker tillige kunde gøre Tjeneste baade som Have og som »vild Bjergegn«) og en Stue (der ved Anbringelsen af et Par løse Vinduer og Døre kunde forvandles til tre forskellige Værelser), havde Agenten ved en tidligere Lejlighed afkøbt en Malermester i Nabokøbstaden; men Frøknens Drama fordrede endnu »et Kapel«, hvori Slutningsscenen skulde foregaa, og da Alle var enige om, at der Intet burde spares, var der sendt Bud efter en Teatermaler, som skulde forvandle en gammel forreven Fængselsdekoration til dette imponerende Lokale, der først skulde ses i Maaneskin og siden oplyses af de røde Flammer fra Slottets Brand, hvortil Apotekeren havde leveret den fornødne bengalske Sats.

Doktoren havde spist til Middag hos Østrups og promenerede efter Bordet nede i Haven med de to unge Piger. Ritta var som

altid i godt Lune, men Amanda var lystigere end nogen Sinde før; hun lo af Alt, hvad der blev sagt, spasede, trallede og dansede omkring, som om hun var ellevild af Glæde. Saaledes havde hun været, lige siden hun saa Synet i det lille Spejl.

Paa en Gang vendte Vestring sig om mod hende, greb begge hendes Hænder og saa hende skarpt, men deltagende i Øjnene uden at sige et Ord.

Hun rødmede, gjorde først et svagt Forsøg paa at trække Hænderne tilbage og slog Øjnene ned, men i et Nu havde hun fattet sig og fæstede saa de dejlige brune Øjne paa Doktoren med en Mine, der var nærved at bringe ham ud af Fatning. »De har dog vel ikke opdaget nogen Sygdom i mine Øjne?« spurgte hun med halv undertrykt Latter.

»Jeg frygter det næsten«, svarede han alvorligt og vedblev at stirre hende ind i Øjnene. Det var forgæves. Brune Øjne er ikke lette at se igennem; jo mere funklende de er, jo lettere preller det spejdende Blik tilbage fra dem, og Amandas var saa klare, at man kunde se sig solblind i dem.

— Skeler jeg maaske? Det er Rittas Skyld! Forleden, da jeg sagde, at Agenten

havde smukke Øjne, forsikrede hun mig, at han skelede, og siden den Tid har jeg ikke kunnet tage mine Øjne fra ham. Sig mig, Hr. Doktor, er Skelen smitsom?

Sjældent! Det var for Resten en lille Hjertesygdom, hvoraf jeg frygtede at se Spor i Deres Øjne.

— En Hjertesygdom? Tænkte jeg det ikke nok? Det er Følgerne af den hjertesøkærende Fortvivlelse, der har betaget mig ved at indstudere Hildegundas Rolle i Frøknens Drama. Véd De noget Middel, der kan skille mig af med den?

— Fortvivlelsen eller Rollen?

-- Sig mig blot, hvorledes jeg skal slippe fri for Rollen, saa gaar Fortvivlelsen nok over af sig selv.

Vestring bildte sig ind, at han var Fysiognomist og Menneskekender, men den inderlige Fortvivlelse, som Amanda havde lagt i sine Ord og sit Blik, da hun omtalte Rollen, var tilstrækkelig til at lede den mest Klartseende paa Vildspor.

»Jeg har advaret Dem for Teaternissen!« sagde han sukkende og løftede paa Skulderen.

»Ja, og desværre har jeg ikke troet Dem saaledes, som De fortjente!« indrømmede

hun med en ironisk Anger og tilkastede ham i det Samme et Blik, der var lige saa gennemtrængende, men ogsaa lige saa hurtigt forsvundet som et glimtende Lyn. »Er det ikke sørgeligt, at det lille Uhyre allerede har faaet os Allesammen i sine Garn?« — fortsatte hun leende — »Dem har han jo ødelagt for længe siden, efter Deres egen Tilstaaelse, men tænk Dem en Gang: Min ærlige, trofaste Veninde og jeg — jeg, den lille naive Landsbygaas — vi To er blot paa nogle faa Dage blevne til to saa falske og intrigante Væsner, at De maa være endnu mere indbildsk, end Herrerne plejer at være, hvis De indbilder Dem, at De er værre end en af os.«

Der lyste et Slags uhyggelig Triumf ud af hendes Mine ved disse Ord. Vestring fæstede atter sit rolige, gennemtrængende Blik paa hende.

— Jeg forstaar Dem ikke, Frøken Amanda! Men jeg skal anbefale Dem det eneste Middel, der hjælper mod Anfægtelser af onde Aander.

— Nu! Og det er?

— Oprigtighed.

— Har De prøvet det paa Dem selv?

— Ja!

Nu blev der en Pavse, hvorunder Begge stirrede forventningsfulde paa hinanden.

»Det er maaske bedst, at jeg giver Plads for Oprigtigheden?« hviskede Ritta skælmsk og vilde smutte bort.

»Nej, bliv kun!« svarede Amanda i en næsten højtidelig Tone — »Det er bedst, at begge de To, der har syndet, skrifter paa én Gang!«

»Nu vel da?« smilede Ritta forventningsfuldt og betragtede vekselvis Doktoren og Amanda, som om hun var belavet paa en overraskende Tilstaaelse af dem Begge.

»Nu vel da?« gentog Doktoren forundret og saa vekselvis paa begge de to unge Piger.

Amandas funklende Øjne gik fra Ritta til Vestring og fra Vestring til Ritta. Hun søgte Oprigtighed og saa kun spørgende Miner eller, som hun trode, forstilt Forundring.

»Nu vel da!« udbrød hun efter en Pavse og slog over i sin forrige Munterhed — »det er altsaa mig, der skal være den Oprigtige. Hvad vil De nu sige, Hr. Doktor, naar jeg fortæller Dem, at her er to Mennesker til Stede, som har sammensvoret sig for paa den underfundigste Maade at gennemføre en Intrige og agter at benytte den Tredje som Skalkeskjul?«

»Aa, nu forstaar jeg Dig først!« — faldt Ritta hende i Talen og fortsatte hviskende:

»Ja tænk Dem, Hr. Doktor! Amanda og jeg har lagt en Plan for at forebygge Opførelsen af »Formyndersken«. De véd jo, at Frøken Snertings Helbred er svagt, og at hun lider af den moderne og interessante Hjertesygdom, som de franske Forfattere plejer at dø af — i alt Fald, har hun vist fortalt Dem det. Formyndersken er en meget anstrængende Rolle, som vist aldeles vilde udtømme hendes Kræfter, og de to unge Piger, som vi spiller, er et Par utaalelige, sentimentale og skabagtige Pjanker. Vi vilde derfor være Dem saa hjertelig taknemlige, hvis De i Dag, naar De har set Prøven, vilde forbyde hende at sætte sit Liv i Fare ved at deklamere den frygtelige Rolle igennem. De gør virkelig en god Gerning derved, for selv om hun kan holde det ud — vi Andre kan det virkelig ikke.

— Men saa gaar jo hele Forestillingen overstyr!

— Nej, det har vi allerede sikret os for. Dagen efter Forsamlingen sendte min Broder mig en Oversættelse af et nydeligt lille fransk Lystspil, som han havde tænkt at sende til det kongelige Teater, men nu var velvillig nok til at overlade os. Det hedder »Aldrig kokettere!« og spilles af fire Personer: to unge Enker . . .

— Frøknerne Østrup og Holm.

— Naturligvis! — en ung Herre fra Provindsen, som Forvalter Hedegaard maa kunne spille mageløst, og en gammel Laps, der er som skabt for Postmesteren.

— Men naar skulde det blive indstuderet?

— Det har vi allerede tænkt paa. Hedegaard har udskrevet Rollerne. Vi kan de tre store, og Postmesteren vil være henrykt over at faa den lille. Saa snart man bliver enig om, at »Formyndersken« maa opgives, kommer vi med vort Forslag.

Doktoren lo og gned sine Hænder. »Nu haaber jeg da, at Damerne i det Mindste vil indrømme mig, at der eksisterer en Teaternisse, og at han er lige farlig, hvor han saa faar Indpas«.

»Ja, os har han, som De ser, forhekset!« — sukke de Amanda. — Men hvad siger nu De?

— Jeg! Jeg har forsaget ham og alt hans Væsen og alle hans Gerninger. Jeg indlader mig aldrig i nogen Teaterintrige.

— Og det er Alt, hvad De har at sige?

— Alt! Med Undtagelse af, at jeg er overbevist om, at De let vil kunne sætte Deres Plan igennem uden mig.

»Vi haaber det!« — smaalo Ritta og skyndte sig hen mod Fru Elster, der tilligemed sin Datter viste sig ved Enden af Gangen.

»Vi vil se, hvad der kan gøres uden Dem!« — smilte Amanda, nejede, vendte Doktoren Ryggen og gik langsomt op mod Terrassen.

Da hun var kommen saa langt bort, at hverken han eller Ritta kunde se hende, trykkede hun sit Tørklæde mod Øjnene, stod nogle Sekunder stille, rystede saa Lokkerne fra Panden, stampede med den lille Fod i Jorden og hviskede: »O de falske Skabninger! — Og han tør tale om Oprigtighed! — Han er for ærlig til at spille Komædie! — Men jeg, jeg skal spille Komædie med dem Begge! De skal i al Fald ikke have den Glæde at se mig sørge over deres Falskhed.«

VII.

Spøgeriet griber om sig. Fuldmægtigen anfægtes og kæmper mandelig mod Fortryllesen.

Konstnerpersonalet var nu omtrent fuldtalligt. Oppe paa Terrassen stod Doktoren og

Frøken Ritta som Repræsentanter for Kri-
tiken.

»Er det ikke mærkeligt, hvorledes hele Sel-
skabet i Dag har arrangeret sig parvis?« —
spurgte den unge Pige — »Dernede gaar Julie
Elster og Frøken Snerting . . .«

»Og taler Godt om Frøken Amanda« —
suplerede Doktoren ironisk.

— Der gaar Stramberg og Lyrskov . . .

— Og beundrer Brasks Teaterbestyrelse.

— Der gaar Fru Østrup og Fru Elster.

— Undersøgende hvorfor Frøken Sner-
ting og ikke Amanda eller Julie skal sige
Prologen.

— Der ser De Hedegaard og Asp . . .

— Afhandlende Løjtnantens og Agentens
Begavelse som Elskere! — Det skal De ikke
forundre Dem over. Ved Teatret konverserer
man altid To og To, fordi Konversationen be-
standig gaar ud over Trediemand, men Parrene
skifter meget hurtig Sammensætning. Om et
Øjeblik vil De se Frøken Snerting følge Agen-
ten, og Frøken Elster engageret af Løjtnanten.
Saa skumler Frøken Snerting over Frøken
Elsters Koketteri og Frøken Elster over
Frøken Snertings højere Dannelse, og der-
efter morer Agenten sig over Løjtnantens

Pyntelyst, mens Løjtnanten leverer Prøver paa Agentens Vittighedsjægeri. Naar det er gjort bytter man igen. Saa er det Agenten og Frøken Elster, der følges ad, og nu gør han sig lystig over sin forrige Ledsagerinde, for at fralægge sig enhver Mistanke om, at han i tre Aar har gjort Kur til hendes Penge, mens den smukke Frøken Julie paa det Ubarmhjerdigste gennemhegler den smukke Løjtnant, for at vise at hun ikke er dødelig forelsket i ham, som man ellers let kunde tro, og det følger af sig selv, at Frøken Snerting, der imidlertid promenerer med Stramberg, underkaster Agenten samme Behandling af samme Aarsag, mens Løjtnanten saa smaat raillerer over Frøken Elsters Diktion, for at vise, at Kærligheden heller ikke har gjort ham blind.

— Fy, Doktor! Man skulde tro, at De var Menneskefjende.

— Tværtimod! Naar jeg er en Fjende af Teateruvæsenet, er det just, fordi jeg er Menneskeven.

— Men tror De ikke, at Deres Fjendskab til Teatret let kunde forlede Dem til at staa Dem selv lidt i Vejen somme Tider? Dernede ser De for Eksempel et Par spadsere sammen — det er Amanda og Brask — ham har De

overladt Direktørposten og hende gjorde De vred for Lidt siden. Finder De det nu ikke foruroligende at se, hvordan Amanda koketterer med ham? — Se, nu danser hun, nu nejer hun, nu smiler hun!

En Primadonna koketterer altid lidt med sin Direktør, men hun forelsker sig aldrig i ham.

— Sig ikke det! Vil De se, hvor hun indsmigrer sig hos ham!

— Saa meget desto værre for ham! Naar en Primadonna ser mildt til sin Direktør, maa han nætop være paa sin Post; det er næsten altid et Forvarsel for et eller andet urimeligt Forlangende.

— Tag Dem i Agt! Det ser ud som om han var i Færd med at gøre en Kærligheds-erklæring. Se, hvor højtideligt han lægger Haanden paa Brystet, og hvor ivrigt hun nu hvisker til ham!

— Stakkels Brask! Det er ikke gode Tegn for ham. Var det ham, der var den ivrigt Hviskende og hende, der stod som den højtideligt Stemte, kunde De have Ret i, at der var Fare paa Færde; nu har det derimod ingen Nød. De er begge To altfor optagne af Teateraffærer til at tale om Hjerteanliggender.

Jeg tør næsten vædde med Dem om, at jeg véd, hvad der er foregaaet.

— Hvad da?

— Hun har danset og smilet og nejjet, og den ulykkelige Teaterfyrste har set paa hende med et Blik, som sagde: »Begær, hvad Du vil, var det end ogsaa Halvdelen af mit Rige!« Derpaa har hun svaret: »Saa giv mig »Formynderskens« Hoved paa et Fad!« Men dertil er Brask en altfor retfærdig Monark; han slaar sig for sit Bryst og svarer: »Alt Andet end Det!« Han vil gerne lægge sit eget Hjerte paa et Fad, men det bryder hun sig slet ikke om. Ser De, hvorledes hun vinker fra sig med begge de dejlige Hænder!

Doktoren havde ikke taget Fejl.

Fuldmægtig Brask og Frøken Amanda havde næppe vekslet et Par ligegyldige Repliker, før Samtalen var gaaet i Staa, idet den lille Primadonna syntes at have Øre for alt Andet end hans Ord.

»De søgte vist efter Nogen, da jeg mødte Dem?« spurgte Direktøren lidt efter.

»Ja, jeg søgte — efter Noget, der er meget vanskeligt at finde nuomstunder« — smilede hun skælmsk.

— Tør man vide, hvad det er?

— En Ridder.

— Dog vel ikke til Deres egen Tjeneste?

— Netop.

— Saa gjorde vel det store Udvalg Dem tvivlraadig?

— Tværtimod. Jeg siger Dem jo, at det nuomstunder er svært nok at finde en eneste, end sige flere.

— Mig, for Eksempel, finder De altsaa uværdig til at udføre den paatænkte Ridder-tjeneste?

— Betænk Dem, før De tilbyder Dem?

»Jeg stiller mit Sværd og min Arm« — forsikrede Brask i en halv travesterende Tone, men tillagde derpaa med en alvorligere Betoning — »ikke at tale om min Haand og mit Hjerte — til Deres uindskrænkede Raadighed!«

— Betænk Dem endnu en Gang! Véd De, hvad det gælder?

— En Kamp mod Troldmænd, Drager eller Lindorme? Jeg vover den uden Betænkning.

— Nu vel da! Som alle de fortryllede Prindsesser i Eventyrene er jeg plaget af et Uhyre, og Deres Ridderprøve er naturligvis min Befrielse fra denne Heks.

— Hun hedder?

— »Formyndersken«. Hun vil forvandle mig fra en munter lille Pige til en utaalelig sentimental Teaterdukke, der sukker tre Gange mellem hvert Ord og ikke kan bevæge sig uden paa denne Maade . . .

Her gjorde hun de Menuettrin, hvorpaa Ritta henledte Doktors Opmærksomhed, og vedblev:

»Og det er ikke alene mig, men det er os Allesammen, hun vil forvandle til afskyelige affektete Vanskabninger. Hr. Direktør! . . .

Her nejede hun saa dybt, at det var nær ved at ligne et Knæfald.

»Vær saa ridderlig at befri os for denne Plageaand!«

Direktøren sukkede: »Gid det var muligt, men det lader sig desværre næppe gøre!«

»Nej, hvis De uden Videre vilde give Dem i Kamp med »Formyndersken« og hele Magleborgs Overformynderske, kan det gerne være, at De blev den Overvundne, men det forlanger jeg ikke, at De skal udsætte Dem for. De véd nok fra Eventyrene, at det altid er en eller anden List, hvorved Ridderen besejrer Uhyret og befrier den stakkels Prinsesse, og nu skal de høre den List, jeg har udtænkt . . .«

— Kære Frøken! Det er umuligt!

— Umuligt? Der er Intet, som er umuligt for en Ridder!

Det var i dette Øjeblik, at Brask lagde Haanden paa Brystet. »Jo, Frøken!« svarede han med en næsten højtidelig Bestemthed, »der er Et, som er umuligt ikke alene for enhver Ridder, men for enhver honnet Mand, og det er at handle uredeligt.«

»Gud bevares, hvor De tager den Sag højtideligt!« smilte Amanda. Dersom jeg havde opfordret Dem til at begaa et Landsforræderi, kunde De jo ikke gyse tilbage med større Rædsel. Alt, hvad jeg forlanger, er kun Det, at De skal afværge en Skandale, der vil sætte en Plet paa hele Magleborgs Konsthistorie. De kan gøre det med god Samvittighed — De indrømmer jo selv, at »Formyndersken« ikke fortjener at opføres; De kan gøre det med største Lethed — De behøver jo blot at sørge for, at Maleren ikke kan faa den nye Dekoration færdig; De frelser Deres egen Ære som Direktør, De gør en Velgerning mod det hele Personale, og mig — mig opfylder De den første Bøn, jeg har henvendt til Dem.«

Det gamle Sagn fortæller, at der i ethvert Menneskes Liv er et Øjeblik, som bringer Lykken mellem hans Hænder; griber han til,

beholder han den, betænker han sig, kommer den aldrig mere tilbage. Dette Øieblik var et saadant for den brave Fuldmægtig, Amanda, havde faaet Øje paa Ritta og Vestring oppe paa Terrassen; i et Nu drev tre, fire heftige Lidenskaber hver sin Stormbølge bort fra Hjerteret og trængte Blodet ud i de fine Aarer, der danner Kindens Rødme: Kærlighedskval, saaret Stolthed, Hævnlyst og den barnagtige Trodsighed, der var den unge Pige ejendommelig, og som desværre klædte hende saa godt, fór over hendes Ansigt som Skyer over Solen. Det var som sagt i et Nu, de formørkede hendes Blik, derpaa blev det Solskin igen — brændende Solskin endogsaa. Havde Brask i dette Øieblik afbrudt Samtalen om Teaterintrigen, tilstaaet hende sin Kærlighed og begært hendes Haand, vilde hun paa Trods have sagt: »Ja«, og maaske senere paa Trods forelsket sig i ham, men — stakkels Fyr! — i det Øieblik, han skulde gøre sin Lykke som Elsker, var han til sin Ulykke Teaterdirektør. Han tog Øjnene til sig som et Menneske, der har forset sig paa Solen, samlede hele sin Karakterstyrke sammen, for at kunne modstaa Fristelsen og optræde som den af alle private Sympatier upaavirkede Embedsmand.

»Jeg ønsker selv« — forsikrede han — »og det maaske endnu inderligere end De, at »Formyndersken« sad paa Bloksbjerg, men jeg har nu en Gang været ubetænksom nok til uden at læse mere end de første Akter, der rimeligvis er laante af en engelsk Roman, at antage Stykket paa Deres Moders Ord; nu er det udskrevet og lært, flere af de Rollehavende har maaske allerede anskaffet sig Dragter, og jeg har paataget mig Omsorgen for, at det kommer til at gaa saa godt som muligt. De vil derfor ikke forlange, at jeg skulde inklade mig paa underfundigt at modarbejde, hvad jeg paa Tro og Love har forpligtet mig til at fremme.«

»Jo, det véd Gud, jeg vil!« svarede Amanda leende med den fortryllende Ugenerthed, hvormed en ung forvænt Salonherskerinde bortblæser al Logik og Moral. »Jeg vil virkelig forlede Dem til at deltage i denne gruelige forbryderiske Kabale! Jeg vil have, at De skal fornegte Alt, hvad der staar i Lovbogen, Lærebogen og Teaterreglementet — og De véd hvorfor? — Her stak hun sin Arm ind under hans, lagde Hovedet til Siden og tittede ham op i Øjnene med et halvt bønligt, halvt befalende Smil.

Det er nok muligt, at denne Bevægelse var fuldt saa meget beregnet paa Parret paa Terrassen, som paa den ulykkelige Direktør. De To deroppe havde imidlertid forladt Tilskuerpladsen, og paa dem gjorde den selvfølgelig ingen Virkning; han dernede var derimod nær ved at blive overvældet af den.

»Hvorfor?« — gentog han forvirret — »nej, det véd jeg virkelig ikke!«

»Saa faar jeg vel sige Dem det? De skal gøre det for min Skyld« — hviskede hun, idet der blandede sig en fin undertrykt Latter i den indtrængende Æmhed, hvormed hun udtalte disse Ord. Det var umuligt at sige, om hun vilde gøre Løjer, eller om der laa den dybeste Alvor bag hendes Forlangende. Hun havde nu en Gang for alle Privilegium paa at forene et forkælet Barns Rettigheder med en elskværdig Dames Fordringer.

Teaterdirektøren maatte indkalde baade Forstærkning og Reserve paa en Gang, for at afslaa dette Angreb. »Frøken Amanda!« — udbrød han med tilkæmpet Rolighed efter at have aanded dybt et Par Gange eller, som Doktoren vilde have kaldt det: forfrisket sit Hjerte ved et Suk paa tre Etager. — »Frøken

Amanda! Véd De, hvad jeg kunde gøre for Deres Skyld?»

»Nej, og det bryder jeg mig heller ikke en Smule om at vide, naar De ikke vil gøre, hvad jeg beder Dem om!« — svarede hun, trak Armen til sig og satte — stadig midt imellem Spøg og Alvor — et fornærmet Ansigt op.

»Frøken Amanda!« — vedblev han — »For Deres Skyld« . . .

»Vilde De uden Betænkning inklade Dem i Kamp med alle de Uhyrer, der ikke eksisterer — det véd jeg; men jeg siger Dem jo: det sætter jeg slet ingen Pris paa. Hvad vil De gøre mod »Formyndersken«? — Det er den eneste Riddertjeneste, hvorom der er Spørgsmaal.«

— Jeg vil, naar Arrangementsprøven er forbi, henstille til hele Selskabet, om vi ikke gør bedst i at vælge et andet Stykke.

— Den Ulejlighed kan De spare Dem. Enhver vil naturligvis svare Nej, for ikke at lægge sig ud med Frøken Snerting. Hvem tror De har Mod til at udsætte sit gode Navn for Følgerne af hendes Fjendskab?

— Saa vil jeg gaa lige til hende selv!

— De vil ikke opnaa mere hos hende, end jeg hos Dem.

Her slog hun over i sin sædvanlige hensynsløse Munterhed. »Herregud, hvor kan De nu være saa kedelig! — Lad os intrigere, som jeg siger. Det er det Eneste, der hjælper, og det er saa uhyre morsomt!«

»Alt uden Det!« — svarede Brask, skønt han havde svært nok ved at holde sine alvorlige Grundsætninger oprette i den henrivende Strøm af hendes gode Lune. I det Samme drejede Løjtnanten og Frøken Julie ud af Allén og kom dem i Møde.

»Er det Deres sidste Ord?« — hviskede Amanda.

— Frøken! . . .

— Vil De intrigere eller ikke?

— Men tillad mig bare . . .

— Ja eller Nej!

— Nu vel — Nej!

— Godt! Saa skal jeg nok finde dem, der vil.

VIII.

Forvalteren fristes og forskriver sig.

Parret fra Alleen nærmede sig, og en halv Snes Skridt bag efter kom den gamle Fru Elster, der havde bemægtiget sig Forvalteren for til ham at udgyde sin Harme over al den Uretfærdighed, der ved Rollebesætningen var vist mod hendes Datter.

Amanda betragtede et Øjeblik skiftevis de to tilkomne Herrer, som om hun ikke ret vidste, hos hvem af dem hun skulde søge Bistand.

Man kunde ikke let finde to mere fuldstændige Kontraster. Løjtnant Stramberg var en komplet Kavalér, et Mønster paa god Tone og god Smag. Han havde fra sin Barn-dom bevæget sig i Selskabslivet, og hans temmelig ubetydelige Indhold havde derved erhvervet sig en næsten glimrende Form. Han kunde sige Trivialiteter med saa megen Elegance, at de lød som aandrige Bemærkninger, ja, han kunde endogsaa sige Ting, der i en Andens Mund vilde klinge som Dumheder, uden at Nogen tog Anstød derover. Han var et friskt, livsglad og livligt Menneske, usædvanlig smuk

og i Besiddelse af al den Frejdighed, der følger af Bevidstheden om, at man ingen Akilleshæle har, og al den Dristighed, der kan opelskes ved stadig Udmærkelse.

Forvalter Hedegaard havde derimod Alt, uden Formen. Der var, som man siger, Mere i hans Lillefinger end i Løjtnantens hele Person, og det baade af Karakter, af Ævner og af Kundskaber, men det kunde ikke »komme til Verden.« Han havde baade Hoved og Hjerte, men han kunde hverken finde Ord for sine Tanker eller sine Følelser, og fandt han dem, var det gjerne bag efter, mens Løjtnanten altid havde det Lidet, han vidste, paa rede Haand. Ogsaa Forvalteren var et ualmindelig smukt Menneske, men i Modsætning til den aristokratisk spinkle Løjtnant kunde han tjene til Model for en Hektorstatue. Desværre formaede han lige saa lidt at gøre sine legemlige som sine aandelige Fortrin gældende; han manglede totalt, hvad man kalder Holdning, ogsaa i korporlig Betydning. Ulykken var, at han i sin allerførste Ungdom, for at aflægge sine landlige Unoder, havde maattet lægge Baand paa sig selv i den Grad, at han i Selskab ikke havde turdet sige et Ord eller gøre en Bevægelse, uden først at tænke over, hvorvidt

det var passende eller ikke. For denne Tvang havde han aldrig siden kunnet frigøre sig. Naar han var i Færd med at udtale sin højeste Begejstring, hviskede den ulykkelige Selvkritik: »Bare Du nu ikke gør Dig latterlig!« og i sin Angst dumpede han saa paa Øjeblikket ned fra Begejstringens Himmel i Plathedens Gadekær. Naar han havde sagt en Vittighed paa Pointen nær, fór det pludseligt igennem ham: »Om det nu var en Flavse?« — saa sagde han noget Andet, sagde en Dumhed, og saa sagde Folk, han var dum. Det var imidlertid en stor Fejltagelse. Han var maaske af alle Magleborgs Herrer den, der var rigest paa friske Tanker og lyse Idér — Skade blot, at de altid døde i Fødselen.

Det varede ikke længe, før Amanda havde truffet sit Valg. Løjtnanten var vistnok den af de to Herrer, til hvem hun helst vilde have betroet sig; men dels var »Formynderen« efter hans Mening et brillant Arbejde, fordi han trode at komme til at brillere i Elskerrollen, og dels var den unge Krigsmand, efter hendes Mening, ikke forslagen nok til at gennemføre en Intrige. Forvalteren forenede derimod alle de Egenskaber, hun kunde ønske hos en Medsammensvoren. Han var paalidelig, snild,

udholdende og tavs, han var hende hengiven med Liv og Sjæl, og han var den af alle Herrerne, til hvem man sidst vilde fatte Mistanke. Under Paaskud af nogle Forberedelser til Prøven fik hun ham let skilt fra hans Led-sagerinde og fulgte derpaa med ham hen ad Teatret til.

»Hr. Hedegaard!« — begyndte hun. —
»Vil De gøre mig en stor Tjeneste?«

»Om jeg vil gøre Dem en Tjeneste?«
Eftersætningen kom ikke til Verden. Den døde paa Tungen, men gik igen i Øjnene.

— Ja, det véd jeg nok, at De vil! Men det er et Forræderi, en Statsforbrydelse, jeg vil forlede Dem til at begaa.

— Aa, naar De ikke tager i Betænkning . . .
Ja, jeg mener, at min Samvittighed er stærk nok til at bære de Synder, som Frøkenen . . .
Det paatager jeg mig ubeset.

— De har udskrevet Rollerne i det lille Stykke, jeg gav Dem forleden, og De har lært den ene, uden at spørge mig om, hvorfor jeg bad Dem derom.

— Det behøvede jeg jo ikke. Saa dum er jeg da heller ikke. De vil have et Stykke i Reserve, hvis »Formyndersken« skulde faa Forfald.

— Netop, men dermed er det ikke nok. Doktoren siger, at der er end ond Aand ved Teatret, som forfører de skikkeligeste Mennesker til at lægge og udføre de sorteste Planer, og det maa vist være sandt. Jeg har lagt Planen til et Mord.

— De behøver ikke at sige Mere, Frøken! Jeg gætter allerede, hvem der skal slaas ihjel.

— Det er ikke noget Menneske . . .

— Nej, ikke en Gang noget Dyr.

— Vor Doktor indrømmer selv, at det er et Uhyre.

— »Formyndersken« — naturligvis!

— Vilde De gyse tilbage for at udføre dette Mord!

— Naar De ønsker det? — Frøken! Naar De ønskede det, tror jeg . . .

Han var paa Vej til at gøre en hyperbolsk Forsikring angaaende selve Frøken Snerting og en Tørvegrav, men før han fik udtalt Ordene, hviskede hans kritiske Genius, at det var en Plumshed, og han begyndte saa for fra:

»Naar De ønskede det, tror jeg, at jeg indlod mig paa at . . .

Han vilde have sagt, »at bortføre selve Frøken Snerting fra hendes »Formynderske,« men ogsaa denne Forsikring fandt hans cen-

surerende Skytsaand for lapset; i Agentens Mund kunde den have taget sig ud, ikke i hans! Han tog derfor det tredje Tilløb.

— Ja, saa tror jeg, at jeg kunde . . .

Slutningen skulde have været »begaa et Mord paa mig selv for at forhindre Forestillingen,« og Forsikringen var saa ærlig ment, som en slig Overdrivelse kunde være, men heller ikke denne Sætning kom til Udtalelse. At tale om Selvmord kan klæde en bleg Løjtnant fortræffeligt, men en rødmusset Forvalter gør sig latterlig derved, tænkte han, og begyndte for fjerde Gang.

— Saa tror jeg næsten, at jeg kunde . . .

Det Udtryk af spændt Forventning, hvormed Amanda lyttede efter det Uhørte, stansede pludselig hans Søgen efter flere Kraftudtryk, han blev rød i Hovedet, trak paa Skuldrene ad sig selv og fuldførte endelig den saa ofte afbrudte Sætning med: — »gøre endnu større Dumheder, end jeg plejer.«

Anstrængelsen havde presset Sveden ud af hans Pande, han løftede den fortvivlet mod Himlen, tørrede den med sit Tørklæde, stampede i Jorden med undertrykt Harme og traadte derved halvanden Alen Garnering løs fra Amandas Nederdel.

Ulykkelige Hedegaard!

I sin Fortvivlelse og uden at vide, hvad han sagde, udbrød han: »Om Forladelse, Frøken! Det gjorde jeg min Sjæl ikke med Vilje!«

Dog ikke?« smaa Amanda med en Mine, der skulde udtrykke Overraskelse over den interessante Oplysning.

Den stakkels Fyr havde næppe udtalt Ordene, før han oversaa al den Taabelighed, der var plumpet ud i den tankeløse Forsikring. Han slog Hænderne sammen, hans Mine blev endnu ynkeligere, hans Farve endnu mere mørkerød, og med en Stemme, der var nær ved at kvæles, udsukkede han i al Oprigtighed de fortvivlede Ord:

»Ja, er jeg dog ikke et Asen?«

Det var Mere, end Amandas Alvor kunde udholde.

»Jo!« — brast hun ud, i det hun nejede lige ned til Jorden, og under en ustandselig Latter tog den aftraadte Garnering paa Armen. Den ene Gang efter den anden forsøgte hun at antage en godmodig og alvorlig Mine, men hver Gang hun saa paa den tilintetgjorte Forvalter, brød Latteren ud paa ny.

»Jeg bliver dog nødt til at hænge mig en Gang!« sukkede han halv sagte.

Amanda havde faat udlét.

— Gør endelig ikke det, Hr. Forvalter! Husk: det er »Formyndersken,« De skal tage af Dage.

— Jeg skal gøre mit Bedste. Naar jeg hænger mig under Ouverturen, bliver Brask nødt til at annoncere: »Paa Grund af indtrufne Omstændigheder maa »Formyndersken« tilbagekaldes.«

— Men hvem skulde saa spille Landjunkeren i »Aldrig kokettere«?

— Nej, det er sandt! Jeg er jo den eneste Klodrian i Magleborg — i al Fald den største.

Den Inderlighed, hvormed han udstødte dette Hjertesuk, var næsten rørende.

— Tvært imod, Hr. Forvalter! Jeg henvender mig jo netop til Dem, fordi jeg véd, at De, naar det gælder, baade er den Fiffigste og Behændigste af dem Alle.

— Ja, til at træde Kjoler itu og vælte Tekopper. Men lad gaa! Jeg skal forsøge at være fiffig. Jeg skal melde mig syg paa Forestillingsdagen. Er det ikke saadan, man bærer sig ad ved Teatret?

— Jo, men det gaar jo ikke an her. De glemmer, at De skal spille i det andet Stykke!

— Bedre og Bedre! . . . Frøken, har De nogen Anelse om, hvor tungt det er at være dum? . . . Lad mig hænge mig! Det er det eneste Rigtige . . . Skønt det slap jeg vel ogsaa galt fra! . . . Hvad vil De, at jeg skal gøre?

— Hjælpe os af med »Formyndersken«, saa vi kan komme til at spille vort eget lille Stykke — hvordan, det overlader jeg til Dem selv. Frøken Holm kan De gøre Regning paa, hvis det behøves, og da Postmesteren skal have Rolle i Stykket, kan vi i værste Fald ogsaa betro os til ham; men ingen af de Andre maa vide Noget om, hvad vi har i Sinde! Gaar De ind paa Sammensværgelsen?

— Jeg gaar, om det saa skal være . . . ja, Gud give, jeg kunde sige, hvad jeg havde Lyst til! — Men jeg skal ikke sige Dem flere Dumheder i Dag. Naar De ikke vil have »Formyndersken« frem, saa skal hun ikke komme frem. Dermed er den Sag afgjort.

— Saa er jeg rolig!

Det kunde hun være. Hvad Hedegaard lovede, plejede han at være Mand for at holde.

IX.

Nissen viser sig ved høj lys Dag i Hovhaven.

De havde imidlertid gennem det engelske Anlægs krumme Gange nærmet sig Teatret. Paa Pladsen foran samme var Selskabet efter Haanden stødt sammen, og Deltagerne i det store kunstneriske Foretagende overbød her hinanden i Høflighed og Elskværdighed, for at afsone de skumle Bemærkninger, der tidligere var faldne under fire Øjne eller rettere for fire Øren.

Længst fra Scenen paa en énlige Bænk sad Asp og Vestring.

»Naa, ærede Rival, hvorledes staar vore Aktier i Dag?« spurgte Doktoren med dæmpet Stemme.

»Bliv mig fra Livet med Deres Rival!« svarede Postmesteren gnaven. »Gid jeg blot ikke havde flere af den Slags Folk, end De!«

— Har vi ikke omtrent lige mange?

— Lad nu være at drille mig, Doktor! I Dag taaler jeg det ikke. Der er noget Op-rørende i at se den Pige, som man selv elsker til Raseri, benyttet som Skærmbredt af en Anden, og der er, rent ud sagt, noget For-

nærmende i at blive behandlet som Blind, naar man har saa gode Øjne, som jeg.

— For altsaa at komme tilbage til Aktierne —?

— Deres staar fortræffeligt! I Forgaars, da jeg var inde i København, talte jeg med Fru Holm, roste Dem naturligvis som trofast Allieret og henkastede nogle løse Formodninger om, at De og Frøken Ritta kunde have et godt Øje til hinanden. Hun har ikke det Mindste mod Dem. Hvorfor skynder De Dem ikke at fri?

— Man har sine Grunde? Man har lært at vente! — Men nu Deres Aktier?

— Jeg er desværre bange for, at alt Haab er ude. I Dag talte jeg med Faderen, og han betrode mig lige rent ud, at han havde givet Agenten sit Ord, saafremt han blot kunde faa Pigens eget Ja. Fruen er blevet formelig forelsket i Brask, siden de er komne til at dirigere sammen. hun arbejder lige frem paa at bringe et Parti i Stand mellem ham og Datteren, og vil De se, hvorledes Amanda koketterer med Løjtnanten!

— Men hvorfor melder De Dem da ikke?

— Man har ogsaa lært at vente! Jeg maa først have de Andre ødelagte; men det lader

ikke til, at vort Forbund er stærkt nok dertil.
Kan De ikke sige mig Nogen . . .

»Der har vi ham!« lød i det Samme Fru Østrups Stemme.

»Lad os tage Varsel!« — lo Doktoren.

Det var en besynderlig Skikkelse, der viste sig for Selskabet. Dersom Solen ikke havde været højt over, og Troen paa Spøgelse langt under Magleborgs Horizont, vilde han meget let være blevet antaget for en forklædt »Garbo,« Gnom, Nisse eller Bakketrold.

Den Indtrædende var en simpel klædt Mand i graa Frakke og dito Plydses Kasket. Han var omtrent et halvthundrede Aar, af Højde som en Tolvaarsdreng og af Førelse som en sværtbygget Mand; om hans Figur vil man lettest faa et Begreb, naar man tænker sig en Garderkarl af Guttapercha trykket sammen til to Alens Højde. Det var især paa Arme, Ben og Hals det skortede Manden, Øreflipperne berørte hans Skuldre, og saavel hans øverste som hans underste Yderlemmer mindede stærkt om Muldvarpens Skabning. Hans Ansigtifarve var den mest levende Karmosin, de smaa Øjne var lysegraa, Haaret staalgraat og Kinderne og Overlæben tæt begroede med et stort busket Skæg af samme Farve. Øjenbrynene, der var

af Størrelse som ordinære Knebelsbarter, var derimod kulsorte, og paa den Del af Hagen, der begrænsedes af Underlæben og to lodrette Linier ned ad fra Mundkrogene, var Skæget kridhvidt.

»Det er jo en levende Nøddeknækker!«
hviskede Postmesteren.

»Jaj hør, dat Di vil sin Deater ha reparirt!«
— begyndte Gnomen, der imens var blevet forestillet for Hr. Brask.

»Men Gud, Kjære! De er jo ikke Hr. Petersen?« udbrød Fruen med sin milde Stemme, og maalte den Talendes korte Figur med et Blik, der udtrykte samme naive Ængstelighed, som en meget lille Pige føler lige over for en Skorstensfejer eller en Julebuk.

»Naj! Hr. Petersen — Krak! — brækket en af sine Ærmer — kert i Greft po den Landtvaj — ligger paa sin Ryk und gan inte mahle. Thut nichts, aber! — Jaj skal Dem den ganze Krahm i Orden schaffe!«

»De kommer altsaa i Malermester Petersens Sted?« sluttede Brask.

— Jawohl! Jaj er Nissen.

»Nissen?« — udbrød begge Direktionens Medlemmer paa én Gang og saa paa hinanden med et lille Fnis.

»Nissen?« — gentog Amanda — »Er det ham, De har fortalt os saa meget om, Hr. Doktor?«

»Det er sku Teaternissen i egen Person!« — forsikrede Agenten.

— Deater-Nissen — Jo! —

— Saa De vedgaar det selv?

— Ja — Jaj har mahlt po alle Deatre i Verden und inte po Andet som Deater — und so di maj kaldt inte Andet som Deater-Nissen.«

»Naa, hvad mener De nu?« spurgte Doktoren Amanda.

— Jeg faar bestandig mere og mere Respekt for Deres Bekendtskab med Teatrets Mysterier. Tror De, at denne Aabenbarelse af den slemme Aand er et meget ondt Varsel? — for saa vil jeg straks give mig til at blive bange!

Den vittige Agent var imidlertid kommet hen til de Hviskende: »Vær ganske rolig, Frøken! De ser jo nok, at det er en Fyr, som Doktoren har udstyret, for at faa en Illustration til Æventyret om Teaternissen! Vil De blot lægge Mærke til, hvordan han har dekoreret ham i Ansigtet: Skæget har han

kridtet, Øjenbrynene har han sværtet, og Ansigt-farven . . .

— Den indestaar jeg for; den er ægte!

— Zinober eller Karmin?

— Dansk Brændevin — om De endelig vil vide det. Men tag Dem i Agt, Hr. Agent! Teaternissen er ikke at spøge med, hvilken Skikkelse han saa paatager sig.

Mens disse Ord blev vekslede, havde Brask fortalt Malersvenden, hvilke Forandringer man ønskede udført ved Dekorationerne, og spurgt, om han kunde paatage sig dette Arbejde.

Nissen saa sig om, gjorde en forfærdelig Grimasse, rullede med Øjnene under de tykke Bryn og klukkede: »Wenn Hern wuste, hvem jaj er, und wat jaj kan — Donnerwetter! — Di skal Alsammel faa se en Schpas! Ein, zwei, drei — Alles changiert! — Det siger Nissen, und det siger jaj!«

Disse mystiske Ord faldt lige i det Øjeblik, Doktoren sluttede sine, og klang derfor aldeles som et Svar paa dem.

Det løb Postmesteren koldt ned ad Ryggen, da den uhyggelige Person fæstede sine Øjne paa ham. »Véd De hvad?« — hviskede han til Vestring — »den Karl ser mig ud til

Allehaande. Tror De ikke, at han enten er fuld eller gal?»

— Ikke for Øjeblikket! — Af og til er han vist begge Dele.

— Han har noget Eget ved sig, som afficerer mit Nervesystem. Der er noget Dæmonisk i hans Grimhed. Han ser ud, som han kunde gøre en Ulykke.

— Det maa han kunne!

— Ja, det er mit ramme Alvor. Jeg er min Sjæl ganske bange for ham.

— Det kan jeg godt forstaa. Jeg har jo advaret Dem for Teaternissen, men De og alle de Andre har været lige gode om at fremmane ham. Nu er De i hans Vold Allesammen! Tag Dem i Agt!

I det Samme ringede Klokken Personalet sammen til Prøven.

X.

Direktøren gennemgaar den første Prøve, Djævelskabet bryder løs og Formyndersken tages ynkeligen af Dage.

Det blev en haard Prøve for den nye Teaterdirektør.

Brask mente det ærligt med Sagen og var, som sagt, vant til den hurtige Retspleje; han havde desuden den Uvane at behandle Alle, baade Damer og Herrer, som fornuftige Folk, sige dem Sandheden uforbeholdent, og slaa dem med ubarmhjærtig Logik i Stedet for at appellere til deres Enfoldighed ved falsk Galanteri. Doktor Vestring havde gjort rigtig Regning, da han stillede hans Horoskop som Teaterdirektør. Teaterlivet er nemlig en uafbrudt Febertilstand, under hvilken Patienterne stadig maa behandles med al den Varsomhed, som man plejer at iagttage mod Folk, hvis Sindshelbred ikke er sikker. En Skuespiller kan i alt Andet være begavet med den klareste Opfatningsevne og den sikreste Dømmekraft, men desuagtet ræsonnere, som om han havde Skruer løse, naar Talen er om hans egne Præstationer, og det er saa naturligt: han er jo den Eneste, der ikke kan se hvorledes han spiller, paa samme Tid som han er den Eneste, der véd, hvorledes han vil spille; derfor har han Ret til at tage fejl af sit Talent, og det er saa almindeligt, at han gør det, at Flertallet af Skuespillerne tror sig miskendte og forurettede, naar de ikke faar Roller, som ligger over eller i al Fald udenfor deres Kræfter.

Med Forfatterne er det ikke stort bedre; det er endogsaa en hel Del værre, naar man tager Hensyn til, at de har en langt bedre Lejlighed til Selvkritik. Som oftest har de ved deres Skrivebord tænkt sig deres Stykker opførte paa en ideal Scene, hvortil deres egen Fantasi leverede umulige Skuespillere og umuligt Publikum eller rettere sagt: de har ikke tænkt, men kun drømt det. Man kan i Drømme tro, at man skriver de dejligste Vers, og siden naar man vaagner, og kan huske dem, overbevise sig om, at det Hele kun har været noget Lirumlarum; men uheldigvis beholder Drømmeren, naar han vaagner, sjælden Erindringen om Andet, end om Indtrykket af det Drømte, og da det var fortryllende, slutter han sig til, at Digtet ogsaa har maattet være det. Dersom Nogen da korrekt kunde recitere det form- og indholdsløse Tøjeri for ham, vilde han føle sig overbevist om, at det var blevet forvansket ved Gjengivelsen, og derom er Digteren næsten altid overbevist, naar han ser sit Arbejde sat i Scene. Selv de største dramatiske Forfattere vedkjender sig ærligt den bitre Skuffelse, hvormed de stundom har forladt Teatret efter Opførelsen af de Stykker, til hvilke de havde stillet de største Forventninger. Forfatterne er Forældre og

meget svage Forældre. Ligesom der gives Fædre, der aldrig kan blive trætte af at beundre deres Børn, saaledes gives der Digtere, som aldrig forsømmer nogen Opførelse af deres Arbejder, selv om de skal se samme Stykke flere Snese Gange; man har endogsaa haft Eksempel paa, at Oversættere, der ikke en Gang kunde betragtes som det dramatiske Fosters Plejefædre, men kun som Barnepiger, der har iført det en ny Kjole, i den Grad har forelsket sig i »andre Folks Børn,« at de et halvt eller helt hundrede Gange har set et af dem oversat Arbejde spilles fra Ende til anden. Jo nærmere Skuespillere og Forfattere staar Dilettantismen, jo mere pirrelige og uimodtagelige for Ræson er de, og saavel Digterinden som Teaterpersonalet i Magleborg var naturligvis ægte Fuldblods-dilettanter.

Vi vil forbigaa Enkelthederne i det forfærdelige Virvar under Arrangementet. Snart havde enhver af de Spillende tænkt, at han skulde staa yderst til højre, snart havde de alle gjort Regning paa den midterste Plads, snart havde Forfatterinden ladet Personer være til Stede paa Scenen i flere Scener, uden at de der havde det Mindste at gøre, snart havde hun ladet dem henvende Repliker til Fraværende o. s. v.

Enhver af de Rollehavende udviklede sin Mening om, hvorledes Vanskelighederne bedst kunde hæves, og ved enhver Lejlighed skulde Frøken Snerting udtale sig om, hvorledes hun havde tænkt sig Arrangementet, hvilket hun stadig gjorde paa en saadan Maade, at det blev aldeles klart, at hun slet ikke havde kunnet tænke sig det. Brask hørte, besvarede, forklarede, beviste og modbeviste i Begyndelsen med en beundringsværdig Taalmodighed, men da første Akt havde medtaget omtrent tre Timer, indsaa han Umuligheden af den frie Diskussion og erklærede kort og fyndigt, at enten maatte han træde af som Instruktør eller ogsaa maatte samtlige Spillende finde sig i uden Modsigelse og Appel at rette sig efter hans Bestemmelser. Dette blev vedtaget, og med Klokken i Haanden bragte han nu øjeblikkelig enhver Indvending og Forespørgsel til at forstumme. Damerne, der var vante til ikke en Gang at blive modsagte, naar de havde Uret, blev naturligvis i høj Grad oprørte over, at de ikke en Gang maatte komme til Orde, naar de havde »den soleklareste Ret« — og allerede i anden Akt var der nærved at udbryde et Oprør mod Despoten. Det kan ikke nægtes, at Frøken Ritta ved denne Lejlighed udviklede et Talent til at ophidse Alle og

bringe Uorden i det Hele, som vilde have været beundringsværdigt selv hos en rutineret Skuespillerinde, og det maa erkendes, at Frøken Amanda, stødt over den uhøflige Behandling, omtrent gik til Grændserne for sine Primadonna-Privilegier. Naar Brask bad hende træde tilbage, trykkede hun sig op til Bagtæppet; bad han hende gaa til Side, gik hun ud mellem Kulisserne, opfordrede han hende til at tale højere, raabte hun af alle Kræfter, og bemærkede han om en Replik, at den burde siges med dæmpet Stemme, hviskede hun den, saa Ingen kunde høre den. I tredje Akt beklagede Frøken Snerting sig over, at hendes Medspillende ikke deltog nok i Handlingen, og denne Beklagelse var især rettet mod Frøken Elster og Løjtnant Stramberg; den unge Dame, der forud var vred, fordi hun ikke havde faaet den første Elskerinderolle, gav sig nu til at efterligne ikke alene Frøken Snertings lidenskabelige Spil, men endogsaa hendes trippende Gang og tynde Stemme, og Løjtnanten understøttede hende efter Ævne ved at deklamere og gestikulere saa overdrevent som en tysk Provins-tragiker.

Da Prøven var forbi spredtes Selskabet atter parvis i Haven.

Den ulykkelige Teaterdirektør gik just hen ad Terrassen mod Havedøren, da han blev standset af Doktoren, der tillige med Postmesteren havde slaaet sig ned paa Bænken.

Naa, hvordan har De det, ærede Foresatte?« spurgte Vestring.

»Tak! Som en Kat, der er slaaet af Tønden!« svarede Brask og bed Tænderne sammen.

»Hvad er det for et uhyre Manuskript i Folio, de der slæber paa?« vedblev Spørgeren.

»Det er »Formyndersken.« Gid Pokker havde baade hende og« — Resten af Sætningen sank han, i det han kastede Manuskriptet paa Bænken.

— Jeg har for paakommende Tilfældes Skyld taget en Pakke kølende Pulvere med. Vil De have et Par Stykker?

— De forslaar ikke! Man maatte have en hel Iskælder i Maven, naar man ikke skulde blive rasende over en saadan Masse Taabeligheder, som jeg har maattet døje i Dag!

Og nu begyndte han at klage sin Nød.

Forvalteren kom imidlertid ud fra Havestuen med en stor Pakke gamle Papirer under Armen. Han standsede et Øjeblik og morede

sig i Stilhed ved at høre Brask udtale sin Ærgrelse over Stykket.

»Her har jeg Papir, Hr. Brask. Tror De, at der behøves mere, kan De gerne faa tre Gange saa meget.«

»Tak!« — svarede Direktøren halv ærgerlig over at blive afbrudt. — »Smid det bare her et Steds!« — og derpaa fortsatte han sin Jeremiade.

Hedegaard lagde Papirerne ned paa Bænken ved Siden af Manuskriptet, men i det Samme faldt hans Øjne paa dette og et svedent Smil fór over hans Ansigt. Han kastede i Smug et Blik over til Brask og overbeviste sig om, at denne hverken hørte eller saa Andet end sine hafte Fortrædeligheder; da han var beroliget i saa Henseende, skød han i Stilhed Papirsbunken hen over Manuskriptet og slentrede nynnende bort.

Straks efter stak Teater-Nissens Overdel op over Randen af Terrassen. Han havde nu iført sig en graa Blouse, der var krøbet op i Nakken og dannede en Pukkel, og paa Hovedet havde han faaet en rød Fez.

»Ser De! Nu er mit Uhyre fiks og færdigt. Ikke en Gang den røde Hue mangler han« — hviskede Doktoren.

»Nun er jaj fertig til at fange an mit di Kulisser und den Bakdæppe, wenn jaj de Bapier hütte, som Forvalteren maj lofte —« meldte han op fra Dybet.

»Der ligger en Bunke paa Bænken —« svarede Brask uden at vende sig — »naar De vil have mere, kan De lade mig det vide!«

Gnomen vraltede op efter Papirerne og forsvandt atter i sit Dyb. Brask vedblev Fortællingen om sine Fataliteter, og Doktoren lod til at more sig godt.

Man havde imidlertid naaet saa langt hen imod Aften, at Tebordet var dækket, og paa Signalet herom samledes atter Selskabet paa Terrassen. I det man fik Øje paa Teatrets Despot, styrtede Alle som paa et Tegn hen imod ham, for at hævne den lidte Uret og fremføre deres grundede Klager.

»Hr. Direktør!« — begyndte Ritta Holm — »Har De Noget imod, at jeg stryger min lange Monolog i sidste Akt, som jeg slet ikke kan sige, og at jeg lader være at komme ind i Slutningsscenen, hvor jeg ikke har det Mindste at gøre?«

»Jo mer der stryges, jo bedre!« — svarede Brask — »men i Slutningsscenen maa De være inde.«

»Jeg skal altsaa lide den Tortur. Det er meget behageligt« sukkede Ritta harmfuld.

»Der skal altsaa foretages endnu flere Forbedringer! Ja ja!« — mumlede Forfatterinden forbitret.

»Hr. Direktør!« — fortsatte hun med højere Stemme — »Jeg vil da haabe, at De ikke gør Mere for at ødelægge mit Stykke, end De allerede har gjort. Det taaler ikke at miste et Ord!«

»Hr. Direktør!« — klagede Julie Elster — »Jeg bliver virkelig nødt til at levere min Rolle tilbage; jeg føler meget godt, at det er mig umuligt at spille en saadan koket Spidslærke som Komtesse Adelheid.«

»Jeg indestaar for deres Talent!« — svarede Brask spydig — »Ulykken er blot, at De endnu ikke har givet Dem Tid til at gennemlæse Rollen.«

»Nej, véd De hvad, Hr. Direktør! Ulykken er virkelig, at min Datter ikke fik Amandas Rolle — for den havde passet for hende, og det er ubegribeligt, at De ikke kan se, at Amanda er som skabt til at spille Adelheid« — forsikrede Fru Elster.

»Hr. Direktør!« — istente Løjtnanten — »Naar her skal holdes saa stræng Justits paa

Scenen, maa jeg virkelig bede Dem sørge for, at Agenten ikke gør sig altfor morsom under mine rørende Scener i anden Akt. Han fik jo hele Selskabet til at le ad mig, da jeg ladede Pistolerne.«

»Hr. Direktør!« — smilte Agenten — »Vil De ikke gøre Løjtnanten begribeligt, at det netop var hans rørende Spil, der fik de Andre til at le ad mig.«

»Jeg vil ingen af Delene, men jeg vil sige Dem lige rent ud, at de Begge har en uheldig Lyst til at bemægtige sig Publikums udelte Opmærksomhed, og at de Begge har meget let ved at forvexle det Tragiske og det Komiske« — svarede Brask med stigende Harme.

»Hr. Direktør!« fortsatte Amanda drillende — Frøken Snerting paastaar, at vi har sammensvoret os for at ødelægge hendes Stykke, og at De staar i Spidsen for Sammensværgelsen . . .«

»Hr. Direktør!« — lød Nissens Røst nede fra den underste Terrasse — Forslaar inte!«

»Naa, er det nu ogsaa galt med ham!« stønnede den plagede Fuldmægtig.

Nissen var imidlertid kommen op og nærmede sig ham med et Ark stift Bikubepapir i Haanden. »Jaj maa meer Papir ha,

und wenn der var mer af den her Slags, den vilde jaj helst ha!«

Brask kastede Øjnene paa Papiret — det var Titelbladet til »Formyndersken«. »Menneske! Hvor har De faaet fat i det?« raabte han forfærdet.

»Wo? — wie? — Herren har mig det jo selv givet!«

— Jeg?«

— Ja wohl! Det lag her po Bænken unter det andre Papier.

— Død og alle Ulykker! De har dog vel ikke ødelagt det?

— Naj, naj! Jaj har det opklistret po Kulisser, po Suffiter, po Bakdæppe! Utmærkt Bapier!

»Det eneste eksisterende Manuskript af mit Arbejde!« skreg Frøken Snerting daanfærdig.

Det var sku fint udregnet! — lo Agenten — »saa fint, at jeg ikke ret véd, om det skal kaldes tragisk eller komisk.«

»Nu! Naar Alt kommer til Alt, bliver det da kun tragisk for mig, der kommer til at udskrive en ny Sufflørbog efter de enkelte Roller. Det bliver et vanskeligt Arbejde« — mente Brask.

»Ja, det bliver det vist,« indrømmede Ritta deltagende — »især hvis de to Roller, Amanda og jeg har, ogsaa er klistrede op ad Væggene og ned ad Stolperne i Kapellet. De laa begge her paa Bænken for lidt siden. Saa de dem ikke, Hr. Postmester?« spurgte hun med et Blik over til Asp.

Asp var Diplomat. »Jo, de laa her paa Bænken oven paa min Rolle. Saa er de altsaa Pokker i Vold alle tre« — klynkede han — »og tager jeg ikke meget fejl, min kære Brask, saa laa deres egen Rolle ogsaa her paa Bænken.«

»Det gjorde den!« raabte Direktøren fortvivlet og gav sig til at søge under Bænken, men han fandt Intet; Postmesteren havde i Stilhed listet den ned i sin Baglomme, hvor ogsaa hans egen laa i god Behold. At baade Rittas og Amandas ligeledes vare vel gemte, behøver næppe at siges. »Fire Roller borte, saa er det umuligt at samle en Afskrift!« sukkede han.

Frøken Snerting rejste sig ved dette Suk op fra den Havestol, paa hvilken hun var sunken ned; hendes Blik, hendes Stemme, ja, selv hendes Næsetip blev om muligt endnu spidsere end sædvanlig, hun rystede de lange Hængekrøller bort fra Kinderne, kastede Nakken tilbage og gik med Paradeskridt hen mod Brask.

»Hr. Direktør! De hørte vist ikke, at Frøken Østrup anklagede mig for at have fornærmet flere af Selskabet og især Dem ved nogle Ord, som jeg før i Overilelse lod falde om, at man havde sammensvoret sig mod mit Stykke? — Jeg tilstaar nu, at jeg har gjort baade Dem og alle de Andre skammelig Uret, og beder Dem meget ydmygt om Forladelse.« Ved disse Ord gjorde hun en Nejning saa dyb som muligt og pressede sine tynde Læber tæt ind til de to Rækker hvide Tænder.

— Jeg haaber, at Frøken Østrup og enhver Anden af os er ligesaa uskyldig i det hændte Uheld, som jeg véd, at jeg selv er — men jeg finder Deres Mistanke tilgivelig for mit eget Vedkommende.

— Meget naadigt!

Her fulgte en ny dyb Nejning. Brask var ude af sig selv og gik frem og tilbage paa Terrassen med heftige Skridt. I det han kom til Enden af sin Promenade og vendte om, kom han til at staa lige imod Amanda, saaledes at hun vendte Ryggen mod Selskabet.

»Tak for deres Bistand!« hviskede hun.

»De kan da vel aldrig tiltro mig en slig Lumpenhed?« svarede han oprørt og traadte et Skridt tilbage.

»Jeg kalder det ikke lumpent at hindre sine gode Venner fra at prostituere sig« — svarede Amanda endnu mere oprørt — »men jeg tilstaar, at det var overordenlig nobelt af Dem at ville sammenskrive os et nyt Eksempplar af »Formyndersken«, efter at vi har været saa heldige at faa dette Uhyre ødelagt, og det uagtet De véd, hvor ulykkelig jeg vilde være over at maatte spille i Stykket.«

Brask var ikke i Humør til at være galant. »Frøken! der er Noget, som kaldes Pligtfølelse . . .« begyndte han, men blev straks afbrudt af Amanda.

»Noget, som jeg naturligvis ikke har Begreb om og næppe nok kender af Navn! Jeg takker Dem for Underretningen og skal for Fremtiden aldrig gøre Regning paa nogen anden af deres Følelser« — fortsatte hun med et Blik, der modsagde Smilet paa hendes Mund og Latteren i hendes Stemme, nejede lige saa dybt som Frøken Snerting og vendte ham Ryggen.

Alle var imidlertid blevne enige om at beklage den stakkels Forfatterinde og at holde Sørgetaler over det fortræffelige, tabte Stykke, og Ingen kunde nægte, at Brask havde spillet en underlig Rolle ved denne Prøve.

Nissen gjorde endnu en Gang Direktøren opmærksom paa, at han behøvede mere Papir til Kapellet.

»Gaa Fanden i Vold!« udraabte den plagede Mand halvt rasende. »Nu har vi hverken Brug for Kloster eller Kapel.«

»Wat skal jaj denn da mahl?« spurgte han rolig.

— En Daarekiste! —

— Oho! Der er Noen, som kommet fra Ferstand. Skal det være en meget stor Daarekiste eller so en liten Celle?

— Begge Dele! En Ekstracelle til Dem og en stor Daarekiste til alle os Andre, for de Faa af os, der ikke er blevne forrykte, bliver det nok med det Første!

Brask hilsede til alle Sider og styrtede ud af Haven.

»Det var Teaternissens første Genistreg,« hviskede Doktoren til Postmesteren.

XI.

Nissen, gør Fru Østrup usynlig og lader hende høre Mere end hun har godt af.

Efter at den ondskabsfulde Nisse havde umuliggjort Opførelsen af »Formyndersken«, var gode Raad dyre. I Stedet for det ødelagte store Stykke, maatte der i en Fart tilvejebringes to smaa, helst to, hvortil Rollerne forud var instuderte af det disponible Personale. Fuldmægtig Brask og Fru Østrup holdt, som Ægtemanden drillende refererede, et meget langvarigt Direktionsmøde »for lukkede Døre,« og Resultatet blev som sædvanlig ved slige Lejligheder, hvor man ikke kan blive enige om at følge noget Forslag: man gik paa Akkord. Brask satte Halvdelen af sit Repertoire igennem; man skulde begynde med Lystspillet »Indkvarteringen«, hvori han selv agtede at udføre den skinsyge Ægtemands taknemmelige Rolle, medens han vilde være højmodig nok til at lade Løjtnant Stramberg som Landsenerofficeren ofre sin delte Kærlighed til Amanda og Frøken Elster. Af Fru Østrups Forslag gik ligeledes Halvdelen igennem, i det »Fruentimmerhaderen« blev ansat som Slutningsstykke.

Brask Frygt for Umuligheden af at indstudere et Syngestykke i saa kort Tid beroligede hun ved den Forsikring, at Stykket naar som helst kunde opføres uden Prøve, da hun, Frøken Holm, Agent Lyrskov og Postmester Asp havde indøvet alle Sangnummerne hjemme ved Pianoet. Hun indestod for Syngestykket og paatog sig hele Arrangementet for dets Vedkommende; for Lystspillet maatte han til Gengæld paatage sig hele Omsorgen, der for Resten ikke vilde blive meget besværlig, da samtlige Rollehavere tidligere havde spillet i Stykket ved forskellige Lejligheder. Derved blev det, og »Mødet hævedes».

Brask gik hjem i den Formening, at Fruen havde tænkt sig Ritta Holm som den skælmske Baronesse i »Fruentimmerhaderen«, og at hun selv, der behandlede et Piano med temmelig Færdighed, agtede at repræsentere Orkestret, men det var ikke Meningen. Næste Morgen blev Ritta og Amanda overraskede ved at træffe Fruen i Færd med at arrangere en fransk Bondedragt til den forklædte Baronesse, men — det var af hende selv, hun lod Syjomfruen tage Maal. »Det Stykke, som de unge Piger havde intrigeret for, var aldeles forkastet, da man ikke vilde give tre Lystspil

paa én Aften, og hun var derfor bleven nødt til, hvor ugerne hun end vilde, at optræde som den unge Enke i Syngespillet« — sagde hun.

De unge Piger stod som himmelfaldne. Ritta saa paa Amanda med et Blik, der indeholdt Alt, hvad en Teaterrecensent vilde kunne komme til at sige om den forventede Præstation, men Amanda kunde ikke komme til Orde for de blandede Følelser, der overvældede hende ved det nye Program. Først efter et Par Minuters Pavse udbrød hun: »Det er da vel ikke muligt?«

»Muligt?« gentog Fruen, i det et mørkt Rosenskær pludselig farvede hendes Kinder og udbredte sig ned over den efter orientalsk Smag vidunderlig smukke, blændende hvide Hals, af hvis mægtige Omrids Sypigen just var i Færd med at tage et Maal, stort nok til at omslynge begge de unge Piger. »Muligt?« — repeterede hun endnu en Gang og kastede et Blik i Spejlet paa sine svulmende Ynder. »Muligt?« — lød det tredje Gang lidt svagere og med en kendelig Bæven i Stemmen, mens Junobarmen hævede sig saa voldsomt, at de samlede Ender af Maalet endnu veg en god Tomme fra hinanden. »Hvorfor skulde det ikke være

muligt? — Ritta har jo akkompagneret mig saa mange Gange før!«

Amanda havde, som forkælede Børn i Almindelighed, Mod til at sige næsten Alt, hvad der faldt hende ind, men det Blik, hvormed denne Replik blev ledsaget, var saa imponerende, at det ikke faldt hende ind at sige et Ord mere. Hun listede sig i Stilhed ud til Faderen og forsøgte at faa ham til at tage sig af Sagen, men Proprietær Østrup havde lige saa meget tilfælles med Olympens Behersker som hans Frue med den antike Himmeldronning; han trak paa Skulderen, kløede sig bag Øret og svarede: »Nej, Tak skal Du ha'e, min Pige! Jeg følger Doktors Raad og blander mig ikke en Smule i Jeres Komediantoptøjer. Vil Din Moder danse paa Line, saa skal jeg saamænd ikke staa hende i Vejen. Overbevise hende om Noget, som hun ikke selv har Lyst at indse, det er ikke lykkedes mig én Gang i de nitten Aar, vi har kendt hinanden, og slaa i Bordet og sige: »Her skal Skabet staa,« det er mere end den Sag er værd. Hvad der ikke brænder mig, det blæser jeg ikke paa, og naar Alt kommer til Alt, er maaske Mama meget fermere i at slaa Triller og gøre Krumspring end nogen af Jer, Smaapiger. Kan det more

hende at spille Baronesse, saa skal jeg sku have Løjer af at se derpaa!

Derpaa gik den fornuftige Familiefader ud til sin Ager.

Ritta havde sendt Bud efter Postmesteren og saa forsigtigt som muligt paavist det Ønskelige i, at det tidligere mellem de unge Piger, ham og Forvalteren indstuderede Lystspil »Aldrig kokettere!« kom til Opførelse i Stedet for det ansatte Syngespil.

Den forslagne Diplomat forstod straks Sammenhængen.

»Det er Frøken Amandas Ønske?« — spurgte han.

»Hun ønsker det endnu varmere, end jeg« — svarede Ritta.

»Frøken! Alene Deres Ønske vilde være mig en Befaling til at gøre alt Muligt; naar jeg ved at opfylde den tillige gør Frøken Østrup til Behag, er jeg i Stand til at vove det Umulige. Vi tier altsaa til det Sidste, og naar det saa er for silde at opsøge en anden Bassist, bliver jeg saa stokhæs, at jeg ikke kan faa en Tone frem. Vi bliver da nødte til at ty til Lystspillet, som meget godt kan gaa, uagtet den komiske Elskers Organ er lidt

rustent — og — de Allierede har sejret« —
hviskede han polisk.

Ritta lod til at forstaa Hentydningen. I det hun rakte ham Haanden til Farvel, hviskede hun: »De Allierede stoler paa hinanden! — Der har vi en af vore Modstandere. Vær forsigtig!«

Det var den ulykkelige Teaterdirektør, der nærmede sig. Han vilde næppe tro sine egne Øren, da han hørte den uventede Rollebesætning.

»Men er Konen ved sine fulde Fem!« udbrød han opfarende.

»Tys! Tys! Tys!« — afbrød Asp — »De faar Kongestioner til Hovedet, gode Direktør! Der kommer Doktoren. Lad ham give Dem et kølende Pulver. Jeg gaar imens ned i Haven og prøver et Par Duetter med min fortryllende Medspillerinde.«

Hermed hinkede Postmesteren ned ad Terrassen og drejede ind i Allén, hvor Fru Østrup allerede oppe paa Scenen var i Færd med at give Nissen Ordre til Arrangementet til den i Syngespillet foreskrevne Havedekoration. Blomster og Træer skulde leveres in natura. Amors Statue, der omtales i Stykket, maatte derimod males; som Pendant til den ønskede Fruen en Psyke, hvortil hun gav Maleren et gammelt

Kobberstik som Fortegning. »Pakketel for Nissen!« forsikrede den gnomeagtige Kunstner. — »De skal et Par göttliche Dingster fo. So Etwas mache ich wunderfamos!« — Hermed stak han Billedet i Lommen, forlod Scenen og krøb op ad Stigen, der stod lænet op til Forsiden af Teatret.

Fruen og Postmesteren blev naturligvis straks enige om, at Syngestykket vilde komme til at gaa fortræffeligt og tage sig udmærket ud. De var lige ved i deres Henrykkelse at begynde paa Duetten:

»Fallalala, tusind Løjer
Os fornøjer«

da Doktoren, fulgt af den heftig deklamerende Teaterdirektør, drejede ind i Allén. Just i det samme Øjeblik, de kom tilsyne, raabte Nissen oppe paa sin Stige:

»Sasasaratsch Pladatsch!«

og i det han udstødte denne Trylleformular, rullede det optrukne Fortæppe, hvis Maskineri han var ved at reparere, bragende ned og skjulte Scenen.

»Bitte, bitte, Hr. Direktør!« — raabte han lènde over sit Uheld ned til Brask — »Jaj skal den gleich updrække!«

»Gør Dem ingen Ulejlighed, jeg ser helst, det bliver nede med det samme!« — brummede Brask.

»Er De allerede saa ked af Deres Direktorat?« lo Doktoren.

»Ja, naar Tæppet kun skal gaae op for at vise os Skandaler, ser jeg rigtig nok helst, det bliver nede« — svarede Direktøren muggen.

»Hvad er det, han siger?« hviskede Postmesteren inde paa Scenen til Fru Østrup, der nysgerrig var gaaet hen til Kighullet i Tæppet.

»Stille!« svarede hun sagte.

»Lad os nu tage Sagen aldeles roligt! — fortsatte Doktoren. De har jo selv været med om at vælge Stykket . . .«

— Ja, det er netop det, der ærgrer mig. Hvor kunde jeg som fornuftigt Menneske forudsætte Muligheden af en saadan Galskab? En Kone, der for Alderens Skyld gerne kunde være Bedstemoder, kan man dog ikke mistænke for at ville kompromittere sig som første Elskerinde.

— Da jeg sidst var i Paris, saa jeg med stor Fornøjelse Mlle Dejazet som Gamin. Hun var halvfjerdsindstyve Aar og kunde altsaa have været Tipoldemoder, men hun faldt alligevel ikke igennem ved Siden af de Unge.

— Det er nok muligt. Men saa har hun sku heller ikke været bredere, end at hun kunde gaa igennem en Dør. En Snes Aar mer eller mindre kan man maaske skjule med Sminken — naar man forstaar det — men syv Lispunds Overvægt snører man, min Sjæl, ikke ind. Begynder Fru Østrup at danse deroppe, kan det meget let hænde, at hun falder igennem i dobbelt Forstand.

— Det har ingen Fare! — Hun er naturligvis ikke saa let, som da hun var sytten Aar, men husk paa, hvad man er vant til at se paa de første Operascener, husk paa Madame Ugalde, hvem Fru Girardin betegnede som en Nattergal inden i en Elefant! — Og hvem siger desuden, at den unge Enke skal være en Sylfide? — Hvor staar det skrevet? — Fru Østrups Sangstemme er aldeles ungdommelig, det er Hovedsagen, og derfor glæder jeg mig virkelig til at høre hende udføre Partiet.

— Ja, det kan De gøre — Dem gør det naturligvis ingen Ting at høre hende brække Halsen paa d'Alayracs Roulader, som hun ikke har mere Begreb om at foredrage, end en Lirekasse, men mig er det aldeles ikke behageligt at se hele Magleborgs Publikum gøre sig lystig

over en Kone, som jeg hvilken Dag som helst kan komme til at kalde Mama.«

Fruen bag Fortæppet var daanefærdig af Harme. »Det skal han dog ikke risikere! — stønnede hun, efter sin Mening lydløst, men alligevel lydeligt nok til at Postmesteren kunde høre Ordene. I det Samme kom Nissen ind fra Baggrunden og nærmede sig Prosceniet for at rulle Tæppet op.

»Lad det kun blive nede! Vi gaar ud den anden Vej!« raabte Fru Direktricen og forlod Taliatemplet gennem Bagdøren.

I det Postmesteren gik ud, trykkede han Nissen en Daler i Haanden. »Der har De til en Flaske Vin, min Ven! Det var en Genistreg!«

»Wie?« spurgte Gnomen forbavset.

»En Rival mindre!« — hviskede Postmesteren for sig selv og gned Hænderne.

»Jaj forstaar inte . . .« vedblev den Forbavtede.

»Saa meget desto bedre! Ti og drik! — det er tilstrækkeligt!« — svarede Postmesteren og hinkede afsted efter Fruen.

XII.

Løjtnanten søger Skjul hos Nissen og faar Aabenbarelse fra Dybet.

Der er en vis høflig Falskhed og falsk Høflighed, som udgør en Del af den saakaldte gode Tone og derfor er mere eller mindre nødvendig i alle Samfundslivets forskellige Sfærer, den nemlig, der udfordres for at skjule baade Velvilje og Uvilje, at »lade som der ikke er Noget i Vejen,« medens man er opfyldt af Forbitrelse, at vedligeholde Skallen af et venligt Forhold ubeskadiget, medens Kærnen er fuldstændig udhulet, og frem for Alt at undgaa enhver Lejlighed til ligefrem Udtalelse og aaben Forklaring angaaende Hjærtets mest brændende Spørgsmaal. Den har som alt Falsk stadig »slaaet sin Herre paa Hals« og meget ofte ved at forebygge en varm Ordveksling, der efter faa Minuters Forløb vilde have endt med god Forstaaelse, foranlediget et livsvarigt Had, der som en uhelbredelig Kræftskade i Stilhed har fortæret Hjærter, som var skabte til gensidigt Venskab og Kærlighed, men desuagtet betragtes denne Uvane meget almindeligt som et Tegn

paa den største Aandsfuldkommenhed, den nobleste Selvbeherskelse.

Det er mærkelig nok som oftest Damerne — Damerne, hvem den taabelige Del af Mændenes aabenmundede Køn har beskyldt for aldrig at kunne tie med Noget — der især eksellerer i denne Fuldkommenhed. Enhver Dameroman vidner derom. Næsten alle Forfatterindernes Heltinder er for ædle til aabent og ærligt at give eller fordre Forklaringer af deres Fædre og Mødre, deres Elskere eller Mænd og deres Veninder eller Søstre. Derfor indgaar de ulykkelige Fornuftpartier tvært imod Forældrenes Ønske i den Tro, at de opofrer sig for de Gamle; derfor skuffer de deres trofaste Elsker med hyklet Ligegyldighed, til han søger Trøst andet Steds, hvorpaa de, for at skjule deres Fortvivlelse, kaster sig i Armene paa den Første den Bedste — eller, rettere sagt, den daarligste den bedste Laban; derfor gemmer de i aarevis paa en Hemmelighed, som ødelægger baade deres eget og deres Ægtefællers Liv, og som først paa Dødssengen viser sig at være en lumpen Misforstaaelse; derfor tror de at se Medbejlersker i deres bedste Veninder, derfor forlover de sig, slaar op, gifter sig, søger Skilsmisse, flygter fra deres Familie og Velgørere,

styrter sig i Elendighed, paadrager sig Hungersnød, Blodstyrting eller Svindsot — Altsammen af Misforstaaelser.

Amanda, der følte Trykket af sin Værdighed som Magleborgs Primadonna, betragtede det naturligvis som en Æressag til det Yderste at vise sig i Besiddelse af det Skuespillertalent, der udfordredes for at skjule Smerten over et forraadt Venskab og en skuffet Kærlighed. Hun havde aldrig betroet sin Veninde, at hun af alle sine Bejlere foretrak Doktor Vestring, og endnu mindre med Bevidsthed givet denne det mindste Tegn paa sine Følelser for ham, og strængt taget havde hun følgelig ingen Grund til at beklage sig over, at Ritta og den unge Læge ikke havde gjort hende til deres Fortrolige, hvis der virkelig mellem dem eksisterede et Forhold, som var grundet paa Mere, end sædvanligt Venskab og Velvilje. Det harmede hende kun, at hun fra Vestrings Side havde indbildt sig at skimte en bevidst Stræben efter at vinde hendes Kærlighed, og at Veninden ved flere Lejligheder havde tilladt sig Smaadrillerier, der forudsatte, at hun havde opdaget baade denne Indbildning og de Følelser, den havde vakt, og fra det Øjeblik, da hun i det lille Spejl opdagede den hemmelige Brevveksling,

var det hende derfor en Æressag ikke i mindste Maade at lade Ritta mærke nogen Forandring i deres Venskabsforhold, og Vestring! — ja, om hun saa skulde forlove sig med hvilken som helst af hans Medbejlere og derved opofre ethvert Haab om nogen Sinde at blive lykkelig, saa skulde hun i det mindste overbevise ham om, at han var hende fuldstændig ligegyldig.

Stakkels lille Pige! Det kostede hende Anstrængelse nok at spille denne Rolle, men som der staar i et gammelt Syngestykke:

— Grum Anstændighed det bød —
Og hun led, hun lo og lød!*

Ritta syntes vistnok, at Amanda i den sidste Tid af og til havde været lidt underlig i sin Opførsel mod hende, men naar hun oprigtig spurgte hende om Aarsagen dertil, gav hun sig altid til at le og forsikrede, at de Tegn paa Misstemning, Veninden trode at se, ikke var Andet end Koglerier af den afskyelige Teaternisse, og den overspændte Iver, hvormed hun kastede sig over den lille Intrige med det franske Lystspil, gav hendes Forsikringer en Sandsynlighed, der gerne kunde have skuffet skarpere Iagttagere, end den umistænksomme unge Pige.

Der var saaledes intet Forunderligt i, at vi om Eftermiddagen efter den omtalte Morgenforestilling se de to Veninder Arm i Arm og fortroligt hviskende spadserende frem og tilbage i en af Havens mest afsides Gange: De repeterede deres Roller i »Aldrig kokettere!« for hinanden.

Den omtalte Gang var anlagt paa Bunden af de udtørrede Grave, der i forrige Tider havde befæstet Magleborg Slot. I det Hjørne, der ved Enden af samme dannedes af Gravens ydre Side, der endnu stod temmelig stejlt og skarpt afskaaret, mens den inderste Side til Dels var omformet til Terrasser og jævne Skraaninger, var der fornedet indhulet en Grotte, kantet med Konkylier og Vedbenderanker, mens der paa Højen over Grotten var bygget et Slags Lysthus af Bræder i kinesisk Stil. Denne forhenværende Tepavillon havde man anvist Maleren til Atelier. Skønt han var ganske ene derinde, skulde man have trot, at Værkstedet var propfuldt af Folk. Der blev i et væk let, fløjtet, sunget og talt i de mest forskellige Tonearter og Tungemaal. Det var Nissen Alt-sammen! Han underholdt sig med sine Idér, sine Malerkrukker, de Figurer, han fremtryllede paa Lærred, Træ og Papir, og de Flasker, af

hvilke han indsugede Inspiration til nye Kunstværker og ny Improvisation.

Den smukke Løjtnant Stramberg kom just vandrende over »Alpestien« — saaledes kaldte man den øverst liggende Gang, der fra Parken gik langs Voldskrænten forbi Nissens Atelier — iført en splinter ny elegant Sommerdragt efter sidste Mode og fordybet i strategiske Planer til en Storm paa Amanda Østrups Hjerter og et deraf betinget Tilbagetog fra den fremskudte Stilling, han hidtil havde indtaget i den Elsterske Familie, da Gnomen derinde slog en skraldende Latter op.

»Sasasa! Verfluchter Bube! Willst Du stehen bleiben! — Jo jo, Mosjø Kupido, famoser liten Gaudieb! — Lirumtralarum, Klitsch Klatsch, lieber Freund! — Se so! — Prik i sin Øje — Da lacht er, da lacht er, der schelmische Dieb — Kreuzmillionensapperment! — Einfaltspinsel, wie Du bist! — lød det snart i Sang, snart i Tale Løjtnanten i Møde.

Denne, der ikke havde nogen Anelse om, at Komplimenterne galdt Kupidofigurer og Skældsordet en ulydig Pensel, men derimod var meget tilbøjelig til at tage Alt til sig, standsede forbavset uden for Døren og saa Kunstneren ganske ene paa Værkstedet. »Er

Manden gal eller er det mig, han vil insultere?» tænkte han.

Nu begyndte Gnomen at synge i en Bas, der var dyb nok til at være af underjordisk Herkomst:

»Rinaldini! Lieber Räuber,
Raubst den Weibern Herz und Ruh'.
Ach wie schrecklich in dem Kampfe,
Wie verliebt im Schlosz bist Du!«

»Skulde det virkelig være hans Mening at chikanere mig?» spurgte Løjtnanten sig selv og traadte han til den aabenstaaende Dør. I det samme vendte Nissen sig om og kastede Indholdet af en Bøtte, et Fluidum, der var stærkt farvet og tyk som Vælling, ud af Døren. »Aj, aj, aj; aj!« raabte han med en frygtelig Grimasse, da han saa, hvorledes den pyntede Herres Fodtøj havde antaget Smaskbøttens ubestemte Farve — »Hunderttausend Donnerwetter! Da har jai gjort en schen Strich!«

Stramberg var et meget godmodigt Menneske, men en Plet paa hans Klæder var ham en Plet paa hans Ære, og man kan derfor ikke fortænke ham i, at han gav den uforsigtige Kunstner en Salve udsøgte Grovheder. Nissen løftede paa Skuldrene, saa de gik højt op over Ørene, og satte et saa bedrøveligt Ansigt op,

som det er muligt for en Nøddeknækker, idet han fremstammede en Strøm af Undskyldninger; Han var »meget bedrøflich over sin Malheur, men skulde Hr. Lajtnanten sine Stefler so abwische, dass di sku bli ti Gang smukker som før« — og hermed kastede han sig paa Knæ og vilde med en i Olie dyppet Klud borttage den forfejlede Farve af de Lakerede.

»Nej, lad være! — Der kommer Damerne! Jeg skøtter slet ikke om at staa i Tableau for dem heroppe!« indvendte Løjtnanten.

»Schon! So gor vi her ind paa min Atelie — ganz still!« — og saa gik de — dog ikke hurtigere, end at Ritta Holm fik et Glimt af Løjtnantens Uniform at se.

De to unge Piger, der, som tidligere fortalt, var i Færd med at repetere det i Smug indstuderede Lystspil: »Aldrig kokettere!« — satte sig ind i Grotten. »Hr. Løjtnantsn vil altsaa belure os — det skal han have Lov till!« tænkte Veninden og fortsatte Dialogen i Stykket.

»Men svar mig nu ærligt: føler Du slet ingen Samvittighedsnag over Din Leg med den stakkels Løjtnant Stramberg's Hjertero?«

I Rollen stod »Chevalier Sainte-Roses Hjertero«, men Amanda var saa vant til

Rittas Smaadrillerier, at hun ikke et Øjeblik lod sig bringe ud af Rollen ved Navnebyttet, men fortsatte leende:

»Havde han et Hjerte, skulde jeg, hvor koket jeg end faar Skyld for at være, neppe have indladt mig paa denne Leg, men husk, at den gode Chevalier aldrig har havt noget. Han har gjort Kur til alle de unge Piger, han har faaet Øje paa, og hvis nogle af dem havde været enfoldige nok til at skænke ham deres Hjerter, vilde det have været hans største Fornøjelse at sætte dem paa Knappenaale i en Æske som en Samling Sommerfugle.

Løjtnanten vilde neppe tro sine Øren! Var det virkelig den lille Provinsdame, der førte et saadant Sprog? Han forbød ved en truende Bevægelse Nissen, der vilde fortsætte sine Undskyldninger, at give et Kny fra sig, og lyttede med spændt Opmærksomhed til Resten af Repliken.

»Jeg har længe mærket, at ethvert af de ømme Blik, han sender mig, efter hans Mening skulde være en Brandfakkell, der blev kastet ind i mit Hjerte, netop derfor har jeg sat mig for at minde ham eftertrykkeligt om den gamle Forsigtighedsregel: »Man skal aldrig spøge med Ild!«

»Med andre Ord: Aldrig kokettere! Vogt Dig, at der ikke gaar Ild i Spotterens Hus!« — faldt Ritta ind.

»Heldigvis er det baade brandfrit og brandforsikret. Mit Hjerte har allerede længe tilhørt en Anden, og i Morgen bliver jeg vel nødsaget til ogsaa at bortskænke min Haand; men førend jeg saaledes overgiver mig paa Naade og Unaade i Hymens Lænker, vil jeg endnu have den Fornøjelse at se vor uovervindelige Kvindebetvinger for mine Fødder og le ham ret hjerteligt ud.«

Her blev Amanda afbrudt af Ritta med et »Tys!« — Der lød Stemmer fra Sidegangen. De unge Piger stak deres Roller i Lommen og gik, nynnende en fransk Duet, ned ad Allén, for at møde de Kommende.

Løjtnanten stod tilbage forstenet som Loths Hustru. Det var ikke sært. Han trode jo at have opdaget et helt fransk Sodoma og Gomorha i en syttenaarig dansk Landsbypiges Hjerte.

»Ja saa!« stønnede han med dyb Pathos, da han saa Pigerne dreje om i Sidegangen. »Ja saa!« gentog han og hentede Vejret endnu dybere. »Ja saa, min Frøken!« gentog han endnu en Gang med korslagte Arme, sænket

Pande og et Blik, der lagde an paa at være dæmonisk.

»Sehen Sie, Hr. Lajtnant?« — sagde Nissen med en Fnisen, der klang endnu mere dæmonisk, idet han triumferende pegede paa de blankpudsede Støvler.

»Ja Gu ser jeg! Jeg ser det, som jeg aldrig havde trot at skulle se« — indrømmede Løjtnanten mørk.

»Und Hr. Lajtnanten fergiver gamle Nissen sin Ungeschickthed?« — smilede Gnomen polisk.

»Det var en Genistreg af Dem. — Der har De en Daler for Deres Ulejlighed! Men saa omtaler De ikke for nogen Dødelig, at jeg har været herinde! Forstaar De!«

Med disse Ord begav Løjtnanten sig paa Tilbagetoget over »Alpestien« for ad en anden Vej at nærme sig Slottet.

Nissen blev liggende paa Knæ, stirrende vekselvis efter Løjtnantens Støvler og paa den blanke Daler. Han forstod aabenbart ikke det Mindste. »Sonderbar!« mumlede han og tog en Slurk af sin Flaske. Han forstod ikke en Smule mere deraf. »Wunderbar!« udbrød han grublende og tog en til; da gik det op for ham: »Unbegreiflich! — So ist's«. — Saa-

snart han var kommen til det Resultat, var han altid beroliget.

XIII.

Agenten forsøger sig i det hemmelige østerlandske Tegnsprog kaldet Selam og Postmesteren gaar ham til Haande.

Glanspunktet for alle Privatforestillinger: Generalprøvens store Time var nær. Aldrig har Teaterverdenens ondskabsfulde Hviske- og Hvisle-Aander havt mere travlt mellem Kulisserne ved den største Scene, end de havde hin smukke Eftermiddag i den til Foyer omskabte Hovhave.

Postmesteren, der som bekendt ikke var nogen stærk Fodgænger, havde sat sig til Hvile i en af Havestolene paa Højen lige indenfor Havelaagen. Posten var nylig kommen, og han havde medtaget alle de til Kunstner-Personalet ankomne Breve, for selv at aflevere dem efter Adresse.

Den Første, der viste sig, var Agent Lyrskov, bærende et stort Ark Postpapir i Form af et aabent Kræmmerhus.

«Ah — hvad er det?» raabte Asp ned til ham.

»Er det til mig?« spurgte Agenten med Hentydning til det Brev, Postmesteren holdt i Haanden.

— Svar først og spørg siden! Hvad er det for Kontrabande, Han der vil smugle ind i Fæstningen?

— En Smule Ukrudt! Se selv!

Det var en Buket, sammensat af de sjeldneste og kostbareste eksotiske Væxter, der kunde opelskes i et Drivhus. Postmesteren kendte ikke Navnet paa en eneste af dem, endogsaa Lugten var ham fremmed.

— Meget farligt Ukrudt! Det lugter stærkt af Dukater.

— Saa det kan Du dog mærke? Din Næse har Du altsaa endnu i Behold?

— Den er endnu upaaklagelig!

Han stak den atter ned i Kræmmerhuset og overbeviste sig om, at der tittede en knipiingspresset Snip af et beskrevet Blad frem mellem Blomsterne og Omslaget.

— Hvad synes Du ellers om Buketten?

— Den dufter af Poesi! — Der er noget . . . Pretiøst ved den . . .

— Pretentiøst?

— Ogsaa det! Det er ingen almindelig Urtekost, som man sætter hen i et Glas Vand;

enten maa man omfatte den med en Guldring eller anbringe den i en elegant Kurv.

— Pokker til Næse, den Postmester har! Nu tror han straks at have opsnuget, at det skal være en Frierbuket, og saa er det slet og ret — et Teaterrekvisit — en Bagatel, som ikke har anden Bestemmelse end: »Behøver nogen af Damerne en Buket? — voilà!«

Voilà en, som man ikke kan skaffe Mage til for et halvt hundrede Daler! Krøsus! Krøsus! Du er allerede paa Baalet. Der er en orientalsk Brandlugt ved disse Blomster.

— Tag nu Næsen til sig, Mosjø! Den begynder at blive mig for indiskret!

Asp trak efter Ordre Organet for den fjerde Sands tilbage fra Buketten og holdt Agenten et af Brevene under Næsen. Det var et rekommanderet Brev, der foruden hans Adresse bar Hamborg Poststempel og Paategningen »cito«.

— Kan Du nu sige mig, hvad det indeholder?

Lyrskov lagde forsigtigt Buketten paa en Havestol, greb Brevet og aabnede det med kendelig Spænding. Postmesteren bemærkede, at han blev først rød og siden hvid.

— Mig forekom ogsaa det at have en ubehagelig Brandlugt. Svedne Veksler og Bankosedler? Hvad? —

Lyrskov tav og stod nogle faa Sekunder som forstenet. Derpaa fæstede han sit Blik inkvisitorisk paa Postmesteren og spurgte sagte og hurtigt med øjensynlig Ængstelighed: »Véd Du Noget om Dette?»

»Nok til at lade som om jeg Ingenting véd!« — svarede Diplomaten beroligende — »Jeg skal være tavs som Graven.«

— Lov mig det! Ulykken er i og for sig ikke saa stor, men den kunde have faaet de værste Følger, hvis den havde fundet mig uforberedt; det gælder blot øjeblikkelig at kunne rejse en Slump Penge, og derfor — — ikke et Kny idag, min gamle Ven! I Morgen maa vi have Alt paa det Rene.« Under disse Ord, der blev udtalte med den krampagtige Hast, som betegner den spekulerende Børsmand, havde Agenten lagt Brevet sammen, puttet det i Lommen, tørret sin Pande, sat Hatten paa, klappet Asp paa Skulderen med den venstre Haand og taget sit Ur frem med den højre. »Om en halv Time er jeg her igen! — Jeg maa skrive et Par Breve, før Fanden faar Sko

paa. Farvel saa længe! Spørger Nogen efter mig . . .«

— Saa véd jeg hverken, at Du skriver Breve eller har faaet Brev, det følger af sig selv!

I et Nu var Agenten ude af Haven og langt nede ad Vejen til Fabriken. Asp saa misundelig efter ham. »Grækerne vidste nok hvad de gjorde, da de gav Grossererpatronen Vinger paa Hælene! Se, hvor han farer afsted! »Om en halv Time er jeg her tilbage igen« — saa har han instrueret Kasserer og Fuldmægtig — og »i Morgen maa vi have Alt paa det Rene« — En Forlovelse med den rige Frøken Østrup — det er Alt — det er lige-saa godt som Sikkerhed for en Snes Tusind eller to — og den kan arrangeres inden Aften, naar man er heldig og behændig og forstaar at skynde sig. Lad os en Gang se! Der ligger vel allerede Frierbrevet færdigt!«

Han tog varsomt den skjulte Devise frem og læste:

»Kunde mit Hjerte som Blomsterne smaa
Paa Østens glødende Sprog
Udfolde alle de Tanker, der staa
I Knop . . .«

Hvor Pøkker har han faaet de Vers paa Kredit? — tænkte han og vilde læse videre.

Da hørte han Nissens skingrende Stemme raabe: »Hr. Gärtner! — Holla! — Hr. Gartnerier! — Ohoi!«

»Hvad er der nu i Vejen med dem?« — spurgte Postmesteren.

»Oh, det er inte Andet, som hun — Frøken mit die —« han erstattede de manglende Ord ved Tegnsproget, idet han med Pegefingern gjorde en skrueformig Bevægelse fra Tindingen helt ned til Brystet.

— Frøken Snerting? — Den lille spinkle Dame med de lange engelske Hængekrøller?

— Ja Frøken Snerting, ja! Hun skal have sig so en Strausz til at sige den Prolog mit.

— Ein Straüszchen — schön! — Det behøver De ikke at kalde paa Gartneren for. Bring De hende denne Buket, og hils hende fra den Herre, hvis Navn De ikke kan huske! Forstaar De? —

— Freilich, freilich!

Og Nissen vraltede af med Buketten. Et Øjeblik efter fandt Postmesteren Frøken Snerting nede ved Teatret, omringet af Herrer og Damer, der beundrede den mageløse Buket. Gartneren, der var bleven tilkaldt, forsikrede, at det enten maatte være forheksede eller forskrevne Blomster, da der i fem Miles Omkreds

ikke var et Drivhus, hvori man kunde skære en saadan Buket. Frøken Snerting, der var henrykt over den efter hendes Opfattelse »kongelige Present«, kunde ikke negte sig den Spydig-
hed i alle Beundrernes Nærværelse at sige til Amanda: »Jeg kan næsten ikke tro Andet, end at Nissen maa have taget fejl af Adressen, og at Blomsterne egenlig skulde have været til Dig, mit Barn! Saa kostbare Buketter plejer man kun at sende til Teaterdronninger.«

Amanda, hvis Beundring over Buketten og Forundring over dens Anbringelse omtrent var lige levende, lod imidlertid, som om hun ikke mærkede Braadden.

»Nej, Frøken!« — forsikrede hun sin for-
dums Lærerinde: »En Mand, der har saa god Smag som den, der har udvalgt disse Blomster, vilde aldrig spilde dem paa et Barn, som han ligesaa godt kunde byde Bonderoser og Gaaseurter. Han véd nok, at De er den Eneste af os, der forstaar sig paa Drivhusplanter, og at De netop sværmer for Kaktusblomster.«

»Du tager fejl, hvis Du tror, at disse Or-
chideer hører til Kaktusslægten«, smilede Frøkenen medlidende og vendte sig til Nissen. »Sig mig, min Ven: Er De virkelig vis paa, at De

ikke skulde bringe disse Blomster til Frøken Østrup?»

— Ja wohl! Jai skulde bringe dem til Frøken Snerting, sa' den Herr — »den smaa spinke Dame mit di langengelske Krølhaar«, sa' han.

»Den Beskrivelse passer da virkelig ikke paa mig —« udbød Amanda og vendte sig om for at skjule sin Munterhed.

Frøken Snerting vendte sig ogsaa lidt til Siden ved denne Replik og fik derved Øje paa Postmesteren.

»Der har vi Manden, der véd Alt!« raabte hun glad over at kunne afbryde den pinlige Fnisen rundtom. »Hr. Postmester, fra hvem kommer denne mageløse Buket?»

»Denne Buket?« gentog han med et forslagent Smil. »Ja, meget faar jeg jo rigtig nok Skyld for at vide, men hvorvidt jeg tør svare paa dette Spørgsmaal, det véd jeg sandelig ikke.«

Hermed gjorde han Mine til at ville trække sig tilbage, men Frøkenen, der nu troede at have opdaget en Medvider i Hemmeligheden, skyndte sig henimod ham; han tog nu formelig Flugten, men blev, da han kun bevægede sig langsomt, snart indhentet af Forfølgerinden.

Det var inde i en af det engelske Anlægs ensomme Gange, at Asp lod sig gribe. Frøkenen tog ham under Armen og vilde trække ham tilbage til Flokken, men med Sukket: »Aa, mine stakkels Undersaatte!« sank han ned paa en Bænk, saaledes at hun blev nødt til at tage Plads hos ham.

»Vil De nu gaa til Bekendelse straks?« spurgte hun, truende med Fingeren. »De véd godt, hvem der har sendt mig denne yndige Buket?«

— Hvad jeg véd, er jeg ikke berettiget til at sige. Hvad jeg tror at kunne slutte mig til — det er en anden Sag.

— Hvad slutter De da?

— At det er en af det Slags Buketter, som man ikke forærer bort hver Dag.

— Nej, dertil er den unegtelig for kostbar.

— Jeg gætter endvidere, at det er en af den Slags Buketter, man ikke forærer til Hvem-somhelst.

— Ogsaa deri synes De at have Ret.

— Fremdeles, at det er en Buket, som kun kan skaffes til Veje af en meget velhavende, noget ekstravagant og sandsynligvis over Maade forelsket Kavaller.

— Hvad Rigdommen og Ekstravagancen angaar tør jeg heller ikke sige Dem imod. Men vær nu oprigtig! Hvem gætter De paa?

— De tilstaar altsaa, at De er meget nysgerrig?

— Ja, saa nysgerrig som — Postmesteren i Magleborg.

— Godt! De skal faa at vide, hvad han opdager, naar De til Gengæld vil gøre ham delagtig i Deres Opdagelser.

— Det er et Ord!

— Tillader De?

Postmesteren tog Buketten, betragtede den fra alle Sider, rystede paa Hovedet og udbød: »Der maa ligge en eller anden orientalsk Selam skjult i disse Blomster, naar man blot forstod Sproget? — Ah! — Her er maaske en Oversættelse!«

Han trak forsigtigt det skjulte Papirsblad frem, og Frøknen læste:

Kunde mit Hjerte som Blomsterne smaa

Paa Østens glødende Sprog

Udfolde alle de Tanker, der staa

I Knop under Lukke og Laag! —

I Skyggens Kulde maaske det maa

Visne, dø i sin Knop —

Det er kun et Solglimt, det venter paa:

Et Smil — og det lukker sig op!

»Det er elegant — næsten endnu mere elegant end Buketten!« udbrod Asp beundrende. — »Genkender De Haandskriften?«

— Ikke med Vished, og jeg er nu næsten uvis om, hvorvidt jeg bør vise Dem den.

— Jeg vil ikke en Gang se den. Jeg véd allerede Tilstrækkeligt. Buketten er sendt fra en Tilbeder.

»Tilbeder!« gentog Frøkenen og slog med Hovedet, som om han havde nævnt et fabelagtigt Væsen.

— Frøken! Der gives virkelig endnu Elskere, hvis Kærlighed er en Slags Tilbedelse. De finder — eller tror i al Fald at have fundet — et kvindeligt Væsen, der er hævet over det Almindelige, og hende finder de det upassende at behandle paa samme Maade, som de almindelige Smaapiger, hvoraf der gaar tolv paa Dusinet. De indser, at ligeoverfor hendes overlegne Aand vilde de almindelige galante Fraser falde til Jorden som Dumheder, og at det paa-trængende Kryberi, som man kalder at gøre Kur, vilde være en Modbydelighed for hendes ophøjede Følelser; de erkender, at det er hende, der kan skænke dem Alt, som kan forherlige hele deres Tilværelse, mens de føler, at de selv Intet har at byde hende — hvorledes skulde

de da vove, hvad man i det platte Sprog kalder for at gøre hende »et Tilbud«? — Nej, de tier og sukker, og naar det endelig er kommet til det Yderste, saa udtaler de sig saaledes, som dette Vers har gjort, og dersom saa den ualmindelige Kvinde ikke vil forstaa dem og skænke dem det lille Solglimt, de venter paa — nu vel! — saa opgiver de Haabet om at opnaa det Ualmindelige og begaar i Desperation et Fornuftparti med en af de kønneste Piger i Dusinet. Hende generer de sig ikke for at gøre et Tilbud — hende har de jo Nok at tilbyde.

Frøken Snerting sad under den lange Tale tavs og smilende med Øjnene fæstede paa Blomsterne.

»De taler de stumme Tilbederes Sag med en Varme, som næsten er mistænkelig. Hør nu, kære Postmester! De skulde dog vel aldrig . . .«

Blodet steg den gamle Intrigant til Hovedet.

»Være engageret som Talsmand for den tavse Kærlighed? — Nej, Frøken! Ingen har betroet mig Noget, og selv om saa havde været, vilde jeg aldrig have paataget mig en saa delikat Mission. Hvad jeg har sagt, er kun et almindeligt Ræsonnement.«

— Almindeligt er det just ikke . . .

— Frøken! Er dette en almindelig Buket?

— Nej langtfra!

— Tror De, at det er almindeligt Galanteri, der udtaler sig i dette Digt?

— Man skulde jo ikke tro det . . .

— Antager De, at den, der har skrevet dette Digt og afsendt disse Blomster, slet og ret er et Hverdagsvæsen?

— Aa nej.

— Saa kan De heller ikke tro, at han betragter den Dame, til hvem han har nærmet sig, som en almindelig lille Provinsfrøken, der vil optage og besvare hans Erklæring saaledes, som den almindelige smaalige Provinsetikette fordrer det.

— Men strængt taget har han jo Ingenting erklæret.

— Strængt taget kan Det, der under almindelige Forhold Ingenting siger, betyde Alt, naar Situationen er tilstrækkelig delikat. Jeg vil — for at gribe et Eksempel ud af Luften — sætte, at en meget elskværdig og velhavende Dame havde sat Halvdelen af sin Formue i en ung Spekulants Forretninger og derved aabnet ham Vejen til Velstand. Han har hende saaledes paa en Maade at takke for sin materielle

Lykke, og han har endnu ikke frigjort sig for denne Gæld, da han opdager, at hun er i Besiddelse af langt større og herligere Rigdomme, som vilde kunne skænke deres Besidder en langt højere Lykke. Han bliver forelsket, dødelig forelsket, men er det forunderligt, at han mangler Mod til at begære Alt af Den, han forud skylder saa Meget og kan byde saa Lidt til Gengæld?

Det var en bekendt Sag, at Agent Lyrskov havde en betydelig Del af Frøken Snertings Formue staaende i sin Forretning, at han i Professorens Hus længe havde været betragtet med forventningsfuld Velvilje, og at hans Forhold til den aandrige Dame i den senere Tid havde været betydelig generet af disse to Kendsgerninger.

Frøkenen hævede pludselig sit Blik fra Buketten og spurgte med den dybeste Alvor:

»Sigter De dermed til nogen Bestemt?«

»Nej, nej nej, ikke i mindste Maade! — Jeg siger jo udtrykkelig, at jeg har grebet mit Eksempel ud af Luften« — forsikrede Postmesteren med en saa paatagelig forstilt Troværdighed, at Ingen kunde tvivle paa det Modsatte. »De vil dog vel aldrig mistænke mig for at sigte til min Ven, Agenten?«

»Alvorlig talt — jo!«

»Agenten!« — vedblev Postmesteren i samme ironiske Tone — »Han er naturligvis dødelig forelsket i den lille Amanda — han ligesom alle de Andre! — og om ham er her følgelig slet ikke Tale. Nej, men skulde De« — her slog Postmesteren hviskende over i det Alvorlige — »i Dag træffe et Menneske, der er aldeles forstumlet og fortvivlet, fordi han ikke har Mod til at tale, saa vis, at De har Mod til alligevel at forstaa ham! Husk: Nu er det Dem, der har Ordet — Trolddomsordet, der faar Blomsterne til at springe ud — Solskinnet de venter paa!«

Med disse Ord listede han sig bort.

XIV.

Nissen foreviser Amor og Psyche og tvende andre Par
Elskende, som han har fremkoglet.

I den nærmeste Gang mødte han Vestring.

»Det kan jeg lide« — raabte han ham i Møde — »Deres Antipati mod Teatervæsenet afholder Dem dog ikke fra at overvære Generalprøven.

»Min Antipati mod Sygdomme har aldrig afholdt mig fra at se til mine Patienter« — svarede han kort og fortsatte: »Apropos — hvorledes gaar det med Podagraen og Intrigerne?«

— De sidste gaar saa brillant, at jeg næsten glemmer den første. De har skilt mig af med den farligste af mine Rivaler. Brask er nu umulig som Frier. Alle ere rasende paa ham, den Smaa inklusive, og Moderen, der endnu iforgaars var forelsket i ham, taaler ikke mere at se ham.

— Naturligvis! Han er jo Teaterdirektør.

— Men Dem ser hun heller end gerne. De har fuldstændig vundet hendes Hjærte ved Deres Forsvar for de ældre voluminøse Talenter.

— Har Brask da fortalt hende vor Samtale?

— Nej saa gal har han dog ikke været. Vi havde selv den Forargelse at høre den — Fruen og jeg.

— Hvor?

— Paa Teatret. Vi stod just paa Scenen, da de to disputerende Herrer nærmede sig, og i det Samme lod han deroppe — Utysket, — Fortæppet falde ned.

— Atter en Genistreg af Teaternissen?

— Fruen blev saa indtaget i Deres Ræsonnement, at jeg kan forsikre Dem: I dette Øjeblik indtager De første Etage i hendes Kridthus, og saasnart De blot betror hende Deres Kærlighed, vil hun gøre Alt, hvad der staar i hendes Magt, for Dem og Frøken Ritta.

— Frøken Amanda, mener De.

— Nej, jeg mener rigtignok Ritta, men jeg kan gerne sige Amanda.

— Sig kun, hvad De mener, men stol bare ikke paa, hvad De siger. Tag Dem i Agt for Teaternissen! Han har ført de største Diplomater bag Lyset. Men — for at komme tilbage til Fru Østrup og Forestillingen — hvorledes gaar det nu med hendes Baronesseparti?

— Det gaar slet ikke. I Dag har hun faaet ondt i Halsen. Syngestykket er henlagt og Lystspillet »Aldrig kokettere«, som de to unge Piger, Forvalteren og jeg har indstuderet i Smug, er nu ansat til Opførelse.

— Tror De, at det skal lykkes bedre?

— Jeg vil haabe det, skønt der endnu er en Rolle ubesat. Død og Plage! De skulde vel ikke vilde forbarme Dem over os?

— Og lære en Rolle i det resterende Kvarterstid?

— Her er hele Rollen — disse to Breve. Tjeneren er stum som en Fisk. Naar Frøken Amanda har holdt sin første Monolog, bringer han hende det rosenrøde, der indeholder min Kærlighedserklæring — naar Hedegaard vil gaa sin Vej i sidste Scene, møder han ham i Døren med det sortkantede, der indeholder en Efterretning om, at han har arvet de bekendte Millioner, som de franske Elskere altid faar, før Tæppet falder. Tror De, at der er Nogen i hele Selskabet, der vil gøre denne Statist for os!

— Nej naturligvis! Jo mindre en Rolle er, jo vanskeligere er den at faa besat. Jeg for min Part vilde ganske vist ikke tage i Betænkning at paatage mig denne Tjeners Skikkelse, hvis jeg i det Hele taget turde være med; men som sagt: det er umuligt! — Sæt, at en chikanøs Magleborger i Morgen Aften gaar hen og brækker Arme og Ben under Forestillingen, saa afhenter man mig uden videre, Millionerne udebliver, og Parret gaar overstyr! Lad de blot en af Folkene -- Gartneren f. Eks. — besørge Brevene! Det er meget bedre!

»Saamænd!« — nikkede Postmesteren, og trak sine andre Breve frem. Dette tør jeg da maaske besvære Dem med?«

Doktoren betragtede smilende det Brev, der blev ham overleveret. »Det skal blive besørget!« forsikrede han. Da Postmesteren havde vendt ham Ryggen, rev han Konvoluten af. Den indesluttede en forsegleet Billet med Adresse: »Frøken Ritta Holm — p. b.«

Postmesteren kom imidlertid ikke langt, før han blev standset af Agenten. »Hvor har Du gjort af Buketten?« spurgte denne ængstelig.

»Buketten? — Den har hun faaet —« svarede Asp rolig,

— Hun? Hvem? Amanda?

— Ih nej vist ikke! Hun sendte selv Bud efter den.

— Hvem?

— Naturligvis hun, der skulde bruge Blomsterne i Prologen. Du siger jo selv, at de er bestemte til den Første den Bedste, der har Brug for en Buket, saa kommer her Bud fra Frøken Snerting efter Buketten; Du er løbet Din Vej, og derfor siger jeg, hvad Du havde betænkt at sige — jeg siger »Voilà«!

— Er Du gal?

— Nej, men jeg frygter næsten for, at Du er i Færd med at blive det. Hvad gaar der af Dig?«

— Menneske! Det var jo naturligvis Frøken Østrup, der skulde have havt den.

— Var det ikke det, jeg sagde? Hvorfor vilde Du dog negte det? Kan jeg ane, at Du siger det Ene og mener det Andet.

Lyrskov slog Hænderne sammen over Hovedet og strakte derpaa Armene mod Jorden, saa det knagede i hans Fingre, mens han fæstede sit fortvivlede Blik paa Skyerne. »Véd Du, hvad Du har gjort?« sukkede han hult.

— Jeg har sagt: »Der ligger den!« — da man spurgte efter Buketten. Ikke et Ord mere!

Lyrskov satte begge sine Hænder for Munden som en Tube, pressede dem mod Postmesterens Øre og hviskede: »Der var en Kærligheds-Erklæring i Buketten.«

»Aa—aa! Fy for en Ulykke!« — sukkede Postmesteren med en Grimasse, der skulde forestille Deltagelse. »En Kærligheds-Erklæring til Eleven? — Og nu er den falden i Hænderne paa Lærerinden?«

Agenten nikkede.

Efter nogle Øjeblikkes Betænkning slog Postmesteren over i en ligegyldig Tone og udbrød: »Det var en ubehagelig Misforstaaelse — men hvad saa mere? Du oplyser Frøken

Snerting om Fejltagelsen. Dermed er den Historie klaret.«

— Den er Pokker heller. Jeg har meget godt set, at hun har gjort sig Forventninger, og i Betragtning af vore Pengeaffærer har jeg maaske ikke været synderlig ivrig for at overbevise hende om, at de vare fejlslagne. Naar nu denne Historie kommer til, er jeg udsat for et Brud, der let kan sætte mig i den største Forlegenhed.

— Saa skal jeg give Dig et Raad. Frøken Snertings svage Side er hendes Lyst til at være noget Overordenligt, noget Ualmindeligt, noget Ophøjet. Benyt Dig af den! Sig hende en Mængde smukke Ting, jo flere jo bedre, gør hende begribeligt, at hun i Dine Øjne er det mest ekstraordinære kvindelige Væsen paa hele Jordkloden, og naar det er gjort — naar Du har sat hende paa en Piedestal, der er høj nok til at hæve hende op over Alt, hvad der hedder Forelskelse, Forlovelse og Giftermaal, saa — men ikke før — rykker Du frem med Din Tilstaaelse: Du betror hende Din Kærlighed til hendes Elev, beder hende interessere sig for Dig, skabe Din Lykke etc. etc. Saa føler hun sig i den Grad smigret ved Din Tilbedelse, at hun finder det i sin Orden, at Amanda som

et lavere Væsen nøjes med Din Kærlighed — og skulde Du yderligere behøve en Prioritet paa en halv Snes Tusinde, saa giver hun Dig den i Tilgift for at vise, hvor ophøjet hun tænker!

Agenten betragtede ham med Beundring. »Du siger Noget!« udbrød han til Sidst — og skyndte sig afsted til Teatret.

Han var i sine egne Tanker næsten ligesaa forslagen til at lægge Planer som Postmesteren, og uendelig meget finere i at udføre dem. Før end han naaede Teatret havde han betydelig forbedret det ham opgivne Dessein, og da han i Allén ved Siden af Tilskuerpladsen fik Øje paa Frøkenen, der med Manuskriptet i den ene Haand og Buketten i den anden forberedte sig paa sin Deklamation, var han fiks og færdig med Udkastet til den, hvormed han agtede at indlede sin Tilstaaelse.

Frøken Snerting afskar ham imidlertid Lejligheden til at benytte den paatænkte Indledning, idet hun straks gik ham i Møde og med en passende Blanding af Mildhed og Streng-
hed holdt Buketten hen for ham med de Ord:
»Disse Blomster er fra Dem!«

»De véd det altsaa!« — sukkede Lyrskov.

— Jeg genkendte Dem i Buketten — ikke i Digtet!

— Det er ogsaa sandsynligt, at jeg har været heldigere i Valget af mine Blomster end i Valget af mine Ord.

— Jeg tilstaar, at Ordene har været meget nær ved at sætte mig i Tvivl om, hvorvidt Blomsterne virkelig var til mig.

— Frøken! Jeg er desværre ikke Digter, og derfor vil De tilgive mig, hvis jeg har valgt mine Ord mindre heldigt og maaske udtrykt mig for dristigt.

— Tvertimod, Verset var saa smukt, at jeg — oprigtig talt — i det første Øjeblik lige-saa lidt trode, at det var skrevet af Dem, som at det var skrevet til mig!

— Desværre er begge Dele lige visse!

— Men skulde jeg gøre nogen Udsættelse paa Tanken deri, vilde det snarere blive for megen Beskedenhed, end for stor Dristighed.

— Nu vel, Frøken! Naar saa er, tør jeg maaske udtale, hvad baade Blomsterne og Digtet har fortiet!

Under denne Samtale havde man naaet den før omtalte Grotte eller rettere sagt Niche i Skrænten under Nissens Atelier. Uden at bemærke de to malede Statuer af Amor og Psyche,

som Kunstneren havde opstillet hver ved sin Side, bad Lyrskov Frøkenen tage Plads paa Bænken. Hun satte sig, bøjede Hovedet ned mod Buketten og hviskede: »Tal!«

Agenten tørrede Panden og fortsatte:

»Frøken! Hvad jeg nu tilstaar Dem, vilde jeg aldrig vove at udtale for en Dame, der ikke var uendelig højt hævet over det sædvanlige kvindelige Standpunkt, men De vil være ophøjet nok til ikke at misforstaa mig.

»Jeg skal ikke misforstaa Dem!« forsikrede hun beroligende.

— Fra den første Gang, jeg saa Dem, Frøken, vidste jeg, at der gaves et kvindeligt Væsen, som forenede alle de Aandens og Hjærtets Fuldkommenheder, jeg havde tænkt mig hos mit Ideal. Min Opførsel i de forløbne fem Aar har sikkert alt for tydelig røbet min henrykte Beundring, men De vil tillige have set, at jeg altid nærmede mig Dem med den Ærbødighed, som Idealet indgyder — jeg sagde som Digteren:

»Die Sterne, die begehrt man nicht!«

Frøkenen fordybede mere og mere af sit lille Ansigt i Buketten, og Agentens Deklamation blev mere og mere pathetisk, idet han nærmede sig Overgangen til det delikate Punkt.

— Jeg tænkte: Gaves der en Pige, hvem det var lykkedes at tilegne sig blot et Genskin af disse Fuldkommenheder uden at besidde denne . . . denne . . . Nimbus — da vilde jeg maaske have Mod til at nærme mig hende.

Frøkenen rystede medlidende paa Hovedet; hun stræbte forgæves at skjule den Sindsbevægelse og den Hjærtebanken, der overvældede hende ved Indledningen til den saa længe ventede Tilstaaelse.

»Bliv ved!« sukkede hun neppe hørligt.

— Frøken! Jeg har sagt, at det var Dem, der aabnede mit Øje for alt det Skønne og Herlige, som jeg elsker; jeg siger endnu Mere: Det er kun af Deres Haand, jeg haaber min Lykke. Jeg har sagt, at der behøves et Solglimt, for at mit Hjærte kan aabne sig; dette Solglimt, vil jeg kun takke Dem for.

Her antog hans Stemme en saa øm Tone og hans Ansigt et saa smægtende Udtryk, at et skønsomt Publikum vilde have fundet ham uimodstaaelig. Frøkenen modstod ikke heller længere. Om det var Rørelsen over hans Beskedenhed, Nervespændingen under den pikante Situation, Virkningen af den indaandede narkotiske Blomsterduft eller alle tre Dele tilsammen, der overvældede hende, er vanskeligt at sige;

nok er det, hun rejste sig, betragtede ham med et ubeskriveligt Blik, tog sig til Panden, lukkede Øjnene og sank svindende over mod hans Skulder. Hun var virkelig daanefærdig.

I det Samme lød Nissens skærende Stemme: »Inte schön? — Inte to famose Figurer? — So en Amor und so en Pysche hatte Di noch inte erwartet?«

Det var Fruen, Østrup, Amanda, Ritta og Postmesteren, for hvem han nu foreviste Statuerne, der nu skulde benyttes til Havedekorationen i »Indkvarteringen«. At Gruppen i Midten dog i langt højere Grad end Statuerne ved Siderne fængslede Tilskuernes Opmærksomhed, behøver neppe at siges. De blev alle maalløse staaende i lang Afstand.

Agenten, der var bleven afbrudt lige i det Øjeblik, da han vilde nævne sin Tilbedte, var nu nærmere ved at tabe Bevidstheden end Frøken. Han hviskede bævende: »For Himlens Skyld, Frøken, misforstaa mig ikke . . .«

»Tys!« afbrød hun ham ligeledes hviskende idet hun hævede sin ætheriske Figur til en knejsende Rankhed. »De har forlangt, at jeg skal gøre Mere end Kvinder i Almindelighed — Jeg skal gøre det!«

Hun førte ham med højtidelig Ro frem for de forbavsede Tilskuere og standsede med en imponerende Bevægelse den Ordstrøm, der truede med at bryde frem over hans Læber.

»Ja!« sagde hun med heroisk Resignation — »Saaledes er det! Lyrskov og jeg modtager Deres Gratulation!«

Agenten aabnede atter Munden, men førend han fik udtalt et Ord, havde Postmesteren grebet hans Haand og drejet ham bort. »Ti, ti, Ulykkelige!« hviskede han. »Gør ikke galt værre!«

»Men Amanda . . .« hviskede den Anden.

»Tys! Tror Du, at hun vil rivalisere med sin Lærerinde? — Er det Din Mening at bryde med Frøknen og hendes Prioriteter, saa koster det Dig blot et Ord, men gør aldrig Regning paa nogen anden Pige i Magleborg efter denne Scene!

Det er et Spørgsmaal, hvem der var bleven mest overrasket ved det Passerede: Elskeren eller Gratulanterne. Mens den Første med Aspektslede de faa, men betydningsfulde Ord, der paa en forfærdelig Maade klarede Situationen for ham, hørte de Sidste maalløse paa Frøknens Tilstaaelse: at de Elskende allerede i fem Aar gensidig havde forstaaet hinanden. Deres

Forbavselse, især Amandas, var Frøkenen en saa berusende Triumf, at hun hverken havde Øje for Agentens Forvirring eller for det stumme Minespil mellem tre tilkommende Gratulanter, der under Deklarationen havde standset faa Skridt fra Klyngen.

Det var Fru Elster, hendes Frøken Datter og den smukke Løjtnant Stramberg, de to Sidste Arm i Arm.

Efter at de havde fremført deres Lykønskninger, slog Løjtnanten den stakkels for- tumlede Agent paa Skuldren og gjorde spøgende den Forudsætning, at det maatte være en mageløs Fornøjelse saaledes at modtage Gratulationer.

»Unægteligt! — Det er en Følelse . . . hvorom man forud ikke kan gøre sig noget Begreb!« — svarede den Lykkelige.

»Hører Du det, Julie?« — spurgte Løjtnanten sin Ledsagerinde. »Det burde vi To dog forsøge en Gang! — Er her Ingen, som vil gratulere Frøken Elster og mig? — Vi er ogsaa Forlovede.«

»Forlovede?« — udbød Ritta Holm med skælmsk Forundring og komplimenterede Parret. — »Der kan man se, hvor hurtigt et godt Eksempel opmuntrer til Efterfølgelse!«

»Nej, deri tager De dog fejl, Frøken!« — forsikrede Løjtnanten. »Vor Forlovelse skriver sig ikke fra i Dag, den er hele tre Uger gammel.« Den sidste Sætning lagde han særlig Vægt paa og kastede derved et spejdende Blik hen til Amandas.

»Du kan gerne sige tre Maaneder!« smilede hans Forlovede. Det var aabenbart en Aftale mellem dem at antedatere Forbindelsen.

Mens Gratulationsstrømmen nu vendte sig mod det sidste Par, listede Postmesteren sig hen til Ritta. »Er det Deres Værk?« — hviskede han.

— Nej, det er — — Teaternissens!

— Virkelig?

— Men Agentens Forlovelse?

— Tys! Den har Teaternissen ogsaa besørget.

— Det var to af Amandas Tilbedere.

— Og Hr. Direktøren er Numer Tre.

— Vogt Dem, at Postmesteren ikke bliver Numer Fire!

Post-Mesteren er Mester i at være paa sin Post. Ham skal Teaternissen ikke saa let overløse — smilede den gamle Diplomat, næsten lige stolt over sit Ordspil og sin Intrige, og skyndte sig bort for at sætte de to Nyheder i Omløb.

XV.

Hvorledes Lykkens Port blev opladt for Forvalteren, og hvorledes en Flok urene Dyr formente ham Indgangen.

Amanda var oprørt over de to Tilbederes Troløshed. Elsket nogen af dem havde hun rigtig nok aldrig, og hvis hun nogen Sinde havde tænkt sig den Mulighed at række en af dem sin Haand, saa havde denne Mulighed staaet for hende som en mørk Skæbne, der maatte mødes med den trodsigste Resignation, men derfor fandt hun ikke deres Adfærd mindre oprørende: de havde bejlet til hendes Gunst paa samme Tid, som de allerede havde givet en Anden Fortrinet; deri, ikke i Tabet af deres Kærlighed, laa det Oprørende. Doktorens Troløshed bar hun som en Hjertesorg, ti ham elskede hun; Agentens og Løjtnantens Forræderi betragtede hun som en utilgivelig Fornærmelse, ti dem ansaa hun kun for et Slags Livegne. Det klinger som en Urimelighed, men er det en saadan, da er Kvinden ikke ene om den.

I det hun med den skrevne Rolle i Haanden, tilsyneladende ivrigt beskæftiget med at gennemløbe Replikerne endnu en Gang før Prøven,

langsomt gik frem og tilbage i det engelske Anlægs krumme Gange, holdt hun en lydløs Monolog, der omtrent vilde have lydt som saa:

»Det er aabenbart, at de Allesammen har lagt an paa at holde mig for Nar med deres Kurmageri. Brask forsikrer, at han vil gøre baade det Mulige og Umulige, for at vise mig sin Hengivenhed, og naar jeg saa giver ham Lejlighed dertil ved at bede ham om en Bagatel som den, at skaffe os af med det afskyelige Drama, svarer han kort og godt: »Nej!« og viser altsaa, at han er mere forelsket i »Formyndersken« end i mig. Lyrskov, som har været nær ved at kvæle mig med sine Komplimenter og sine Vers, og som lige frem har søgt at faa Fader til at fri for sig, har i fem Aar været i Forstaaelse med Frøken Sner-ting. Stramberg, som endnu i Gaar gjorde mig en formelig Kærlighedserklæring ved den Maade, hvorpaa han sagde sine Répliker i »Indkvarteringen«, han har allerede for tre Uger siden bundet sig til den ufordragelige Kokette, Julie, der endogsaa praler af at have været forlovet med ham i tre Maaneder. Og Vest-ring, der rigtig nok ingen Ting siger, men derimod lader sig forstaa med saa meget desto Mere, han veksler paa samme Tid Breve med

min bedste Veninde, der har gjort sig al optænkelig Umage for at indbilde mig, at han var forelsket i mig, og jeg i ham . . . Se en Gang! —«

Ritta og Doktoren gik netop i en meget fortrolig Samtale forbi en Udskæring i Buskadset paa den modsatte Side af Anlægget.

»Jeg véd ikke, hvad jeg vilde tage i Betænkning at lide, for at vise alle disse falske Uhyrer, hvor lidt jeg bryder mig om dem — — Jeg tror — — ja, jeg tror, jeg vilde gifte mig med Postmesteren, naar jeg blot kunde indbilde dem, at vi havde været forlovede i et helt Aar og haft dem til Bedste!«

I det hun med Hovedet vendt til Siden og Blikket fæstet paa Veninden og hendes Ledsager gik fremad under denne Monolog, gik hun omtrent i Armene paa Forvalter Hede-gaard, der fordybet i sin Rolle kom fra den anden Ende af Gangen.

»Undskyld, Frøken!« — bad han forbløffet over saa pludselig at befinde sig Ansigt til Ansigt med den smukke Pige i næppe en Haandbreds Frastand. Han vilde skynde sig at træde til Side, men traadte ulykkeligvis til højre, i det Amanda traadte til venstre, gjorde derpaa et Skridt i modsat Retning, i det hun

gjorde ligesaa, og traadte, da han med en hurtig Bevægelse vilde sno sig forbi hende, atter Garneringen af hendes Kjole.

Hvor alvorlig Amanda var stemt, kunde hun ikke holde sig for Latter ved Synet af den stakkels Forvalters maalløse Fortvivlelse over dette Uheld.

»Ikke sandt? Det er skrækkeligt at være kommen til Verden . . .« han vilde have sagt »med Abu Casems Tøfler paa Benene« — men holdt inde midt i Sætningen ved Tanken om, at det var upassende at spøge med den Fortræd, han havde gjort.

Denne Afbrydelse forringede ikke Amandas Latter.

»Ja, De ler, Frøken, men er det ikke skrækkeligt at være kommen til Verden med den Skæbne, at man ved hvert Skridt skal gøre et Fejltrin og med hvert Ord sige en Dumhed?«

»Men det var jo mig selv, der ikke saa mig for . . .« forsikrede Amanda trøstende.

— Nej, Frøken! Naar der er Tale om en Ubehændighed, er det altid mig, der er den Skyldige.

— De gør Dem selv Uret. De er det behændigste Menneske i hele Magleborg. Det

viste De forleden, da de blandede Frøkenens Manuscripter ind i Nissens Papirbunke.

— Saa De det? — udbød han forbavset.

— Ja naturligvis! Man maa jo formelig belure Dem, for at De ikke skal sætte alle Deres Fortjenester under Skæppen. Havde det været en af de andre Herrer, der havde gjort mig en saa stor Tjeneste, vilde han straks selv have underrettet mig derom, for at jeg kunde takke ham for hans Iver og beundre hans Talent.

»Mit Talent til at anrette Ødelæggelser er allerede mer end tilstrækkelig beundret,« — sukkede Hedegaard med et vemodigt Blik paa den ødelagte Garnering — »Men det er jo ogsaa det Eneste, jeg har forud for Andre.«

Mens Forvalteren udstødte dette Hjertesuk, havde Amanda faaet Øje paa Ritta, der nu stod ene under en Hængeask i Færd med at aabne et Brev. Doktoren havde afleveret en Billetdoux og derefter fjærnet sig; hans Stemme hørtes midt i et Latterkor fra Alléen. Amanda, der forud var stærkt optaget af, hvad hun havde set og hørt, tabte ved denne Iagttagelse aldeles Opmærksomheden for Hedegaard.

Efter et Øjeblik Tavshed gjorde hun med Ét Vold paa sine Tanker, tog sig til Panden

og spurgte: »Hvad var det, De sagde, Hede-
gaard? — Tjen mig i at sige det en Gang
til, for jeg hørte med Skam at tale om ikke et
Ord deraf.«

»Jeg indrømmede blot, at jeg er den eneste
Klodrian blandt alle Herrerne i Magleborg!«
svarede han med et Udtryk af inderlig Sorg,
der gjorde hans smukke, ærlige Aasyn endnu
smukkere.

»Vil De vide min Mening om Dem? —
Det er den, at De er den eneste ærlige og
oprigtige og paalidelige af alle Herrerne i Magle-
borg, og at De har det bedste Hoved og det
bedste Hjerte af dem Allesammen!«

Efter at hun med sit oprørte Sinds hele
Heftighed og Varme havde udtalt denne Ken-
delse, vilde hun skynde sig bort, men saa i det
Samme Doktoren med de to forlovede Par ved
Enden af Gangen og standsede.

»Det mener De ikke, Frøken!« — sukkede
Forvalteren resigneret.

»Jeg siger kun, hvad jeg mener, og jeg
siger Alt, hvad jeg mener! — svarede Amanda
og gjorde et stolt Kast med de blonde Lokker.

»Gud give, jeg turde gøre det Samme!«
— sukkede den unge Mand som før.

— Ja, hvorfor gør De ikke det? Hvorfor tør De ikke det? Hvorfor vil De ikke gælde for Det, De er, mens de Andre giver sig Mine af Det, de aldrig har været?

Amanda var bleven saa heftig, at hun ikke vejede sine Ord. Hedegaard begyndte at tage Mod til sig og tænke over, hvad han i Virkeligheden var. Det Spejlbillede af sig selv, han syntes at se i Pigens mørke, funklende Øjne, sagde ham, at han strængt taget var lige saa vel begavet af Naturen og lige saa vel stillet i Samfundet som nogen af hans Rivaler, og Følelsen heraf gav ham i et Øjeblik den Holdning og Sikkerhed, han ellers savnede. Efter at have skiftet Farve et Par Gange, hævdede han sig til sin fulde, imponerende Højde og begyndte med rolig og dæmpet Stemme:

»Frøken Amanda! Deres Ord kunde let for første Gang faa mig til at tro paa mig selv og til at haabe, at De vil høre paa mig et Øjeblik, uden at le mig ud eller blive fornærmet.«

»Det véd Gud, jeg vill« svarede Amanda, greben af den Alvor, der laa i hans Stemme.

»Jeg kan ikke tale lærd som Doktoren eller Fuldmægtigen eller elegant som Agenten

og Løjtnanten, men maa jeg tale ærligt til Dem?»

— Tall! Af Falskhed har jeg faaet nok — mere end nok.

Den unge Pige ventede efter Indledningen et Raad, en Advarsel eller maaske endog en Bebrejdelse. Det faldt hende ikke ind, at det var til en Kærlighedserklæring, den tilbageholdne Yngling havde begæret Ordet.

— Jeg har en Bøn til dem . . .

— Saa meget desto bedre.

I dette Øjeblik oplukkede Lykkens lune-fulde Gudinde sin Tempelport for Hedegaard — i al Fald vilde han ikke have kunnet tænke sig nogen større Lykke end den, hvortil hun aabnede ham Vejen. Amanda havde altid agtet den unge Landmand som et usædvanligt bravt og begavet ungt Menneske, hun vidste han var hende oprigtig hengiven, og netop nu stod alle hans gode Egenskaber fremhævet ved de andre Tilbederes tilsyneladende Falskhed i fuld Glorie. Et hjerteligt: »Bliv min!« vilde hun i sin nuværende overspændte Stemning have besvaret med at række ham sin Haand. Forældrene, som aldrig havde afslaaet deres forgudede Barn Noget, og som vidste, at deres Forvalter ikke alene var et sjældent vakkert

ungt Menneske, men tillige et ungt Menneske, der havde den sjældne Udsigt en Gang at skulle arve et lille Gods, hvis Ejere i det Mindste plejede at blive Kammerraader, vilde uden Vægning have givet deres Bifald til Datterens Valg, især naar de to Nyforlovede efter de andre Pars Eksempel og Amandas Ønske var blevne enige om at anmelde Forlovelsen som en aargammel Hemmelighed — og dermed havde Partiet været lige saa klappet og klart som Partier i Almindelighed.

Men saa meget Mod, som der skal til, for at udtømme sit Hjerte i to Ord, havde den brave Forvalter ikke samlet sig. I Stedet for at storme lige ind ad den aabnede Dør, standsede han uden for den, sukkede endnu et Par Gange og søgte at nærme sig sit Maal gennem en Indlednings Omveje. Han sagde:

»Nu vel, Frøken! Jeg vilde maaske aldrig være kommen til at udtale Det, som jeg nu siger Dem, hvis ikke Deres Ord havde givet mig Mod dertil, og saasnart De synes, at jeg siger Noget, som De ikke vil høre, saa behøver De derfor blot at afbryde mig . . .

»Sasasa! Halt, halt! Sejd Ihr des Teufels, verfluchtes Bagas? Væk mit di Næser fra det Klister! Sasasasa!« — lød her Nissens

Stemme, akkompagneret af et gryntende og pibende Kor, der mindede om Ulysses's ulykkelige Stalbrødre. En So med en halv Snes Grise var gennem Marklaagen sluppen ind i Haven og truede at opæde Maleren eller i det mindste den Klisterbøtte, han bar.

»Fort, Fort! — Sonnst schreje ich Gewalt! — Den gammel Schwin und alle di smo Flesk wil maj opæde.«

Hedegaard var Landmand. En Stadbeboer vil maaske ikke kunne fatte, at han i et Øjeblik som det givne kunde tage nogen som helst Notits af en lumpen Svineflok, men enhver Avlsforvalter vil kunne forstaa, at han med et »Om Forladelse« afbrød Indledningen, bed Tænderne sammen, greb en Bønnestage og styrtede afsted efter Udyrene.

Imens slog et Vindpust den aabne Dør i for bestandigt.

Lidt efter nærmede Ritta sig fra den anden Side.

»Naa! Hvad siger Du om de to Forlovelser?« spurgte hun leende.

— Ikke andet end Godt! Jeg syntes blot, at det tredje Par burde have benyttet Lejligheden til at deklarere deres med det Samme!

— Det tredje Par! Er her et tredje?

— Det véd Du bedre, end nogen Anden.

— Jeg? Er det muligt? Vestring har
altsaa . . .

— Ja han har! Jeg véd Alt!

— O, hvor det glæder mig! — raabte
Ritta henrykt og omfavnede Veninden med
straalende Aasyn. »Og Du har sagt Ja?«

— Jeg? — ! —

End ikke Alverdens Spørgsmaals- og Ud-
raabstegn kunde tilsammen betegne det Udtryk,
hvormed Amanda udstødte dette »Jeg?!« —
Hun lagde en Haand paa hver af Rittas
Skuldre og saa hende stift i Øjnene, men da
Veninden udholdt hendes Blik, uden at røbe
nogen anden Forandring end den, at Uskyldig-
hedens Ro efter Haanden blandede sig med
Forundringens Nysgerrighed, brast hun til sidst
i Taarer, rystede paa Hovedet og hulkede:
»Hvor kan Du dog være saa falsk?«

Nu var det Ritta, der udbrød i et »Jeg?«

Amanda kæmpede en Stund tavs med
sin Sindsbevægelse. Da hun trode at være
bleven Herre over den, tørrede hun sine Øjne
og begyndte med saa rolig Stemme som muligt:
»Jeg bebrejder Dig ikke, at Du har forlovet
Dig, uden at betro mig et Ord derom — Du
betragter mig som et Barn, og det kan Du

maaske have Grund nok til, men naar Du trode, at jeg var saa enfoldig og uerfaren, at man ikke turde betro mig en Hæmmelighed, hvor kunde Du saa nænne at fortælle, at det var mig, som Vestring sværmede for? — Sæt nu, at jeg havde troet derpaa, sæt, at jeg ikke allerede for fjorten Dage siden havde set, hvordan I vekslede Breve . . .«

— Søde lille Amanda! Jeg kommer just nu, for at vise Dig det sidste, han har bragt mig. Se her: Embedseksamen med Udmærkelse og en Adjunktpost til at begynde med — det er Det, vi har ventet paa. Nu har min Moder ikke Noget imod Partiet, og hvis Du vil som jeg, saa kan vi begge To holde Bryllup om en Maaned, jeg med Carl Malmberg og Du med Doktor Vestring, der har været saa god at overbringe hans Breve til Din troløse Veninde!«

— Carl Malmberg? — Doktorens Fætter?
— Er det muligt? Er det virkeligt?

Hr. Doktor! Vil De ikke tage min Veninde under Kur? I de sidste fjorten Dage har hun lidt af en meget farlig Overtro, og nu faar hun pludselig et Anfald af Vantro! — raabte Ritta Vestring i Møde, i det denne nærmede sig.

XVI.

Nissen optræder som deus ex machina og holder en dybsindig Epilog.

Efter Gratulationsscenen ved Grotten begav baade de Lyksalige og de Lykønskede sig op ad Teatret til. Fru Østrup med Ægteherre dannede Arrieregarden i Toget.

»Jeg véd ikke, hvad Du synes om disse Forlovelser, hviskede hun til Manden.

»Jeg véd det sku næppe selv,« — svarede han. — »At Løjtnanten, der har gaaet paa Omgang og gjort Kur til alle giftefærdige Fruentimmer, til sidst er bleven hængende et Steds, hvor man mindst ventede det, finder jeg ganske i sin Orden; men at Lyrskov, der endnu i Gaar omtrent med rene Ord sagde mig, at han var paa Nippet til at gaa fra Forstanden af Forelskelse i Amanda — at han render hen og forlover sig med denne gamle Porcellæns Peberbøsse, det er mig ubegribeligt. Han maa være bleven gal!«

— Ja, der ser Du, kære Lavrids! Det var den Svigersøn, som Du havde udkaaret.

— Det var den af dem Alle, der havde mest Udsigt til en Gang i Tiden at blive til

noget Ordenligt . . . men lad os nu ikke snakke mere om ham. Nu kan jo Du faa Din Krig frem, hvis Amanda synes lige saa godt om Brask, som Du.

— Om Brask kan der ikke være Tale mere! Ham vil jeg bede Dig aldrig at nævne, naar Du taler om Din Datters Fremtid.

— Ja saa! Er han falden i Unaade?

— Jeg har lært ham at kende. Han er en afskyelig brutal og chikanøs Person, og den Pige, der faar ham, vil blive det ulykkeligste Væsen under Solen.

— Hvordan har Du dog gjort den Opdagelse?

— Lad det være Dig nok, at jeg har gjort den. Du véd, at Kvinden har Instinkter, som en Mand aldrig lærer at forstaa . . . og det forsikrer jeg Dig, at jeg hellere vilde se Amanda ugift til hendes Dødsdag, end jeg vilde kaste hende i Armene paa det Uhyre.

— Nu, ja, ja! Jeg har aldrig holdt paa ham, men . . .

»Her er en Brief . . .« faldt Nissen ham i Talen og overrakte ham et sammenlagt Papir i Brevformat.

»Hvad skal det sige? Det er jo aabent!« udbrød Østrup forundret.

»Ja, den lag po den Jord i den Jank vid den Indjank.«

»Sørgerand om Papiret og ingen Adresse — Gud, hvad kan det dog være!« stønnede Fruen, greb Papiret, aabnede det og læste:

Kære Ven!

Jeg iler med at underrette Dig om en sørgelig Begivenhed, i det Haab, at Du vil have Kræfter til at bære Efterretningen med fornøden Fatning. Din Onkel er i Dag, just som han vilde forlade Vichy, pludselig død, og af Notaren, der kom for silde til at op-sætte hans Testament, erfarer jeg, at Du er hans eneste Arving. Er det Dig endnu lige saa magtpaaliggende som sidst, da vi taltes ved, at gøre Din Lykke som en ung fattig Mand, saa maa Du skynde Dig, ti om et Par Dage vil hele Verden vide Besked om Din ostindiske Formue.

Din Ven

Theodor Costel.

»Men det kan jo umuligt være til Dig?« — udbrød Fruen forundret efter Læsningen.

»Nej — og netop derfor vilde jeg ikke heller have læst det« — indrømmede Manden.
»Det er ogsaa et forbandet dumt Paafund med disse nymodens Konvoluter; siden de er blevne

indførte, er det umuligt at se, til hvem et Brev er stilet.«

»Oho! Den Konfelut — den laa ja dicht dabej« — med disse Ord leverede han Østrup den Konvolut, hvori Doktoren havde modtaget Brevet til Frøken Holm.

Østrup læste Doktorens Adresse, viste den til sin Kone, satte et Par betydningsfulde Øjne op og udstødte et ikke mindre indholdsrigt »Hm—m!«

»Der gaar et Lys op for mig!« hviskede Fruen. »Det maa være Vestrings rige Onkel, der er død. Lad os se paa Poststempet — jo, Brevet er kommet i Dag, han maa selv have aabnet det og derefter tabt det.«

»Men han lod sig jo ikke mærke med det Mindste, da vi talte med ham for et Øjeblik siden« — indvendte Manden.

»Herregud, Lavrids, hvor Du dog har lidt Omløb! Husk, hvad der staar i Slutningen af Brevet! Han vil gøre sin Lykke, før Nogen faar Nys om Arven. Tænk en Gang, dersom . . . ! Det vilde rigtig nok være en Triumf over baade den Ene og den Anden.« Mens Østrup tænkte sig ind i den af hans Kone antydede Triumf, tog Fruen Brevet og Konvoluten ud af hans Hænder og gav Nissen dem tilbage. »Hør

nu, lille Maler, De kender jo nok Doktoren — ham, den høje, smukke Herre med den stortærnede Vest . . .«

— Und den graa spitzige Hut? Ja wohl.

— Ham bringer De dette Brev og denne Konvolut, men De lader Dem ikke mærke med, at det har været i andre Hænder end Deres. De træffer ham vist henne ved Teatret.

— Ja wohl!

Saa gik Nissen den ene Vej og Ægteparret den anden.

Ved Indgangen til Anlægget hoppede Ritta dem i Møde og indviede dem i den hidtilværende Hemmelighed, som hun nys havde betroet sin Veninde, og som nu gerne maatte vides af hele Verden.

»Det var da Pokker til Mængde Forlovelser paa én Dag!« — udbød Østrup overrasket.

»Det forudsagde Doktoren den første Dag, da vi besluttede os til at spille Komædie. Faar Teaternissen først sit Spil her, vil man næppe kunne komme frem for lutter Forlovede. — Vil De se en Gang! Hvor man vender sig, spærrer de Vejen!« — lo Ritta og pegede paa Amanda og Vestring, der Arm i Arm kom dem i Møde.

»Ja« — sukkede Doktoren — »jeg har længe nok advaret og givet Raad, men Ingen har villet agte paa mine Ord. Nu er Epidemien udbrudt, og her ser De det fjerde Par af dens Ofre: en ung, dejlig og rig Pige og en stakkels medicinsk Kandidat med lange Udsigter, lille Praksis og slet ingen Formue! Hvad siger De dertil?«

»Jeg siger: Den Sygdom véd jeg Raad for. Er det lidt smaat med Deres Praksis endnu, saa faar vi gøre Amandas Medgift saa meget desto større. Hovedsagen er, at hun faar en Mand og vi en Svigersøn, der har Hoved og Hjærte paa rette Sted, og saadan en Fyr er De, kære Doktor! Derom har min Kone og jeg altid været enige. Med al Respekt for Resten af de unge Herrer af vort Bekendtskab, vilde vi have gjort det samme Valg som Pigebarnet, dersom det havde staaet til os! Gud velsigne Jer, Børn! Gift Jer, naar I har Lyst! Et Par tusind Daler om Aaret skal det ikke komme an paa!«

Doktoren vidste næppe, om han skulde tro sine egne Øren. Denne forekommende uopfordrede Flothed lignede aldeles ikke Proprietær Østrup, der dels var en stor Ven af Penge og dels var bekendt for at nære en usædvanlig

Forkærlighed for rige Folk; men det blev ikke derved! Fruen — der hidtil aldrig syntes at have opmuntret hans Forhaabninger — udtalte sig lige saa flot og forekommende som hendes Mand, og et Kvarters Tid senere, da denne nede paa Tilskuerpladsen havde samlet hele Kunstnerpersonalet om et Bord, besat med Champagneflasker, gentog han i Alles Nærværelse sine Ord med endnu stærkere Udtryk: »Doktoren var af alle Verdens Ungkarle den, som han bedst undte sin Datter, og for at vise sin Glæde over Partiet, vilde han med det Samme, han præsenterede de to unge Mennesker som Forlovede, forestille dem for sine Venner som det vordende Herskab til Lilleborg, den store nye Afbyggergaard hinsides Skoven, som han hermed skænkede sin Datter i Medgift.«

Om det Indtryk, som dette storstilede Tillæg til Deklarationsakten fremkaldte, nærmest kunde kaldes Beundring eller Forundring, er vanskeligt nok at sige, men at Alle vare tilbøjelige til at se et Under deri, er uden for al Tvivl. Ingen af alle Tilskuerne var dog i den Grad forbavset derover som Postmesteren, der kun ventede at høre de to Par Forlovedes Skaal udbragt, og havde stillet sig bag den store Syrenhæk, for gennem en Aabning i

samme at iagttage de fire Lykkeliges Minespil under Talen. Da Østrup kom til det tredje Par, Ritta og Adjunkten, blev han paa én Gang mørkerød i Hovedet, og da den henrykte Fader endelig nævnte det fjerde, slog hans Ansigtifarve over i det Violette.

»Det var altsaa dog sandt, hvad han sagde, den intrigante Karl! Og jeg, som ikke vilde tro ham! Jeg gamle Dumrian, der har gaaet og raget Kastanierne af Ilden for ham! Hvor han vil triumfere, naar jeg maa frem med min Gratulation! Men jeg gratulerer ikke! Jeg lægger mig syg! Jeg skal ikke have mere af den Komædie . . . Men nej! Ikke en Gang som Patient vil jeg undgaa hans hoverende Smil! Han vil jo øjeblikkelig gøre mig et Sygebesøg. — Nej, jeg maa afsted. Bort herfra!

Og bort hinkede den forbitrede Diplomat.

Faa Øjeblikke derefter, førend Lykønskningerne, Taksigelserne, Haandtrykkene og Omfavnelserne endnu havde faaet Ende, stak Nissen sit barokke Fjæs ind i Klyngen.

»Jaj sku hilse fra den Herr mit Guldtes po Mytse und Guldbrille po Næse: Han er rejst til Kjøbenhavn!«

»Hvad? Postmesteren rejst? Det er ikke muligt!« lød det fra alle Sider.

»Jo, der kommet Telegraf efter ham. Han rejst pø Augenblik und kommer igen om otte Dache.«

»Saa kan vi altsaa spare Prøven paa »Aldrig kokettere!« — smilede Ritta.

»Og paa »Ser Jer i Spejl!« med. — Nu har vi jo ingen Onkel!« — lo Amanda.

»Og i »Indkvarteringen« spillede han den gamle Tjener« — suplerede Julie Elster — »Paa den Maade kan jo ingen af Stykkerne gaa!«

Det var paafaldende, hvor roligt de tre Elskerinder tog sig Ulykken. Frøken Julie syntes nu endogsaa lige frem at være glad over, at hendes Kæreste ikke kom til at optræde som Landsenerofficeren med det delte Hjærte.

»Men hvad vil I saa spille for Generalen, naar han kommer i Morgen?« — spurgte Østrup.

»For Generalens Skyld behøver De ikke at gøre Dem nogen Ulejlighed. Jeg talte for et Øjeblik siden med hans Læge, og han fortalte mig, at den Gamle har faaet et Anfald af Gigt, der vil tvinge ham til at celebrere sin Fødselsdag inden fire Vægge,« — meddelte Doktoren.

»Und so har jaj en Brief, som den Hrr Doktor har forloret; den har ikke været i andre

Hænder, som mine!« — fortsatte Nissen og overrakte Vestring det sortkantede Brev og Konvoluten.

Doktoren kastede et Blik i Brevet og lagde det derpaa ligegyldig fra sig paa Bordet. »Tak skal De have!« nikkede han til Nissen. »Det var for Resten ikke mig, men Postmesteren, der har tabt det« — tilføjede han.

»Postmesteren!« raabte Østrup og Fruen paa én Gang, slagne ved Tanken om, at det var ham, der havde arvet den ostindiske Formue og nu var rejst bort for at tage den i Besiddelse.

»Ja, det var et Teaterbrev, et Rekvisit, der skulde have været brugt i det sidste Stykke. Men nu bliver der altsaa ikke Brug for det« — forklarede Doktoren.

»Et Teaterbrev!« — gentog Østrup og vendte sig inderlig flov mod sin Kone.

»For Alt i Verden, Lavrids, lad dog Ingen mærke Din Fadæse!« hviskede Fruen, greb et Glas, traadte med et smilende Aasyn, der bevidnede hendes ubestridelige dramatiske Talent, ind i Klyngen og sagde:

»Da vi for en Tid siden blev enige om at give denne Festforestilling, var der en klog Mand, som advarede os derimod. Det var

min kære Svigersøn, Doktoren, der forudsagde, at vi vilde falde i Hænderne paa et lille Uhyre, som kaldtes Teaternissen, og som vilde være i Stand til at forstyrre alle vore Planer og paaføre os tusinde Fortrædeligheder. Denne Spaadom er slaaet ind. Uagtet Lysten til at spille Komædie var saa stærk, at selv jeg, der for Alderens Skyld kunde være Bedstemoder,« her fik Brask et naalespidst Sideblik — »var nær ved at paatage mig en Elskerindes Skikkelse, er det lykkedes ham at ødelægge hele fem Stykker for os, og jeg tør paastaa, at der næppe er en Eneste iblandt os, som ikke har haft Ubehageligheder for hans Skyld.«

»Hør, hør!« — raabte Brask.

»Hør, hør!« — sukkede Stramberg, der imidlertid ved at gennemblade Amandas Rolle havde faaet Øje paa de skæbnesvangre Repliker fra Grotten.

»Hør, hør!« — raabte Østrup, Fru Elster med Datter, Agenten og Forfatterinden til »Formyndersken«, Ritta, Amanda og Vestring i Kor.

»Jeg vil derfor forslaa dem Alle, at vi ved dette Glas for bestandig tager Afsked med Teaternissen og alle vore Teaternykker, og

da man allerede har gjort en god Begyndelse til at arrangere sig Par om Par, vil jeg proponere, at vi derefter begiver os op i Havesalen og fejrer de fire Forlovelser med et lille improviseret Bal.«

Glassene blev tømte og Forslaget modtaget med Henrykkelse.

»Hr. Meddirektør!« — smilede Fruen nejende for Brask — »Vil De tage tiltakke med mig som Baldame? — Havde Nissen ikke i Gaar ladet Fortæppet falde, vilde De have vidst, at jeg endnu danser som en Sylfide.«

Brask sank Pillen med et bittert Smil og bød Fruen Armen, men det var et knusende Blik, han sendte Nissen, i det de gik ham forbi.

Østrup fulgte efter med Ritta; det Øjekast, han sendte Ulykkesfuglen i Forbigaaende, var just ikke venligere.

Saa kom Agenten med Forlovede. I det de passerede forbi Nissen holdt Frøkenen kælent Buketten under den lykkelige Elskers Næse og hviskede: »Ser Du din Postillon d'amour?« — »Jo—o!« stønnede Agenten og laante Fyren et Par Øjne, der bragte ham til slaa sine ned.

I det Samme kom Løjtnanten med Kæreste forbi; han syntes, at Nissens nedslagne Blik skadefro hvilede paa hans Støvler, og da den gamle Maler løftede Øjnene op igjen, fik han derfor et Blik endnu mere rasende end de foregaaende.

Ogsaa Forvalteren, der havde budt Fru Elster sin Arm, sendte Nissen et mørkt »Tak for Sidst!« Havde han vidst, hvad han gik Glip af ved at følge Grisene til Dørs, vilde han have sendt ham et endnu mørkere.

»Se, der staar Teaternissen, stakkels Djævell!« — smilede Doktoren, der med den yndige, glædestraalende Amanda ved Armen sluttede Toget. »Hans Skaal drak de, men ham selv byder Ingen et Glas, og dog er det maaske, naar Alt kommer til Alt, ham, vi kan takke for dette Bal og en lille Herregaard!«

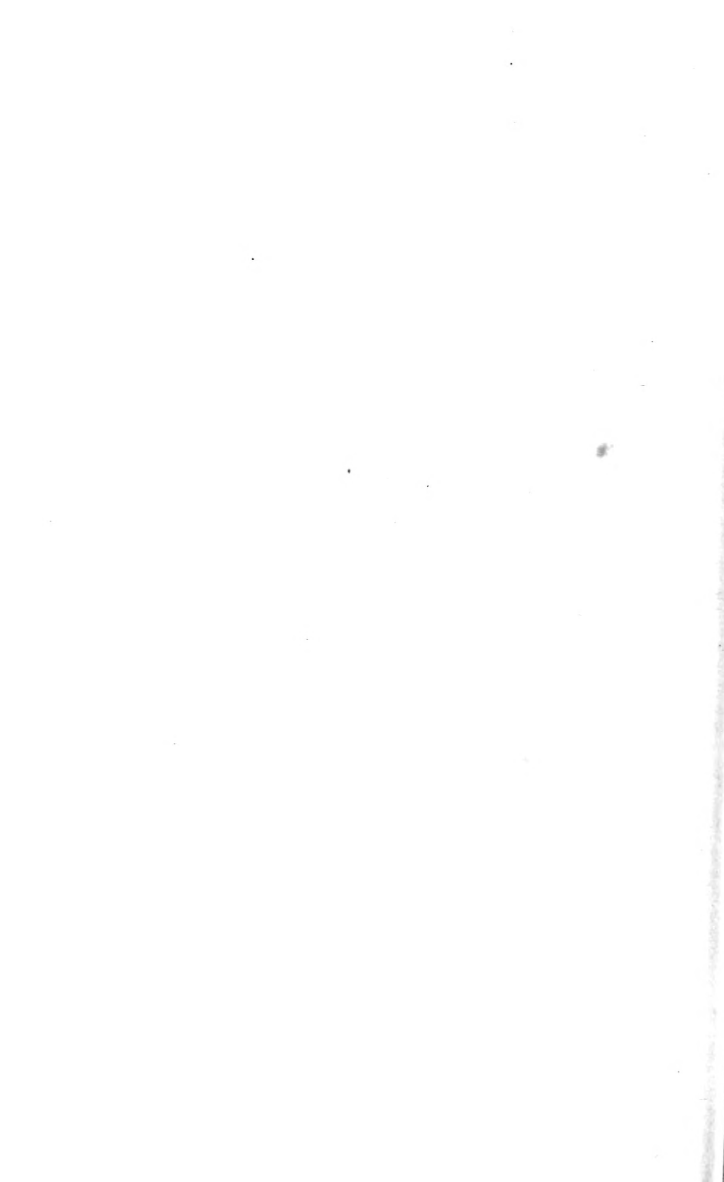
Han havde næppe udtalt disse Ord, før Amanda dansede hen til Bordet, greb to Champagneflasker og stak en i hver Arm paa den forbavsede Gnom. »I denne Vin skal De drikke en Skaal for de to lykkeligste Mennesker paa Jorden!« — hviskede hun ham i Øret og hoppede derpaa tilbage til sin Ven, klyngede sig til hans Arm og fulgte efter de Andre.

Nissen stod som forstenet. Den forstyrrede Forestilling, de mange Forlovelser, Herrernes knusende Øjekast og den dejlige Piges Venlighed — Alt var ham fuldstændigt ufatteligt. Han trykkede Flaskerne tættere til sig, sænkede dybsindig Panden og udrød:

»Sonderbar! — Wunderbar! — Ganz unbegreiflich!«

MYRTEKVISTENE.

FIRE SMAAHISTORIER.

I.

Der var lyst tre Gange fra Prædikestolen, Præsten var bestilt og Brudekjolen var syet; Kisten med Udstyret i stod ogsaa færdig; det var just ikke Kostbarheder, den indeholdt, men enhver Traad var løbet gennem Moderens Fingre, først ind paa Tenen og saa ud i Væven: der var mange Timer spundne op og mange Tanker vævede ind i det tarvelige Udstyr.

Bryllupsdagen kom, og Morgensolen tittede ind ad Vinduerne i Enkens Hus. Alle var vaagne. Den Gamle havde allerede travlt ude i Køkkenet, den unge Pige sad ved Vinduet og saa ned ad Landevejen — der skulde han komme fra — og de tre smaa Søstre laa lys vaagne i deres lille Seng, de havde ikke kunnet sove hele Natten, for at tænke paa de Herligheder, som Dagen skulde bringe.

Om Formiddagen kom der en ung Pige fra Herregaarden ned til Bruden. Det var

Gartnerens Datter, hendes bedste Veninde. Hun havde en nydelig lille hvid Kurv i Haanden, den aabnede hun halvt og saa hende skælmsk i Øjnene, men Bruden slog sine ned og rødmede. Den lille Kurv var fyldt med Myrtekviste.

Om Middagen stod de tre Smaa oppe paa den lille Høj ved Enden af Haven. De havde faaet deres Søndagsstads paa og stod nu paa Vagt, for at lade deres Søster vide, naar Vognen med den røde Kusk paa viste sig oppe paa Bakken, eller naar Posthornet lod sig høre. Tiden blev dem lang, den ene Gang efter den anden løb de ind for at spørge, om han nu ikke snart kom. »Jo, nu kan det ikke vare længe,« mente Moderen, men det varede alligevel saa længe, at de begyndte at græde.

Om Eftermiddagen trak der et Uvejr op. Himlen blev mørk, og Regnen piskede mod Ruderne, de Smaa maatte holde sig inde. »Men hvorfor kommer han dog ikke?« spurgte de deres Søster. »Bare der ikke er hændt ham Noget!« hviskede hun og vendte Ansigtet mod den vaade Rude, for at Ingen skulde se, at hendes Øjne ogsaa var vaade.

I Mørkningen kom der et Brev til Moderen. Da det var læst, græd hun ogsaa.

Det var en sørgelig Aften og en mørk Nat, som fulgte efter den Dag, der skulde have været Bryllupsdag, men ikke blev det. Moderen, den unge Pige og de tre smaa Søstre græd allesammen, men nu er der gaaet halvfjerdsindstyve Aar siden den Aften, og i dem har der været saa mange mørke Timer og Dage, at vi ikke har Taarer til dem alle. Derfor græder vi ikke med dem, der græd for saa længe siden.

Taarer tørrer snart. Den næste Dag græd den unge Pige ikke mere. Hun havde Feber. I sin Vildelse drømte hun, at hun stod Brud, alle hendes Veninder bragte hende Kranse, hun var saa usigelig lykkelig. Og Drømmen gik i Opfyldelse. Sygdommen tiltog, og otte Dage derefter var hun usigelig lykkelig: alle hendes Veninder bragte hende Kranse — Kranse af Buksbom og Vintergrønt.

Heller ikke Moderen græd den næste Dag. Hun syslede om sin syge Datter og udtømte sin Harme over Verdens Usselhed og Mændenes Falskhed for Nabokonen. Myrtekvistene kastede hun ud af Vinduet.

De smaa Søstre havde ogsaa forvundet deres Sorg. De havde hver faaet et stort Stykke af Bryllupskagen, og spiste det ude i Solskinnet paa Bænken under Vinduet.

»Aa, se det smukke Grønne der! Det skal vi binde en Krans af« — raabte den Ene.

»Lad os stikke det ned i Sandet og lege, at det er en Have!« sagde den Anden.

»Nej, lad os plante det rigtigt — plante det i Urtepotter!« foreslog den Tredje, og hendes Raad blev fulgt. Børnene fik fat i en Flaske uden Hals, et Lerkrus uden Hank og en sprukken Urtepotte, som de bandt sammen med Seglgarn, og deri plantede de hver sin Kvist.

»Naar vi nu bare venter, saa vokser de op og bliver til store Træer og bærer dejlige Blomster« — sagde de Smaa.

»Ja, bild Jer det ind!« — mumlede Nabokonen.

»Hvorfor skulde de ikke faa Blomster?« — spurgte Børnene.

»Fordi der er ingen Lykke ved dem! — Naar man vil være vis paa, at det Slags Grønt skal slaa an, maa man desuden plante det i Guldkrukker og ikke i saadanne fattige Potteskaar. Men det kan I nu ikke begribe!«

Det kunde Børnene ikke heller, og det var endda godt. Myrtekvistene lod ogsaa til at være villigere, end Nabokonen trode; de slog an alle tre.

II.

Der gik ti, der gik tolv, ja, der gik flere Aar.

Det lille Hus ved Landevejen var revet ned og et prægtigt Lyststed var bygget op i Stedet. Det havde Skifertag, Veranda, Espalier, kulørte Glasruder i Dørene og tillukkede Skodder for Vinduerne. Herskabet, der havde ladet det bygge, lod det staa ledigt om Vinteren, og om Sommeren rejste det udenlands.

Men hvor var Enken og hendes Børn?

Den Gamle var flyttet til sin ældste Datter. »Derovre ved Kirken under det hvide Syrén-træ!« svarede Nabokonen, naar man spurgte, hvor de nu boede. De tre Smaa var blevne store. Spurgte man efter dem, saa vidste hun kun, at »de var rejst hver sin Vej ud i den vide Verden.«

Og hver havde taget sin Myrte med.

Den ældste af Pigerne var den smukkeste; derfor havde en gammel Onkel taget hende til sig. Han var en fornem Mand og førte et stort Hus, fuldt saa stort, som han havde Raad til, og han sparede ikke noget paa sin Plejedatter. Hun lærte at danse, synge og spille,

havde en Guvernante til at snakke Fransk med og en Kammerjomfru til at pynte og frisere sig.

Hendes Myrte kom ogsaa til Ære og Herlighed. Den kom i Guldkrukke, rigtig nok ikke af det pure Guld, men dog altid af forgyldt Porcellæn. Hver Morgen blev den vandet af Tjeneren med Regnvand, og hver Aften blev den vandet med Galanterier af de unge Herrer, der kom i Huset. De havde alle noget Smukt at sige om den.

Og hvad havde de ikke at sige om den unge Pige! Hun var saa dejlig, at de ikke kunde taale at tænke paa hende, og derfor tænkte de heller ikke paa hende længer, end de saa hende. Men naar de saa hende, saa sukkede de; jo dejligere hun blev, jo mere sukkede de, og jo mere de sukkede, jo dejligere stræbte hun at blive.

Hendes Hoved var kranset af de smukkeste brune Lokker, men for at gøre sig endnu dejligere, pyntede hun det med den ene Krans prægtigere end den anden. Først bar hun smaa Glemmigejer, saa Markblomster, saa Rosenknopper, saa Provenceroser, saa Georginer, saa Valmuer og saa Drueranker med Vinløv i alle Høstens spraglede Farver.

Og mens den ene Krans maatte give Plads for den anden, gav det ene Aar Plads for det andet. Til sidst pyntede hun sig med en Krans af bare Guldblade — da var der allerede Sølvstriber i Lokkerne.

Paa sin Myrte havde hun ikke haft Tid at tænke. Den var imens tørret hen, visnet, gaaet ud.

»Den Vej skal vi alle!« — sukgede hun og saa i Spejlet.

Saa blev Myrten kastet ud i Baggaarden mellem Fejeskarnet. Der fandt Smaadrene den. De smurte Fuglelim paa Grenene og fangede Spurve i den.

Det var de Blomster, den kom til at bære.

III.

Den anden af Enkens Døtre var just ikke køn, men en ret net lille Pige var hun alligevel, og dertil var hun godmodig og føjelig og tog Verden, som den kunde falde.

Da Moderen døde, kom hun i Huset hos hendes Søster, der ogsaa var Enke, og hendes Myrte kom med.

Moster havde en Søn, som var hendes Øjsten, men det var ogsaa Alt, hvad han var — han blev aldrig Andet.

Hos Moderen fik han Mad og Drikke, Lys og Varme, et net lille Værelse, tolv lange Piber med tilhørende Tobak og Lommepenge oven i Købet, kort sagt: han fik Alt, hvad han vilde have — undtagen sin Eksamen, for den skulde han selv tage, og det var saa besværligt. Da han var fem og tyve Aar, vilde han have sig en Kæreste, og hende fik han ogsaa. Moster forsikrede den unge Pige, at han var et saadant ejegodt Menneske og holdt saa inderlig meget af hende, at det vilde være en dødelig Synd at sige Nej til ham — og Pigen vilde jo ikke have en dødelig Synd paa sin Samvittighed.

Saa blev der da holdt Forlovelse, og det var saa rart og saa nemt; nu havde han jo »Alt i Huset,« og der var Herlighed og Kærlighed fra Morgen til Aften.

Hans Værelse var det eneste, der vendte mod Solsiden, derfor blev Myrten bragt derind. Aa! — Hvormange søde Ord blev der ikke sagt om den Myrte af de to Forlovede! Og hver Gang en af dem havde sagt Noget, saa kyssedes de, og saadan blev de ved, til de havde sagt alt det Søde, der kunde siges, og naar det saa var sagt, begyndte de forfra igen, og da de endelig blev kede af at sige, hvad de havde sagt saa tit, saa sagde de Ingen-

ting, men kyssedes bare — bare af bare Kedsommelighed.

Det er mærkeligt nok, at Myrterne ikke kan trives i Ungkarlsværelser. Om der er for stærk Kakkelovnsvarme om Vinteren, eller for megen Træk om Sommeren, om det er Tobaksrøgen, eller hvad Andet, det nu kan være — nok er det: de befinder sig aldrig rigtig vel derinde, især naar de skal staa der en halv Snes Aar, og det maatte Myrten her.

Der er en Sygdom, som man kalder Honningdug, fordi alle Bladene paa det Træ, den overfalder, bliver bedækkede af en sød, klæbrig Saft, lige som Honning eller Sirup. Den fik Myrten derinde hos de Forlovede. Bladene klistrede sig sammen, Støv og Dun blev hængende fast i dem, snart kunde man ikke se, om de vare graa eller grønne — den saa ynkelig ud.

De Forlovede vidste næsten ikke mere, hvad de skulde gøre med den, men saa døde Moster, og saa fik de Andet at tænke paa. De maatte skilles ad, og hvor haardt det end-ogsaa var at tilstaa det — de indsaa jo nok, at det blev for bestandig. Hvad skulde det blive til med den Forlovelse?

Han fik en Plads hos en Enke — som Mand eller Fuldmægtig, en af Delene var det. Hun blev Husholderske hos en Enkemand, og da han saa, at hun baade var ferm og sparsommelig og god at komme til Rette med, saa fandt han, at de lige saa godt kunde gifte dem, og det havde hun heller ikke Noget imod.

Myrten — ja, den var rigtig nok saa forøget og forklistret og forkrammet, at den ikke godt kunde bruges til Brudekrans, men det kunde jo ogsaa være det Samme, mente Brudgommen: Han var Enkemand, og det skulde kun være Stuebryllup.

IV.

Den tredje Datter var langt fra at være smuk. Hun havde fromme, klare og kloge Øjne, fin Hud og smukke hvide Tænder, det maatte man indrømme, men et tykt, purket, rødt Haar og en forfærdelig Mængde Fregner havde hun ogsaa, og derfor blev man enig om, at hun var inderlig styg, og naar Folk bare bliver enige om Sligt, saa er det saa godt som afgjort.

Hende tog hverken Onkel eller Tante til sig, og derfor maatte hun tage ud blandt Fremmede, da Moderen døde.

Hun fik Tjeneste som Jomfru paa Herregaarden hos den rige Kammerraad, det vil sige, hun kom til at tjene Børnene som Lærerinde og Barnepige, Fruen som Kammerjomfru og Sypige, og Kammerraaden, Forvalteren og Fuldmægtigen som Skive for deres Vittigheder — og de var mange, for de var ikke udsøgte.

Landluften er tit noget raa, men naar blot Hjertet er friskt, falder den ikke saa let for Brystet; Jomfruen fandt sig snart hjemme derude; der var mere at høre og mere at gøre, end hun var vant til, men en god Vilje trækker et tungt Læs, og man kan høre meget, uden at Ørerne gaar af — det trøstede hun sig med.

Hendes Myrte fik det næsten bedre end hun. Den fik Plads oppe i det lille Taarnkammer, som de kaldte Jomfruburet. Der stod den hele den lange Sommerdag i det aabne Vindue og saa ned i Haven, fik Morgensol og Aftendug, hørte Fuglesang og modtog Besøg af Bier og Sommerfugle. Det var intet Under, at den trivedes og skød ud til alle Sider.

I Sommerferien blev der lystigt paa Gaarden. Der kom Fremmede og Bekendte fra Hovedstaden, og blandt dem en ung Student, den Gladeste blandt de Glade. Han drillede ogsaa Jomfruen saa smaat, men det var ikke

ganske paa samme Maade, som de Andre, derfor morede det hende mere.

Blandt andre Spillopper hittede han en Dag paa at stjæle hendes Myrte og sætte en Kaktus i Stedet. Døren til Jomfruburet var lukket i Laas, men Vinduet stod aabent; derfor gik han ned i Haven, fik fat i en lang Stige og rejste den op mod Muren. Han var allerede oppe paa de øverste Trin med Kaktuspotten i Armen, da Stigen gled ud forneden og han styrtede ned. Der laa han nu. Det ene Ben havde han brækket, det andet havde han forvredet.

Ogsaa det gik ud over Jomfruen. Foruden alt Det, hun før havde haft at tage vare, maatte hun nu ogsaa være Sygepasserske; men hun var det med saa megen Omhu og god Vilje, at det stakkels unge Menneske, der nu laa lemlæstet i et fremmed Hus, hverken savnede sit Hjem eller sin Søsters Pleje.

»Vil De være lige saa kærlig mod Enhver, der brækker Hals og Ben, saa skal jeg saamænd springe ud fra Kvisten en Gang til Vinter, naar jeg faar god Tid« — sagde Forvalteren.

»Det skulde De ikke gøre. Skønjomfruen har ikke Hjertepaster til mere end én saaret Ridder« — sagde Fuldmægtigen.

»Fy skam Dem! Nu gør de jo Jomfruen rød over hele Hovedet —« lo Kammerraaden, og saa lo naturligvis alle de Andre med.

Der var for Resten Noget i det, den vittige Kammerraad sagde.

Hun havde som barmhjærtig Søster Hjærte for Enhver, der led, og det unge Menneske led meget; det er derfor nok muligt, at han til sidst fik mere, end en Broderlod i hendes Hjærte, men det var i al Fald en Hemmelighed.

Da han kom sig igen, og hver Dag fortalte hende, hvor meget han havde hende at takke, følte hun sig saa lykkelig derover, at hun næppe turde være det bekendt for sig selv, og hver Gang hun saa paa sin Myrte, blev hun saa underlig til Mode. Det var den, der havde været Skyld i Ulykken, og derfor syntes hun, at det var den, hun havde at takke for al sin Lykke.

Det varede ikke længe, før han rejste ind til Byen igen. Han skulde læse til Eksamen. Der blev tomt efter ham paa Herregaarden, men han havde efterladt sig mange Minder; de maatte nu udfylde hans Plads.

Naar Jomfruen sad alene oppe i sit Taarnkammer og saa en Sommerfugl komme ind ad Vinduet, flagre om mellem Myrtegrenene og

flyve bort igen, saa kom hun altid til at tænke paa Studenten — eller Kandidaten, som han nu blev kaldt. Han havde talt saa mange Ord, der lød, som om han ikke turde tale dem ud, og naar Jomfruen tænkte paa dem, opstod der Tanker, som hun ikke turde tænke ud; derfor tænkte hun dem om igen den ene Gang efter den anden.

Hver Gang Kammerraaden havde været i Byen, kom han tilbage med Hilsener til Jomfruen fra Kandidaten. Forvalteren og Fuldmægtigen kaldte ham aldrig Andet end: »Jomfruens Kandidat.«

»Jeg siger ingen Ting, for jeg har ikke Lov at sige, hvad jeg kunde sige, men jeg véd nok, hvad jeg véd!« — sagde Kammerraaden, og hver Gang han sagde det, blev Jomfruens fregnede Kinder ganske røde.

Der var gaaet et Par Aar. Kandidaten havde gjort Karriere, som man kaldte det, og var allerede bleven Professor. I Sommerferien vilde han besøge sine gamle Venner paa Herregaarden.

»Det er saa Skam ikke for min Skyld, han kommer« — forsikrede Forvalteren.

»Nej, han har nok andre Ærinder. Nu har han jo faaet Embede, og det var naturligtvis

blot det, han ventede paa!« — istemte Fuldmægtigen.

»Var jeg som De, Jomfru, saa lukkede jeg Døren op for min Myrte, naar han nu kommer herud. Det vilde dog være stor Synd, om han anden Gang skulde slaa sig ihjel ved at hente den gennem Vinduerne,« — smiskede Kammerraaden.

Det var uhyre morsomt!

Den unge Professor kom virkelig derud. Jomfruen sad oppe i Taarnkammeret og saa ud over Landevejen. Allerede langt borte opdagede hun Vognen med den røde Postillon — der dukkede et underligt Barndomsminde op i hendes Tanker. Meget fik hun ikke talt med ham den første Aften, men dog saa meget, at hun kun sov lidt den Nat.

Næste Aften var der Dans paa Herregaarden. Der kom mange Fremmede, og blandt dem Fruens Søster, den smukkeste Frøken i hele Hovedstaden. Hun var selvskreven Baldronning, hvor hun vidste sig, og det kunde jo ikke være Andet, end at Professoren aabnede Ballet med hende. Da det var gjort, engagerede han Jomfruen, men hun dansede ikke, og saa valsede han ogsaa anden Vals med den smukke Frøken. Den Nat sov Jomfruen endnu mindre.

Nogen Tid derefter sad hun oppe i sit Taarnkammer bag Myrten ved det aabne Vindue. Det var en dejlig stille Maaneskins Aften. Herskabet spaserede nede i Haven; der lød Latter og højrøstet Spøg oppe fra Lysthuset paa Højen; hun lyttede, men hans Stemme hørte hun ikke blandt de andre. Da lød der en Hvisken i den afsides Gang nede ved Taarnet. Et ungt Par havde skilt sig fra Selskabet; det var Professoren og Frøkenen. Hvad de hviskede om — ja, det hørte den stakkels Jomfru deroppe, og den Nat sov hun slet ikke.

Samme Efteraar blev der holdt et stort Bryllup paa Gaarden. Man havde aldrig set en smukkere Brud end Professorens. Jomfruen havde bundet Brudekransen. Af hendes Myrte stod kun Stammen og Stilkene tilbage; alt det Grønne bar Bruden i sit Haar, da hun gik til Alteret. Det var ogsaa en prægtig Krans, den glimrede, som om der sad Diamanter i den.

Saa gik der Aar paa Aar, det ene efter det andet og det ene som det andet.

Myrten gik ikke ud, hvor haardt den saa var bleven beskaaret; da Foraaret kom, skød den lysegrønne Skud ud til alle Sider, de voksede og bredte sig, og efter en Tids Forløb bar den en Krone rigere og friskere end nogen

Sinde før, men nu var den jo ogsaa en Myrte i sin bedste Alder — den var over de Fyrre.

Jomfruen var nu hen ved de Halvtreds. Det er just ikke altid en Piges bedste Alder, men det lod til, at hendes nu først begyndte. Hendes røde Haar blev graat, og Fregnerne forsvandt, men hendes rare milde Øjne blev uforandrede. Alle var enige om, at hun var en sjælden smuk gammel Pige.

Da kom der en Gang et Brev med sort Segl ud til Herregaarden. Det var fra Professoren til den gamle Jomfru. Hans Kone var død, han selv var syg, og hans mange Smaa savnede Røgt og Pleje — nu vendte han sig til hende i sin Sorg.

Hun betænkte sig ikke paa, hvad hun skulde gøre, og Herskabet kunde ikke afslaa hende Tilladelse til at rejse, da hun bad derom; men den Dag, da hun skulde køre bort, var der Sorg paa Gaarden. Hverken Forvalteren eller Fuldmægtigen sagde en eneste Vittighed, da de fulgte hende til Vogns, ja, ikke engang Kammerraaden havde noget Morsomt at sige, da Folkene bar den store Myrte ned i Vognen.

I Professorens Hus blev hun modtaget af syv smukke, sortklædte Pigebørn.

»Hvad er det for et dejligt Træ, Du har med Dig?« spurgte den Yngste.

»Det er Eders Moders Myrte« — svarede hun og kyssede de Smaa.

Tiden gik, og de Smaa blev store.

Nu viste det sig, at der dog var Lykke ved Træet. Enhver af Pigerne fik sig en Krans af deres Moders Myrte, og den gamle Jomfru bandt dem alle.

Da hun i sine unge Dage skar Kviste til den første Krans, trode hun, at den aldrig vilde grønnes mere; nu skar hun Grønt til den Ene efter den Anden, uden at dens Krone blev mindre, og hun syntes at hendes Lykke blev større for hver Gang.

Ved Volden ligger der en Række af lave Huse, som mest beboes af gamle Folk og énlige Familier. De er hverken behængte med Skilte eller Glasskabe, men i alle Vinduerne ser man blomstrende Urtepotter, Vedbenderanker og Kanarifugle.

I et af disse Smaahuse, hvor der staar en prægtig stor Myrte ved Vinduet, bor der en gammel Jomfru paa henved firsindstyve Aar. Hun bor der alene, men dog er det sjældent,

at man kan gaa forbi hendes Vinduer, uden at se unge smukke Pigeansigter og guldklokkede Barnehoveder titte ud gennem Ruderne. Det er Professorens Børnebørn, der besøger den Gamle og ser til det Træ, der har baaret deres Moders og Bedstemoders Brudekrans og maaske allerede har skudt Grønt til deres.

Forleden gik jeg der forbi. Det frøs og snede, men i den gamle Jomfrus Kammer var der Sommer, der lød Fuglesang og Pigelatter. Den Gamle sad derinde bag sin Myrte og hendes hvide Haar skinnede gennem det Grønne — det var ret som om Træet stod i Blomster.

Udvalgte Fortællinger

gamle og nye

af
Ernst Røgh.

Anden Del.

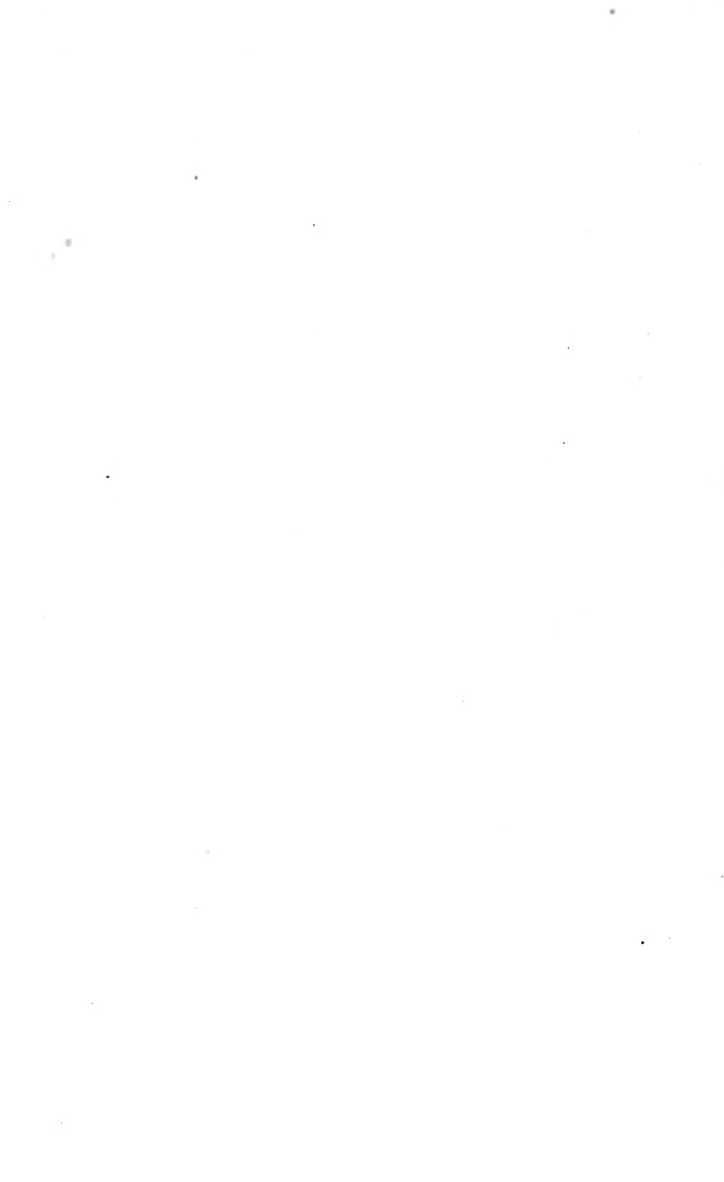

København.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

Trykt hos J. Jørgensen & Co.

1876.

Indhold.

	Side
En Vampyrhistorie	1.
Unge Jens Je'en	71.
Revolutionen i Mäusebüttel	89.
»Drift«	115.
1. Ønskehatten	115.
2. Den korsikanske Syge	128.
3. En Duel	139.
4. De sorte Syner	148.
5, 6. Et Par Patienthistorier	155.
7. En Dag i Vermeland	165.
8. »Det lysande Ovädret«	189.
9. Dobbeltgængereren	204.
10. Et Æventyr i Paris	234.
Den sorte Kugle	241.

EN VAMPYRHISTORIE.

Hvem der ikke vil læse en sørgelig Historie, bør springe de efterfølgende Breve over. De er kun udgivne, fordi de kaster Lys over en af de Tildragelser, der jævnlig foregaar i Mørket, men sjælden bliver omtalte og aldrig beskrevne, paa Grund af de store Opofrelser, der gøres, for at de ikke skal komme for Dagen.

I.

Fra Kaptajn Steenborg, Postmester i X—borg, til
Doktor Mimer.

Gamle Ven!

Jeg véd ikke ret, hvad det var for en berømt Mand, der først sagde, at »ingen Breve er det samme som gode Breve,« men en stor Menneskekender har han været. De gode Efterretninger bliver som oftest gemte, til de er for gamle, og saa skammer man sig ved at afsende dem; de daarlige blive derimod næsten

altid prompt ekspederede. Naar man efter en halv Snes Aars Forløb faar Brev fra en Slægting eller Ven, kan man vædde Ti mod En paa, at det ikke er noget Behageligt, han har at meddele; der maa være indtruffet Noget, som har tvunget ham til at bryde sin Tavshed, og man kan derfor næsten altid bryde hans Brev med det Hjertesuk: »Herregud, hvad er der nu i Vejen med ham!« Dersom han ikke trængte til Raad eller Trøst eller anden Hjælp, vilde han næppe have taget det over tværs og ofret Venskabet en Timestid og et Firskillingsfrimærke.

Ja, det er en bitter Indledning, gamle Ven, men Bitterheden gaar ud over mig selv. Det er et Stykke af en Straffepræken, som jeg tusinde Gange har holdt for mig selv, uden at den har frugtet bedre end Straffeprækener i Almindelighed, og naar jeg denne Gang nedskriver den, er det kun for at vise Dig, at den er holdt, og at Du følgelig ikke behøver at holde den, hvor god Anledning der endogsaa gives Dig til at tage de sørgelige Sandheder til Indgangstekst for den Epistel, som jeg haaber at faa fra Dig med næste Post. Kun en eneste formildende Omstændighed skal jeg anføre til min Undskyldning. Husk, at jeg, siden vi begge

gik af fra Tjenesten i Hæren, har været — Postmester! Et Menneske, der fra Morgen til Aften svømmer i Breve til Fremmede, taber Lysten til at skrive til sine Venner; han faar Modbydelighed for al Korrespondance.

Men til Sagen! Hvor mange Omveje jeg gør, og hvor nødig jeg nærmer mig den, maa jeg jo sætte Dig ind i den, for at Du om mulig skal kunne hjælpe mig ud af den.

Du har naturligvis ikke glemt vor lille Agate, det kære Barn, som min Kones salig Søster efterlod os i Arv, da hun tog sin Død over Mandens fortvivlede Gerning efter Opdagelsen af hans Kasseangel, og har Du ikke ganske glemt hende og os, véd Du, at hun var vor eneste Trøst, da begge vore forfløjne Drengene gik til Søs og lod os sidde tilbage i den tomme Rede. Skønt jeg med sædvanlig Forsømmelighed har undladt at tilskrive Dig derom, véd Du formodentlig ogsaa, at hun for fem seks Aar siden er blevet gift med Kandidat Darling, som Du flere Gange saa hjemme hos os, da han som Student gik paa Frieri — jeg havde nær sagt til min Kone og min Datter, ti de holdt omtrent lige meget af ham begge to.

Darling var, som Du maaske erindrer — hvis Du skulde have tabt ham af Syne — en inderlig rar og elskværdig Fyr, godmodig, flittig og beskeden, kort sagt en fuldstændig Kontrast til de opblæste, vindtørre Labaner, hvoraf vi nuomstunder har saa mange, og det var derfor intet Under, at han løb af med Pigens Hjerte og min Kones Samtykke, førend jeg vidste et Ord deraf. Ogsaa jeg syntes godt om ham, skønt jeg som gammel Soldat ikke kunde nægte, at han var mig lidt vel blødsøden. Hans Beskedenhed og Tilbageholdenhed gik mig vel vidt. Der var mig rent ud sagt noget . . . »Fordægtigt« — havde jeg nær sagt paa Hjemmetysk, Gud forlade mig min slemme Synd! — Der var noget Mistænkeligt ved ham, vilde jeg sige. Skønt han i alle Henseender lod til at være en brav og retskaffen Karakter, fik man ham aldrig til at tale ud og tage Bladet fra Munden, tværtimod, han var saa bange for at være fremtrædende, at det næsten saa ud, som om han havde den største Lyst til at gaa bagved sig selv, og saa sky for at fortale sig, at han betænkte sig tre Gange, før han betrode sin bedste Ven, hvad han mente om Vejret.

En smuk Dag overraskede han os med den aldeles uventede Efterretning, at han havde taget en meget vellykket Embedseksamen, og nogle Aar senere, da han saa var bleven forlovet med Agate, kom han en stille Aften ligesaa og fortalte, at han nu var avanceret til Kancellist i et af Ministerierne. Han mente nu, at han kunde gifte sig. Ved Ekstraarbejde havde han skaffet sig et saa godt Tillæg til sin Gage, at han kunde gøre Regning paa et Tusind Daler om Aaret, og da Agathe efter sin Tante havde faaet et Legat paa 200 Rd., var der altsaa 1200 Rd. aarlig at begynde med. Det er ikke Meget i vore Dage, men da han baade var flittig og nøjsom, og Pigen ogsaa var smaat vant, saa lod vi dem gifte sig, og udstyrede dem et Hjem saa smukt, som saadant et ungt Par kunde ønske sig.

For et Par Aar siden tilbragte Agate og begge Børnene Sommerferienovre hos os — hun har nemlig de to dejligste Børn, man kan se — og det var jo en stor Glæde; men der var alligevel noget i hendes Væsen, som jeg ikke syntes om. Hun saa modfalden og ulykkelig ud, men da jeg tog hende i Forhør, mærkede jeg straks, at Darlings fordømte til-læsedede Væsen havde smittet hende. Det var

mig ikke muligt at faa et Ord ud af hende. Hun forsikrede, at hun var saa lykkelig, som nogen Kone kunde være, og at hendes Mand var et Mønster paa en Ægtemand, og det blev hun ved at forsikre mig saa længe, at Graaden, som hun holdt tilbage, var nærved at kvæle hendes Stemme. Saa blev jeg kort for Hovedet og lod hende vide, at enten skønnede hun ikke paa den Lykke at have saadan en Mand, eller ogsaa havde hun glemt, at hun i mig havde en Fader, som kunde gøre Fordring paa hendes Fortrolighed.

Af min Kone fik jeg dog siden, da Agate var rejst, Saameget ud, at det var Nærings-sorg, der trykkede hende. »Det kan umuligt gaa rigtig til« — havde hun sagt. »Darling paatager sig mere og mere Arbejde, han slider baade Dag og Nat, saa jeg ikke begriber, hvor han holder det ud, og jeg sparer, saa det næsten er uforsvarligt, men endda er vi altid i Forlegenhed.« Deraf havde min Kone taget Anledning til at holde en lille Forelæsning om fornuftig Husholdning og var gaaet hende temmelig nær paa Klingen, saa hun for at forsvare sig kom til at lade de Ord falde: »Naar alle Nødvendighedsartikler bliver dyrere og dyrere, mens jeg hvert Aar faar Afkortning i

mine Husholdningspønge, saa maa jeg jo dog til Sidst komme til kort.«

Min kære Halvdel har ikke sin Styrke i Regnekonsten — det være sagt til hendes Hjertes Ære! Jeg vilde aldrig have forelsket mig i hende, dersom hun havde hørt til de nøje-regnende og beregnende Damer. Selv er jeg som Du véd, just ikke heller nogen stor Regnemester, men for mig var denne lille Oplysning tilstrækkelig. Naar Manden aarlig har forøget sit Arbejde, og der ikke er nogen Grund til at antage, at det bliver slettere betalt end tidligere, og han endda er nødt til aarlig at formindske Husets nødvendigste Udgifter, saa maa der være kommet en gal Streg i Regnskabet eller ogsaa maa der være et mistænkeligt Hul i Bunden af Pengeskuffen! Ved at opsætte et lille Overslag over hans sandsynlige Indtægter og hans bekendte Udgifter, kom jeg snart til den Overbevisning, at den største Del af hans Fortjeneste maatte forsvinde paa en eller anden hemmelighedsfuld Maade. Men hvortil bortkastede han de Penge, som han maatte trølle saa haardt for? Han tilbringer al sin Fritid i Hjemmet og er saa forelsket i sin Kone og sine Børn, som nogen Mand kan være, saa jeg kan ikke tænke mig nogen Mulighed i, at han skulde

være forfalden til Spil eller staa i noget misligt Forhold til Fruentimmer!

Det er imidlertid blevet værre og værre. Af de sidste Breve, min Kone har faaet, lader det til, at Familien formelig lider Nød, og dog overanstrenger Manden sig i den Grad med Ekstraarbejder, at hans Ven, Doktor Brandt har givet ham en alvorlig Advarsel mod at sætte sit Liv paa Spil. Agate beder os stadig for Guds Skyld ikke røre ved Sagen, ti saasnart hun blot taler et Ord om den, fordobler han sine Anstrængelser. Hun tror selv, stakkels Barn, at han bliver saa slet betalt for sit Arbejde, at de faa Penge, han giver hende, er Alt, hvad han fortjener, men efter de Oplysninger, jeg har faaet, kan det umulig hænge saaledes sammen.

Nu gætter Du vel sagtens, hvad jeg vil bede Dig om! Da det er mig umuligt selv at rejse over til København, er Du, gamle Ven, den Eneste, til hvem jeg kan betro Alt, og sige: Gør Alt, hvad der staar i Din Magt, for at skaffe mig Lys i denne mørke Sag. Jeg behøver ikke at sige Dig, hvor stor en Tjeneste Du derved viser

Din Ven og Krigskammerat,
Steenborg.

II.

Fra Doktor Mimer til Kaptajn Steenborg.

Brave Krigskammerat!

Tro ikke, at Du fortalte mig noget Nyt i Din Indledning. Saa Meget har jeg i det Mindste lært i min mangeaarige Praksis, at det kun er »daarlige« Folk, der stadig tænker paa Doktoren! Det er mig imidlertid en tilstrækkelig Fyldestgørelse, at Du i en Sag som den omskrevne henvender Dig til mig og ingen Anden. Jeg kan jo ikke ønske mig noget bedre Bevis for, at Du har bevaret vort gamle Ven-skab mod Tidens og Frastandens Ødelæggelser.

Du vilde forøvrigt ikke let have fundet Nogen, der med mindre Besvær kunde have opfyldt Din Begæring. Tilfældet var allerede kommet mig i Møde, før jeg gjorde det første Skridt derfor. Min Kollega Brandt, der er bortrejst paa en fjorten Dages Tid, havde nemlig bedet mig overtage sin Praksis, mens han var borte, og til hans Patienter hørte netop — den stakkels Darling.

Som Du formodenlig allerede har hørt, ligger han for Øjeblikket syg, og jeg vil ikke skjule for Dig, at hans Helbred ved Sinds-

lidelser, Nattevaagen, Stillesidden og Overanstængelse har faaet et meget betænkeligt Knæk. Da jeg blev tilkaldt, befandt han sig i en fuldstændig Sindsforvirring, talte vildt, fantaserede om Regnskaber, som skulde være færdige, og Veksler, der var forfaldne; hvert Øjeblik vilde han staa op for at »gaa hen til Englen«, og naar man holdt ham tilbage, blev han næsten ustyrlig. Hans Kone kunde kun give mig den Forklaring, at han i flere Nætter havde siddet oppe for at fuldføre et større Revisionsarbejde, som han havde paataget sig, og at hun, da hun den sidste Morgen kom ind i hans Arbejdsværelse, havde truffet ham siddende paaklædt ved Skrivebordet i denne forvirrede Tilstand. Han havde siden den Tid bestandig talt om en Engel, men hver Gang hun havde spurgt om, hvad det var for et Syn, han havde, svarede han blot — »Stille! Tal for Guds Skyld ikke om det!« — og saa kunde hun ikke faa et Ord ud af ham, før han fik sit næste Anfald.

Det var næsten ikke muligt at holde ham i Sengen, og jeg maatte ligefrem betragte det som farligt at betro ham til en enlig, svag Dames Opsyn; men det var med Nød og næppe, at jeg fik hans Kone til at samtykke i, at han blev bragt paa Hospitalet — mærkelig nok,

var han selv meget villig til at gaa ind paa Forslaget. I et af de Øjeblikke, hvori hans Tanke klarede, bad han mig endogsaa paa-skynde hans Befordring derud. »Jeg er saa bange for, at jeg skal tale over mig, saa min Kone bliver forskrækket« — hviskede han.

Nu er han derude, og trods hans Tavshed har jeg endelig faaet Rede paa Aarsagen til den hele Elendighed.

Det er den omtalte Engel.

Du begynder formodenlig allerede at ud-male Dig en forførerisk Kvindeskikkelse med himmelblaa Øjne og guldgule Lokker, der ned-buklede over den hvide Pande skjuler Kains-mærket — men i saa Fald forsynder Du Dig mod den stakkels Darling.

Hans onde Engel har gulgrønne Øjne, graasprængt Haar og en Mund, der naaer fra det ene Øre til det andet, naar den trækkes op til et Smil, og den er næsten altid optrukken. Han hedder egenlig Hr. Engelund og skal være Eksaminatus juris, men den Trofasthed, hvormed han tager sig af ulykkelige Medmenne-sker, og den Kære-Ven-lighed, der toner gennem hans søde Stemme, selv naar han nødes til at tale om Udpantning og Slutteri, har gjort det naturligt for Enhver, der har havt Noget

med ham at gøre, at læmpe hans Navn en Smule.

Det var en Vaagekone paa Hospitalet, som jeg kan takke for de første Oplysninger om denne Hædersmand.

Saasnart hun hørte Darlings Fantaseren om »Englen«, gættede hun straks Sammenhængen, og da jeg Dagen efter kom ud for at se til ham, havde hun hans Diagnose fiks og færdig. »Gid blot Vorherre vil tage ham lidt snart, den Stakkel« — sukgede hun medlidende — »for den, der en Gang er kommen i Hænderne paa »Engelen«, han bliver saamænd aldrig Menneske mer!«

»De kender altsaa Englen?« spurgte jeg.

»Om jeg gør! — Jo det kan De stole paa, Hr. Doktor! Det er ham, der har Skyld i, at jeg er bleven den, jeg er. For en halv Snes Aar siden var jeg den lykkeligste Kone i Verden; jeg havde en rar, skikkelig og flink Mand og to søde smaa Børn, og vi havde et rigtig kønt Hjem og vort gode Udkomme, men saa var det en Gang, at min Mand, uden at jeg vidste det, havde laant en af sine Venner et halvt Hundrede Daler af de Penge, vi havde lagt hen til Huslejen; dem kunde den Anden ikke betale, da Tiden kom, og for at faa dem

paa Dagen maatte salig Andreas skrive bag paa en af hans Veksler. Derved kom de Begge i Hænderne paa »Englen«, og han fornyede Veksler for dem saa længe og vel, at til Sidst Rettens Folk kom og tog Alt, hvad vi ejede, lige til Sengklæderne, som Børnene laa paa. Saa var det jo ude med Lykken i vort Hus. Andreas forfaldt, og Børnene, der led Kulde og Nød, blev syge. Nu ligger baade de og deres Fader paa de Fattiges Kirkegaard, og jeg maa gaa herude og høre paa Jammer og Elendighed fra Morgen til Aften — men dersom jeg blot en Gang maa komme til at vaage over »Englen«, naar han ligger paa sit Yderste, saa skal jeg endda sige, at jeg er betalt for Alt, hvad jeg har døjet — for det, kan De tro, det bliver Noget at se!« —

Nu var det mig temmelig klart, at det var gaaet Darling ligesom »salig Andreas«! Jeg indsaa, at det bedste Lægemiddel for hans Sygdom vilde være en beroligende Efterretning angaaende hans Mellemværende med Hr. Englund, og skyndte mig hen til denne for at sondere Skaden.

Aldrig har jeg set en mere menneskevenlig Krokodil. Jeg kan ikke beskrive den Velvilje, der straaledede ud af hans Øjne, da han i mig

trode at se et nyt Offer; næppe havde jeg nævnt mit Navn og sagt ham, at det var om en Pengesag, jeg ønskede at tale med ham, før han bød mig ind i et luksuriøst udstyret Kabinet, der dannede en besynderlig Modsætning til det mere end tarvelige Forværelse, hvori han først modtog mig. En gammel Ven kunde ikke være blevet mere venlig modtaget. Han trykkede mig ned i en blød Lænestol, bød mig en udmærket Havannacigar, fortalte mig, at det var ham baade en Ære og en Glæde at gøre Bekendtskab med en Mand, for hvem han nærede saa ubegrændset Højagtelse osv. osv., og forsikrede, at Intet skulde være ham kærere end at vise sin Beredvillighed til at være mig til Tjeneste i enhver Henseende.

Jeg fortalte ham nu, at Darling laa farlig syg, og at det, efter hvad han havde talt i Vildelse, lod til at være et Pengeforhold mellem dem, der især foruroligede ham.

Menneskevennen viste den inderligste Deltagelse for Patienten og hans Paarørende, men vilde aldeles ikke inklade sig paa nogen Forklaring over hans Fantasier. »De, Hr. Doctor, har vist aldrig selv røbet, hvad Deres Patienter har betroet Dem som Hemmelighed, og De vil derfor let kunne indse, at hvis Hr. Darling

virkelig stod i et Pengeforhold til Nogen og fandt det nødvendigt at skjule det for sine Allernærmeste, vilde hans Kreditor være forpligtet til at bevare den strængeste Tavshed derom, saa længe Debitor opfyldte sine Forpligtelser!« — sagde han.

— Men sæt nu, at Darling dør?

— Vi ere alle dødelige, Hr. Doktor, og hvor meget jeg endogsaa personlig holder af Hr. Darling, kan De være rolig for, at jeg aldrig vilde have indladt mig i nogen Forretning med ham uden at sikre mig mod Følgerne af et saa sørgeligt Tilfælde, som hans dødelige Afgang.

— Saadan at forstaa! Men den Sikkerhed, der er stillet Dem, kunde maaske gøre det omtalte Tilfælde dobbelt sørgeligt for hans Efterlevende?

— Jeg kender kun Hr. Darling som en redelig og samvittighedsfuld Mand, og jeg er ikke berettiget til at tro ham i Stand til at indlade sig paa det Slags Forretninger, hvorved enten Kreditor bliver bedraget eller Debtors Familie bliver ødelagt.

— Lad os alligevel tænke os denne Mulighed og forudsætte endnu en, nemlig den, at naar De betror mig — der, som De meget

rigtig forudsætter, har lang Øvelse i at være diskret — hvorledes Sagerne staar, saa vil det maaske kunne lykkes mig at forebygge Familiens Ødelæggelse, uden at De lider noget Tab!

Aldrig har jeg set noget Smil, der var Mage til det, hvormed »Englen« hørte paa disse Ord, det saa ud, som om der krøb en Krokodilletaare frem i hvert Øje og en Skorpionstjert ud af hver Mundkrog for at bevidne hans Rørelse over den Enfoldighed, jeg havde vist ved at tiltro ham nogen menneskekærlig Tanke.

»Kære, fortræffelige Hr. Doktor!« udbrød han med en Stemme, der lød, som om han undertrykkede en heftig Tilbojelijhed til Latter. »De er ikke Forretningsmand! I Deres Fag handler man til Dels efter Skøn og Følelse, men i mit har man sine ufravigelige Bestemmelser. Dersom jeg vilde tage Hensyn til Muligheder og Maaskeer, var jeg tiggefærdig inden otte Dage, og dersom jeg enten skulde bryde mine Forpligtelser eller opgive mine Rettigheder i Favor af enhver Familie, der kunde ønske det, saa kunde jeg heller i Dag end i Morgen flytte mit Kontor ud til Bistrup! — Om Hr. Darlings Affærer kan jeg kun sige Dem saameget: at hvis han stod i Pengeforhold til mig og havde

begæret, at det skulde holdes hemmeligt, saa var jeg ikke under nogen Betingelse berettiget til at røbe det før den Dag, hvorpaa mine Forpligtelser udløb og hans begyndte. Hemmeligheden vilde jo i saa Fald være hans, og hvorvidt den kunde blive ødelæggende for hans Familie eller ikke, blev følgelig hans Sag, ikke min!

— Altsaa: Selv om De ved at give mig en lille Oplysning kunde skaane en ulykkelig Familie for en betydelig Forøgelse af dens Ulykker . . .

— Saa maatte jeg nøjes med hjertelig at beklage de Ulykkelige. Jeg sørger for min Familie, svarer Enhver Sit og forlanger ikke af Nogen Mere, end hvad mit er. Gjorde alle Familiefædre det, vilde Ingen lide Nød — men for at kunne gøre det maa jeg samvittighedsfuld passe mine egne Forretninger og afholde mig fra enhver Indblanding i fremmede Famili-sager. At der hver Dag sulter Tusinder af Børn ihjel i Kina, og at der hvert Aar i København kommer Hundreder af Enker paa Fattigvæsenet, det er jeg nødt til at betragte som Noget, der ikke vedkommer mig, hvis jeg ikke vil lade mine egne Børn sulte og selv gaa paa Ladegården! —

Under denne Udtalelse forsvandt efter Haanden det søde Smil, og hans Ansigt antog mere og mere Udseende af en emaillet Jernmaske. Jeg indsaa nu, at med ham var der intet mere at udrette, tog Afsked og blev fulgt ud ad Døren langt ned paa Trappen med den samme elskværdige Høflighed, som var vist mig ved Modtagelsen.

Dagen efter gik jeg ud til Darling og traf ham ved fuld Bevidsthed, skønt hans Tilstand for Øvrigt ikke havde forbedret sig. Han kunde ikke længer skjule sin Sindsuro, og den Bevægelse, hvormed han spurgte mig om, hvad Dato, det var, og hvormange Dage det vilde vare, før han kunde komme op, gav mig en passende Anledning til at lette ham Tilstaaelsen af, hvad der laa ham paa Hjertet, idet jeg bad ham være uden Bekymring, og fortalte, at jeg havde talt med Hr. Engelund. Jeg forsikrede ham, at den hele Sag meget godt kunde arrangeres, uden at nogen Uvedkommende blev indviet deri, og beroligede ham med, at Aagerkarlen havde vist den allerstrængeste Diskretion — det var kun af hans egne Udbrud under Sygdommen, at jeg havde erfaret det Hele. Fru Darling havde endnu ikke mærket Uraad. Vor Samtale var ikke

lang, men den førte til det forønskede dobbelte Formaal: først, at han blev beroliget for sin Frygt, og dernæst, at han i den Tro, at jeg vidste Alt, gav mig Oplysning om, hvad jeg især ønskede at vide.

Her har Du Bulletinen:

Darling skylder imellem to og tre Tusind Daler til Engelund og en anden om muligt endnu værre Blodsuger ved Navn Dyndkjær. Om et Par Dage forfalder der hos Førstnævnte et Par Veksler, som det vil koste 150 Rd. at faa fornyede. Da bemeldte Filantrops sædvanlige Rentefod skal være $66\frac{2}{3}$ pCt., antager jeg, at det er 3 Maaneders Veksler til Beløb: 900 Rd. Det er for at tilvejebringe disse Penge inden Forfaldsdagen, at Patienten har paadraget sig sin Sygdom.

Næste Gang haaber jeg at kunne bringe mere detaillerede Efterretninger, men jeg har ikke turdet opsætte Afsendelsen af dette Brev, til jeg fik mere at vide.

Tag nu Sagen roligt og fornuftigt, gamle Ven.

Din

Mimer.

III.

Fra Kaptajn Steenborg til Doktor Mimer.

For en Times Tid siden modtog jeg Dit bedrøvelige Brev. Tak for Din Ulejlighed, kære Ven! Det gør mig ondt, at jeg har paaført Dig den for en saa daarlig Persons Skyld.

Det nytter ikke, at Du vil undskylde ham. Et Menneske, der har Kone og Børn at sørge for og som har tilstrækkelige Indtægter — et Menneske, der saaledes som Darling fik sin lille Ungkarlsgæld betalt, før han giftede sig, og som i den Anledning lovede mig med Haand og Mund: aldrig nogensinde at indlade sig paa Vekselrytteri — et Menneske, der har taget alle sine Eksamina med bedste Karakter og følgelig kan sin lille Regnetabel — han maa ligge, som han har ret, naar han forskriver sig til Byens værste Blodsugere og laaner Penge til 66 pCt.! —

Har man nogen Sinde hørt Mage til Hus-holdning: Han skal have fortjent 12—1400 om Aaret, desuden har han laant 2—3000, og saa har han endda næppe kunnet skaffe sin Familie Sulteføde.

Med ham er jeg færdig.

Undskyld at jeg ulejliger Dig endnu en Gang. Hermed følger de 150 Rd. Hvis han kreperer, vil jeg dog ikke have, at Vampyrerne skal gøre Agathe Ulejlighed før han er kommen i Jorden.

Din
Steenborg.

IV.

Doktor Mimer til Kaptajn Steenborg.

Tænkte jeg ikke nok, min brave Krigskammerat vilde tage Sagen rolig paa sin Maade! — »Med ham er jeg færdig!« — skriver Du en Time efter, at Du har faaet den første ufuldstændige Efterretning om, hvordan det er fat med Darling, endnu førend jeg har sagt Dig et Ord om, hvorledes og hvortor han er kommen saa ilde i Knibe, og saa sender Du ham straks Penge til foreløbig at tilfredsstille Aagerkarlen med.

Nej, gamle Murbrækker! Dermed er vi langt fra færdige. Nu begynder først Historien, og hvad vilde Du sige, hvis jeg begyndte den med at sætte som Overskrift: »Hvorlunde

Kaptajn Steenborg gav Anledning til, at hans Svigersøn blev udsuget af Vampyrer«?

Nu kender jeg Gangen i den hele Begivenhed. Delinkventen har tilstaaet Alt. Kun om et enkelt Punkt iagttager han den mest urokkelige Tavshed, men ogsaa om det tror jeg nogenlunde at kunne sige Dig Besked, hvis det var nødvendigt.

Du maa allerede den første Gang, Du saa Darling, have opdaget, at Naturen, Opdragelsen eller Vanen eller alle tre i Forening havde berøvet ham den lykkelige Frejdighed, der udfordres til uforbeholdent og ufortøvet at sige, hvad der bør siges. Han hører til det Slags Patienter, hos hvem den ubetydeligste Skade kan blive uhelbredelig, da de stadig skyr at henvende sig til Lægen —

først fordi de ikke anser det for nødvendigt, men haaber, at de selv skal kunne faa Bugt med den;

siden, fordi Skaden har grebet saaledes om sig, at de selv indser, hvor uforsvarlig deres Tavshed har været, og skammer sig derover, og

tilsidst, fordi de mener, at nu er der ingen Hjælp mere.

Paa det Slags Folk maa en Læge altid tage med Fløjelshandsker. Gør han ikke det, gaar de til Kvaksalveren, og har han først ødelagt dem, tør de endnu mindre søge Hjælp paa rette Sted.

Du har imidlertid taget paa Darling, som Du tager paa Andre — med Staalhandsker — og i Stedet for at søge Raad hos Dig er han derfor gaaet til Kvaksalverne, der har behandlet ham saaledes, at det ikke er deres Skyld, hvis der ikke snart bliver Brug for sort Lak i Familien.

Da Du betalte hans ubetydelige Ungkarls-gæld, spurgte Du, om han nogen Sinde havde udstedt Veksler eller havt med Aagerkarle at gøre, og derpaa svarede han overensstemmende med Sandheden Nej. Dermed var Du ikke tilfreds, men rejste Dig op i hele din militære Højhed, og tiltordnede ham: »Gør det heller aldrig! — Kun paa det Vilkaar giver jeg Dem BARNET! — Hendes Fader underskrev en Gang et af disse fordømte Papirer, det blev hans Ødelæggelse, og hører jeg nogen Sinde, at hendes Mand har sat sit Navn paa en Veksler eller paa nogensomhelst Maade indladt sig med Aagerkarle, saa er Alt forbi mellem os!« — Det var ubetænksomt, ja det var rent galt af

Dig at sige Sligt til ham. Børn, der er bange, skal man ikke skræmme, og Folk, der er sky i Forvejen, skal man aldrig søge at imponere ved overflødige Trusler.

Kort efter Bryllupet indtraf der en Begivenhed, hvorved Darling blev tvunget til at underskrive nogle Veksler til den berygtede Dyndkjær. Denne Begivenhed er det mørke Punkt i Historien, men uagtet Darling ikke vil fortælle det Mindste derom tror jeg i Hovedsagen at have gættet, hvad der her skjuler sig i Mørket, og hvis dette en Gang adspredes, vil det ganske vist vise sig, at han for sit Vedkommende ikke har gjort Andet, end hvad baade Du og jeg kunde have gjort i hans Sted.

Den Gang gjaldt det kun nogle Hundrede Daler. At Darling ikke betroede Dig Sagen, vil Du let forstaa — man betror nødig Lægen, at man er falden i Hænderne paa Kvaksalveren især naar Hr. Doktoren er en Bulderbasse, der forud har erklæret, at han ikke vil have det Mindste med dennes Patienter at gøre. Darling haabede desuden at kunne klare Gælden ved Hjælp af en lille Arv, han havde i Vente, men denne Arv blev siden gjort ham stridig ved en Proces, der førtes i Sverrig, og da den svenske Retspleje er ligesaa sendrægtig, som

de danske Aagerrenter er hurtigvoksende, var Hr. Dyndkjærs Tilgodehavende steget til den tredobbelte Sum, førend der var Tale om Ende paa Processen.

Jeg véd, kære Steenborg, at din Afsky for Aagerkarlene er altfor heftig til at den nogen Sinde kan have tilladt Dig rolig og nøjagtig at iagttage den stigende Kraft, hvormed disse Vampyrer udsuger deres Bytte, og derfor er det maaske ikke overflødigt, at jeg med et lille Regnestykke viser Dig, hvor hurtig de kan faa en Gæld til at vokse op over Øerne paa deres Skyldnere.

Hr. Dyndkjær hører til de fromme Menneskevenner, der for 20 Rd. laaner Trængende 100 Rd. i tre Maaneder; saalænge han nogenlunde i deres Bo har Sikkerhed for sit Tilgodehavende, fornyer han med den største Forekommenhed Vekslerne, saaledes, at de forfaldne Renter optages i det næste Beløb, og kun naar der er nogle »ulige Dalere« over en rund Sum, forlanger han disse udbetalte. Lad os nu sætte, at det var en Veksler paa 600 Rd., som en Synder skulde indfri for en anden, saa steg Gælden altsaa ved

1ste Fornyelse til 720 Rd.

2den — 850 Rd. + 14 Rd. kontant.

3die	Fornyelse til	1000 Rd.	+	20 Rd.	kontant.
4de	—	1200 Rd.			
5te	—	1460 Rd.	+	40 Rd.	—
6te	—	1650 Rd.	+	30 Rd.	—
7de	—	1950 Rd.	+	30 Rd.	—
8de	—	2300 Rd.	+	40 Rd.	—
9de	—	2700 Rd.	+	60 Rd.	—
10de	—	3000 Rd.	+	240 Rd.	—

Han har altsaa i Løbet af $2\frac{1}{2}$ Aar for de omtalte **600** Rd. kontant betalt 574 Rd., det vil sige over 30 pCt. i Rente, og endda er Gælden vokset op til det femdobbelte Beløb (3000 Rd.), for hvilket han nu maa svare **2400** Rd., det vil sige den firedobbelte Grundkapital, i aarlig Rente.

Regningen er, som Du vil se, aldeles rigtig og jeg kunde, naar jeg vilde være sladdervoren, nævne Dig en Mand, der kan bevidne, at den grunder sig paa mere end et Tankeeksperiment — han har nemlig i Forventning af en meget rig, meget gerrig og meget streng Onkels Afgang i sin Tid gjort et saadant Laan med et saadant Resultat! Saa galt gik det dog ikke Darling, ti »Englen«, der kun tager $66\frac{2}{3}$ af 100 og følgelig er en sand Engel i Sammenligning med det andet Uhyre, kom ham til Hjælp i Tide, og da Arvesagens Fremme blev

standset ved Anlæggelsen af en ny Sag, der maatte paadømmes først, og Darling indsaa, at den forventede Arv ikke vilde kunne dække Gælden, hvis denne fik Lov at vokse, gjorde han de mest fortvivlede Anstrængelser baade i Retning af Flid og Sparsommelighed for at betale Renterne!

Tro endelig ikke, at hans Historie er noget enestaaende Eksempel paa de Ødelæggelser, der anrettes af disse Hjælpere! Der er Hundreder af Familier, hvis Forsørgere i en øjeblikkelig Nød, dels af Mangel paa Bekendtskab, dels af Undseelse, har laant Penge paa slige Vilkaar, og som derfor Aar for Aar maa kaste Halvdelen af deres Indtægter i det bundløse Rentesvælg.

Jeg véd en Haandværker, der for et Laan af 100 Rd. i 5 Aar har betalt 400 Rd. i Rente.

Jeg kender en anden Familiefader, som har en Vekselgæld, der er løbet op til 1200 Rd., af hvilke han skal betale over 600 Rd. i Rente. Da hans aarlige Indtægter er omtrent 1000 Rd., og hans Stilling medfører betydelige Udgifter, har han derfor kun Valget mellem at lade sin Gæld vokse eller sin Familie savne det Nødvendigste!

Jeg har Vished for, at en Embedsmand, hvis Gage omtrent beløber sig til 2000 Rd., i Renter af en gammel Gæld paa 3000 Rd. — af hvilke han rimeligvis ikke nogen Sinde har faaet en Trediedel udbetalt — aarlig i syv Aar har betalt 1000 Rd. i Rente!

»Nu vel!« — siger Du — »Naar Folk er dumme nok til at gaa ind paa slige Vilkaar, saa lad dem ligge, som de har redet!«

Ja, det siger Du maaske, men Du mener det ikke, ti de 150 Rd., Du sendte mig i dit sidste Brev, gør Dig ligefrem til deres Medskyldige. Du kaster disse Penge i Ulvens Svælg for at købe en lumpen Frist, efter hvilket Alt vilde være lige saa galt som nu, og det gør Du, fordi Du ikke for Øjeblikket kan tilvejebringe en seks Gange saa stor Sum, der vilde tilintetgøre Udyrets Krav for bestandigt. Hvad Andet har vel de stakkels Syndere gjort? — Er det en Smule værre, at de, naar de ikke i Øjeblikket havde de 150 Rd., købte sig en lignende Frist ved at skrive en større Veksel!

Jeg har med din Tilladelse suppleret det Manglende og indfriet Papiret, for hvilket der var stillet en Livsforsikring til Betyggelse. Fornyetelsen af deslige Kautioner forøger ogsaa Dyrheden af saadanne Laan! Du kan betragte

de 750 Rd. som et Udlæg, der skal godtgøres mig ved Lejlighed. Lad mig i dit næste Brev vide, hvorledes Du efter nøjere Overvejelse agter at stille Dig til Sagen. — Darlings Tilstand har — efter hvad jeg erfarer, i det jeg slutter Brevet — i Nat forværret sig i en saa høj Grad, at der er al Grund til snarest muligt at belave sig paa, hvad der bør gøres »i værste Fald.«

Din
Mimer.

V.

Fra Kaptajn Steenborg til Doktor Mimer.

Du har vel ogsaa denne Gang Ret, kære Mimer! I al Fald er jeg tilbøjelig til at tro det. Harmeligt er det imidlertid, at Mænd skal kunne være saa lidt mandige, at de som Darling af Frygt for en velment og en velfortjent Afhøvling af en faderlig Ven volder denne et Tab, der skiller ham ved Frugten af flere Aars Flid og Sparsomhed! Dog, nu er det jo for silde at moralisere, og Mennesket maa vel have havt sine Grunde til at skjule den

hemmelighedsfulde »Begivenhed«, siden han ikke en Gang nu tør omtale den.

Du skal foreløbig have Tak for, at Du anvendte de tilsendte Penge paa rette Maade i Stedet for at kaste dem i Renteslugernes bundløse Kasse til ingen Nytte, og med det Første skal Du faa dit Udlæg godtgjort. Jeg kan ikke indse Andet, end at jeg bliver nødt til at betale saa meget af Gælden, som jeg kan skrabe Penge sammen til, og derpaa se at skaffe ham et billigere Laan til at dække Resten med. Dit fæle Regnestykke viser kun altfor tydelig, hvortil det vilde føre at lade ham blive i Kløerne paa de to Harpakser.

Men skulde det ikke være muligt at faa dem til at slaa lidt af, naar man bød dem kontant Udbetaling af hele Summen paa én Gang? Slige Folk plejer man at kunne akkordere med. Tjen mig i at undersøge den Sag, og lad mig saa vide, hvormange Procent Rabat man kan vente! Trøst Staklen saa godt, Du formaar. Du kan gerne lade et Ord falde om, at hans Affærer vil blive ordnede af din Ven

Steenborg.

VI.

Doktor Mimer til Kaptajn Steenborg.

Jeg kender Dig igen, gamle Ven. Tak for den Efterretning, Du gav mig at overbringe Patienten. Men desværre er hans Hjerne saa angrebet, at han i de sidste Dage hverken har kunnet tale sammenhængende eller forstaa, hvad man siger til ham.

I dette Øjeblik kommer jeg tilbage fra min Mission hos Aagerkarlene. Jeg tør ikke sige, at de bragte mig synderligt Udbytte, naar jeg fraregner den for en Læge saare mærkelige Iagttagelse, at Individet af dette Species kan udføre deres daglige Funktioner og tilsyneladende befinde sig ganske vel, uagtet hele deres Hjærte er reduceret til en eneste lille Tuberkel.

Først var jeg hos Hr. Engelund, der med den inderligste Deltagelse erkyndigede sig om Darlings Tilstand og dybt beklagede hans unge Kone og de Smaa, hvis han skulde falde fra. Da jeg af vor første Samtale havde lært at sætte hans Følsomhedsyttringer i fast Kurs, spildte jeg ikke Tiden med at appellere til den Menneskelighed, han søger at give sig Skin af,

men sagde ham kort og godt, at jeg var kommen for at foreslaa ham en Overenskomst om Betalingen af Darlings Gæld. Herpaa svarede han med sit mest englemilde Smil, at desangaaende var der allerede for længst truffet den fuldstændigste Overenskomst mellem ham og Debitor, og at han ikke i noget Punkt agtede at gaa udenfor den, saafremt man ikke kunde foreslaa ham en ny, der var mere fordelagtig. Jeg sagde ham nu, at hvis han ikke vilde afgøre Sagen i Mindelighed, vilde han komme til at søge sine Penge hos Skifteretten, til hvis Behandling Boet i saa Fald vilde blive opgivet, hvad enten Darling levede eller døde, og forsøgte paa forskellige Maader at vække Tvivl om, at det hele Beløb da vilde blive dækket, men han vidste saa god Besked baade om, hvad hans Skyldner ejede, og hvad han skyldte bort, at jeg ikke opnaaede Andet end et Tilbud om en Afkortning, der efter hans Beregning vilde svare til hans Rentetab i den Tid, Boet kunde være under Behandling.

I Hr. Dyndkjær gjorde jeg et nyt og i sit Slags ret interessant Bekendtskab. Det var første Gang i min mangeaarige Praksis, at jeg saa et saa udviklet Eksemplar af den personificerede Forvorpenhed. Man skal vanskelig

kunne tænke sig et Aasyn, der mere aabenbart udtrykker en Forhaanelse af alt Guddommeligt og Menneskeligt end dette brede, bleggule Ansigt med den lave Pande, de smaa, dvaske Øjne, de flæskede Kinder og den uformelige Mund, som trods sin Størrelse ikke forslog til at skjule to fremstaaende Tandgærder, der stærkt mindede om en sammenslaget Rottesaks. Jeg kunde ikke se paa ham uden at tænke paa en forhenværende Flodhest, der ved en Fejltagelse var bleven forfremmet til Menneske. Han modtog mig i et smudsigt Kontor, siddende ved sit Skrivebord, lænet tilbage i en magelig Stol og med en lang Pibe hængende i den ene Mundkrog. Det var tydelig nok, at han betragtede Høflighed som Noget, han hverken satte Pris paa hos Andre eller selv gad ulejlige sig med, og under hele vor Samtale saa jeg ikke en Bevægelse i hans Ansigt med Undtagelse af dem, der var nødvendige for at vedligeholde Ilden i Piben. Da denne Samtale er Alt, hvad jeg fik ud af ham, vil jeg aflevere den saa godt som hel og holden.

Efter at jeg havde sagt mit Navn og præ-senteret mig som en gammel Ven af Darling, fortalte jeg ham, at denne for Øjeblikket laa paa Hospitalet af en Hjærnesygdom, der var en

Følge af Overanstængelser, han havde underkastet sig for at tilvejebringe de høje Renter af sin Gæld. Denne Efterretning fremkaldte aldeles ingen Overraskelse hos ham. Alt, hvad han yttrede dertil, var tværtimod:

— Det er sku mærkeligt, at han har holdt ud saa længe!«

— Jeg frygter meget for, at han allerede har holdt for længe ud. Denne Sygdom kan let berøve ham Livet eller — hvad der endnu vilde være værre — hans Ævne til at arbejde!

— Ja saa! — Hm! — Ja man skal ikke paatage sig mere, end man kan udføre! Det er dumt.

— Meget klogt er det vel ikke, men De, der har modtaget Frugten af hans Ekstraarbejde, vil dog vel indrømme mig, at der er noget Agtværdigt i den Iver, hvormed han har stræbt at opfylde sine strænge Forpligtelser?

— Ja, jeg klager jo heller ikke over ham, og naar De finder, det er agtværdigt at indlade sig paa saadanne Dumheder, saa vil jeg ikke sige Dem imod.

— De betragter det altsaa selv som en Urimelighed eller en Dumhed at laane Penge paa saadanne Vilkaar som dem, han gik ind paa?

— Jeg! Ja, ellers maatte jeg jo selv være urimelig dum. Jeg kan ikke tænke mig nogen større Dumhed end at betale 80 pCt. for et Laan, naar man ikke er nødt til det.

— Hr. Darling har altsaa virkelig betalt Dem 80 pCt. i Rente?

— Ærligt og redeligt! — I fem Aar har han fire Gange betalt mig de Penge tilbage, som jeg ikke har laant ham, og endnu er min Fordring lige stor . . .

— De sagde: de Penge, som De ikke havde laant ham?

— Ja vel! Dummere kan man vel ikke let bære sig ad.

— Det var altsaa en Kavtion, som bragte ham i Deres . . .

— Klør, mener De! Gæner Dem endelig ikke for mig, Hr. Doktor! Jeg er Aagerkarl og véd selv bedst, at jeg har slemme Klør at falde i.

— For Darling har de unægtelig været slemme, og skønt jeg vil indrømme Dem, at han begik en Dumhed ved at gaa i Kavtion . . .

— Gaa i Kavtion! Ja havde han endda nøjedes dermed! Den Dumhed er der saa Mange lige gode om! Men gaa hen og gøre sig til Dumrian for Livstid, fordi Andre har

gjort Dumheder, det har et voksent Menneske ikke Lov til.

Andres Dumheder? Havde da . . .

— Saa De kender ikke Historien? Naa, det er en anden Sag! — Skal vi saa snakke om det, De vilde mig?

— Nej, jeg beder Dem . . .

— Jeg er færdig. Vær saa artig!

— Nu vel da! — Om De efter Deres Anskuelser ikke kan have Medlidenhed med Darling paa Grund af denne Dumhed, som jeg ikke kender, saa er der Andre, som allerede har lidt meget haardt under den, og som maaske paa Grund af den mister deres Forsørger . . .

— Nej, nej, nej! De gaar fejl, Hr. Doktor. Jeg er Aagerkarl — husk det! Vil De tale om Barmhjærtighed og Medlidenhed, saa maa jeg bede Dem: gaa ind til Præsten ved Siden af — de Varer fører jeg ikke.

— Gør De Dem nu ikke værre, end De er, Hr. Dyndkær!

— Nej! De kan stole paa, at jeg kender baade mine Medmenneskers Følelser for mig og mine egne Følelser for dem! De er gensidige. Kunde mine Debitorer flaa mig levende, saa gjorde de det med den største Fornøjelse, og der var sku ikke en af dem saa dum, at han

vilde have Medlidenhed med »Blodsugeren!« Det kan de nu ikke, men jeg kan flaa dem, og jeg gør det — med stor Fornøjelse endogsaa — for jeg er heller ikke saa dum at være medlidende. Jeg kender min Stilling i Samfundet. Fra det Øjeblik, da jeg begyndte at diskontere, har jeg hejset det sorte Flag lige som Sørøverne. Jeg hverken giver eller tager Pardon. Kommer De som Bedemand for Darlings, kan De derfor gerne spare Deres Ulejlighed. Hver Skilling vil jeg have udbetalt. Mangler der blot én, sender jeg øjeblikkelig Bud efter min Prokurator, og han er ti Gange værre end jeg!

Jeg faar ikke Tid til at nedskrive Slutningen, ti netop nu modtager jeg en Billet, hvis Indhold man beder mig meddele Vedkommende: — Darling er død!

Din

Mimer.

VII.

Kaptajn Stenborg til Doktor Mimer.

Atter har Du forøget Dit Krav paa mig for Bistand og Raad ved den alene rigtige Ordination at lade Agate og Børnene rejse over til mig, mens Du tog Dig af de forkvaklede Affærer! Hvilken umaadelig Regning paa tilgodehavende Honorarer kunde Du ikke sende mig, gamle Ven, hvis Du blot havde faaet Tid til at optegne den ene Tjeneste, førend Du paatog Dig den anden! Det var godt baade for hende og for os, at Alt blev arrangeret saadan. Darling har i den Grad holdt hende i Uvidenhed om sit Pengevæsen, at hun endnu ikke har nogen Anelse om, hvorledes Sagerne staar, og da de to Livsforsikringer i Forening med den Sum, der maa indkomme ved Boets Realisation, rigelig vil dække Gælden, og den svenske Retssag, der har forhalet Udbetalingen af Arven, nu er paadømt til Familien Darlings Fordel, vil jo det Hele kunne ordnes, uden at man behøver at bedrøve hende med Fortællingen om den Afdødes forrykte Hus-holdning. Lad hende nu kun tro alt det Gode om ham, som hun har Lyst og Fantasi til!

Indlagt sender jeg Dig et ganske besynderligt Brev, som er sendt her over til Agate. Det er, som Du vil se, adresseret til Darling, dateret fra Buenos Ayres og blot undertegnet: Georg, men af det deri omtalte Dokument — der efter min Byfogeds Forsikring skal være udfærdiget i fuldstændig retsgyldig Form — ser jeg, at det kommer fra en Fætter og Plejebroder til den Afdøde.

Jeg har aldrig hørt denne Fyr omtale, og Agate har ikke heller synderlig Rede paa hans Væsen og Væren. Hun vidste kun, at han var en Stedsøn af den gamle Fru Darling, der havde været hendes Mand i Moders Sted. Før Bryllupet havde hun en enkelt Gang set ham og da lagt Mærke til, at han var et ualmindelig smukt Menneske, men af Darlings Utilbøjelighed til at omtale ham, havde hun sluttet sig til, at der maatte være Et eller Andet i Vejen med ham. I deres Hus kom han aldrig, og da hun en Gang tilfældig spurgte sin Mand, hvad der var bleven af denne hans eneste Slægtning, svarede han blot: »Hvad man kunde vente! — Han rejste til Amerika. Efter hvad man fortæller, gik Skibet under med Mand og Mus« — og den usædvanlige Bitterhed, hvormed han udtalte denne Nekrolog,

lod hende forstaa, at han maatte have haft megen Grund til at beklage sig over Plejebroderen.

Det vilde for mig ikke være nogen Overraskelse, hvis denne Georg, der synes at have været en temmelig slem Fætter, var Ophavsmanden til al den Elendighed, hvoraf baade Du og jeg har faaet vor Part. Da Du er i Besiddelse af Darlings efterladte Papirer, maa jeg bede Dig se efter, om der imellem dem skulde findes noget Spor af den Dagbog og den Rykker-Fortegnelse, som omtales i Brevet. Det førstnævnte Manuskript vilde naturligvis indeholde en Forklaring over Adskilligt, som nu er os uforstaaligt, og det andet vil formodenlig skaffe Dig Lejlighed til at gøre Bekendtskab med flere af vore Menneskevenner, da det sagtens bliver Dig, der i Darlings Sted kommer til at disponere over Fætterens Del af den svenske Arv. Atter her faar Du en ny Post at opføre paa den store Regning, som gør mig til din skyldbundne Ven

Stenborg.

VIII.

Georg Darling til Karl Darling.

Min gode Broder!

Lige som Faraos Mundskænk »kommer jeg i Dag min Synd i Hu« — og det er ikke underligt. Jeg har nemlig i Dag min første-fødte Søn i Kirke, og da han skulde have et Navn, kan Du vel let begribe, hvem jeg kom til at tænke paa. Nok sagt, Drengen hedder nu Karlos — gid han maatte slægte sin, Navner paa!

Jeg druknede da ikke, som Du af Ovenstaaende kan gætte! »Den drukner ej, som o. s. v. skal« — siger jo Ordsproget. Ubegribeligvis blev jeg ikke heller slugt af nogen Haj eller Hvalfisk — de har formodenlig kunnet se paa mig, at jeg ikke var nogen Profet — og paa Grund af en Sydfarers Mellekomst undgik jeg ligeledes at blive opspist af mine forsultne Kammerater, med hvem jeg drev om paa Havet. Da de begyndte at snakke om Sligt, fortalte jeg dem, at jeg for mit Vedkommende maatte høre til de uspiselige Tobeninger, eftersom jeg ikke forlængst var for-tæret af de københavnske Menneskeædere — og saa indsaa de desuden, at de saa længe

som mulig burde spare paa den sidste Smule godt Humør, de havde om Bord i Jollen.

Hvordan jeg kom hertil og gjorde min Lykke, kan Du læse dels i »Tusind og én Nat«, dels i Byrons »Don Juan« og dels i »Gil Blas«. Den Smule Medicin, jeg havde været i Færd med at studere derhjemme, var tilstrækkelig til at gøre mig til Mirakeldoktor herovre — en slumpelykkelig Kur gjorde mig til en Millionærs Livsfrelser — og min Smule Elskværdighed, som i København ikke vilde have været tilstrækkelig til at bedaare en Miniatur-Grosserers Frøken Datter, var her mere end nok til at paaføre hans ene Barn og Arving den dødeligste Kærlighed og skaffe mig en Kone, saa dejlig, at ingen Nordevropær blot i Drømme kan tænke sig, hvor smuk hun er. Hende skulde Du se! Hun er kun sytten Aar, og hendes Skønhed er saa fuldendt, at den er hendes eneste Egenskab. Alt, hvad hun har lært, er at være dejlig, at tro paa Munkesnak, røge Cigaretter, elske mig og være skinsyg — men det kan hun Altsammen à merveille! —

Af hvad jeg har fortalt Dig vil Du kunne forstaa, at jeg har haft frygtelig travlt, og at jeg, efter at have lært at betragte Dublonerne

som Markstykker, ikke har forhastet mig med at ordne den lille Affære, som Du véd nok.

Den skæbnesvangre Arv, som vor Prokurator aldeles bestemt lovede os, naar den svenske Proces havde varet et Par Aar, maa vel nu være disponibel? Hermed sender jeg Dig et Papir, i Følge hvilket den vil blive Dig udbetalt. Gør Dig nu først selv betalt for de Penge — baade Kapital og Renter — som Du har kastet i Dyndkæret! Derefter beder jeg Dig kaste et Øje paa den i min Dagbog liggende Liste over forskellige brave fordums Medborgere, som jeg tilsammen skylder hen imod et tusind Daler — de vil blive umaadelig overraskede ved at faa dem betalte. Hvad der bliver tilovers, kan Du disponere over efter Behag. Jeg vil ikke have en Skilling af de Penge, som — nok sagt! Da jeg desværre har voldt Dig adskillig Bedrøvelse, vilde det glæde mig mest, hvis Du anvendte den resterende Sum til Din Fornøjelse. Jeg antager, at den maa være tilstrækkelig til at bestride en Udenlandsrejse eller til at betale en af de Knaldhytter, som man derhjemme »ligger paa Landet« i.

Tak for Sidst! — Stol paa, at jeg aldrig glemmer, hvad Du gjorde den Gang. Skulde

Du eller Dine nogen Sinde komme til at behøve en Haandsrækning, saa husk: at der i Buenos Ayres bor en rig Mand, som hedder Georgio Gomez, og som staar i en ubetalelig Gæld til Dig!

Skulde nogen af mine saakaldte Venner spørge efter mig, saa lad dem endelig blive i den Tro, at Rejerne har spist mig. Lev vell!

Din

Georg.

IX.

Doktor Mimer til Kaptajn Stenborg.

Efter Modtagelsen af dit sidste Brev har jeg gennemsøgt Darlings Papirer og imellem dem fundet den omtalte Dagbog. Den er for vidtløftig, til at jeg skulde bebyrde Dig med dens Gennemlæsning, men nogle faa Uddrag vil forhaabenlig være nok til at lede Dig paa rette Spor med Hensyn til Sammenhængen mellem den ene Fætters Amerikarejse og den andens Ødelæggelse.

Dagbogsoptegnelserne tyder paa, at Georg har været et af de »gode« Mennesker, der er farligere for deres Omgivelser end de udpræget

onde Karakterer. Han havde tidlig mistet sin Fader og var af Moderen, der i ham saa sit Et og Alt, vænnet til aldrig at nægte sig Noget, men betragte sig som et privilegeret Væsen, der dannede en Undtagelse fra de Regler, som galdt for andre Folk — Vaner, der selvfølgelig udgør den grundigste Forberedelse til alle tænkelige Forvildelser, Fordærvelser og Forbrydelser. Plejebroderen Carl var langt fra blevet strængt opdraget, men havde dog faaet tilstrækkelig Øvelse i at lempe sine Ønsker og Fordringer efter de givne Forhold — vel ogsaa til Dels i at døje Uret. Efter den gamle Fru Darlings Død blev der betalt saa rigelig for Georg hos en temmelig fattig, men halv fornem Familie, at denne heller fandt sig i hans Udskejelser, end udsatte sig for at miste en saa indbringende Pensionær. For Carl var der derimod kun udsat et lille Legat, der ophørte med hans tyvende Aar, og den gamle Despot af en Lektor, hos hvem han tilbragte denne Mellemtid, behandlede ham saa haardt og kærlighedsløst, at hans allerede forud noget forknytte Væsen efter Haanden fik det Anstrøg af Folkesky, Mistænksomhed og Mangel paa Mod, som saa ofte stødte Dig, men Flid, Orden og Sparsomhed lærte han grundig. Saa-

længe han var i Lektorens Hus, fik han ikke Lov til at omgaas med sin fordums Plejebroder, der efter den Gamles Mening var et Subjekt, af hvem der kunde blive det Allerværste; men saa snart Legatet var ophørt, og Carl maatte skøtte sig selv, som han bedst kunde, opsøgte Georg ham og paatvang ham en Tid lang sin Hjælp. Dagbogen viser imidlertid, at det meget hyppigt kom til Brydninger mellem den hensynsløse Broder, der altid vilde »have Raad« til at følge sine Indfald, og den ængstlig samvittighedsfulde Carl, der ikke vilde tage Del i hans Ubetænksomheder.

Foran i Bogen laa den sidste Del af det Brev, hvormed Georg, efter at have taget Afsked med ham, tilsendte ham sine Optegnelser — »der dels kunde bidrage til at undskylde og forklare det Uforsvarlige og dels kunde tjene til Afbenyttelse, naar forandrede Forhold tillod ham at give Bøde for Brøde« — som han selv udtrykker sig. Det forreste Blad af Brevet var afrevet lige som de sidste Blade af Dagbogen. Her har Du en Afskrift af de Optegnelser i denne, der synes mig at bidrage mest til at belyse det mørke Punkt i Historien.

X.

Brudstykker af Georg Darlings Dagbog.

Den — — 18 — —

Det er en stolt Tanke at være blevet »myndig«. Jeg havde i min Glæde over den nys opnaaede Værdighed betænkt at gøre et Gilde i Aften, men Don Karlos regalerede mig i den Anledning med en saa opbyggelig Fastepreken, at jeg følte mig fristet til at erklære mig selv umyndig igen. Jeg var imidlertid nær ved at stoppe Munden paa ham med det Spørgsmaal: om jeg ved at gøre ham til min Formynder, kunde slippe for at betale den Bunke Regninger etc., der havde opdynget sig under min Umyndighed, men til sidst klarede han sig med det Udsagn: Der er upaatvivlelig mellem dine Rykkerbreve mange Krav, som ingen fornuftig Formynder vilde godkende, men da den Formynder, Du nu har faaet i Dig selv, desværre aldrig bliver fornuftig, vil jeg i det mindste haabe, at han viser sin Ufornuft paa en honnet Maade!« — Hans Haab skal ikke blive til Skamme! Det er unægtelig en stor Daarskab, at jeg i Kraft af min nuværende Myndighed lader min forhenværende Umyndighed opsluge Alt, hvad jeg har at være myndig

Rd. — »Med største Fornøjelse!« — svarede jeg — »naar Du vil være saa god at bytte den Seddel, der ligger i min Portemonæ, saa jeg faar ti Femdalersedler i Stedet!« — Det var han straks villig til, men han blev noget flov, da han opdagede, at den Børs, hvorpaa jeg havde givet Anvisning, kun indeholdt et Par Markstykker og en Seddel, hvorpaa »Onkel« i Nybrogade kvitterer for noget Vintertøj, som jeg har laant ham til at føde sine Møl med. Han lod sig imidlertid ikke forbløffe: »Den Seddel skal jeg gjerne besørge Dig byttet hos en kristelig Pantelaaner, som jeg kender, men jeg er bange for, at han kun giver et Par Specier for den!« — vedblev han, da han havde betænkt sig lidt — »men siden Dine Papirer staar saa lavt, er det vel bedre, at jeg giver Dig et, som Du kan omsætte med større Fordel!« — Dermed tog han en Blanket op af sin Brevtaske, udfyldte den og sagde: »Naar Du nu blot sætter dit Navn her for en Forms Skyld og bringer den hen til min Bankier — Dyndkær & Komp., faar Du 25 Rd. til os hver!«

Jeg gjorde, som han sagde. Det er en mageløs Mand denne Hr. Dyndkær — høflig er han just ikke, men forekommende i høj

Grad. Først saa han paa Bagsiden af Vekslen og trak paa Næsen, i det han saa Lüthausens Navn, derpaa saa han paa Forsiden og grinede endnu mere ilde. »50 Rd.! — saadant noget Klatteri gider jeg sku inte have med at gøre. Vil De have de 100, kan de høre her hen i Eftermiddag, saa skal jeg se, om jeg kan skaffe dem. De véd vel, hvad de koster?« — Jeg betragtede Menneskevennen med stum Forbavselse. »20 Rd. for en Tremaanedersveksel, det er kanske noget dyrladent, men kan De undvære Pengene, behøver De jo inte at give saa høj Diskonto« — tilføjede han. Naturligvis kunde jeg ikke undvære dem, og bragte ham kort efter Vekslen paa de 100 Rd., der ved Udbetalingen dog kun beløb sig til 80, saasom han af priselig Forsigtighed først fradrog Renten. Vi fik altsaa hver 40 Rd. Hvad vor Velgører faar, vil Tiden vise.

*

*

*

Den — —

Den Slyngel Lüthausen er forsvunden. Nogle siger, at han er løbet efter en Beriderske, Andre vil vide, at Katolikerne har faaet fat i ham, og at han er sendt til et eller andet Jesuitkollegium! Der har de hellige Fædre i saa

Fald gjort en herlig Fangst; køn var han, og en mageløs Svada har han altid haft, og hans Fromhed — den var saa smitsom, at jeg uvilkaarlig kom til at betragte mig selv som en Helgen, naar jeg var i Selskab med ham! Jeg gratulerer de Familier, der faar ham til Skriftefader. Det Ubehageligste ved hans Forsvinden er den Omstændighed, at jeg nu staar alene paa vore Veksler. Desværre har jeg været dum nok til at gengælde hans Tjenstvillighed. 80 Rd. i aarlig Rente af 80 Rd., hvoraf jeg kun har faaet 40, er jo nær ved at være 1 a 200 pCt. pro anno. Saalænge man kan betale med nye Veksler, gaar det an, men det gaar næppe i Længden!

*

*

*

Den — —

Tænkte jeg det ikke nok! Min Ven Dyndkær var yderst uvenlig. Han har tabt 200 Rd. paa Lüthausen, sagde han, og des Aarsag vilde han ikke tage en eneste af mine gode Venner for god til at »staa bag paa«. — »Men hvad vil De gøre mig, naar jeg nu ingen Endossent skaffer til de nye Veksler, og ikke kan betale de gamle?« — spurgte jeg. — »Ikke Andet end putte Dem i Portemonæen i Heste-

møllestræde og lade Dem blive der, til Deres gamle Tante ovre i Skaane enten løser Dem ud eller ogsaa slaar en Streg over Deres Navn i sit Testament — men De behøver jo ikke at udsætte Dem for nogen af Delene. Lad blot Deres Broder eller Fætter — hvad han er — ham Kancellisten, skrive bag paa for Dem, saa er jeg fornøjet!» — svarede han. Jeg forsikrede ham, at Karl var saa fattig som en Kirkerotte, men det brød han sig ikke om: »Han er forlovet med en velhavende Mands Datter og skal snart giftes — han er god nok for den Smule Penge, jeg har til Gode hos Dem.«

Jeg har prøvet min Lykke hos Don Karlos, men han var som sædvanlig principfast. Han stiller sit Ur efter Flaget paa Rundetaarn, og hans Hjærte er lige saa godt reguleret som Urværket. Det gaar aldrig et Minut for stærkt. At jeg altid efter Ævne har vist mig som Broder mod ham, var der ikke Tale om. Derimod fik jeg en dejlig Formaningstale, men den borger Dyndkær mig ikke en Styver paa.

Den — —

Don Karlos er den snurrigste Fætter, jeg har kendt. Iforgaars nægtede han mig

sin Autografi paa Ryggen af et Stykke beskrevet Papir, og i Dag kommer han netop til mig og holder følgende Samtale med mig paa fastende Hjærte:

— Du sagde mig iforgaars, at Du var i stor Pengeforlegenhed.

— Det gjorde jeg, men jeg kan godt forstaa, at den Nyhed var for gammel til at interessere Dig.

— Her har Du 300 Rd.

— Som Du vil laane mig?

— Nej, som jeg vil betale Dig tilbage.

— Du maa vist have drømt i Nat. Har Du nogen Sinde laant Penge af mig?

— Maaske ikke lige frem, men Du har gjort en Mængde større og mindre Udlæg for mig i den Tid, da jeg var i Forlegenhed.

— Lad os ikke tale om det. De Klat-skillinger havde jeg den Gang Raad til at undvære, og det var aldrig min Mening at ville have dem igen.

— Men det har altid været min Mening, at jeg vilde og burde betale dem tilbage, naar jeg fik Raad dertil. Nu har jeg det.

— Du har altsaa vundet i Lotteriet?

— Nej. Jeg spiller aldrig, som Du véd. Det har jeg ikke Raad til. Men i Gaar blev

mit Bryllup bestemt, og min Svigerfader forlangte i den Anledning, at jeg skulde sige ham, hvor meget jeg skyldte bort. Det sagde jeg ham, og saa fik jeg fire Hundrede Daler, hvoraf jeg har betalt min Skræder det ene, og nu bringer jeg Dig de tre, som omtrent vil svare til de Penge, Du har lagt ud for mig i Løbet af de to Aar, da jeg havde sværest ved at slaa mig igennem.

— Hør nu Karlos! Jeg har altid vidst, at Du havde mageløse Grundsætninger, men at Du tillige havde en saa stærk Indbildningskraft . . .

— Her er ikke Tale om Indbildninger, men om Optegnelser.

Med disse Ord tog han en lille Kontrabog op af Lommen og viste mig et med den mest oprørende Nøjagtighed ført Regnskab over de Penge, som jeg rent ud havde givet ham, Præsenter, som jeg havde gjort ham, Udlæg paa Restavrationer og Kaféer o. s. v. Nu syntes jeg, at det blev for galt med Bogholderiet.

— Jeg forstaar Dig, Karl! — Du skal nu giftes, og i den Anledning vil Du løskøbe Dig fra alt Broderskab med din Plejemoders forlorne Søn. Men saa vidt er det dog ikke kommet endnu, at jeg for Betaling lader mig kaste ud

af min Familie! Du kan blive mig kvit aldeles gratis. Jeg giver Dig Generalkvittering for alt muligt Mellemværende til denne Dag.

— Det kan Du ikke. Men naar Du endelig vil se Sagen fra den Side, saa se i det Mindste lige paa den. Nu skal Du høre, hvordan jeg ser den. Jeg er ganske enig med Dig om, at naar den rige Broder understøtter den fattige saa meget, som han har Raad til, saa faar han i det Allershøjeste kun Krav paa, at den Anden i paakommende Tilfælde skal hjælpe ham efter sin Ævne. I den korte Tid, Du behøvede til at sætte din Arv overstyr, fornægtede Du lige saa lidt dit gode Hjærte som din Letsindighed. Havde jeg den Gang bedt Dig derom, vilde Du, uden at betænke Dig, have ydet mig en ti Gange saa stor Hjælp, som den, jeg modtog, og det uagtet Du ikke havde Raad dertil. Med andre Ord: Du vilde have ødelagt Dig paa ét Aar for min Skyld, i Stedet for at Du nu brugte to til at gøre det for din egen — og en saadan Broderlighed kunde jeg, der ikke er letsindig, aldrig paatage mig nogen Forpligtelse til at gengælde. Jeg forudsaa baade, at jeg i en lang Aarrække kun vilde kunne erhverve et meget tarveligt Udkomme, og at Du, trods alle mine Fore-

stillinger, inden faa Aar vilde staa saa hjælpeløs, som Du nu staar. Derfor modtog jeg kun saa lidt Hjælp af Dig som muligt og betragtede den i Stilhed som et Laan. Du, der er vant til at behandle Pengesager en canaille, fandt det, derimod selv mere nobelt at betragte de omtalte »Klatskillinger« som en Haandsrækning, der ikke var værd at tale om; men hvor falsk denne Noblesse er, vil Du se deraf, at den forlokkede Dig til i Forgaars at forlange en Gengæld, der var værre end Aagerkarlens blodigste Fordringer. Du forlangte ikke noget Mindre, end at jeg skulde: først bryde min faste Bestemmelse, aldrig at indlade mig paa Vekselrytteri, dernæst kavere for en Sum, som jeg ikke havde fjærneste Udsigt til at kunne betale, og endelig derved undergrave den taalelige økonomiske Stilling, som det har kostet mig saa mange Aars Anstrængelser og Selvfornægtelser at tilkæmpe mig — Altsammen naturligvis ogsaa som en lignende Haandsrækning, der ikke var værd at tale om, end sige at notere. Har jeg Uret?

— Nej! Du har en Ret, der er lige saa ufornægtelig som modbydelig. Men skaan mig blot for at se Forholdet mellem Brødre opgjort efter italiensk Bogholderi. Jeg modtager ikke

din Svigerfaders Penge, og hvor galt det gaar mig, skal jeg vel endda vogte mig for at komme paa Debet-Siden i Dit Regnskab.

— Hvad jeg her bringer Dig, er ikke mere min Svigerfaders Penge, de har været mine, og nu er de Dine med Tak for Laan, men dermed er ikke min Skyld afgjort. Saasnart Du har begyndt at leve lige saa fornuftig og nøjsom som jeg levede den Gang, da Du lagde disse Penge ud for mig — det vil sige: saasnart Du er i samme Trang, som jeg var, og har samme Krav paa Hjælp, som jeg havde — kan Du være vis paa, at jeg med Glæde vil gøre Alt for at gengælde, hvad Du har gjort for mig; men saa længe jeg kun har Indtægter til en tarvelig Husholdning, og Du udsætter Dig for de urimeligste Udgifter, kan der ikke være Broderskab imellem vore Finanser! Farvel!

Og saa gik han uden at gøre mig opmærksom paa Pengene, han havde ladet ligge. Da jeg fandt dem, besluttede jeg mig straks til at sende dem tilbage; men just som jeg var i Færd med at udtænke en Devise, der passende kunde ledsage dem, kom min Værtinde ind til mig og hylede saa ynkelig over den Nød og Jammer, hvori hun var bleven stedt paa Grund

af tre Maanedsløjers Udeblivelse, at jeg — »letsindig og hjærtensgod«, som jeg desværre har faaet Attest for at være — ikke alene betalte hende bemeldte Tilgodehavende, stort 30 Rd., men endogsaa gav efter for hendes indtrængende Bønner og lod hende beholde Resten af Halvhundreddalersedlen til Dækning af de to førstkommende Maaneder. Saa lod den Sum sig ikke mere tilbagesende.

Naar Alt kommer til Alt, har Karl handlet aldeles korrekt. Jeg vil forsøge at slaa ind paa hans Tankegang og foreløbig optegne de 300 Rd. som modtaget Laan.

Den — —

I Dag lykkedes det mig ved Hjælp af et sort Flor, som jeg satte om min Hat, et Brev med sort Lak, som jeg lagde i min Tegnebog, og et Par af Karls brune Sedler, som jeg lod stikke frem, efter at have fremtaget de 120 Rd., hvormed jeg hvert Kvartal apanagerer min dyrebare Ven Dyndkær, samt ved en usædvanlig storsnudet Optræden at imponere denne min Velgører i saa høj Grad, at han øjeblikkelig indbildte sig i mig at se en af min formentlig afdøde rige Tantes vederhæftige Arvinger. Dessaarsag gik han ind paa at fornye Vekslerne

mod en temmelig uvederhæftig Vens Endossement. Spasen var mageløs; Dyndkær vil ærgre sig sort, naar han kommer efter den, og jeg har fuldstændig mine Ord i Behold, ti jeg har virkelig mistet en svensk Tante; Fejlen er kun, at den afdøde salig Sjæl var en gammel fattig Kusine af min rige Faster, ikke hende selv. Dog skal ogsaa Sidstnævnte nu begynde at røbe Tendenser til en snart forestaaende Imødekommen af hendes længselsfulde Arvingers dybtfølte Ønsker.

Den — —

Denne Gang lader det til, at min Ven Dyndkær har besluttet sig til at hævne sig for det Puds, jeg spillede ham sidst. I Dag tilmeldte han mig yderst forekommende, at han ikke under nogen Betingelse agtede at fornye mine Veksler, men derimod var fuldt og fast besluttet paa, i Tilfælde af manglende Betaling, at anvende de yderste Midler, der stod til hans Raadighed. Det vilde være en Hævn, der kunde faa de værste Følger for mig, ti min Tante, der nu er opgivet af Lægerne, vilde, saa sandt jeg kender hende ret, uden Barmhjærtighed gøre Alvor af sin Trusel og udstryge mig af det Testamente, hvori hun efter

Forlydende skal have betænkt mig med en ganske klækkelig Sum. Jeg maa stille Vampyren til Freds paa hvilken som helst Maade, om jeg saa skal love ham den dobbelte Sum for en Galgenfrist. Lægen har sagt, at Tante ikke kan leve en Maaned til, og saasnart hun er død og Testamentet aabnet, har jeg jo Kredit i det Uendelige!

Den — —

Saa stor en Misdæder havde jeg dog ikke troet, at Dyndkær kunde være. Jeg viser ham i Dag Sort paa Hvidt for, at min Tante ligger for Døden, men det rører ham denne Gang ikke en Smule.

»Man skal aldrig bruge en Vittighed mere end én Gang,« svarede han og sendte mig en forsvindende Brøkdæl af et dvask Blik. »Anden Gang morer den aldrig Folk, der har lidt Hukommelse.«

— Men De ser jo selv, at her ikke kan være Tale om nogen Fejltagelse.

— Doktorne ta'r saa tit fejl, og den Gamle kan desuden allerede have taget fejl og understreget Dem i Testamentet. Nej, tror De, at jeg to Gange lader mig narre, saa er det sku Dem, der tager fejl. Iovermorgen skaffer De

mig mine Penge, eller ogsaa gør jeg kort Proces med Dem og underretter Deres Tante derom.

— Vil De da have, at jeg skal stjæle Pengene?

— Det er mig aldeles ligegyldigt; jeg bliver ikke Hæler for det.

— Men naar jeg nu tilbyder Dem Knagenholms eller Strømbergs Endossement, og lover Dem dobbelte Renter?

— Saa siger jeg: Nej Tak! Mine Renter er høje nok, som de er. Paa Strømbergs Navn har jeg allerede saa mange Papirer, at han skal have ondt nok ved at klare dem, og Knagenholms — ja, det vilde jeg sku ikke en Gang have, om jeg saa havde set Dem selv efterskrive det.

— Efterskrive?

— Ja, et efterskrevet Navn var da altid nogen Sikkerhed.

— Er De gal! Laaner De paa falske Veksler?

— Ja Gu gør jeg saa! Det er omtrent de fineste Papirer, der forekommer i vores Forretning. »Lille Vridsløse« er en sikker Endossent, skal jeg sige Dem.

— Og De vil virkelig bilde mig ind, at noget fornuftigt Menneske skulde udsætte sig for Tugthuset af Frygt for Slutteriet?

— De maa inte tro, at jeg vil opmuntre Nogen dertil; men dersom jeg ikke var saa diskret, som man maa være i min Forretning, skulde jeg kunne vise Dem en køn lille Samling af den Slags Papirer, og mellem dem adskillige, der er udstedte af Folk, som De mindst skulde tro det om. Historien er slet inte saa farlig! Ser De: Naar en Kineser vil laane Penge, og ikke har anden Sikkerhed at stille, saa sætter han et Par af sine Fingre eller en Haand eller et Øre eller Næsen i Pant. Saa véd Kreditor, at det er hans Mening at skaffe Pengene, selv om han skal stjæle dem. Naar en af vore egne Kinesere har drevet det saa vidt, at ikke et eneste solidt Menneske af hans Bekendtskab tør stole paa, at han vil og kan betale, hvad han lover, saa kan De jo nok vide, at saadanne Folk som jeg og mine Lige heller ikke tror det, og jo mere han lover, desto mindre tror vi ham naturligvis. Nu ber han Satan ta' hans syndige Sjæl i al Evighed, hvis han ikke er aldeles vis paa at faa Pengene, enten af en Ven, som kommer hjem om et Par Uger, eller af en Tante, der netop nu ligger for Døden.

Den Snak har vi hørt saa tit. Tør han derimod forskrive sig til et Sted, som ikke er nær saa fælt som Helvede, og hvor han i værste Fald ikke vilde blive siddende nær saa længe, saa kan vi stole paa ham — saa véd vi, det er hans Alvor. Og han resikerer jo ingen Ting, naar han virkelig er saa vis i sin Sag.

— Hr. Dyndkær! Jeg er saa vis i min Sag, at jeg vil give Dem en Forskrivning paa mit Hoved, om De forlanger det.

— Tak skal De have. Jeg har set »Købmanden fra Venedig!« — Gaa nu blot hen og skaf mig mine Penge, eller — skaf mig en Veksel, hvorpaa staar et rigtigt godt Navn! Men det maa være i Orden før Kl. 12 i Morgen — ikke et Minut senere.

Og saa grinede han saa væmmelig, at jeg maatte gøre Vold paa mig selv for ikke at forgribe mig paa Uhyret.

Den — —

Jeg tror, at alle Aagerkarlene er gaaede i Kompagni sammen. Ikke et af de Afskum har villet laane mig Penge, hvor meget jeg har budt dem. De véd Allesammen, at jeg »hører Dyndkær til,« og derfor vil de ikke betro mig en Styver, naar jeg ikke kan møde med en aldeles solid Mand som Endossent. Jeg

spurgte en af de mest Rimelige, om de »aldeles solide Folk« plejede at skrive bag paa Papirer, der gav saa høje Renter. »Nej«, svarede han sødtsmilende: »selv gør de det meget sjældent, og dog har jeg flere Veksler, hvorpaa der staar Navne, som tilhører vore første Børmænd.

— Altsaa falske?

— Det spørger jeg aldrig om. Kommer De til mig med en Veksler, hvorpaa Deres Ven Dyndkærs Navn paraderer, saa siger jeg: Den er god nok, skønt jeg meget godt véd, at han ikke plejer at vise sin Tjenstvillighed paa den Maade. Saadanne Tilfælde er vi saa vant til, og naar Summerne ikke er alt for store, ser vi endogsaa helst, at der er en lille Skrivfejl paa Papirerne.

Han gik endogsaa saa vidt, at han rent ud sagde, at hvis jeg blot vilde skrive Grosserer Denogdens Navn bag paa Vekselen for en Forms Skyld, saa vilde han resikere at diskontere den.

O, de Skurke!

Nu maa jeg hen til Dyndkær og gøre mit sidste Forsøg paa at røre ham. Jeg maa have Vekselen fornyet under hvilken som helst Betingelse.

*

*

*

*

*

XI.

Efterskrift af Doktor Mimer.

Her endte Dagbogen. De følgende Blade var afrevne, men det er næppe svært at gætte, hvad de vilde have oplyst, hvis ikke Karl Darling havde tilintetgjort dem.

Efter al Sandsynlighed er det lykkedes Dyndkær at lokke Georg, der allerede forud var vant til at »gøre Penge« paa mislige Maader, og som i det Hele taget har været af en temmelig løsagtig Moralitet — til at udstæde en falsk Veksel. Synderen har stolet aldeles sikkert paa Arven, og Fristeren har gjort Regning paa, at den ærekære Broder i værste Fald vilde opofre sig, for at frelse Falskneren fra Straffeanstalten. Da den meget omtalte Familieproces imidlertid forhalede Arvens Udbetaling, har Dyndkær enten direkte eller gennem Synderen underrettet Din Svigersøn om, at hans Broder, saafremt Betaling ikke skete paa Klokkeslettet, vilde blive overleveret til Politiet som Forbryder. Karl Darling har nu indfriet den falske Veksel ved selv at forskrive sig til Blodsugeren. I Følge sin tilbageholdne Karakter har han ikke villet henvende sig til nogen af sine Bekendte for at laane

Summen, og til Dig har han aller mindst vowed at tale, da han ikke vilde eller ikke trode at burde besvare de Spørgsmaal, som Du frem for nogen Anden vilde have været berettiget til at gøre. Han har formodenlig ogsaa som Jurist været vis paa, at Processen maatte vindes, og det er rimeligt nok, at han efter Aftale med Georg i de første Aar har ladet Gælden vokse, i Forventning om, at Synderen, saa snart Arven blev udbetalt, skulde udrede Beløbet af sin Part. Processen er imidlertid blevet udhalet, Rygtet om Georgs Død er kommet hertil, og nu har han været nødt til at lade sig udsuge af Vampyrerne.

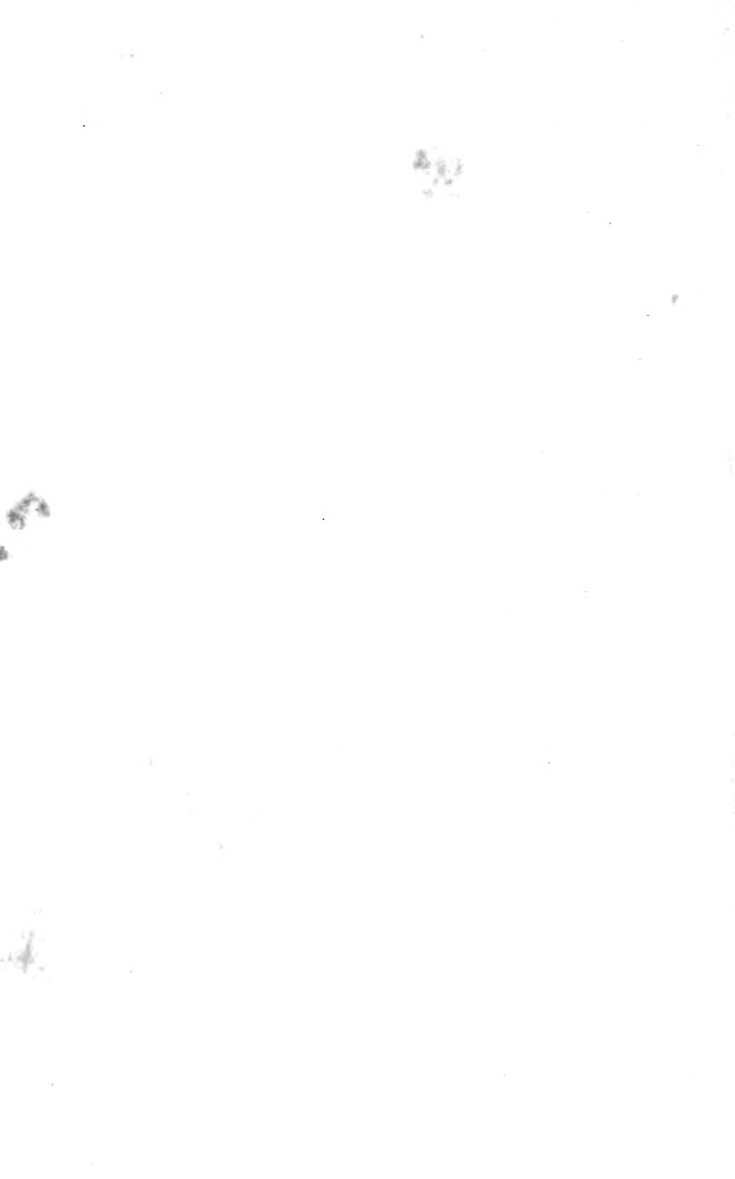
Der kunde være al Grund til at fortælle den letsindige Herre ovre i Amerika, hvorledes Karl Darling bogstavelig har slidt sig ihjel for at tilvejebringe de Blodpenge, som han har maattet svare i Bøder for en Broders forbryderske Letsind — dog, derom kan Du bedst tage Bestemmelse.

Hvad Aagerkarlen angaar, da maa vi foreløbig overlade ham til den Gengældelse, som efter min Erfaring endnu aldrig er udeblevet, selv om en slig Misdæder har været forsigtig nok til at undgaa Lovens Straf. Et saadant Umenneske maa efter Haanden i sin egen

Tankekreds etablere en Straffeanstalt, hvori han — om han endogsaa gaar frit omkring i den skønne Verden til sin Død — afsoner sine Forbrydelser haardere end mangan en Tugthusfange.

Desværre har han adskillige Ligemænd. Det er en offentlig Hemmelighed, at der her i Byen findes flere Diskontører, der aller helst gør Forretninger med falske Veksler, ja som lige frem tilskynder Folk, der vitterlig ikke har Udsigt til at kunne tilbagebetale de forlangte Laan, til Falskneri for siden, naar Summen er vokset tilstrækkelig, at udplyndre deres Forældre, Sødskende eller andre Paarørende, der som oftest hellere gør de største Opofrelser, end lader vedkommende Synder lide den truende Straf. Tro endelig ikke at Karl Darlings Skæbne er enestaaende. Du vilde forfærdes, hvis Du anede, hvor mange Mødre og Søstre, Fædre og Brødre, der er blevne ødelagte paa lignende Maade.

Din
Mimer.

UNGE JENS JE'EN.

Langt ude i Sjælland et Steds ligger der et »Overdrev«, og i Overdrevet ligger der en halv Snes nette, venlige Huse, hvert med sin Have og sin Jordlod, allesammen beboede af velhavende Husmandsfamilier.

I Trediverne og før den Tid var her kun en Strækning uopdyrket Skovjord, hvorpaa Ejerne af Nabobyens ti Gaarde i Fællesskab græssede deres Ungkvæg, og den Gang laa her kun en ensom Rønne i hele Overdrevet. Det var en pukkelrygget Hytte, der havde klinede Lervægge, undtagen i vaade Vintre, ti da faldt de underste Vægge ud i Regnen, og i deres Sted blev der lagt en Møgbunke uden for fra Jorden og op til Løsholtet, — »ded va skrappere end baade Ler og Sten, for ded gik Kulden itte igennem,« sagde Manden. Taget med den knækkede Rygaas havde oprindelig været af Straa, men nu var det dækket med et Lag Mos, saa tykt, at det dannede

Bakker og Dale, og hist og her afgav Jordsmon til frodige Græsvækster. Ét Vindue var der kun paa hele Huset, det var sømmet fast, for at Varmen ikke skulde trække ud, og indeholdt ni ugenomsigtige Ruder, indfattede i Bly — nej, det er sandt, det indeholdt kun otte, ti den niende havde i Mands Minde været udslaget, og stoppet til med gamle Klude. Døren var skaaret midt over paa tværs, den underste Halvdør var til at lukke med Krog, den øverste med Trælaas; den førte ind i Forstuen, der tillige var Køkken, for saavidt som den indeholdt Skorsten og Bagerovn, Gryde og Vandspand. Til højre herfor laa et Skur, som var delt mellem Grisen og Tørvæne, til venstre laa Stuen, der netop var stor nok til at rumme Indboet: En Bilæggerovn, en Hønsbænk, en Halmstol, et Bord, et Hængeskab, en Klædekiste og en Seng. Her bode Unge Jens Je'en.

Unge Jens Je'en havde en Gang i sin Tid været den Yngste af to Jens Jensener. Nu var han den ældste Husmand i Sognet, men sit Unge-Navn havde han alligevel beholdt. En Gang imellem kaldte man ham ogsaa »Store-Jens.« For dette Navn havde han dog hverken sine Ævner eller sine Bedrifter, men kun sine svære Lemmer, at takke.

Skøndt hans Ryg var bøjet af Aarenes Vægt, holdt han endnu Gardermaalet, og hans strikkede blaa Uldhue, der aldrig blev taget af, hverken ude eller inde, ragede med sin Top op over alle andre Huer i Sognet. Han bar altid en hvid Langkofte af Vadmel og en Taskevest af bredstribet Drejl, begge med store Tinknapper, Skind-Knæbukser, hvide Uldstrømper og et Par Træsko saa store som smaa Svine-trug. Hans Pande var lav, og hans Øjne smaa; de havde ingen bestemt Farve og saa aldrig i nogen bestemt Retning. Hans Mund var utrolig stor, og hans Kæber var bredere end hans Tindinger. Under Hagen bar han et tyndt, stridt Skæg, der endnu havde bevaret sit oprindelige rødgule Skær, mens det lange tottede Haar, der hang ham ned ad Nakken, forlængst var blevet hvidblakket:

Hvor gammel han var, vidste Ingen rigtigt, ti Kirkebogen var brændt. Spurgte man ham selv derom, saa svarede han: »Jæ æ lie douelt saa gammel som Ane, for ded sa' Præsten, da vi hade Brølles.« — »Og hvor gammel var hun den Gang?« spurgte man ham videre. »Ja, ded vi'e jæ itte, e'eke, men den Gang, hun bleu begraued, sa' Præsten, at hun justement va ed halt Hundrede Oer — saa ka I sæl rejne yd,

hvo gammel jæ maa være!« svarede Jens, og det Regnestykke var jo ikke heller saa svært, dersom man blot havde vidst, naar han blev gift, og naar Ane døde, men derom kunde han ikke give anden Besked end, at »ded va gruели længe siden.« For Resten var han nok nær ved de Firs eller derover.

Jens Je'en bar sin Alder godt: man kunde gærne tro, at han var tredive Aar yngre. Og det var intet Under; ti vilde man beregne Alderen efter Det, man har oplevet — tænkt og følt — og ikke efter Jordens Omdrejninger, saa kunde man med fuld Føje kalde ham »Unge Jens Je'en«. Der var en mere end filosofisk Ro udbredt over hans ubevægelige Ansigt. I sin Ungdom havde han hørt Skolemesteren sige: »Gak til Myren, og bliv vis!« men han var gaaet til Sneglen og blevet det. Han havde aldrig anstrængt sig uden Nødvendighed og aldrig gjort sig overflødige Bekymringer — derfor havde han bevaret sin Ungdom.

En Københavner, der laa i Besøg derude i Egnen, spurgte ham en gang i Forbigaaende om Navnet paa den Kirke, der i lidt over en Mils Afstand laa lige ud for hans Dør.

»Hvad for en Kirke?« spurgte Jens.

»Ih, den dér!«

»Naa — dér langt borte! Ja, ded maa vel være en Kirke eller saadan Noued!«

»Men hvad hedder den?«

»Ja, ded æ itte godt aa vidde. Jæ ha aldrig væt ydde a den Sie te.«

»Men I har jo dog set den Kirke hver Dag, saa længe I har levet! Har I aldrig spurgt, hvad den hed?«

»Næ!« — svarede Jens Je'en. »Jæ blander mæ aldri i Ded, som itte vedkommer me!«

En Gang, da han var paa Hjemvejen fra Købstaden, kom han i Følge med to Smaadrenge fra Latinskolen.

Da de havde gaaet en Stund, pegede den Yngste paa en firkantet Sten, der stod oprejst paa den ene Side af Vejgrøften. »Er det en Milepæl?« — spurgte han.

»Javel æ'ed ded!« — svarede Jens Je'en.

»Nej, det er jo et Markskæl!« — udbrøden den Ældste — »Er det ikke?«

»Jou, ded æ ed ju rejtinok!« — maatte Jens tilstaa.

»Hvorfor siger I da, at det er en Milepæl?« — vedblev Drengen. »Kan I ikke se Forskel paa Milepæle og Markskæl?« —

»Jo, men ded æ saa vidtløuted, aa Enhver, ka ju bliue sali ve sen Trou!« — svarede Jens.

Lige saa lidt som han havde fortænkt eller fortalt sig, saa lidt havde han forhastet sig med at handle. Først da hans Kone laa for Døden, og Doktoren tilfældigvis kørte forbi, bad Jens ham se ind til den Syge. Han gjorde saa, kom ud igen og var vred. »Det er for silde!« — sagde han.

»Ja, ded tænkte jæ ju nok!« — sukkede Jens Je'en.

»Hvorfor Fanden sendte Du da ikke Bud efter mig?« — udbød Lægen forbitret.

»Hæ—næ—æ, for — æ — — Jæ velle ju føst se, hvad ded bløv te,« — mente den be-sindige Ægtemand. »Jæ ska sie vos: Ane, hun plejer aa bliue saadan sy hvert Oer, men hun plejer aldri aa døe a ed.«

»Nej, heller Dyrlæge, end Bondedoktor!« — raabte Lægen rasende og kørte sin Vej.

Men det blev ikke den sidste Ærgrelse, Jens Je'en forvoldte ham.

En Sommerdag kørte Sognefogdens Dreng ned ad Overdrevsbakken med nogle Mølle-slumper. Jens og Birte Klokkers kom just i det samme fra Gangstien og vilde gaa over Vejen neden for Bakken, men Jens snublede

over Grøftekanten og faldt tværs over Hjulsporet. Vognen var for stærkt i Fart til at Hestene kunde standses, og begge de nærmer Hjul gik over hans Lægge. Drengen vendte sig paa Agebrædtet, og da han saa, at Jens var blevet overkørt, piskede han paa Hestene, det bedste han kunde.

»Hold dov! Hold dov! Dit Satans Utosk!« — raabte Birte efter ham. »Hvor skal Du hen?«

»Efter Doktor!« — raabte Drengen. »Jeg kører jo alt, hvad jeg kan!« — Og det gjorde han.

Da han kom tilbage med Lægen, laa Jens Je'en i Sengen. Hans ene Læg var noget op-hovnet, men for Resten havde han ingen Skade taget. Birte, der havde paataget sig at være Sygevogterske, fik nu to Flasker Medicin. Den ene indeholdt Kamferspiritus til at gnide Læggen med, i den anden var der Salmiakmikstur, hvoraf Patienten, i Tilfælde af Feberanfald, skulde have en Spiseske fuld hver anden Time.

Feberen indfandt sig ganske rigtigt, og nu kom ogsaa Birte med Miksturen.

»Hva ska jæ mæ ded elendie Pøjt?« sagde Jens — »Ded ka Du vaske mene Haser med.

Ge me en Skeffel a ded Tykke i den anden Flaske. Ded æ mæjed skrappere.«

Syge Folk skal man føje. Birte gav ham en god Træske fuld af den stærke Smørelse og gned hans Ben med Miksturen.

Dagen efter kom Doktoren igen. Da han hørte, hvad der var sket, slog han Hænderne sammen. »Lever Bæstet endnu?« spurgte han.

»Jov Kos!« svarede Birte. »Den ene Skeffel gjorde lie saa godt i Maven, som tre halle Pæle, sa' Jens. Nu fejler han itte Noued, e'eke!«

»Men Benet? Hævelsen?« —

»Jov Bened ded kom se osse, da jæ hadde gni'ed de ed Par Gange mæ ded Anned. Ded va da nouen farli gou Meddecin!« —

»Hvad har man nu for alt sit Studium!« — raabte Doktoren, og rev sig med begge Hænder i Haaret af Ærgrelse. Den Kur glemte han aldrig Jens Je'en. Men Jens glemte den heller ikke. Hver Gang han siden blev syg — lige meget om det var af Koldfeber, Gigt eller Kolik — tog han sig en Skefuld af den samme Medicin, og den hjalp altid.

Han var, som man ser, nær ved at være »en klog Mand« — en lærd Mand blev han

derimod aldrig. Oppe paa Mælkehylden under Loftet, midt imellem hans Moders Bibel og Anes Psalmebog, stod der rigtig nok tre Dele af Treschows filosofiske Skrifter, men med dem forholdt det sig saaledes:

Da det lakkede mod Enden med Ane, begyndte hun at læse. Skolelæreren havde engang laant hende »Lützens hellige Opmuntringer,« og den Bog vilde hun gerne eje. Kort efter døde den gode Mand. Han havde i sin Tid været Student, eller i al Fald været nær ved at blive det, og efterlod sig et helt Skab fuldt af Bøger. Da der paa Rekvisition af Kromanden blev holdt Avktion over disse, gav Ane sin Mand tre Mark, som hun havde tjent paa Spind, for at han kunde gaa hen og købe hende »Opmuntringerne«. Jens gik, men da Avktionen var forbi, kom han tilbage med »en halv Pægel for meget« og — Treschows Filosofi. »Der va tre Gange saa mejen Læsning i den« sagde han, »og saa hade den itte kosted mer end 12 Skilling.«

Selv kunde Jens Je'en hverken læse, skrive eller regne. Han paastod rigtig nok, at han kunde saa meget af de to sidste Kunster, som han behøvede, men han har i saa Fald ikke behøvet meget. I Skrivning drev han det

nemlig aldrig videre, end til at tegne sit Navn eller Bomærke med tre Streger, hvoraf de to var lige og den tredje krum: I I S — det siger Jens Jen Sen — saadan havde baade hans Fader og Farfader skrevet deres Navn. Ved at regne forstod han det Samme, som man sædvanlig kalder at tælle, og han regnede altid efter den gamle Maade, det vil sige: i Snese. Fire og Halvfjerds hed i hans System Tre Snese og Fjorten.

Nok er det: Jens Je'en slap lykkelig og vel gennem Verden paa sin Vis. Han blev baade konfirmeret, gift og begravet, som det sig burde.

Han døde i Stilhed uden at volde Doktoren nogen yderligere Ærgrelse. Birte Klokkers, der »holdt Hus« for ham i den sidste Tid, mente, at han kunde have levet den Dag i Dag, »om han itte hade væt saa hævn-gerrig paa Julegrøden.« Vist er det, at faa Mænd i hans Alder taaler et Fad halvkogt Risengrød og en halv Stokfisk til Aftensmad.

Hans Giftermaalshistorie var ganske simpel — Husmænd og fyrstelige Personer indlader sig, som bekendt, ikke paa Inklinationspartier. Da hans Moder døde, var han henved de Fyrre. »Nu er det vel bedst, at Du gifter

Dig,« — sagde hans Ven Smeden. »Kaski'e osse!« — svarede Jens Je'en. I Nabolaget var der to Husmandsdøtre, som han kunde faa. Den ene hed Inger og var en køn Pige; den anden hed Ane og var skrutrygget. For Resten var den Ene, som den Anden; ingen af dem havde Penge, men gode Klæder havde de begge, og af Indbo og Besætning ejede de hver et Faar, der var sat paa Græs, og en Bilæggerovn, der var ude i Leje. Da nu Smeden, »der forstod sig paa di Dele,« forsikrede ham, at der ikke var meget ved Ingers Kakkelovn, mens Anes var saa god som ny, og lige som støbt til hans Stue, saa tog han Ane til Kone, for han kunde jo nok forstaa, at »de sku' saadan være.«

Hans Konfirmationshistorie var derimod ganske morsom, derfor har jeg ogsaa gemt den til sidst.

Jens havde i fire Aar gaaet til Præsten og var fire Gange bleven vist ned. Hver Gang dette Uheld indtraf, gav Faderen ham et Livfuld Hug, og Moderen gik op og græd for Præsten, men ingen af Delene hjalp. Der var ikke Andet for, end at vente til ad Aare.

Nu stundede Paasken til igen. Den kom silde det Aar, og Engene var allerede grønne.

Jens drev just om ovre i Enghaven paa den anden Side af Aaen for at søge om Vibeæg, da han saa en lille tyk Mand vralte ned ad Stien fra Overdrevet.

Det var Præsten. Han standsede ved Aaen: Gangbrædtet var flydt bort.

»Hør Du, Store-Jens derovre! Hvor er Broen blevet af?« — raabte han.

»Jæ vi'ed itte, e'eke!« svarede Jens.

»Hvor kan man da komme over Aaen?« —

»Jæ vi'ed itte, e'eke!«

»Men Du er jo dog sluppet over. Hvordan har Du baaret Dig ad?« —

»Jæ ha sopped øuer!«

Det var en daarlig Trøst for Præsten. Naar man har korte Ben og Podagra oven i Købet, holder man ikke af at storke gennem Vandet ved Paasketider.

»Hør nu, min kære Jens!« — sagde han med en Stemme saa mild, som om han prædikede til Offers — »jeg skal ud til en Syg i Enghaven. Du kommer sandelig til at bære mig over Aaen.«

»Jæ faar vel ded!« — svarede Jens, smed Træsko og Strømper, smøgede Bukserne op over Knæet og vadede over Aaen. Præsten

krøb op paa hans brede Ryg, og nu begyndte Overfarten.

Da Jens var kommen et Par Skridt ud i Aaen, standsede han. »Mon jæ ska trou, at jæ slepper frem te Paaske?» — spurgte han langsomt.

»Vi faar sel« — mente Præsten.

Jens gik et Par Skridt længer ud. »Far ku gerne loue aa ta mæ frem!« smiskede han.

»Jeg lover ingen Ting, men jeg skal se, hvad jeg kan gøre!« — svarede den forsigtige Præst.

I det Samme gled hans ene Ben et Par Tommer ned mod Vandet. »Hold dog fast, Menneske!« — raabte han ængstelig.

Menneske! — Dette Ord trængte lige midt ind i Sjælen paa Jens. Nu galdt det netop, at blive gjort til Menneske — det vil sige: blive konfirmeret. Han tog et Par lange Skridt og stod nu midt ude i Aaen.

»Ded va dov farligt, hvo Far æ tong!« — pustede han. »Bare jæ itte tauer Far i Oen!« —

Præsten mærkede, at han langsomt gled ned ad Knøsens Ryg. »Hold fast, min Søn!« — skreg han. »Hold endelig godt fast! Du skal komme frem i Aar, naar Du bare bærer mig over!«

»Tør Far bande paa ded?« —

Det var for grovt. »Bande?« — gentog den fromme Mand oprørt. »Nej, nu skal Din ugudelige Knægt faa Lov at vente lige til« . . .

»Puh, hvo Far æ tong!« — stønnede Jens igen, og Præsten følte pludselig begge sine Fodsaaler plaske mod Vandfladen. Alle de forestaaende Rædsler: det kolde Fodbad, Forkølelsen og den forfærdelige Podagra fór i et Nu forbi hans Blik. »Men for en Ulykke!« — skreg han . . .

»Jæ syntes Far bandte« — hviskede Jens og vendte sit svedne Ansigt tilbage. Ved denne Drejning fik Præsten Bagvægt, og nu var det hans Frakkeskøder, der pjaskede i Vandet. Det var ikke blot et Fodbad, men en hel Svømmetur, der truede ham! Med Fortvivlelsens Heftighed, næsten ude af sig selv, raabte han:

»Ja vist, i Djævelens Skind og Ben: Du skal komme frem! — Hjælp mig bare over!«

I samme Øjeblik sad han næsten helt oppe paa Skuldrene af Jens, og i det næste stod han paa den anden Aabred.

»Aa, tag mig med, mens Du er yed det!« — lød en vel bekendt Stemme fra den anden Side. Det var Degnen, der var kommet bag

efter. Ham tog Jens da ogsaa paa Nakken, og han kom over i en Hast.

Nu gik de alle Tre tavse hen ad Vejen en Stund. Præsten tørrede sine Skøder, Degnen snusede polisk, og Jens luskede bag efter med Træsko og Strømper i Haanden.

»Hvad er Hans Mening, min gode Uldriksen?« — sagde Præsten til sidst — »Kan vi ikke til Nød forsvare, at lade den Flegel her bag ved komme frem i Aar?«

»Aa jo, Deres Velærværdighed! Han er tilforladelig ikke saa dum, som han ser ud til« — svarede Degnen. Og saa blev Jens Je'en konfirmeret.

REVOLUTIONEN
I MÄUSEBÜTTTEL.

Den Historie, jeg nu vil fortælle, har jeg fra først af hørt paa Tysk, og den taber meget ved at oversættes — det tilstaar jeg forud. Hvad Tysken tænker, taler og udretter, det kan kun Tysken selv føre i Pennen, som det sig bør, men da Tysken er forhindret derfra ved Censuren, og da Dansken aldrig opnaar det rette Sving i sin Tysk, saa maa jeg fortælle denne lærerige Tildragelse saa godt jeg kan, paa vort Modersmaal.

Jeg gør aldeles ingen Fordring paa at man skal betragte denne lille Fortælling som original. Det er meget muligt, at den kan have været trykt før i en eller anden lignende Form, og at den Mand, der fortalte mig den, kun har gengivet en Andens Optegnelser, vist er det, at han fortalte den som Noget, han selv havde oplevet, og at jeg i god Tro og med den størst mulige Nøjagtighed har genfortalt hvad han fortalte mig.

Mäusebüttel ligger et Steds i Tyskland. Hvor? — det siger jeg ikke. Skulde en eller anden overordentlig samvittighedsfuld Læser falde paa at søge efter dette Navn paa Tysklands mangefarvede Kort, og ikke være saa heldig at finde det, saa kan jeg berolige ham med den Forsikring, at der til Trods for alle de Forbedringer, som Mikroskoperne har modtaget i vor Tid, endnu findes en hel Mængde uopdagede Smaastater hinsides Elben, og at Fyrstendømmet Mäusebüttel er et af disse.

En Gang i Midten af dette Aarhundrede gjorde jeg en Rejse gennem Tyskland.

Under Vejs kom jeg ind ind i en af de gemytlige Kupéer, hvori Samtalen ikke føres mellem To og To, men hvor samtlige Passagerer deltager i Forhandlingerne. Her var improviseret et lille Babel af Berliner-Preussisk og Wiener-Østerigsk, Sachsen-Sächsisch og Schwaber-Alemannisk, Lüneburger-Platt og Frankfurter-Hebraisk, men Tysk var det Altsammen, og det saa højt Tysk, at den, der ikke forstod Sproget, gerne kunde have trot, at det var vort Aarhundredes Ve og Vel, der her blev forhandlet: en saadan kølnsk Vægt blev der lagt paa ethvert Ord, en saadan germanisk

Alvor og Selvbeundring lyste der ud af enhver Mine. Talen var for Resten om Brændevin.

Wieneren lovpriste en »Slibowitzer«, en Elikvir, hvoraf der kun var et eneste kejserkongelig-privilegeret Udsalg i hele det romerske Riges Hovedstad; Sachseren forsikrede, at den eneste Brændevin, som fortjente Navnet Aqua vitæ, var en »Kirschwasser«, der tilvirkedes i en lille Bjergstad i hans Hjemstavn, og Preusseren erklærede med en ærefrygtindgydende Højtidelighed, at den ægte »Qvedlinburger-Kümmel« en Gang for alle af hele Verden var anerkendt som Destillérkunstens Non plus ultra. »Jeg spørger Dem, mine Herrer, har De smagt Qvedlinburger-Kümmel? — ægte gammel Qvedlinburger-Kümmel?« — spurgte han langsomt med behørig Vægt paa hver enkelt Stavelse.

De Andre tav imponerede. Kun et eneste »Aa ja!« lod sig høre. Det kom fra det ene Hjørne af Kupéen og blev udtalt af en original Person, der hidtil ikke havde blandet sig i Samtalen, men uafladelig gjort Optegnelser i sin Lommebog.

»De kender den?« — vedblev Preusseren. »Godt! — Kender De nogen anden Akkvavit, som kan sættes ved Siden af den?«

»Aa ja.« — svarede den Anden, stadigt noterende.

»Ved Siden af ægte gammel Qvedlinburger-Kümmel?«

»Ja vel!«

»Hvor har De drukket den?«

»Hjemme!«

»Hjemme — hvor?«

»I Bückeberg!«

Nej, det er sandt, han sagde: »I Mäusebüttel!

»I Mäusebüttel? — Hvordan i al Verden har De faaet den der?«

»Ja, det maa De nok spørge om! Vi fik den heller ikke for Ingenting — den kostede os en Revolution.«

»En — en — en . . .?«

»Revolution! Ja vel!« sagde Fyren og stak Notérbogen i Lommen.

»I Mäusebüttel?«

»Ja vel! Det var i 48. Først kom Pariserne, saa kom Wienerne, og saa kom vi. — Ja, ja! — Le ikke, mine Herrer! — Vi Mäusebütlere er ikke nogen stor Nation, men en stærk Nation er vi, for vi er enige. Vi gjorde Revolution, siger jeg Dem, og det en Revolution, som var noget Andet, end den i Berlin

og den i Kassel. Das war was Scheuszliches, was Famoses — das war ein Welt-Skandal! — Fürchterlich! Fürchterlich!« —

Det var næsten umuligt at se, om det var Mandens Spøg eller Alvor, med en saa højtysk Patos udtalte han disse Ord.

Jeg havde med stor Interesse — vel endog med ungdommelig Sympati — fulgt Revolutionshistorien fra det mærkværdige Aar, men om denne Statsomvæltning havde jeg aldrig hørt tale, og bad derfor den Fremmede ret indstændig om at forøge mine mangelfulde Kundskaber i den paapegede Retning; alle de Andre stemte i med, Mäusebütlere lod sig bevæge, og fortalte, som følger:

»Det var, som sagt, i Aaret 1848, netop i Martsdagene, da det ene revolutionære Fænomen efter det andet viste sig i Luften — da Jorden rystede af Skræk derover, saa Tronerne faldt omkuld i Dusinvis, og næsten samtlige Minister-taburetter vendte alle Fire i Vejret — da Frederik Lemaitre, hver Gang han optraadte som »Kludesamleren i Paris«, fandt en ny Krone liggende i Fejeskarnet, og Publikum stormede Teatret alene for at se ham kaste den over Nakken i sin Kludekurv — det var midt under Udbruddet af den Begejstring for Tyskhed

og Frihed, der fik en saa tysk Ende . . . det var en stolt Tid!

Vi var just samlede paa Keglebanen, for der samledes næsten hele Fyrstendømmet om Aftenen. Vi havde spist vor Pølse — den var ikke god! — drukket vor Snaps til — den var elendig! — og skyllet Afsmagen ned med nogle Maas Lager-Bier. Om Øllet vil jeg ikke tale, for det var var egentlig slet ikke Øl.

Da kom Postbudet — Fyrstendømmet holder nemlig sit eget, en meget flink Fyr, der tillige er Barber og Frisør — vi sprang alle hen efter Aviserne, som Posten havde bragt — for i selve Mäusebüttel har vi kun et Ugeblad, der udkommer hver Lørdag og redigeres af Fyrstens Kammerassessor og Lakaj — men se: Barberen havde ingen Aviser med. Postmesteren, der tillige var Politimester, Censor og Justitsminister, havde lagt dem allesammee under Beslag.

Nu blev der jo en Mumlen i Krogene! »Hvad har der da staaet i Bladene i Dag, siden vi ikke kan taale at læse dem?« spurgte Smeden.

»Gud bevare min Mund for at sige, hvad jeg har set,« svarede Barberen, »men saa Meget er vist, at med Undtagelse af Avertissementerne saa jeg ikke en eneste Spalte, hvori der ikke fem Gange stod Ordet: Revolution!« —

»Revolution?« raabte vi Allesammen, undtagen den gamle Müller; han raabte: »Et Maas Lager-Bier til Barberen!«

Barberen var, som sagt, en meget flink Fyr og yderst forekommende mod sine Landsmænd og Medborgere. Han fortalte os nu Alt, hvad han vidste, og Lidt til. Overalt i hele Tyskland havde man set Forvarsler til Oprør. Durchlaughtighederne pakkede ind, og Eksellencerne var allerede rejste. I Homburg havde man slaaet Plakater op paa Gadehjørnerne, og i Altenburg havde man kastet en Gendarm i Rendestenen, ja, i selve Berlin var det gaaet saa vidt, at man havde raabt »Frieden leve!« og slaaet Ruder ind.

»Hm-m-m!« sagde den gamle Müller, for han var altid den, der førte Ordet paa Keglebanen. De Andre sagde Ingenting højt, men de saa paa hinanden, og det var mærkeligt nok — de tømte allesammen deres Sejdlar, saa godt som paa én Gang.

»Lagerbier Stuen rundt!« raabte Bryggeren.

Da rejste Løjtnanten og Kapellanen sig. De havde hidtil siddet ved et Bord for dem selv, men nu mærkede de nok, hvad Klokkeren var slagen. De gik uden at sige et Ord.

Øllet kom. — Bryggeren var bekendt som den største Demokrat i hele Mäusebüttel. Fyrsten skal en Gang have sagt om ham: »Der sidder et farligt Hoved paa den Mand« — det fik han siden at høre, og fra den Dag af strøg han Haaret bag over lige som Robespierre, og naar der blev talt om Regeringen, saa trak han Hagen ind og Øjenbrynene ned, men sagde ikke et Ord, og det er netop Kendetegnet paa de ægte Jakobinere. Nu lod det til, at han endelig vilde tage Bladet fra Munden.

»Medborgere!« sagde han. — »Jeg har bedet Jer drikke en Sejdel Øl med mig, og I har hver sit Glas i Haanden. Men hvad er der i Glasset? Er det Øl? — Jeg spørger Jer paa Tro og Love, I gode tyske Mænd: Er dette en Drik, som fortjener Navnet Lagerbier? I svarer ikke. Nu vel, saa vil jeg svare Jer. Nej, nej og i al Evighed: Nej! Det er ikke Øl, det har aldrig været Øl, og det bliver aldrig Øl, om I saa gemmer det til Dommedag. Jeg siger Jer det, og jeg har Ret til at sige det, for jeg har selv brygget det!«

»Hør! Hør!« raabte hele Koret, forbavset over denne opofrende Redelighed.

»Men« — vedblev Bryggeren — »er det min Skyld, at I maa drikke Skyllvand i Stedet.

for Øl? Er det vor Ven Kreutzmeyers Skyld, naar han skænker Jer Potaskelud i Stedet for Brændevin? — Er det vor brave Tobakshandlers Skyld, naar I maa ryge Cigarer af Runkelrottoppe? Nej, vi gør kun, hvad vi er tvungne til at gøre, men hvem er det, som tvinger os dertil? — Det er Regeringerne, det er Fyrsterne, der har monopoliseret Alt: Bryggerier, Brænderier, Tobaksavl, Møllebrug etc.! Det er Monopolerne, der har gjort alle vore Smaafyrster til Millionærer og alle deres Undersaatter til Stoddere! Saalænge de bestaar, maa vi drikke Tyndtøl og betale det i dyre Domme. Medborgere! Lad os tømme dette Krus paa: bedre Øl og bedre Dage!«

Krusene blev tømte, men Ingen sagde Noget endnu. Alle saa hen til den gamle Müller. Han stoppede sin Kridtpibe saa fast, at Hovedet var nær ved at springe, saa tændte han den, og saa sagde han: »Med Øllet kunde det være, kvad det er, men Brændevinen — det gaar aldrig godt med saadan Brændevin! — Det kommer der en Revolution ud af!«

»Det kommer der en Revolution ud af!« gentog Smeden. »Det var et sandt Ord, Gamle Müller der sagde! Og jeg siger, som Bryggeren:

Naar vi gør Revolution, er det ikke vor Skyld, det er Regeringens!«

»Ja vel er det det!« raabte Slagteren. »Og hvorfor skulde vi ikke gøre Revolution? Er vi maaske ikke lige saa gode, som Wienere og Berlinere? Skal vi staa tilbage for Homburgere og Altenburgere?«

»Nej! Nej!« raabte hele Fyrstendømmet. »Vi gør Revolution!«

Da sprang Doktor Blitzmacher op paa Bordet. Det var den første Taler i Mäusebüttel; egentlig var han Musiklærer, men han gav ogsaa Timer i Gymnastik og Fægtning. I sin Ungdom var han bleven relegeret fra Universitetet i Heidelberg, og siden den Tid kaldte vi ham altid Doktor. Han blev modtaget med stormende Akklamation, og derpaa blev det dødsstille paa Kegelbanen.

»Mænd! Tyskere! Mäusebütlere! — Ordet er udtalt, Tærningerne er kastede, jacta est alea!« — Mere fik han ikke sagt, før han blev overdøvet af Bravoraab. I Mäusebüttel raaber vi altid Bravo for Latin, især vi, der ikke har studeret.

»Jacta est alea!« gentog han. »Vi staa ved Revolutionens Rubicon — men nej, det gør vi ikke, nys stod vi der, nu har vi over-

skredet den. Vi har fattet vor Beslutning og er altsaa et langt Stykke paa Vej til Frihedens forjættede Land, vi staar ved Bredderne af det røde Hav. Ja, mine Venner: af det røde Hav! — ti det er gennem Blod, vi skal vade ind i det politiske Canaan, der strømmer med Mælk og Honning! Det er gennem Blod, siger jeg, og vi kan ikke Alle vente at komme tørskoede over, men lige meget: Ordet er udtalt! Det har fremmanet den store Hermans Skygge af Kæmpegraven. Hører I Vindene suse? Han omsvæver sine Sønner i dette højtidelige Øjeblik! — Ordet er udtalt! I Küffhäuserbjerget vaagner den gamle Friederich Barbarossa. Han gnider Øjnene efter den tusindaarige Søvn, og udbryder studsende: Was hab' ich geträumt! Was habe ich gesehen! Was habe ich gehört!« — Ordet er udtalt! Det var kun i en lille Kreds af tapre Mænd, at det blev udtalt, men med et tusindfoldigt Ekko genlyder det fra alle de hellige Ege i Teutoburgerskoven, og med Lavinens Brag svarer Genlyden os fra Sydens blomstrende Alper og de snebedækkede Düppelergebirge oppe i Norden. — Hvad var det for et Ord, vi udtalte? Det var det store Ord: Revolution! Vi vil gøre Revolution mod Monopolerne, det vil sige mod Privilegierne,

mod Tyranniet, vi vil gøre Revolution for Friheden, for Ligheden, for Tyskheden. Men Frihedens Guldalder kan først begynde, naar den sidste Krone er pulveriseret, Lighedens store Broderskab kan først proklameres, naar den sidste Stump Pergament er tilintetgjort, og Tyskheden, den store Verdensidé, det tusindaarige Rige — lad os ikke nævne dette hellige Navn, før alle geografiske Grænser er udviskede! Hvad er Østerig og Preussen, hvad er Bayern og de tredive Smaastater? — Ammestuehistorier, som man bilder Børn ind! Hvad er Rhinen, hvad er Raab, hvad er Ejderen? — Overtro, lutter Overtro! Der er kun én Nationalitet i Verden, det er Menneskeheden, og Tyskheden er dens Hædersnavn! Derfor fremad, I Mænd af Mäusebüttel! Bag enhver af Jer staar der Millioner! I Morgen, naar Solen staar op, er vi samlede paa Slotspladsen — der tales vi ved, der begynder vi. Og ved den tyske Daadskraft, ved den tyske Enighed være det svoret: Vi lægger os først til Ro igen, naar Solen atter staar op og skinner fra Sydpolen til Nordpolen over et eneste — stort — frit — tysk Folk!«

Den Bifaldsstorm, der brød løs efter denne Tale, overgik enhver Beskrivelse. Doktoren sank udmattet ned i Armene paa sine rorte

Medborgere; rørte vare de alle, men Smeden dog mere, end de Andre. Han kyssede ham paa begge Kinder, tørrede derpaa en Taare af sine Øjne, rystede hans Haand og hviskede med brudt Stemme: »Bruder! Hast göttlich gesprochen — — was villst Du trinken?« Men før han fik Svar, var der allerede en ny Taler paa Bordet.

Det var den lille Gottlieb Fein, Skræder af Professjon, men Naturdigter af Fødsel, et yderst blodtørstigt lille Væsen, der havde været i Paris og deltaget i de hemmelige For- eninger og der erhvervet sig Hædersnavnet »der deutsche Marat«. Han havde altid et Horn i Siden paa alle studerte Folk, selv om de kun var blevne relegerede, som Doktoren: de var ikke »Männer der That«, sagde han. Det var derfor til sine Kammerater, til Haand- værkerne, at han henvendte sig. Hvad han sagde, var paa Vers, og det paa saadanne Vers, som kun en tysk Naturdigter kan skrive. Han sagde:

»Jetzt, Brüder, sind auch wir am Platz,
Das Ding mit anzugreifen,
Denn auf der Fürst- og Pfaffenhatz
Soll's etwas besser pfeifen.

Erst traute man der Bücherzunft:
 Die werde Rettung bringen,
 Allein was hilft der Herrn Vernunft,
 Wenn sie wie Hasen springen?

Wohl war's ein mächtiges Geschrei
 Und Schmier ein jeder Kammer,
 Doch galt's der That — da war's vorbei,
 Gleich hatten sie den Jammer.

Den Karren aus dem Dreck zu zieh'n,
 Das wollen wir versuchen,
 Ob halt Berlin auch flucht und Wien,
 Und dreiszig Ekko fluchen.

Ihr Herr'n, wir trotzen Eurem Fluch!
 Sei's euch in's Ohr geschrieben:
 Sind wir so stark auch nicht im Buch,
 Sind wir doch stark in Hieben.

Die Axt ergreift der Zimmermann,
 Der Metzger langt zum Beile.
 Der Schmied kommt mit dem Hammer an,
 Der Seiler — drehet Seile;

Der Schreiner weisz der Adlerbrut
 Die Krallen abzusägen;
 Der Schornsteinfeger, der geruht,
 Die Thronen leer zu fegen.

Und spotte nur kein Bücherwicht —«

(Det var til Doktoren!)

Etwa der Scheer und Nadel!
 'S ist völlig gleich, womit man sticht —
 Ersticht man nur den Adel!

Jetzt noch ein Glas, und ein's gejolt,
In's Feld dann ohne Sorgen;
Den wenn der Teufel heut uns holt,
So holt er uns nicht morgen! —

Nu var Ævret opgivet. Hele Doktorpartiet var overtrumpfet og Skræderen blev baaret i Triumf. Fra dette Øjeblik talte To eller Tre ad Gangen, saa det var umuligt at følge Forhandlingerne længer.

Næste Morgen brød det løs for Alvor. Det var den store Dag i Mäusebüttels Historie. Vejret var udmærket. Man skulde ikke tro det, men Vejret er en af de vigtigste Betingelser for en Revolutions heldige Udfald: Skylregn virker næsten mere nedslaaende end Kartesker.

Pladsen udenfor Slottet var kulsort af Mennesker. Enhver Borger i hele Mäusebüttel havde givet Møde, og de Fleste havde taget Karle og Piger, Koner og Børn med. Det var en virkelig Landstorm, frygtelig at se til. Nogle Enkelte havde Bøsser og Huggertter, Andre gammeldags Hellebarder, men de Fleste var væbnede med Høtyve, Plejler og lignende Mord-instrumenter. Mange var mødte ubevæbnede og havde kun tænkt at være Tilskuere, men Begejstringen smittede dem snart og gjorde

dem til Deltagere i Oprøret. Naar man hører saa Mange raabe, kan man ikke lade være at raabe med — i Mäusebüttel.

Først raabte man: »Ned med Monopolerne«! — Saa var der Nogle, som raabte: »Ned med Konsumtionen!« og Andre, der skreg: »Ned med Censuren!« Til sidst var der en Stemme, som raabte: »Ned med Politimesteren!« — Han var nemlig Den, der fik Skyld baade for Monopolerne, Konsumtionen og Censuren, og derfor istemte de Alle: Friheden leve! Ned med Politimesteren! Ja, som jeg har sagt Dem — auf Ehre: Es war wirchlig ein Weltskandal!

Paa én Gang gik Altandørene op, og Kammerherren traadte ud paa Perronen i fuld Uniform, bleg som et Lig. Han tog sin trekantede Hat af, bukkede til alle Sider og raabte saa højt, som hans Astma tillod ham: »Mine Herrer! I Hans Durchlaughtighed Fyrstens Navn maa jeg herved opfordre dem til at gaa fra hverandre, da den bevæbnede Magt i modsat Fald vil erholde Ordre til at skride ind!«

Alle seks Soldater stod virkelig opstillede indenfor den lukkede Port og ventede paa Ordre, det vidste vi meget godt, men Mäusebüttlerne lader sig ikke skræmme saa let. Der

blev en Hujen og en Piben, som man aldrig havde hørt Mage til i Fyrstendømmet.

En saadan Skandale lige udenfor hans Durchlaughtigheds allerhøjstegne Vinduer! Det var for meget for Kammerherren. »I Himlens Navn, Mennesker: Véd I, hvor I er? — Véd I, hvad I gør?« — raabte han ude af sig selv.

»Ja—a—a!« svarede de Alle, som En: »Wir machen Revolution, Hr. Kammerherr!« —

Dette uhørte Ord slog ham. Han vaklede tilbage mod Glasdøren og forsvandt baglængs. Nu tog Folkets Mod et voldsomt Opsving, man begyndte endogsaa at kalde Hans Durchlaushtighed frem. Det er frygteligt, men jeg forsikrer Dem: det er virkelig sandt!

Da gik Døren op igen. Det var atter Kammerherren, men denne Gang havde han sit store Ridderbaand over Brystet og Marskalkstaven i Haanden, for han var baade Kammerherre og Hofmarskalk — ja, han var da for Resten ogsaa Staldmester, men det kommer ikke denne Historie ved. Han tilkendegav nu saa højtideligt som muligt, at »saafremt de tro Borgere af den gode Stad Mäusebüttel havde Noget at ansøge deres Landsherre om, vilde det behage Allerhøjstsamme allernaadigst at modtage en Deputation fra sit Folk.

Denne Efterretning blev modtaget med Jubel og Hurraraab. Nu galdt det blot at faa Deputationen i Stand. Man raabte paa Doktor Blitzmacher og paa Skræderen, men hverken den Ene eller den Anden lod sig se. Der blev fortalt, at de var ude at duellere med hinanden, men det var dog nok ikke sandt; saa meget var derimod vist: væk var de begge To. Da raabte Værten fra Keglebanen: »Hvor er Gamle Müller?» — og i samme Øjeblik var Alle enige om at vælge Gamle Müller til Deputeret. Gubben vilde gøre Indsigelser, men førend han kom til Orde, havde Slagteren og den lange Fritz Kranich faaet ham op paa Skuldrene og baaret ham gennem Vrimlen ind i Slotsporten; Fløjene slog straks i bag efter dem og — »da war's mit ihn geschehn!« — Tilbage-toget var afskaaret for dem alle Tre.

Kammerherren modtog Deputationen, Vagten gjorde Honnør og to Lakajer gik foran og aabnede Dørene. Toget gik op ad Ærestrappen til Riddersalen. Her ventede Hans Durchlauchtighed, omgivet af hele sit Hof; ved hans højre Side stod hans Fætter Hertugen, der var Udenrigsminister, og Politimesteren, der besørgede Justitsportefeullen; ved hans venstre stod hans Husminister, »der Kreisrath« og Løjtnanten,

som baade var Feltmarschal og Krigsminister — det var blot af Hensyn til Gagen, at han ikke havde højere Charge — og bag ved Fyrsten stod Hofkapellanen, Hoflægen og den første Kammertjener, allesammen i fuld Galla og med alle deres Ordener paa; selv Kammertjeneren havde fire Kors og Medaille.

Paa saadan en Herlighed havde de ærlige Borgere ikke belavet sig; de var gaaede hjemme fra i deres Hverdagsklæder, som var meget gode til at gøre Revolution i, men slet ikke tog sig ud mellem de glimrende Uniformer. Det bemærkede de Deputerede først nu og blev ganske flove derover, og skønt Fritz Kranich var den Yngste, skød begge de Andre ham foran sig, for han havde dog en ordenlig sort Frakke paa.

Hans Durchlaughtighed stod mørk og tavs lænet til et Marmorbord. Nu rejste han sig i hele sin Majestæt og talte saaledes:

»Det er i Dag første Gang i Løbet af Aarhundreder, at Mäusebüttels Borgere har nærmet sig dette Slot paa en Maade, der strider mod den Ærbødighed, som trofaste Undersaatter skylder deres Landsherre. Vi kunde kræve Eder til strængt Ansvar derfor, men Vi er ikke alene Landsherre, Vi er Landsfader tillige, og

Vort Faderhjærte lukker sig ikke for Vore Børns Klager, selv naar det er saaret allerdybest. Hvad er det, I vil?»

Den stakkels Kranich blev nu skudt frem. Han var stærk forkølet, den unge Mand, og det varede længe, før han blev færdig med at rømme sig; endelig begyndte han: »Durch . . . Durch . . . Allerdurch . . . Deres Durchlaughtighed! — Vi — det vil sige de derude, som vi herinde har udvalgt . . . nej, som har udvalgt os . . . eller rettere sagt . . . som . . . som . . .«

»Vrøvl!« sagde Smeden og skød ham bag ved sig. »Deres Durchlaughtighed! Kort at fortælle: Det gaar ad Helvede til med hele Stadsen, hvis . . .«

Her blev Smeden afbrudt med et Puf af Gamle Müller, der nu traadte foran og fortsatte: »Ja, Hr. Fyrste! Rent ud sagt: Det gaar aldrig i Evighed med saadan nogen Brændevin! — Der er mere Peber og Potaske, end Spiritus deri, og det er en Skandale for hele Landet, og yderst skadelig for Indbyggerne. Vi er til Spot og Skam for alle vore Naboer — hele Nationen er drevet til det Yderste, og dersom der ikke bliver gjort noget Alvorligt i den Retning, saa — saa gaar det, som Smeden siger. Se, det er min Mening!«

Fyrsten sænkede Panden, lagde Armene over Kors og stod en Stund fordybet i Betragtninger over Det, han havde hørt. Der blev en højtidsfuld Stilhed i Salen. Med Et rejste han sig op og indtog sin forrige imponerende Stilling. — Han havde fattet en stor Beslutning.

»Hr. Oberschenk!« sagde han — Kammerherren havde nemlig ogsaa dette Embede — »Hr. Oberschenk! De ville behage at lade vor Livlakaj aabne det store Ibenholdts Skab i vort Kabinet, og deraf udtage den guldkantede Krystalkaraffel og fire af de tolv dito Glas!«

Det skete.

»Hr. Oberschenk!« vedblev Fyrsten. »De ville behage egenhændig at fylde disse fire Glas, og derefter ved vor første Kammertjener at lade dem præsentere for Os og disse tre Deputerede fra vort Folk!«

Det skete ogsaa. Fyrsten tog allernaadigst det ene Glas, og Borgerne allerunderdandigst de tre andre.

»Hvad er Eders Mening om denne Drik?« — Glassene blev tømte. Kranich og Smeden saa paa Gamle Müller. Denne, der var en rigtig Kender, gjorde store Øjne, smækkede med Tungen og udbrød i et beundrende: »Famos!«

»Borgere af Mäusebüttel!« tog Hans Durchlaughtighed til Orde. »I har nu smagt den Brændevin, som Eders Fyrste selv drikker. Er I tilfredse med den — eller forlanger I den endnu bedre?«

— »Nej, Gud bevares!« —

»Nu vel! Vi lever i Reformernes Aarhundrede. Tidsalderens Krav har ogsaa ladet sig høre hos os; det skal ikke have lydt forgæves. Tag denne Karaffel, I gode Borgere! Den være Eder skænket til Pant paa og Minde om vort fyrstelige Tilsagn: Fra i Morgen af skal der kun blive leveret saadan Brændevin fra vort Brænderi, og — for at imødekomme alle Eders Ønsker paa én Gang — ogsaa Øllet skal blive bedre. Bringes denne vor Hilsen til Eders Brødre! — Adieu!«

Et Par Minuter efter kendte hele Fyrstendømmet det lykkelige Udfald af Deputationen. Folket var henrykt, Fyrsten fik Hurraer i det Uendelige og Karaffelen blev i Triumf bragt til Raadhuset, hvor den endnu gemmes ved Siden af Stadens Privilegier. Om Aftenen var hele Byen illumineret —.

— Og dermed var Revolutionen forbi? —

— »Naturligvis! Og man maa sige til Fyrstens Ære: han holdt, hvad han lovede. Vi har endnu den Dag i Dag udmærket Brændevin i Mäusebüttel og ganske godt Øl.«

— Men Censuren? — og Konsumtionen?
— Og Politimesteren? —

— »Gud bevare's! Dem har vi ogsaa.«

„D R I F T“.

EN HALV SNES OPTEGNELSER.

FORORD.

Jeg kalder det Følgende Optegnelser, fordi jeg ikke véd nogen mere passende Benævnelse dertil. Det indeholder nemlig kun en Gengivelse af, hvad jeg har set og hørt, og hvis der — hvad jeg har al Grund til at betvivle — tilfældigvis skulde findes noget tildigtet, udpyntet eller »forbedret« Træk i en eller anden af de smaa Fortællinger, jeg her har samlet, saa har jeg ingen Del deri. Jeg sælger dem, som jeg har købt dem, for aldeles troværdige Referater af virkelige Tildragelser, modtagne fra første Haand. Den eneste Digterfrihed, jeg har taget mig, er den, at jeg har omdøbt og saa vidt mulig ukendeliggjort baade mine Hjemsmænd og de omhandlede Personer, som jeg ikke er berettiget til at fremføre. For flere af Historierne tør jeg endogsaa indestaa med samme Sikkerhed, som om de var hændte mig

selv. Jeg optegnede dem i sin Tid, for senere at benytte dem, lige som Maleren benytter sine Studier, men det er gaaet mig, som det saa ofte gaar ham, naar han sætter sig hen for at efterligne det korrekte Forbillede; han indser, at det vilde tabe ved at omdannes, og saa udfører han det lidt omhyggeligere og lader det passere som Maleri.

I.

ØNSKEHATTEN.

For nogle Aar siden sad der en Sommerdag et Selskab af Nordboere ude i en Pavillon i Skoven ved Montmorency. Det var Kunstnere og Videnskabsmænd fra alle tre Lande, dog udgjorde Svenskerne det overveiende Flertal; af Nordmænd var der nemlig ikke flere end Tegneren Granborg, der er bosat i Paris, og af Danske var der kun Æsthetikeren Sprinkel, Medicineren Vermundsen og jeg; Sverig var derimod repræsenteret af de tre Malere: Strømberg, Almgren og Morell, Billedhugger Brink og den gamle Doktor Malm-sparre, Lektor Brising og en brav Med-

skandinav, som aldrig blev nævnt under andet Navn end »Patronen«.

Det havde været vor Hensigt at tilbringe Søndagen i den frie Natur, men af Respekt for en Skylregn, der mindede stærkt om Aabningen af Himlens Sluser i Noahs Tid, maatte vi slaa os til Ro mellem fire Vægge. Vi havde holdt et fortræffeligt Middagsmaaltid og paa nordisk Vis drukket til Maden, saa den brave Vært ikke nok som kunde beundre den ejendommelige Konstruktion, de skandinaviske Hoveder maatte have frem for de franske. Derpaa havde vi nydt vor Kaffe, og nu var det blevet »toddydags«, som Doktoren sagde.

»Toddydags! — Det var min Sandten et nyt Ord!« — udbrød Sprinkel.

»Har De aldrig hørt det Ord før?« — spurgte jeg.

— Nej! Men jeg forstaar det naturligvis uden al Forklaring saadan som alt andet Svensk.

— De har altsaa tilbragt en længere Tid i Sverig.

— Jeg? Jeg har ikke set mere af Sverig end Landskrona, som jeg har set i Kikkert, og jeg har kun omgaaedes meget lidt med Svenskere, men endnu har jeg aldrig hørt et svensk Ord, som jeg ikke straks forstod.

— Og De er vis paa, at De ikke jævnlig har misforstaaet, hvad De har troet at forstaa?

— Ja, det skulde jeg vel mene!

»Det kallar jag drift, det dér!« — raabte i det Samme Doktoren leende, i det han pegede paa en lille bitte Kognakskaraffe, som Garçonnen i det Samme bar ind paa en Bakke tillige med en stor Kande varmt Vand og en halv Snes Glas.

»Forstod De for Eksempel nu, hvad Doktor Malmsparre sagde?« — spurgte jeg min Landsmand. »Har De nogen Anelse om, hvad »Drift« er?«

— Drift? Ja, det er jo et meget godt dansk Ord.

— Ganske vist, og dog er »Drift« et specifik svensk Begreb, hvormed De maaske har saa lidt Begreb, at De kan blive udsat derfor, uden at ane det. »Drift« har nemlig flere end én Betydning paa Svensk.

— Det har »Drift« jo ogsaa paa Dansk. Vi taler om Selvopholdelsesdrift og om Vekseldrift, om Skibe, der ere komne i Drift, og Forretninger, der ere komne ud af Drift . . .

— Ja, og om Drifter af Faar og Stude o. s. v.; men »Drift« er noget helt Andet i den Betydning, som det her blev brugt.

— Hvad da?

— Det er Noget, der ikke kan oversættes. Drift er en Slags Nationalforlystelse, lige som den engelske »Spleen«, den franske »Cancan«, det italienske »far niente« og det danske »Vrøvl«. I andre Lande kan man ganske vist ogsaa træffe Noget, der ligner »Drift«, men det er kun arrangerede og enkeltstaaende Spilloper. I Sverig derimod er Driften vildtvoksende og almindelig; den kommer af sig selv — dér og ikke noget andet Sted.

— Kan De ikke forklare Dem tydeligere?

— Vanskeligt! Vil De have en avtentisk Forklaring, maa De søge den hos en af vore svenske Landsmænd.

— »Er der Tale om Drift?« spurgte Strømberg, der netop var Virtuos i Faget — »ja saa kan Ingen sige Dem bedre Besked derom, end vor Ven, Patronen! Det er hans Specialitet!«

Den skikkelige Patron havde virkelig haft meget med »Drift« at gøre, men derfor var han just ikke den, der lettest kunde klare Begrebet. At spørge ham, hvad »Drift« vilde sige, var omtrent lige saa galt som at spørge den Blindfødte om, hvad Blindhed var. Han havde vistnok stadig været Genstand for »Drift«,

men da »Drift« netop betinger, at den, med hvem der »drives«, ikke véd det, befandt han sig i den lykkeligste Uvidenhed derom. Hver Gang han var i Færd med at opdage, at man havde ham til Bedste, lod man ham altid forstaa, at det var en Anden, der havde været det egenlige Offer, og saa indbildte han sig straks, at han ogsaa fra først af havde været med om Spasen. Han var nemlig som alle fødte »Driftämner« begavet med en Indbildskhed og en Forfængelighed, der svarede til hans fuldstændige Mangel paa Skarpsind. For Resten var han en sikkelig Fyr, der i større Selskab bidrog meget til at vække Lystighed, dog mindre ved de pudsige Indfald, som han selv gav til Pris, end ved dem, han idelig fremkaldte hos Andre. Den gamle Doktor havde en Gang, da han udbragte »Patronens« Skaal, ganske betegnende sagt, at han var lige saa uundværlig i et større Selskab som Saltkarret paa et dækket Bord, i det han kunde krydre den allerferskeste Servering, men at det gik med hans aandelige Salt som med det engelske og det attiske: man maatte aldrig nyde det alene, ti da virkede det som Medicin — hvorover han i høj Grad følte sig smigret.

Det var ogsaa »Drift!« —

Patronen havde et Øjeblik lagt sin Pande i dybsindige Folder og belavet sig paa en udømmende Definition, men efter at have tænkt sig om opgav han sin Søgen efter en saadan.

»Jo . . . se . . . Drift — det er virkelig, som sagt, Noget, som ingen anden Nation har drevet saa vidt som vi« — begyndte han.

»Af den Aarsag: at der ikke i noget andet Land findes saadanne »Driftskapitaler«, som hos os« — tilføjede Morell tørt.

— Min Fader fortalte, at der i hans Tid oppe ved Universitetet i Upsala laa en Student . . . hvad var det nu han hed . . .

»Naturligvis Brask!« — sufferede en af de Andre.

Navnet var naturligvis urigtigt, men Patronen, der lige saa lidt vilde røbe sin upaalidelige Navnehukommelse som sine øvrige Skrøbeligheder, greb det straks og fortsatte:

»Ja vist! Brask hed han. Med ham drev Kammeraterne saa forfærdelig, at det var en ren Fabel! En Gang havde en af dem væddet med en af de Andre om, at han . . . denne . . .

— Brandt!

— Ja, at denne Brandt skulde betale ham tyve Rigsdaler Banko for hans gamle Hat.

Hver Gang saa nogen af dem krævede en Flaske Punsch ind, var de enige om at betale den i Stilhed, og naar de siden skulde til at gaa, sagde altid han med Hatten: »Lad mig klare det Hele!« Naar saa Kyperen kom ind, spurgte han bare! »Hvad har jeg at betale?« — »Saa og saa meget!« — »Værsgo!« sagde han saa og slog med Hatten i Bordet. »Mange Tak!« sagde saa Kyperen, »det slaar til.« Da nu han, denne . . .

— Birch!

— Ja, da Birch havde set det tre, fire Gange, spurgte han den Anden, hvordan det egentlig hang sammen med denne Hat, men den Anden lod, som om han var fremmed for det Hele; saa tænkte Birch: Jeg skal vel nok komme efter Sammenhængen, og da han skulde gaa hjem fra »Källaren«, hvor de sad, tog han, som ved en Fejltagelse, den gamle Hat i Stedet for sin egen, og i det han gik forbi Værten, slog han Pullen i Disken og spurgte, hvad han skulde betale. »Tusind Tak! Slaar lige til!« — sagde Værten, som var med om Driften. Men nu kom den Anden til og vilde have sin Hat tilbage. »Vi kan jo bytte! De skal faa min nye i Stedet!« sagde Brandt.

— Brask, mener De!

— Ja vist, Brask, vilde jeg sige! Den Anden vilde naturligvis ikke gaa ind paa dette Bytte, men til sidst kom de dog til Handels, imod at Brask skulde give 20 Rd. Banko og en Seksa til 12 Personer i Bytte . . .

I det Samme gik Strømberg forbi Patronen og tilhviskede ham et Par Ord saa højt, at de kunde høres af de Nærmestsiddende. Det var den Advarsel: »Tys! Brask har Familie her i Selskabet!«

Patronen blev blussende rød og saa sig fortvivlet om i Kredsen for at opsøge den formentlige Slægtning. Kun i Spejlet søgte han ikke. Ordene blev siddende fast i Halsen, og ikke en Gang en stor Slurk Toddy kunde bane Vej for Resten af Fortællingen. Han afbrød pludselig med den Forsikring: »For Resten skal det have været et overmaade prægtigt Menneske, den samme Brask.«

»Jeg takker paa min salig Morbroders Vegne!« — svarede Doktor Malmsparre, der straks gik ind paa Driften.

»Kors för tusan! Var det farbrors morbror?« — sukkede den skikkelige Patron og overvældede Doktoren med de oprigtigste Forsikringer om, at hvis han havde haft den fjærneste Anelse om dette Slægtskabsforhold,

skulde han aldrig have omtalt denne Hr. . . .
Birch!

— Nej, Borch var det!

»Ja, Borch vilde jeg sige!« — rettede han føjelig. I det Øjeblik kunde man have faaet ham til at gaa ind paa hvilket som helst Navn.

»Lad os ikke tale mere om den Sag! Jeg kan jo ikke en Gang forhindre, at Godtfolk »driver« med dem, jeg selv har paataget mig at være »Farbror« til*), hvorfor skulde jeg saa bryde mig om, at man har »drevet« med en Morbror, der er bleven mig paanødt!« — svarede Malmsparre. »Jeg skal selv fortælle et lille Træk, der bedst viser, hvor vidt det gik med Driften i hans Tid.

Da Stakkelen en Gang efter en Ferie skulde rejse tilbage til Upsala, holdt Faderen, der for Resten heller ikke var noget Lys, en meget alvorlig Formaningstale til ham og opfordrede ham til for Familiens Æres Skyld at være bedre paa sin Post i næste Termin:

*) De viderekomne Skandinaver maa venligst undskylde, at vi for de mindre vel Underrettede tilføjer den Oplysning: at naar en ældre Mand i Sverig har drukket »Brorskål« med en yngre, kalder denne ham i Reglen »farbror«.

»Du maa ikke stole paa din bedste Ven, og saa snart Du mærker, at Nogen vil »drive« med Dig, maa Du lade ham forstaa, at Du ikke vil taale det!« — Det lovede han, og han holdt Ord. Den Første han mødte, da han kom til Upsala, var tilfældigvis netop hans bedste Ven. »Naa, velkommen tilbage! — Hvordan levede Din Familie?« begyndte Vennen. Men denne Gang var Fyren paa sin Post. Han gav ham øjeblikkelig et vældigt Øredask og tiltordnede ham et: »Hut, pojke! I denne Termin lader jeg ikke »drive« med mig!« —

Patronen, der ikke ret forstod Pointen i denne Historie, saa sig usikkert omkring, men da de Andre lo, lo han med og tilføjede som Moral:

»Ja, det var jo det, jeg sagde: Farbrors Morbror var ikke saa dum endda!«

»Nej, han var i al Fald ikke den Værste, jeg har hørt omtale« — indrømmede Doktoren. »I min Ungdom var der et »Driftsæmne« oppe i Stockholm — hvad han hed, har jeg glemt; saa vidt jeg husker, var han Søn af en Tømmergrosserer oppe fra Norrland — om ham, fortalte man paa den Tid de utroligste Historier. Kender De Noget til

II.

DEN KORSIKANSKE SYGE?»

spurgte han derpaa sin unge danske Kollega.

Doktor Vermundsen tænkte sig et Øjeblik om, gav sig til at le og tilstod: »Ærlig talt: Nej — jeg har aldrig før hørt den nævne, men det er maaske ogsaa et »Driftsæmne« — og i saa Fald gener Dem ikke for mit Vedkommende!«

— Man kan kun drive med dem, der ikke har Mod til at indrømme, at der er Noget, som de ikke kender. Havde De modtaget »den korsikanske Syge« som en gammel Bekendt, saa havde vi maaske kunnet faa en Drift i Gang. Nu maa jeg holde mig til Sagen.

Den omtalte unge Mand — vi kan kalde ham X. lige som alle andre ubekendte Størrelser — havde kun Forstand til Husbehov, men Penge i Overflod, og derfor ærgrede det af og til hans Venner, at han lige saa lidt vilde gøre Brug af sine Penge som af sin Forstand. Som nærige Folk i Almindelighed var han ikke fri for at være lidt hypokonder, og som saa mange andre Hypokondrister havde han altid travlt med sin Helbred. Man behøvede kun at nævne Ordet »Feber« for at faa ham til at føle sig

selv paa Pulsen, og dersom man blot vilde gøre sig den Ulejlighed at opfinde en ny Sygdom, saa kunde man være vis paa, at han Dagen efter meldte sig hos Lægen med alle de behørige Symptomer.

Han havde under sit Ophold i Hovedstaden været inviteret ud til Højre og Venstre, og da det lakkede ad den Tid, da han skulde rejse hjem, havde han derfor en Fornemmelse af, at det vilde være passende, hvis han gjorde et Afskedsgilde for sine Venner, men skøndt han, som sagt, ikke overanstrengte sin Forstand, indsaa han tillige, at der kunde spares en god Slump Penge, hvis han kunde faa et Paaskud til pludselig at rejse hjem. Denne snilde Spekulation kunde han dog ikke fuldstændig skjule for en god Ven, der boede i samme Hotel som han, og Vennen røbede naturligvis Planen for Kammeraterne.

Nu blev der straks lagt Raad op mod Synderen.

Om Aftenen træffer Vennen ham ude paa et af Beværtningsstederne extra muros, overordenlig glad og menneskevenlig og forbavsende flot; han havde i Anledning af de Penge, han agtede at fortjene ved sin pludselige Bortrejse, trakteret sig selv temmelig stærkt, og i det

Øjeblik, da Vennen tittede ind gennem Glasruden paa Døren, var han just ved at opgøre Regningen med den smukke Opvartningspige, af hvem han fik et Kys tilbage paa en Bankoseddell. Nu havde Vennen set nok og skyndte sig ubemærket hjem.

Da X. kom hjem til Hotellet, var Vennen, der netop boede i Værelset ved Siden af hans Sovekammer, endnu oppe, og gennem den tynde Bræddewæg hørte X. — der, som Melankolikere i Almindelighed, havde en uimodstaaelig Tilbøjelighed til at lytte — følgende Samtale:

— Det er betænkeligt — allerede syv Tilfælde!

— Nej, syv Dødsfald! Elleve Tilfælde ialt — og det i Løbet af to Dage. Mandfolkene dør inden seks Timer; for Fruentimmerne synes Sygdommen derimod ikke at være farlig.

— Men man har jo aldrig før hørt Tale om den korsikanske Syge her i Landet.

— Nej! Det er en Sømand fra Messinafareren, som kom i Forgaars, der har bragt den med sig. Han kysser en Pige, der kommer ombord for at købe Appelsiner, og hun kysser igen sin Kæreste. En Times Tid efter mærker

denne en besynderlig Krilren i Næse og Mund, ser sig i Spejlet og opdager det rædsomme Kórs. Han har naturligvis ingen Anelse om, hvad det betyder, men tror, at det er Blod, dypper et Haandklæde i Vand og vil vaske Mærket af. Det var jo det Værste, han kunde gøre! — I samme Nu var det, som om han fik en Brand i Næsen, og tre Timer derefter var han død.

— Men har man da ingen Midler mod denne skrækkelige Sygdom.

— Jo, der er et ganske simpelt Omslag, som skal hjælpe saa godt som øjeblikkelig — i det Mindste paastod man det ovre i Assyrien, da jeg var der — men det har Professorerne her ikke en Gang villet prøve. God Nat, min Ven!

Derpaa gik den Fremmede, og kort efter hørte X. sin Ven snorke. Det var en foruroligende Nyhed han havde opsnappet, men naar man har Hovedet fuldt af Punsch og Rejseplaner, faar man ikke Tid til at fange Griller. Han saa sig for en Sikkerheds Skyld et Par Gange i Spejlet, men søgte forgæves efter noget Sygdomsmærke og kastede sig derpaa beroliget i Søvnens bløde Arme. Faa Minuter senere hørte Vennen en Lyd, ikke

ulig den, der fremkommer, naar man kantskærer Brædder. Paa dette Signal rejste han sig, tog en lille Flaske og en Pensel, listede sig paa Hosesokker ind til Mosjø X. og tegnede ham en svag rød Streg paa Næsetippen ned over Overlæben samt en lille Tværstreg lige i Randen under Næsen.

Næste Morgen vaagnede X. med et umiskendeligt Ildebefindende. Sligt hænder af og til uforsigtige Ynglinger, der ikke er saa stærke som den Punsch, de har drukket, og saalænge disse Efterveer staar paa, er selv de mest sangvinske tilgængelige for melankolske Indskydelser. Han bankede i Væggen, bød sin Nabo Godmorgen og meldte, at han havde faaet Indkvartering af en Bataillon »Kopparslagere«.

»Det gør ingen Ting! Det gaar over af sig selv!« lød Svaret. »Punsch dør man ikke af, men tag Dig i Agt for Kys i denne Tid. De skal være farlige!«

Først nu huskede han Samtalen fra Aftenen forud, og lidt efter erindrede han tillige, at han havde faaet et Kys af »den vackra blekingskan«.

»Hvad var det for en Sygdom, I talte om i Aftes?« spurgte han gennem Væggen.

— Naa—aa! — Den korsikanske Sygel
Lad os ikke tale om den, for saa indbilder Du
Dig straks, at Du har alle Symptomerne.

— Lad mig alligevel høre dem!

— Du skulde vel ikke tilfældigvis have
tør Tunge?

— Aldeles tør!

Han tænkte slet ikke paa, hvor naturligt
det var.

— Bravo! Saa har Du vel ogsaa Hjærte-
banken?

— Det fik jeg netop i dette Øjeblik.

— Hahaha! Kan Du ogsaa indbilde Dig,
at Du har et rødt Kors mellem Næse og
Mund?

Straks efter lød der et ynkeligt: »Aa!
Skynd Dig! Skynd Dig! Kom herind!« Det
blev besvaret med en Skoggerlatter, men da
det blev gentaget i en endnu jammerligere
Tone, gik Vennen ind til ham.

X. var kridhvid i hele Ansigtet med Und-
tagelse af det røde Kors, og Vennen blev saa
forskrækket over hans Forskrækkelse, at han
kom til at spille den Deltagendes Rolle meget
naturligt. Kort at fortælle: Nu blev der sendt
Bud efter Lægen med det enefrelsende assyriske
Omslag. Han kom — det var for Resten en

Herredshøvding Speyer fra Vestergøthland! — rystede paa Hovedet, trak paa Skuldren og knurrede over, at man ikke havde hentet ham før: nu var det rimeligvis allerede for silde. Patienten bad ham for enhver Pris at frelse hans unge Liv: han vilde gerne betale 100—1000, ja om det saa var 10,000 Rd., for at beholde det! — Nu vel! Doktoren vilde gøre sit Bedste.

Saa blev Synderens Hoved indpakket i et vaadt Omslæg, med et Par Draaber Rosmarinolie paa; saaledes laa han en Times Tid, hvori han fattede de ubrødeligste Forsætter om aldrig mere at kysse Opvarningspiger, og saa kom »Doktor Speyer« igen.

»Enten er han nu aldeles helbredet eller ogsaa er han aldeles kaput!« — sagde han, i det han tog Omslaget af, og se! Patienten var heldigvis helbredet: det røde Kors var totalt forsvundet. Den unge Læge blev saa henrykt over sin lykkelige Kur, at han ikke paa nogen Maade vilde høre tale om Honorar, og den eneste Maade, hvorpaa den frelste Synder kunde vise sin Taknemmelighed, var at arrangere et storartet Kalas til Ære for Doktor Speyer — og det gjorde han ærligt.

»Den skal for Resten have været meget

farlig denne korsikanske Syge!« — bemærkede Patronen ganske alvorlig efter en lille Pavse.

Nu var det Malmsparre, der satte et forbavset Ansigt op. Han begreb ikke straks, hvor Patronen vilde hen, men Morell kom ham straks til Hjælp og spurgte Patronen, om han havde set noget Tilfælde af denne sjældne Sygdom.

»Nej, ikke jeg, men »gubben far min« har haft den en Gang i sine unge Dage — det vil sige for Alvor — ikke paa Drift! Han har selv fortalt det mange Gange!«

Nu gik der et Lys op for Doktoren. »Sig mig, min Hædersbror: Din Fader kaldte sig dog vel ikke Anderson, da han var ung?«

— Jo! — Det var først, da han giftede sig, at han antog min Moders Familienavn. Har Farbror maaske kendt ham?

— Ja vel! Vi har boet Væg om Væg i et Fjeringaar. Lad os drikke hans Skaal! I ligner hinanden som to Draaber Vand!

Alle Glassene kom pludselig for Mundene, men kun Vermundsen, der ikke var saa vant til at tage Driften med den behørig Alvor, fik Toddyen i Vrangstruben.

»Men« — spurgte Sprinkel forundret — »hvorledes er det muligt, at den Paagældende

kan vedblive at være uvidende om den Drift, hvorfor han har været Genstand.

— Det skal jeg som Landsmand forklare Dem. I det øvrige Norden var Sligt vistnok utænkeligt, ti naar Normanden har Nogen til Bedste, er det hans største Fornøjelse selv at lade ham det vide, og naar Dansken fører en god Ven bag Lyset, er der altid en velvillig Sjæl, der med menneskevenlig Skadefryd stikker denne Flammen i Næsen, for at han kan tage sig i Agt næste Gang. Normanden indlader sig sjælden paa Drift, men gør han det, er det for at hævne eller tugte, og saa har han ingen Barmhjærtighed med sit Offer; naar Dansken sætter en Drift i Scene, er det som oftest for at give Vedkommende en Lektion og med Forventning om den største Nydelse, naar Opløsningen kommer; men Svensken driver blot for at drive. Han opsigter aldrig en Driftskapital, saarer aldrig den, han morer sig over, og forpurrer aldrig nogen Drift, som en Anden har begyndt. Saasomt Stikordet blot hviskes, er Alle — Venner og Uvenner — med i Sammensværgelsen, og selv uden at noget Tegn gives, gaar Enhver af Instinkt ind paa Spasen. Derfor kan en Person, der hele sit Liv igennem har været Genstand for Drift, gerne gaa til sine

Fædre uden nogen Sinde at har haft en eneste forbitret Time derved. Tvært imod: den, der fortrinsvis er egnet til Drift, er nær ved at kunne leve af sin Kapital, man forkæler ham, siger ham aldrig imod, gør ham aldrig Fortræd, inviterer ham ud overalt og gør ham alle mulige Smaatjenester til Gengæld for den Fornøjelse, man har haft af ham, ja man bibringer ham endogsaa den misundelsesværdige Overbevisning, at hvor han er med i Spillet, gaar han altid for en sand Matador, i Sammenligning med hvem alle hans Omgivelser kun er for Styrvolter at regne.

Hvor ugenert man kan drive med sine gode Venner, og hvor let en Drift faar de fornødne Deltagere, skal jeg fortælle Dem et Eksempel paa. De skal ikke blive bange, fordi der bliver Tale om

III.

EN DUEL.

I Aaret 184— tilbragte jeg Vinteren i en glad og blomstrende, større svensk Stad. Vi var en lille Flok gode Venner, omtrent en halv Snes i Tallet, der saa godt som daglig samledes enten i »Selskabet«, Byens Klub eller paa

Baller, Seksaer, Middagsgilder o. s. v. — kort sagt vi udgjorde den faste Stok overalt, hvor der skulde være Lystighed, og frem for Alt, hvor der var Tale om Drift. Ingen af os var sikker for, at Turen kunde komme til ham selv ved første Lejlighed, men især gik det dog ud over vor Adonis, Løjtnant Stjernhjem, Byens smukkeste Ungkarl, eleganteste Kavalier og bedste Danser. Den brave Løjtnant var et elskværdigt Medmenneske, der ingenlunde var dummere, end Folk er flest, men han var for smuk, saa smuk, at Ingen kunde tro Andet, end at hans legemlige Skønhed maatte have udviklet sig paa hans aandelige Udstyrelses Bekostning. Han havde selv en Følelse deraf. Spejlet havde forknyttet ham; han mistænkte hele Verden for at mistænke ham for Dumhed, og i sin Bestræbelse for at væge sig mod denne Mistanke gjorde han sig skyldig i en Mængde smaa Fadæser, der stadig udsatte ham for Drift; men denne maatte foretages med stor Forsigtighed, ti han var ikke at spøge med, naar han mærkede Uraad.

Den, der især havde Færdighed heri, var Landshøvdingens Fuldmægtig, Sekretær Södergård, en uanselig og kejtet lille Person med et udmærket skarpt Hoved og en forbavsende

Masse Kundskaber, men uden al selskabelig Rutine. Han følte selv sin Mangel paa Belevenhed og var vel næppe fri for at være misundelig paa Stjernhjem, der trods sin mangelfulde Intelligents aldrig væltede Tekopper eller sagde Damerne Komplimenter, der kunde antages for Grovheder.

En Aften var vi paa et prægtigt Afskedsbal, som den unge Grev F. gav før sin Bortreise. Stjernhjem havde til alle de unge Damer Sorg meldt Forfald, Södergård mødte derimod, traadte et Par Garneringer i Stykker, hældte Champagne ned over en Silkekjole og faldt, saa lang han var, med samt sin Dame i den første Gallopade. Fortvivlet over disse Uheld, trak han sig tilbage til Spillesalen, hvor Bollerne var placerede, og fattede her den skumle Plan at hævne sig paa et Par af os Andre, der ikke havde kunnet skjule vor Latter over hans Uheld. Nu vilde han forsøge paa at bringe os i Stand til at begaa lignende Fejltrin og fik travlt med at drikke det ene Glas med os efter det andet. Planen mislykkedes imidlertid. Södergård var et så eksemplarisk ædrueligt Menneske, at han aldrig i sit Liv havde haft en Rus; men netop derfor vidste han heller ikke, hvorledes den kommer, og hvor

langt man kan nærme sig den uden Fare. Det varede heller ikke længe, før Kammeraterne fandt det voveligt at lade ham vende tilbage til Dansesalen, men for at holde ham fast ved Bollerne, maatte man drikke endnu flere Glas med ham, og da jeg ved Ballets Slutning traf ham igen, havde han ikke alene faaet sig en Rus, men en af den sjældne Slags, hvorunder baade Tungen og Benene er fuldstændig til Raadighed og Tanken gaar sin vante Gang, mens Sandserne derimod slaar fejl. For en Sikkerheds Skyld fulgte jeg og en anden Ven ham hjem, men der var ikke Spor af Slingren i hans Gang eller Utydelighed i hans Tale; derimod gav han os gale Navne, og da han havde faaet mig under Armen, titulerede han mig Mamsel Clara og betrode mig, at han i fem Aar havde elsket mig haabløst uden at turde røbe det for nogen Dødelig.

Dagen efter kom et Par af Kliken hen til mig om Formiddagen; vi blev enige om at spise Frokost sammen, sendte saa Bud efter To til og satte os til Bords.

Hjemfarten og dens Æventyr kom nu paa Tale, og blandt Andet blev naturligvis Kærlighedserklæringen refereret og kommenteret, og en af de Tilstedeværende oplyste ved en meget

skarpsindig Sandsynlighedsberegning, at af samtlige Stadens Clara'er kunde det ikke være nogen anden end Stjernhjelm's Kusine, Frøken Berg, netop den Dame, med hvem Södergård var faldet, der var Genstanden for hans haabløse Kærlighed.

»Men hvorfor frier han ikke? — Hun vilde paa ingen Maade være uovervindelig!« — forsikrede han.

»Vi maa bringe det Parti i Orden!« — lød det fra alle Kanter. — »Her kan blive en udmærket Drift!«

I det Samme hørte vi Södergård's Stemme ude paa Gangen.

»Tys!« — hviskede den Ene.

»Tag Jeres Kirkeminer paa!« — hviskede den Anden; det var en Løjtnant Melander, Stjernhjelm's Kammerat og stadige Rival.

Södergård traadte ind, blev modtaget med tavs men vemodig Velvilje, og fik en Plads ved Bordet.

Stor Pavse. Spørgende Blik. Deltagende Suk. Mørk Hovedrysten fra alle Sider.

— Naa, stakkels Bror! Hvordan har Du det i Dag?

— Fælt! —

Ny Pavse. Da Capo af den stumme Scene.

— Men hvordan i al Verden kom jeg hjem?

— Husker Du ikke det?

— Jeg véd ikke en Smule af, hvad der er hændt efter Klokken II.

— Efter Klokken I, mener Du.

— Nej, efter Klokken II. Resten har jeg ingen Anelse om.

— Men Klokken var jo over II, da Du friede til Mamsel Berg.

— Til Clara? — Friede? — Hvad? — Hvor?

— I det grønne Hjørnekabinet! Det skilte Du Dig endnu ganske fornuftigt fra.

— Og Du hørte derpaa?

— Nej, I var ene, men hun fortalte det til min Tante.

— Men hvad svarede hun? — Kors, hvor jeg har været fuld!

— Aa, det lod endda ikke til, at hun havde taget Dig det saa særdeles ilde op. Da hun havde hørt Beretningen om din femaarige haabløse Kærlighed, bad hun Dig sige hende det Samme i Eftermiddag, saa vilde hun tro, at det var dit Alvor og svare Dig derpaa;

i modsat Fald vilde hun betragte det som en meget uheldig Spøg.

— Nu begynder jeg at huske Noget deraf.

— Det staar for mig som en Drøm. Men jeg synes, at det var paa Gaden, vi talte sammen!

— Hm! — Ja saa! — Kors, hvor jeg maa have været fuld!

— Husker Du da heller ikke Scenen med Stjernhjem?

— Stjernhjem! Var han der?

— Ja, desværre!

Ny Pavse med det gamle stumme Spil.
Derpaa sukkede vi efter Tur:

— Det var en fortrædelig Historie!

— Især for Greven, der gav Ballet!

— Ja, det var meget kedeligt.

— Det var uforsvarligt, at man lod det gaa saa vidt.

— Ja, havde jeg været dernede, var det ikke sket!

»Men hvad i Alverden er der da sket?
stønnede Södergård fortvivlet.

— Du er ogsaa alt for slem til at drive med Stjernhjem! Det har jeg sagt Dig saa tit. Man skal holde Maade med sin Drift. Nu ser man, hvad den kan føre til!

— Men for Himlens Skyld: Hvad er det I taler om?

— Ih, om dine Drillerier!

— Og hans Gratulation.

— Og saa Haandgribelighederne bag efter.

— Haandgribeligheder? Er I rasende?

— Naar man kaster en Officer sin Handske i Ansigtet og i en Snes Menneskers Nærværelse kalder ham for hele Byens »Drifkuku«, er man ikke saa langt fra Haandgribeligheder.

— Har jeg gjort det? — Kors, hvor jeg har været fuld!

Ny Pavse, nye Suk, gentagen Rysten paa Hovedet.

— Men lad os ikke tale mere om, hvad der er sket. Gjort Gerning staar ikke til at ændre, men Duellen maa og skal og kan ikke finde Sted.

— Duellen! — Hvad for Noget? — Nej! det er for galt!

— Ikke sandt? — Det vilde jo være alt for taabeligt at lade det gaa til slig en Yderlighed som at skyde hinanden. Stjernhjelm kunde som Militær ikke Andet end modtage Udfordringen; men da Du har fremført den i ophidset og — som det synes — næsten i utilregnelig Tilstand, kan Du godt være bekendt

at tage den tilbage og gøre ham en loyal Undskyldning. Det er lige frem Din Pligt.

Derom var Alle enige, Södergård med. Efter at han havde faaet en meget omstændelig Underretning om sine Synder, besluttede han sig til at bide i det sure Æble og bad et Par af os om at følge ham til Stjernhjelms.

Melander og jeg blev valgte til Vidner, og saasnart Frokosten var endt, begav vi os afsted.

Nu fulgte der en aldeles ubeskrivelig Scene af gensidige Misforstaaelser. Stjernhjelms, der altid havde haft Mistanke til Södergård, trode, at denne havde arrangeret en Drift paa hans Regning, blev vred og lod ham vide, at der var Grænser for al Lystighed, og at en saa grov »Drift« var en Fornærmelse, som han ikke vilde taale. Södergård indrømmede, at hans Vrede var fuldstændig berettiget, og at han især havde Grund til at harmes over Navnet »hele Byens Driftkuku«, men bad ham tillige betænke, at saavel denne verbale Injurie, som den symbolske med Hansken, var fremført i utilregnelig Tilstand, og forsikrede, at han inderlig beklagede den hele Scene paa Ballet, især den taabelige Udfordring. Han for sit Vedkommende vilde i al Fald, naar det kom

til Stykket, ikke paa nogen Maade skyde paa den Mand, han selv havde fornærmet.

Nu kunde Stjernhjelm ikke længere betvivle, at det Hele var anlagt paa Drift, og belavede sig derfor paa en storartet Eksplosion, men i det Samme tilhviskede Melander ham:

»Gaa ind paa Alt!«

Han studsede og saa spørgende paa mig, der stod bag ved Södergård. En Mine, et Blik og en Bevægelse med Tommelfingeren forklarede ham i et Nu, at det var hans Plage-aand, som det denne Gang gik ud over, og den Tanke, at her var Lejlighed til en længe ønsket Gengæld, fór som et Lyn gennem hans Hoved.

»Maa jeg tale tre Ord med Dig i Énrum?«
— spurgte Melander.

Begge Løjtnanterne gik ind i et andet Værelse, og mens jeg gav Södergård de bedste Forhaabninger om et heldigt Udfald af Mæglingen, blev nu Stjernhjelm sat ind i Forholdene.

Han kom kort efter ud og erklærede sig villig til for sin Del at lade det Passerede være glemt, naar Södergård i Nærværelse af vor Klikes samtlige Medlemmer gentog, hvad han nylig havde sagt. For sin Kusines Vedkommende

maatte han derimod fordre en fyldestgørende Forklaring, som Synderen kunde aflægge for hende selv.

Södergård gik ind paa Alt. Om Eftermiddagen skulde han henvende sig til Frøken Berg, og om Aftenen skulde vi samles til en splendid Seksa paa »Svejtseriet«.

Hvorledes Stjernhjelm forberedte Kusinen, fik jeg ikke at vide, men nok er det: hun gik i den Grad ind paa Driften, at Fættren om Aftenen, da Æreserklæringen til almindelig Moro var gjort og Forsoningen højtidelig beseglet, for fuldt Alvor kunde betro os den Nyhed, at vi havde et Forlovelsesgilde og et Bryllup ivente, i det vor fælles Ven, efter fem Aars Smægten, endelig i Dag havde fattet Mod til at hente et »Ja« hos hans Kusine.

Faa Dage derefter var vi alle paa Forlovelseskalaset, og Södergård var saa henrykt, at Ingen nænnede at røbe Driften. Har hans Kone ikke siden fortalt ham Historien, kender han den vist ikke endnu.

»Men endnu begriber jeg ikke, hvordan det er muligt at holde en saadan Spøg skjult for Vedkommende, naar han er en fornuftig Mand,« — gentog Sprinkel, der slet ikke kunde tænke sig en slig Diskretion.

»Da er Intet lettere at forklare!« — forsikrede Lektor Brising. — »Hele Verden kan stundom vide Besked om den klogeste Mands ægteskabelige Uheld, uden at han selv faar Rede paa dem. — Hvorfor? — For det Første er han naturligvis som klog Mand slet ikke tilbøjelig til at tro sig selv ført bag Lyset; for det Andet er han som saadan for klog til at spørge Andre om, hvad de tror eller véd, og for det Tredje morer de Andre sig alt for meget over en klog Mands Uvidenhed, til at de skulde tilintetgøre den. Jeg skal anføre en lille Drift-Historie fra min Studentertid, der var bekendt for hele Byen med Undtagelse af de to Paagældende, uagtet de begge vare ganske vittige og skarpsynede Personer.«

— Det er vel den om

IV.

DE SORTE SYNER,

som blev sete af de to Kontubernaler?

»Ja, fortæl den,« — faldt Morell opmuntrende ind.

Brising fortalte:

Paa min Tid var der to trofaste Kammerater, der studerede sammen, bode sammen og

især rumlede sammen, og det saa trofast, at den Ene vilde have betragtet det som et Brud paa deres Fostbroderskab, hvis den Anden blot en eneste Gang havde løftet et Glas fra Bordet, førend han havde faaet fat i sit. De var saa uadsillelige, at vi kaldte dem »Kastor og Polluks« — ogsaa for »Siameserne«. Tvillinger var de for Resten ikke, men saa vidt jeg véd, var de Fættene.

Naar der skulde læses, var de begge To som én Mand, og naar der skulde drikkes, gjorde enhver af dem Fyldest for dem Begge.

Derved fik de drukket dobbelt saa meget, men kun læst halvt saa meget, som de skulde, og selv de af Kammeraterne, der oftest havde givet dem Anledning til at pokulere og nødigst vilde savne dem i deres muntre Lag, begyndte at blive bange for, at det kunde tage en gal Ende med deres Studier.

En Aften sad jeg med tre andre Studenter, hjemme hos mig og spillede en Whist. Det var allerede blevet temmelig silde, vi havde baade spillet den sidste og den allersidste Rubber og var i Færd med den uigenkaldelig sidste, da vi hørte de to Siamesere uden for istemme:

•
»Låt dina portar upp« — o. s. v.

Vi aabnede naturligvis, for at de ikke skulde gøre Allarm og komme i Klammeri med Vægterne, ti de var meget højrøstede og lod til at være oplagte til Allehaande.

Da de var komne ind, saa vi tillige, at de havde et mere end sædvanlig forsviret Udseende, og Forklaringen over dette Fænomen leverede de os straks ved at fortælle, hvorledes de efter længere Tids »høg diet« havde tilbragt de sidste halvtredje Døgn med Frokoster, der havde varet, til Seksaen begyndte, og Seksaer, hvorefter de havde »kineset« *) til næste Frokost.

»Og nu er I da vel endelig komne saa vidt, at I ikke kan se en Flue paa Væggen?« — spurgte Doktor Winkelberg, som den Gang var ung Kandidat og netop tilstede.

Den ene af Fættene, ham, vi kaldte Kastor, tog Insinuationen bogstavelig og pegede paa et Insekt, der netop løb op ad den lyse Væg. »Jo, jeg kan endogsaa skælne ethvert Ben paa det Dyr, der løber« — forsikrede han.

»Og jeg har i den Grad min Lærdom paa rede Haand, at jeg skal sige, hvad Species det

*) At »kinesa« vil sige det Samme som at tilbringe Natten ude hos en Kammerat og tage Pladsen, som den falder, selv om man som en kinesisk Porcellænsdukke skal sidde oven paa et Chatol og nikke.

hører til. Er det maaske ikke en Dermestes lardarius?» — spurgte Polluks.

»Ser I virkelig begge To noget Insekt der?» — udbrød Vinkelberg med ypperlig eftergjort Forbavselse.

»Ja vel!» — svarede begge Dioskurerne leende.

»Peg paa det!» — vedblev han.

»Der, der! — Nu kryber det ind i Sprækken!» — raabte de To.

Vinkelberg saa spørgende paa os Andre og rystede paa Hovedet med mørk Alvor. Vi gjorde naturligvis lige saa og gentog hver for sig Spørgsmaalet, om de virkelig havde troet at se noget Insekt løbe op ad Væggen. En af os var endogsaa saa vantro, at han lige frem beskyldte dem for at ville gøre Løjer med Vinkelberg, fordi de vidste, at han skrev paa en Afhandling om Delirium tremens.

»Men saa I Andre da ikke Dyret?» — spurgte de allerede noget usikre.

— Lad os ikke tale mere derom!

— I skulde gaa hjem og faa Jer en ordenlig Nattesøvn!

— Og tage Jer lidt i Agt i de første Dage. Andre Svar fik de ikke.

Vinkelberg var falden i Tanker. »Jeg kan sagtens forstaa, at I ser sorte Insekter, som er usynlige for os Andre, der ikke har rumlet i tre Nætter og Dage, men det Uforklarlige er, at I har troet at se det paa samme Plet. Mærkeligt nok! Netop i Dag læser jeg en Hospitalsberetning om to Patienter, der stadig havde de samme Hallucinationer og derfor blev betragtede som Simulanter« — vedblev han.

— Sniksnak, med dine Hallucinationer! Vi saa jo Klanneren aldeles tydeligt!

— Naturligvis! Paa Hospitalet har vi for Øjeblikket en Patient, der er avanceret til at se sorte Katte, og han ser deres Knurhaar saa tydeligt, at han kan tælle dem!

Nu var Vinkelberg kommen ind paa sit Yndlingstema og holdt en smuk lille Forelæsning over, hvorledes Deliristerne begynder med at se sorte Smaakryb, derpaa større og større Fluor og, efter Haanden som Sygdommen tiltager: Mus, Rotter, Katte og til sidst Skorstensfejdrende. »Vi havde i Fjor en Patient, der drev det til at se Ærkebisper, men han døde rigtig nok kort efter« — sluttede han.

Vi kom nu ind paa Kapitlet om Hallucinationer i det Hele taget, og især om de nok som

bekendte Syner af Ligskarer og andre Optog af sorte Skikkelser; Stemningen blev mere og mere alvorlig, og »Siamesernes« overgivne Lystighed var sporløst forsvunden; de gik stille hjem og talte ikke et Ord under Vejs.

Saa snart de var borte, skyndte Vinkelberg sig hen til Garver Svensons og laante to sorte Kaniner. Med dem under Tulupen listede han sig op til vore Siamesere og lukkede Dyrene ind til Kammeraterne, der allerede laa i deres Senge og tænkte paa den besynderlige Historie om Insektet.

Paa én Gang gav den Ene sig til at gnide Øjnene, derpaa at lukke og aabne dem, tage sig til Panden, ryste paa Hovedet og udstøde et dybt Suk, imens hans Blik ufravendt stirrede hen mod den aabne Dør, der førte ud til det yderste Værelse.

Den Anden bliver urolig over hans Fagter, følger Retningen af hans Blik og begynder øjeblikkelig at bære sig ad paa samme Maade.

Paa Dørtærskelen saa de to kulsorte Kanin-skikkelser og saa dem saa tydeligt, at de kunde bemærke, hvorledes disse uhyggelige Gæster trak paa Næsen og mimrede ad dem.

Siameserne kastede et Blik paa hinanden, saa rædselsfuldt som det, hvormed Macbeth

genkender Bancos Aand. Som paa Kommando rejste de sig begge paa én Gang halvt op i Sengen og kastede endnu et Blik imod Døren. I det Samme rejste ogsaa de sorte Dyr sig paa Bagbenene og løftede de lange Ører i Vejret, hviskede Noget til hinanden, gjorde omkring og forsvandt — lydløst som Kaniner og Spøgelses plejer — i Mørket uden for.

»Saa Du dem?« — spurgte den Ene med klangløs Stemme.

»Kaniner!« — stønnede den Anden.

Derpaa saa de en Stund tavse paa hinanden, gjorde saa paa én Gang et Nik, der tydede paa en alvorlig Beslutning, blæste Lyset ud, kastede sig ned mellem Dynerne og lukkede Øjnene for ikke at se flere sorte Syner.

Da de næste Morgen stod op, havde ingen af dem Lyst til at være den Første, der førte Kaninerne paa Tale; de drak deres Kaffe og klædte sig paa uden at sige et Ord, greb hver sin Bog og læste, saa godt de kunde. Efter en Times Pavse sagde den Ene pludselig:

»Inte kommar jag på »Förderfvet« *) i qväll!« —

*) I Upsala har Studentervidet givet to Beværtningssteder Navnene »stora« og »lilla förderfvet«.

»Nej, det är slut!« — svarede den Anden, og læste videre.

De læste virkelig nu saa ufortrødent, at de fik deres Eksamen, men det Morsomste er dog det Faktum, at da Vinkelberg et Par Aar derefter betrode dem hele det virkelige Sammenhæng med Kaninerne, svarede Kastor: »Nej, min Bror, den binder Du os ikke paa Ærmet!« — Polluks trak blot paa Skuldrene og sagde: »Jo vist! Nu løber man straks hen til Garver Svenson og laaner Kaniner af den Størrelse!«

»Nej, det er ikke saadan gjort at betage Folk deres Indbildninger. Man kan meget lettere indbilde dem det Utroligste« — tog Brink Ordet — »og hvis Hr. Sprinkel skulde finde Fortællingerne om »de sorte Syner« og »den korsikanske Syge« utrolige, saa kan jeg fortælle Dem

V.—VI.

ET PAR PATIENTHISTORIER,

der er meget stærkere og lige fuldt bogstavelig sande.

Min Fader var, som I maaske véd, Professor ved Universitetet i Helsingfors og paa

sin Tid den mest søgte Læge der paa Stedet. I denne Egenskab fik han tit sin Nattero forstyrret, men da det ikke var sjældent, at man vækkede ham uden mindste Nødvendighed, hændte det af og til, at han, der var en meget hidsig Mand, kastede en eller anden natlig Fredsforstyrrer ned ad Trapperne. Enhver vidste til sidst meget godt, at han altid var færdig til at hjælpe, hvor der var Fare paa Færde, men man vidste ogsaa, at den, der forstyrrede hans Nattero for en bulden Fingers Skyld, risikerede at faa en brækket Arm i Stedet.

En Nat mellem 12 og 1 bliver der ringet paa hans Klokke, som om der var ti Kneble i den. Han aabner Vinduet og spørger, hvad der er paa Færde.

»Et meget farligt Tilfælde!« raaber en ung Fyr dernede. »Det gælder Livet, naar der ikke kommer Hjælp straks.«

— Hvor bór Patienten?

— Det er mig selv.

»Det er Herren selv! — Naa saaledes! Ja vil De have den Godhed at ulejlige Dem herop til mig!« — sagde Papa, kastede Gadedørsnøglen ned til ham og lagde sin Spanskrørstok paa Bordet.

Fyren kom op. Bleg var han og meget betagen saa han ud. Det var en Student paa en 18—19 Aar, nylig kommen til Byen.

»Naa« — begyndte Papa — »hvad er det saa for et rædsomt Tilfælde, De har faaet?«

»Den sorte Stær!« — svarer Stakkelen med skælvende Stemme.

— Den sorte Stær? Hvordan Fanden har De da kunnet hitte herhen?

— Jo, jeg vidste, at Professoren bode i et af de første Steder fra Hjørnet, og saa saa jeg, at her brændte Natlampe.

— Deres Øjne har altsaa ikke taget Skade, det er heldigt. Hvor har De Stæren?

— I hele Kroppen.

— I hele Kroppen! Fy, fy! Naar opdagede De det?

— For et Par Timer siden gik jeg i Seng aldeles rask og faldt i Søvn. Da jeg har sovet en Stund bliver jeg vækket af et Par Kammerater, der tilfældigvis skulde tale med mig, og da vi saa faar Lys tændt, opdager de Pletterne paa mit Linned.

— Hvad for Pletter.

— De sorte.

— Lad mig se dem.

Fyren aabnede sin Vest og fremviste skælvende Brystet paa en Natskjorte, overstænket med Blækpletter.

— Og hvad saa?

— Saa blev de meget forskrækkede, og da jeg spurgte dem, hvad der var paa Færde, fortalte de mig, at det var den sorte Stær, og at jeg var dødsens, hvis jeg ikke fik Hjælp inden en Time, og at Professoren var den Eneste, der kunde frelse mig, hvis jeg kunde faa Dem vækket.

— Naa, saadan at forstaa! — Ja saa maa vi tage Sygdommen paa en anden Maade, end jeg fra først af havde tænkt. Kan De se, hvad der ligger paa Bordet?

— Er det ikke en Stok?

— Jo, men det er tillige et Instrument, hvormed jeg har foretaget flere af mine heldigste Operationer. Ønsker De for fuldt Alvor at blive fri for »den sorte Stær« — en Gang for alle?

— Ja, saa gerne som jeg vil leve!

— Vil De saa uden Indvending gøre, hvad jeg foreskriver Dem?

— Øjeblikkelig!

— Det giver De mig Deres Æresord paa? —

— Ja, det lover jeg hellig.

— Saa tag dette Instrument. Gaa hen til den Kammerat, der har opdaget Sygdommen, ring paa, som De ringede hos mig, og fortæl, at De har været her, og at jeg har sparket Dem ned ad Trapperne, fordi de forstyrrede min Nattero, men at jeg alligevel har givet Dem et Raad, forstaar De?

— Ja, jeg skal gøre Alt, hvad Professoren ordinerer.

— Godt! Dette Raad forekommer Dem saa besynderligt, at De ikke vil bruge det, før De har talt med ham — siger De — saa lukker han Dem nok op. — Forstaar De?

— Ja, bevares!

— Naar han saa kommer ud i Forstuen, tager De ham i det venstre Skjortæarme — saadan — og svinger dette Instrument af alle Kræfter — saadan — imod hans Posteriora — forstaar De?

— Av, av! — Ja, Hr. Professor!

— Det gør De mindst tre Gange med den størst mulige Hurtighed — saa spørger han, hvad det er for Galskaber, hvorpaa De svarer, at det er »Professor Brinks Ordination.« — Ja, det er det Hele. Naar De følger den nøiagtig, faar De aldrig mer den sorte Stær. Vil De

for Resten, mens De har Instrumentet, tage lidt mere Nytte af det, kan De give Deres gode Ven én Dosis til, fordi han har stænket Blæk paa Deres Skjorte, mens De sov, og drevet saa grovt med Dem, da De vaagnede — men det gaar paa Deres egen Regning.

»Saa det er Drift!« — udbrød den unge Fyr, i det hans hvide Kinder blev blussende røde.

»Ja, nogonting ditåt!« — svarede Papa. Saa tog Studenten Stokken, bad om Forladelse og skyndte sig ned ad Trappen.

Da han var kommen ned paa Gaden, lukkede Gubben Vinduet op og raabte: »Hør lidt endnu!«

— Har Professoren mere at ordinere?

— Maaske? — Hvad har De tænkt at studere?

— Endnu véd jeg ikke ret, om det bliver Jura eller Medicin.

»Vil De følge mit Raad, saa indlad Dem ikke paa nogen af Delene. Naar man er saa stærk i Troen, gør man bedst i at slaa sig paa Teologien!« — raabte Papa og slog Vinduet i.

Efter Alt, hvad jeg har hørt, fulgte den unge Mand hans Ordination punktlig baade med Hensyn til Stokken og til Studierne.

Sprinkel, der selv var Student og trods adskillige nedslaaende Erfaringer for, at Skolekundskaber ikke altid medførte Verdenskundskab, nødig vilde tro, at en af Pallas Atenes eksaminerede Sønner skulde kunne begaa slige Dumheder, fremkastede efter denne Fortælling nogle Slutninger om, at den finske Student maatte have været usædvanlig uvidende og næsten ubegribelig troskyldig.

»Det er klart, at en ung Student, der er opdraget i en øde Egn og kun oplært af en gammel folkesky Magister, endogsaa kan staa tilbage for Skoledrengene fra Hovedstæderne, naar det kommer an paa Erfaring og selvstændig Dømmekraft« — indrømmede Brink, men jeg kan for Resten nævne Dem et fuldt saa stærkt Eksempel paa Troskyldighed af en Person, der foruden sin Artium havde taget en meget ordenlig Kameral-Eksamen.

I X—købing havde vi for nogle Aar siden en ustyrlig Drift med en ung Kontormand, som hed Park. Han trode Alt, hvad man fortalte ham, naar det blot blev sagt med behørig Alvor.

En Aften, da vi sad ved Spillebordet — der gives som bekendt Folk af hans Slags, som spiller bedre Kort end de Folk, der driver

med dem! — spurgte jeg ham, hvorfor han i de sidste Dage altid havde beholdt Hansken paa sin højre Haand, men til Svar derpaa fik jeg kun et Blink med Øjnene og et Tryk paa min Støvle, der lod mig forstaa, at han ikke skøttede om at forklare sig i de Andres Nærværelse, og saa forstod jeg straks, at der var Drift med i Spillet.

Lige saa snart jeg havde rejst mig fra Bordet, gik jeg derfor hen til Byens Læge, hvem jeg havde mistænkt, og spurgte ham: »Hvad har Du nu igen bildt Park ind?« —

»Tys!« — svarede han. »Det er Damerne paa Provstegaarden, der har hittet paa den Spas. I Søndags, da han gik derud, havde han under Vejs klemt sin ene Finger en Smule, i det han lukkede et Led op. — Frøken Anna ser just, at han trækker Hansker paa for at engagere hende til Dans, og for at give ham Andet at tænke paa, udbryder hun: »Men hvad er det dog, De har gjort ved Deres Haand?« — Jo, han havde klemt den. — Det saa hun nok, men hun var bange for, at der tillige var noget Andet i Vejen med den. Han skulde dog for en Sikkerheds Skyld vise den til Provstindens Søster, der forstod sig paa alt Sligt, tros nogen klog Kone. — Park skynder

sig straks hen til Tanten, og Tanten, der ser det forskrækkede Ansigt han sætter op, gaar straks ind paa Spasen og fortæller ham, at det er en meget sjælden Sygdom, som han har haft i Kroppen, og som har sat sig i den klemte Finger. Han spørger, hvad det skulde være for en Sygdom. Hun lader, som om hun meget nødig vil sige det, men endelig spørger hun ham: om han er ganske vis paa, at han ikke har spist syge Kartoffler. Det tør han naturligvis ikke forsværge, men skulde »Potatis-sjuka« kunne smitte en »kunglig sektér«! — »De nyere Læger paastaar det,« forsikrer hun, men raader ham til at gaa lige til mig og ikke omtale Sagen for Andre, da den let kunde give Anledning til Drift. Iforgaars kommer han til mig. Jeg aner ikke Uraad, før han meget hæmmelighedsfuld spørger mig, om Kartoffelsyge er smitsom. Herpaa maatte jeg ubetinget svare: — Ja, for Kartoffler er den saa smitsom, som selve Pesten. — »Men for Mennesker?« — Dem angriber den sjældnere! — Saa viser han mig sin Finger, og nu var jeg med. Jeg ordinerede ham et uskadeligt Vaskevand, advarede ham for at berøre Nogen med den syge Haand, da her er mange skrofuløse Personer i Byen, og disse er meget modtagelige for

Smitten. For Resten haabede jeg, at der ingen Fare var paa Færde, men fraraadede ham paa det Indstændigste at omtale Sagen for uvedkommende Spottefugle, og som Følge deraf gaar han nu omkring og betror alle sine Venner, En for En, at han har opnaaet Rang og Værdighed som Naturfænomen og syg Kartoffel. Om lidt betror han Dig nok Historien under Tavsheds Løfte!«

Det gjorde han. Og han var ikke lidt stolt derover.

»Naar det gælder om at fortælle Eksempler paa, hvorledes fornuftige Folk kan »råka ut för drift«, kan jeg ogsaa — uagtet jeg ikke er Svensker — give min Skilling i Bøssen,« — begyndte Granborg her. »Vel at mærke — hvis Hr. Sprinkel vil være saa venlig at betragte mig selv som henhørende til den Rangklasse, som andre Folk kalder fornuftige Folk.«

»Du er udnævnt!« — lød det rundt om.

»Endogsaa til Rang med virkelig fornuftige Folk!« — tilføjede en æret Landsmand.

»Lad det bero ved andre fornuftige Folk!« — bad den beskedne Granborg, der kendte vor Rangforordnings Forskel mellem »virkelige« og »andre«. »Naar I blot vil indrømme mig

en Plads mellem dem, skal jeg fortælle Jer, hvorledes der blev »drevet« med mig

VII.

EN DAG I VERMELAND.

I véd Allesammen, at denne Provins i Visen apostroferes som

Du sköna, du herrliga land,
Du krona för Svea rikas länder,

men hvis I ikke selv har gæstet den, véd I ikke, med hvor megen Ret Digteren har givet den disse Titler. Om Skønheden vil jeg ikke tale, ti den har ikke Andet med Historien at gøre, end at det var den, der for en Snes Aar siden lokkede mig, der den Gang sysselsatte mig med at optage smukke nordiske Prospekter for en engelsk Litograf, til at rejse derop. Men der er én Egenskab, som jeg til Tros for den Korthed, hvori jeg helst vilde fatte mig, ikke kan lade være at fremhæve, naar jeg nævner denne Tumbleplads for min gladeste Ungdom, og det er: Landets Ungdommelighed. I Vermeland bliver ikke en Gang Fjældene gamle. De staar allesammen pyntede med det friskeste Grønt, omgivne af de dejlige blaa Smaasøer — og Folkene! Ja, de bliver ved at

være tyve Aar, lige til de dør! Vermelændingerne tager alle Ungdommens Særkender med sig i Graven: Velvilje, Aabenhjærtighed, Romantik, Begejstring, Livsglæde og — Letsind. Intet Steds træffer en Fremmed større Gæstfrihed, og intet Steds finder han overalt saa hurtig og opofrende og hengivne Venner, men han finder heller ikke noget andet Sted — i al Fald i Norden — saa mange Gældmagere, Kurmagere og Spilopmagere.

Det var egentlig de Sidste, jeg vilde komme til.

En Dag, da jeg rejste et temmelig langt Stykke Vej igennem Landet — jeg skulde nemlig om Formiddagen passere en af Provinsens faa Købstæder og inden Midnat være i en anden, traf jeg paa et Skydsskifte en meget jovial Præst. Dem findes der nemlig endnu i Sverig mange af.

Med denne fortræffelige Mand kom jeg i Passiar, mens vi ventede paa Forspand, og i Samtalens Løb udtalte jeg min Beklagelse over, at den nivellerende Kritik efter Haanden udryddede alle de morsomme Særlinger, som i gamle Dage havde tjent som Forbilleder til Digternes, Malernes og Skuespillernes mest effektfulde Figurer. Herimod forsikrede han,

at det kun var i de store Stæder, Originalerne var blevne decimerede. Naar man vilde gøre Studier af den Slags Folk, skulde man rejse til Smaabyerne, der kunde man finde dem i alle mulige Grader, lige fra de »aparte« til de splittergale. Jeg indrømmede naturligvis, at, jo længer man kom bort fra det bevægede Kulturlivs afslibende Paavirkning, jo mere kantede og barokke blev Figurerne, men selv i de mindre Købstæder og paa Landet var »Originalerne« efter min Erfaring i Færd med at uddø.

Langt fra! — forsikrede han — men der skal et eget Held til at faa Kik paa dem.

— Lige som til at faa Bid, naar man fisker! Ja det er maaske Ulykken. Jeg hører til de Uheldige, som baade Fiskene og Vildtet kan lugte paa lang Afstand. Der bider ikke en Fisk paa min Krog, om jeg saa kastede den ned i et fuldt Hyttetfad.

— Det skulde da være et mærkeligt Uheld!

Her fløj der et lille, svedent Smil over Præstens Ansigt, og det lod til, at han opgav mig som Overtroisk, ti han drejede straks Samtalen hen paa andre Genstande.

Et Par Timer derefter naade vi den første Købstad, jeg takkede for godt Følgeskab og

kørte ind paa Gæstgivergaarden, hvor jeg efter min Rejseplan skulde hvile en Timestid og holde Maaltid. Min Bagage blev bragt op i et Værelse med prægtig Udsigt ned ad Byens Hovedgade, og her vilde man bringe Frokosten op.

Næppe havde jeg gennem Vinduet kastet det første Blik ud over Byen, før jeg bag mig hørte en ubekendt Stemme tilraabe mig: »Velkommen, Hr. Granborg!« — Jeg vendte mig om og opdagede med Forundring en aldeles fremmed Person af et yderst forfløjent, forceret Ydre — velklædt, barhalset, lidt flejnskallet og omtrent 30 Aar gammel.

— De kender mig ikke? — Nej det er saa naturligt! — Det er jo ikke Deres Sag at kende mig. — Men jeg kender Dem, som De ser — det hører til mit Fag. Jeg er nemlig Mæcen af Profession. De har naturligvis hørt George Tallon omtale? — Det er mig.

Jeg bukkede og bad den uventede Gæst tage Plads.

— De bliver kun en Timestid her i Byen, hører jeg, ellers vilde jeg tage mig den Frihed at introducere Dem hos vore Honoratiores, men det opsætter vi altsaa til i Dag otte Dage, naar De kommer tilbage.

— Det véd De ogsaa?

— Jeg véd Alt, hvad der angaar tilrejsende Kunstnere? — Sagde jeg Dem ikke, at mit Navn er George Tallon? — Jeg har jo ingen anden Undskyldning for min Tilværelse end den, at jeg altid er til Tjeneste for Kunstens Sønner og Døtre. Kommer her en Teatertrup, skriver jeg dem Prologer — Stykker, om det skal være! — Kommer her en Virtuøs og fortvivler over, at her ikke er Spor af kunstnerisk Assistance i denne Ravnekrog, saa deklamerer jeg for ham og akkompagnerer ham med, om det behøves — jeg er selv Virtuøs. Jeg har givet Koncert sammen med Ole Bull — det vil sige til Fordel for ham — ikke for mig. Jeg var lige ved at komme til at synge Duetter med Jenny Lind i Fjor, men saa kom hun ikke! — Pratéé var her ogsaa med sin Harpe i Foraaret; det havde set galt ud, hvis han ikke havde haft min Fløjte til Hjælp. Jeg ser, De fører en Guitar med Dem. De er ogsaa musikalsk! — Vi skal spille nogle af mine Kompositioner igennem, naar De kommer igen! Og saa skal jeg køre omkring med Dem og vise Dem alle de smukkeste Steder i Omegnen — dem er der Ingen her, som har Rede paa undtagen jeg — der selv er Kunstner.

— De maler ogsaa?

— Elev af Hofmaler Bachmann! — Og med Egnens levende Skønheder er der Ingen, som bedre kan gøre Dem bekendt, end jeg — jeg er »bror« med alle de unge Damer i Byen! — Nej, nej, nej, kære Ven — jeg ser, De vil takke mig for disse Smaating, men tænk ikke paa Sligt. Jeg spilder ingen Tid derved! Min Tid er ikke til Andet! Naar her ingen Kunstnere er i Byen, fungerer jeg kun som Dagdriver, »Namnsdagspoet« og maitre de plaisir. — Men der ser jeg Pigen komme for at dække Bord! Lad mig ikke forstyrre Dem i Maaltidet! A revoir, Mr. Granborg! — Vi skal ha' os en fransk Passiar sammen, naar De kommer tilbage! Farvel saa længe! Farvel!

Og afsted fór han som en Stormvind; før jeg kunde tænke paa at følge ham til Døren, smækkede han allerede Forstuedøren i efter sig.

Jeg kom ikke heller til at aabne min Dør, ti i det jeg nærmede mig den, blev jeg stanset af en Skikkelse, som en Maler kun var i Stand til at udkaste, naar han havde Feber, og intet Teater vilde have Mod til at fremstille saa chargeret.

Det var en Dame paa nogle og Halvtreds, meget korpulent, men lille af Væxt. Sit rødblonde

Haar bar hun friseret til Krølnakke, som Smaapiger plejer; paa Hovedet havde hun en lille rund Hyrdindehat af en Desserttalerkens Størrelse. Kjolen, der var af kostbart, gammeldags, storblomstret Silketøj, naade kun lidt neden for Knæet og fremviste et Par smaa Fødder og et Par meget omfangsrige Lægge i blændende hvide Strømper. Hendes Ærmer var saa korte, at de kun naade lidt neden for Skuldren og lod de endnu beundringsværdig smukke, men vel svære hvide Arme nøjes med den Bedækning, de fik af nogle Perlebaand, men det Dristigste ved hendes Dragt var dog Nedringningen; den blottede ikke alene Halsen, som øjensynlig havde været uforlignelig smuk, men hele den kolossalt udviklede Barm lige ned til dens yderste Højdepunkter. Over hendes ene Skulder hvilede Stangen af en besynderlig kinesisk Parasol, der var opslaaet, og paa den anden hældede hun sit Hoved med et barnlig koket Smil.

Et Langshavl af Flor, der kun blev baaret som nedhængende Draperi og Intet skjulte af de antike Skønheder, fuldendte det mærkværdige Toilette.

Min nye Gæst hilsende mig med en saa storstilet og dog saa højfornem Kompliment,

at jeg fik en Anelse om, at den oprindelig havde været instuderet til en Præsentation ved Hoffet — det var ogsaa virkelig Tilfældet, som jeg senere erfarede.

— De er Artisten Hr. Granborg? . . .

— Til Tjeneste!

— Jeg er Hendes Naade, Generalinde Lejongård.

Denne Meddelelse blev gjort med en saa selvbevidst imponerende Storhed, at det næsten ikke var mig muligt at holde min Mimik i de behørige ceremonielle Folder. Hendes Naade bemærkede øjensynlig mine fortvivlede Anstrængelser i denne Retning, og da hun naturligvis opfattede dem som rosværdige Bestræbelser for at bevare Ligevægten under den overvældende Ære, der var vist mig ved hendes Besøg, fandt hun det fornødent, at indgyde mig det manglende Mod ved at tilkaste mig sit mest bedaarende Smil og forsikre mig, at jeg aldeles ikke behøvede at være bange eller forlegen: Hun kom »endast som protektrice.«

Jeg fik nu en Lænestol frem, og min naadige Protektrice indtog en malerisk Stilling i klassisk Stil, halv liggende, halv siddende, stadig med den opslagne Parasol lagt over Skulderen som Baggrund, derpaa slog hun en

uhyre Vifte op og satte den i Bevægelse under en lang Pavse, der formodenlig var beregnet paa at lade mig fatte mig efter den Overraskelse, som Synet af alle de for mig udfoldede Dejligheder maatte fremkalde.

— Jeg har altid været en Beskytterinde af de skønne Kunster — »mycket svag för artister.«

Stor Pavse, hvorunder hun skjulte sig bag Viften, og jeg forbavset ventede paa Fortsættelsen af hendes »Confessions«.

— Det skulde være mig en Glæde, hvis min Protektion kunde hjælpe Dem til Opnaaelsen af Deres Forehavende.

— Mit Forehavende, Deres Naade?

— Ja — det er røbet!

— Hvorledes?

— Deres Inkognito er ogsaa røbet.

— Ja saa! Jeg skulde altsaa ikke være Landskabsmaler Granborg!

— De skal for mig faa Lov at bære hvilket som helst Navn, der behager Dem, og jeg skal gerne fortælle, at det er de vermelandiske Søer og Klipper, De rejser for at kopiere. Husk paa: jeg er Deres Protektrice!

Et Slag med Viften og et Smil af dem,

som Middelalderens Fyrstinder anvendte til at gøre deres Pager forrykte med!

— Tillad mig, Deres Naade — der skulde vel ikke være en lille Mystifikation . . .

— Jo, jo! — (nyt Slag med Viften). Men De skal som sagt faa Lov at mystificere de Godtfolk herhjemme. — Lad det være nok, naar jeg siger Dem: jeg véd, hvem De er, og hvad De søger.

— Vilde det være indiskret, hvis jeg bad Deres Naade meddele mig denne interessante Hemmelighed?

— Nu vel! De tegner Prospekter af smukke Egne, siger De. Er De vis paa, at De ikke endnu heller tager Portræter af levende Skønheder?

— Det tør jeg ikke forsværge!

— Kongen af Baiern har en berømt Samling af celebre Skønheder — man véd, at han udsender Kunstnere over hele Verden for at komplettere den.

Nu begyndte der at gaa et Lys op for mig.

— Jeg har selv set dette Galleri: Diana af Poitiers — henrivende! — Ninon — superbel — Dubarry — Ah! — Men man har ingen nordiske Skønheder. Ikke sandt? — Og man

udsender derfor sin Hofmaler? — Naa? — Véd jeg Besked eller ikke?

Her var ikke længer Noget at betænke sig paa!

— Deres Naade er vidunderlig vel underrettet, men jeg stoler paa Deres Diskretion. Og da De har lovet mig Deres Beskyttelse, tør jeg maaske gøre Regning paa, at De vil anvende Deres Indflydelse til at skaffe mig Lejlighed til at blive bekendt med Landets skønneste Damer — De har jo allerede været saa naadig at gøre en Begyndelse. Deres Naades eget Portræt maa naturligvis blive det første i Samlingen!

Herpaa fulgte en meget dramatisk Scene, hvorunder hun gennemgik en hel Skala af Affekter, blev overrasket, fornærmet, forsonet, angst for at det »var for silde«, oprørt ved Tanken om, at man muligvis kunde »exponere« hende i en lige saa »léger« Dragt som Diana af Poitiers o. s. v. — nok sagt, Enden blev, at hendes Naade ene og alene af særlig Naade for min Ringhed og Interesse for de skønne Kunster lovede at overvinde sin Blufærdighed saa vidt, at hun, naar jeg kom tilbage, vilde tillade mig at afmale hende som Juno (eller, som hun, der havde lært sin Mytologi paa

Fransk efter Fru Staël, udtalte Navnet: Sjynong). Det var især Udsigten til i denne Skikkelse at blive Sidestykke til Diana, der tiltalte hende; hun forbeholdt sig blot, at hun ikke skulde være »så ryslig decolleterad« — men det kunde vi jo tale nærmere om.

Derpaa stod hun op, rakte naadig Haanden til Kys, rystede halvt angerfuld paa Hovedet og drog et dybt Suk over det ubesindige Løfte, hun havde givet, skjulte sig rødmende bag Parasollen, i det hun vendte sig bort, og forsvandt med uforlignelig Værdighed.

Det gik mig aldeles som Ixion: Æventyret med Juno fik Alt til at løbe rundt for mig. At Hendes Naade ikke var aldeles klog, kunde jeg nok forstaa, men hvorledes var hun falden paa den Galskab at antage mig som Kopist af antike Skønheder?

Mens jeg brød mit Hoved med dette Problem, blev Døren revent op og smækket i, og en simpelt klædt Kone stod lige over for mig.

»Her er jeg!« — sagde hun, i det hun betragtede mig med et forfærdet Blik og pressede Ryggen saa tæt til Døren som mulig.

— De gaar vist fejl! —

— Nej, jeg kommer efter Tilsigelse.

— Fra hvem?

— Fra Vagtmesteren.

— Saa? — Hvem er De da?

— Gumman Noah! — Det véd De meget godt.

— Nej, det har jeg ikke haft nogen Anelse om.

— Jo desværre! Jeg har været gift med ham, den »fyllbulten«!

— Ja saa? Deres salig Mand havde samme Skrøbelighed som hans Navner Patriarken?

— Det var jo ham selv!

— Ham i Arken?

— Ja, just ham!

— Naa—aa! De er altsaa Moder til Sem, Kam og Jafet?

— Ja, Gudnås! — De to Lømler er rejste hver sin Vej ud i Verden og lader mig gaa her for Lud og koldt Vand. Den tredje døde, mens han var lille.

Konen saa ganske fornuftig ud, og da det i Sverig vilde være lige saa rimeligt, naar en Mand, der hed Noah, havde tre Sønner, at Folkevittigheden opkaldte dem efter vore tre bibelske Stamfædre, som at hans Hus i saa Fald vilde komme til at hedde »Arken«, og at den Høj, hvorpaa det laa — hvis det laa paa en saadan

— blev kaldt Ararat, saa fattede jeg endnu ingen Mistanke.

— Naa, De er altsaa »Gumman Noah«
— det er nu meget godt — men hvem søger De? —

— Jeg søger Ingen, naar man bare vil lade mig gaa i Fred!

— Det skal De virkelig faa Lov til, i det mindste for mit Vedkommende!

— Ja vist saa! — Nej, troskyldig er jeg, men jeg lader mig da heller ikke bilde alt Muligt ind. Men det er Synd af Dem, er det!

— Hvad for Noget?

— At De nu ogsaa vil have fat i mig.

— Jeg?

— Ja! Det er en Skam, for jeg taaler ikke at gaa til Vejrs.

— Men hvorfor gik De da herop?

— Gud bevares! Jeg er ikke saa skørhovedet, at det skulde skade mig at løbe op ad Trapperne. Jeg er jo vant til at løbe med Plakater for Alverden, og det vil jeg ogsaa gerne gøre for Dem, naar jeg bare maa være fri for det Andet.

— Hvad for noget Andet?

— At gaa op med Dem.

— Hvor op?

— I Luften!

— Hør, Mo'er! Et Spøg, et Andet Alvor:
Hvem antager De mig for?

— Kors, jeg véd jo da vel saa meget, som
at Herren er Luftskipper.

— Luftskipper! — Jeg?

— Ja, det kan ikke nytte at nægte det!
Vagtmesteren har sagt mig det Altsammen.
Og der staar jo Kufferten.

— Hvad for en Kuffert?

— Den med Paafuglefjeren, som jeg skal
ugles ud med, naar Herren gaar til Vejrs?

— Hør nu, bedste Madam Noah! Det er
Noget, man har bildt Dem ind Altsammen.

— Jo vist! — Nej, jeg har det fra Vagt-
mesteren selv! Men lad mig slippe, søde
Herrel! For én Gangs Skyld kunde de gerne
gaa op med Madam Grønqvist! Hun skulde
just tage sig rigtig godt ud med Paafuglefjer
paa Hovedet, og hun er ikke bange af sig.

Alle mine Forsikringer om, at jeg ikke var
Luftskipper og hverken vilde have Mor Noah
eller »Grønqvistskan« til Vejrs, var spildte.
Vagtmesteren havde selv sagt det, og hans
Avtoritet var ubestridelig. Jeg havde altsaa
ikke Andet at gøre, naar jeg vilde slippe fri
for den enfoldige Kones Plagerier, end at gaa

ind paa Spasen. Det gjorde jeg altsaa, og bad hende tilsige Madam Grønkvist til at møde Dagen efter i rosenrød Flørkjole med blaat Skærf; Paafuglefjerene havde jeg jo i Kufferten. Dermed var »Gumman Noah« tilfreds, takkede mig »allerydmygst« og gik.

Nu lukkede jeg min Dør i Laas og satte mig til at spise, men næppe havde jeg sat Gaffelen i min Steg, før det dundrede paa Døren.

— Hvem der?

— »Grønkvistskan« —!

— Kom igen i Morgen:

— Jeg skulde aflevere Noget til Herren.

— Hvad da?

— Et Brev fra Præsten i *—ryd.

— Giv det til Pigen!

Da jeg havde spist og Kærren holdt for Døren, fik jeg Brevet. Det lød saaledes:

»Undskyld, at jeg ikke personlig har kunnet drage Omsorg for Tilsigelsen af Byens Originaler, da jeg blot havde Tid til at opholde mig her et Par Minuter; et Par Venner af mig har imidlertid løvet i al Hast at besørge Dem et lille Prøvekort tilstillet — jeg haaber, at De har holdt Deres Ord, og at De vil betragte det

som fornøden Dokumentering for den Paastand, der blev gjort af Deres Rejsefælle.«

I det jeg kørte igennem Byen, saa jeg tre fire Herrer titte ud igennem et Vindue og betragte mig med overordenlig lystige Miner. Det var »Vennerne«, der havde sat Præsentationen i Scene.

Paa en af de sidste Stationer under Vejs til den næste By kom jeg i Følge med en ung Embedsmand, som var konstitueret dér og rejste hjem. Han var som alle Vermelændinger elskværdig og forekommende, bad mig tage Plads i Giggen hos ham og lade hans Skydsdreng sætte sig over i min Kærre og underholdt mig under Vejs med allehaande Fortællinger om »Spratt« (Spilopper) og »Drift«, der var arrangerede i hans Kreds. Det var naturligvis Fortællingen om mit Æventyr, der havde bragt dette Æmne paa Bane, og jeg mærkede snart, at han var Specialist i Faget.

Det var allerede lidt ud paa Aftenen, da vi kom til Byen, og min nye Rejsefælle forsikrede mig, at det for den Nat omtrent vilde være umuligt at faa et taaleligt Logis paa noget af Gæstgiverstederne, da der var Marked i Byen. »De kommer til at tage tiltakke med min Ungkarlelighed!« blev Enden paa Historien.

Han forsikrede mig desuden, at den i andet Tilfælde vilde komme til at staa ledig, da han straks efter Ankomsten maatte rejse ud til en Gaard i Nærheden, hvor han vilde komme til at overnatte.

Jeg modtog altsaa Tilbudet og sad kort efter i et meget net og bekvemt lille Hjem.

Mens jeg var i Færd med at klæde mig om efter Rejsen, hørte jeg gennem den halv-aabne Dør følgende besynderlige Samtale mellem min Vært og en mig ubekendt Disponent over en usædvanlig dyb Basstemme:

— Du møder da vel i Aften? —

— Ja — om muligt.

— Visvas! Ifølge § 7 erkender »den hemmelige Ret« ikke Begrebet Umulighed, naar der er Tale om Opfyldelsen af Embeds- pligter.

— Det véd jeg — og jeg kommer ganske vist — om det ogsaa bliver lidt sent.

— Om Forladelse! — Jeg hører, at der er Nogen inde i dit Værelse. Det er naturligvis en Klientinde, som har overgivet Dig en eller anden vigtig Sag, og efter § 12 gaar de Værgeløses Beskyttelse frem for alle Embeds- pligter — indtil Retten er sat. Du skal faa Permission til Klokkeren halv Elleve.

— Lad det saa blive derved.

— Men møder Du saa ikke paa Klokkelaget, bliver Du hentet »med tjenliga medel« (Rettens Bistand). Nu véd Du det!

Derpaa gik Bassisten, fulgt ud i Forstuen af min Vært. Da denne kom ind, lod han, som om Intet var foregaaet, og jeg, der var saa vant til at høre lignende billedlige Talemaader anvendte for Løjer, tænkte heller ikke videre over Sagen, men da min Vært havde taget Afsked og var rejst bort, lagde jeg mig til Sengs og nød den Retfærdiges Hvile efter tolv Timers Kørsel, uden at ofre en Tanke paa den hemmelige Ret. Jeg havde imidlertid i min Ungdom den slemme Uvane hver Aften at læse et Par Timer paa Sengen og var desuden for træt til straks at kunne falde i Søvn. Desuden var »La tour de Nesle« splinterny i de Dage, og denne herlige Bog havde jeg faaet fat i — altsaa: da Klokken slog tolv, laa jeg lige midt i et meget spændende Kapitel.

Næppe havde Vægteren fra Taarnet tudet sine tolv Rædselslyd, før der uden for paa Vinduesposten lød tre afmaalte Slag. Alt var for Resten stille som i Graven. Lidt efter gentog det samme Signal sig. Jeg slukkede Lyset, sprang op og tittede ud gennem

Gardinet, men der var Intet at se. Gaden var tom.

Et Øjeblik derefter blev Gadedøren aabnet saa lydløst som mulig, og nu lød de samme tre Slag paa Døren til Forværelset. Det maatte vel være min Vært, der var kommen tilbage, tænkte jeg, tændte Lyset igen, trak Slobrokken over mine Underklæder og gik ud for at lukke ham ind.

Næppe havde jeg dog aabnet Døren og stukket Haanden med Lyset ud gennem Aabningen, før dette blev blæst ud, og i et Nu var Slobrokken bag fra trukken op og svøbt omkring mit Hoved og mine Arme, saa at jeg hverken kunde røre mig eller frembringe nogen artikuleret Lyd. Samtidig dermed følte jeg mig løftet op fra Jorden, ridende paa et Par stærke Skuldre og fastholdt over Knæerne af et Par Arme, saa ubøjelige som Jernstænger. Jeg kan just ikke sige, at der var Grund til at betragte denne Behandling som nogen alvorlig eller farlig Begivenhed, men den kom saa uventet over mig, at jeg alligevel fandt mig beføjet til at gøre en baade lydelig og følelig Protest mod Bortførelsen; det blev dog kun ved Forsøget, ti jeg kunde som sagt hverken

komme til Orde eller røre mig, og nu gik det ned ad Gaden

»immer weiter Hophophop«

under den lydløseste Tavshed. Saa meget trode jeg dog at kunne høre, at jeg var eskorteret af flere Ledsagere.

Efter et Ridt af et Par Minuters Vej — eller endnu mindre — ophørte den kølige Fornemmelse, der gennem min Undertrikotage havde ladet mig forstaa, at vi var under aaben Himmel, og jeg mærkede, at Turen gik op ad en Trappe. Jeg begyndte allerede at anstille Gisninger om det Syn, der ventede mig, naar Bindet blev taget fra mine Øjne, og fra mine afbrudte Studier i »Nesletaarnets« Mysterier var jeg jo rigelig forsynet med det fornødne Apparat til at udmale mig de Herligheder, der ventede den bortførte Yngling.

Paa én Gang følte jeg fast Jord under mine Fødder, min tobenede Ridehest trak sig bort under mig, og jeg stod oprejst, men endnu stadig fastholdt saaledes fra begge Sider, at jeg ikke kunde røre mig. I det samme lod en frygtelig Pauketremulo, udført paa Præsenterbakker, sig høre, og et prægtigt Mandskor opstemte:

»Aetas commendat Bacchum — jag vil ej ljuga!
 Veneremque juventus — Härolder buga!
 Lägg Joseph Israelsson
 Ordens statuter i vrån —« o. s. v.

Derpaa blev der af den rungende Basstemme holdt en Tordentale til mig, hvori jeg blev beskyldt for at have skulket fra »den hemmelige Ret«, og »sveget Guden for Gudinden«. Dog skulde i Betragtning af mine tidligere Fortjenester og Gudindens Vælde over Ungdommen min Forseelse være tilgivet, mod at jeg bragte Guden de samme Ofre, som Rettens øvrige Medlemmer allerede havde bragt. Saa istemte Koret igjen:

Ah, monseigneur
 Är just i sin galla —
 Fa larilalla!
 För din mustasch måst döden knäfalla
 Ah vot' serviteur!

Bien obligé!
 Nu skyldra de alla —
 Fallarilla la!
 Broder, din skål? Låt fluidum svalla
 Och ny sötma ge!

Nu blev »Forhængenget« paa Kommando draget fra mine Øjne. Jeg stod paa et Bord, omgivet af elleve »glade Brødre«, hver med et fyldt Glas i Haanden, og foran stod en køn,

lille Hebe, der præsenterede mig en »Bricka«, paa hvilken syv fulde Glas stod i truende Falanks.

Jeg, der allerede havde faaet Tid til under Sangen at belave mig paa Situationen, blev mindre overasket end »Bröderna«, da Forhænget faldt fra Statuen og viste dem mit vildfremmede Ansigt.

Parentators joviale Ansigt blev staaende i en saa komisk forfærdet Mine, at jeg endnu kan le, naar jeg tænker derpaa, og først efter en lang Generalpavse udbrod han:

»Kors för sjutton tunnor punsch! — det är ju en galen man, vi fått!« —

Naa! Jeg var ung og lystig paa den Tid og tog alle Æventyr med. Uden at gøre en eneste sur Mine beklagede jeg, at min Vært ikke for Øjeblikket havde kunnet lade sig bedre repræsentere, tømte de syv Glas paa hans Vegne og bad dem saa sadle min Ganger og give mig Orlov; men derom var der ikke Tale. Jeg maatte nu optages som Æresmedlem af »den hemmelige Ret« — og først hen ad Morgenstunden til red jeg hjem paa Ryggen af min udmærkede Broder Bassisten.

Saaledes endte den Dag i Vermeland.

Det var temmelig tydeligt, at Hr. Sprinkel betragtede Granborgs Fortællinger som opdigtede eller udpyntede, ti for at vise os, at han ikke lod sig indbilde Hvadsomhelst, henkastede han en Formodning om, at de tre saakaldte Originaler »naturligvis« maatte have været Folk, der havde moret sig med at spille disse Roller for den Fremmede, men han kunde jo rigtig nok ikke nægte, at de havde smurt saa tykt paa, at det hos ham vilde have vakt Mistanke, og hvad Bortførelsen angik, maatte »naturligvis ogsaa den« lige frem være arrangeret af den bortrejste Vært.

»Jeg maa overlade til Dem at tro saa meget eller saa lidt af mine Æventyr, som De finder passende, men hvis det kan bidrage til at klare Deres Anskuelse herom, kan jeg oplyse Dem om, at jeg efter en Maanedes Forløb kom tilbage til den første By og der traf alle de tre Figurer uforandrede.« — svarede Granborg.

»Patronen« — vort maaske mest paalidelige Vidne — tog Ordet med en meget alvorlig, næsten krænket Mine. »Jeg véd ikke, om Hr. Sprinkel vil tro paa min Tilværelse eller ej, men saa meget er vist, at den er ikke en Smule mere vis end de tre Originalers, ti det

var netop i min Fødeby, at de opholdt sig, og jeg skulde kunne fortælle mange pudsige Historier om dem, hvis jeg ikke var udsat for, at man ogsaa vilde mistænke dem for at være opdigtede.«

»Og hvad Bortførelsen til den hemmelige Ret angaar, skal jeg give Dem et lille Sidestykke til denne Begivenhed, som maaske lyder endnu mere utrolig, men for hvis Troværdighed jeg desuagtet kan pantsætte hele min Reputation som Sandhedsvidne« — tilføjede Morell og fortsatte: »Jeg skal beskrive Dem en Optagelse i

VIII.

»DET LYSANDE OVÄDERET«.

For mange Aar siden opholdt ogsaa jeg mig en Sommer dels i Vermeland, dels i de andre Provinser rundt om Venern. I en By, hvor jeg blev det meste af Efteraaret, traf jeg især et meget muntert Selskab. Det var et Par Malere, en Musiker, en af Sverigs bekendte Digtere, et Par Journalister, en halv Snes yngre Embedsmænd, tre fire Købmænd, Lægen og Apotekeren, der havde dannet en lille sluttet Kreds, som stadig samledes paa Byens Hotel

»Stadshuset«, hvor vi fremviste Skitser og tegnede Karrikaturer, oplæste Digte, sang Kvarterer og Viser o. s. v., og for at sikre os mod et uvelkomment Publikum havde vi faaet Værten til, saa snart vi var ivente, at hænge et Skilt med Ordene »sluttet Selskab« uden paa Døren til det Værelse, hvori vi samlede.

De ældre Stamgæster, der samlede i Læse- og Røgeværelserne uden for, de saakaldte »Toddygubber«, hørte stadig Latter, Sang og Jubel derinde og var temmelig enige om, at det skulde være »fan så trefligt« at komme ind i denne muntre Kreds, men de vidste tillige, at den, der ikke hørte til mellem os, vilde være udsat for almindelig »Drift«, og derfor gjorde de ikke Forsøg paa at blive indførte.

Iblandt dem var der imidlertid en pudsig Fyr, som ikke var saa tilbageholden og som derfor stadig var udsat for Drift. Det var en forhenværende Embedsmand, der var blevet afskediget, netop fordi alle Mennesker drev med ham, og som nu næsten levede af sin Begavelse som Drift-Æmne. Han var stadig indbudt ved alle Kalaser, og hver Gang han gav Møde ved et saadant, var der altid forud arrangeret et eller andet lille Optog, hvori han spillede

Hovedrollen. Denne Alverdens »Farbror« kunde ikke rigtig finde sig i, at han mod Sædvane skulde være udelukket fra et lystigt Lag, og saa derfor altid skævt til den lukkede Dør med Skiltet paa.

En Aften havde Toddygubberne faaet i Sinde at drive med »Farbror«. Vor Klikke var den Aften spredt paa et Par større Seksaer, og der var af den Aarsag intet Møde, men Gubberne fik fat i Skiltet og hængte det alligevel paa Døren.

Farbror kom i Almindelighed sent og mødte heller ikke tidlig denne Aften. Alle Gubberne sad, som det syntes, aldeles optagne af Opmærksomhed, som om de lyttede efter Noget, der foregik inde i den tomme Stue. Alle Forsøg paa at faa en Samtale i Gang nislykkedes.

»Men det var da mærkværdigt, hvor der er stille inde hos »de der' gökarne« i Aften!« — begyndte Farbror.

»Tys!« — lød det fra alle Sider. Derpaa lyttede de igen, men da der ikke var det Allerrindste at høre, rystede paa Hovederne og sa betænkelig paa hinanden.

»Hvad har de dog for derinde?« — spurgte han.

— De arbejder nok i Aften!

— Arbejder?

— Ja, og saa er der nok Reception.

— Efter hvad vi har hørt, er de i Færd med at optage Provsten.

— Optage ham? — Hvori? —

— I Selskabet naturligvis — i »det lysande oväderet«, som det kaldes.

— Saa, der er et Slags Frimureri imellem dem? Det har jeg jo nok maattet tro! Nu forstaar jeg først, hvorfor de har holdt Døren lukket saa omhyggelig. Men det forundrer mig, at Provsten, som er en saa gammel og alvorlig Mand, vil ind i det lystige Selskab.

— Aa for Lystighedens Skyld er der vist ikke Noget i Vejen; efter hvad vi har kunnet mærke i Aften, er det nok temmelig alvorlige Sager, de har for derinde. Før da Døren gik op, saa vi, at alle Væggene var beklædte med Sort.

— Ja saa?

— Bare Provsten ikke falder igennem! De vilde være ubehageligt for ham, og jeg er ikke sikker paa hans Moralitet.

— Nej, man har jo sagt Et og Andet!

— Ja, den Historie Du véd nok!

— Og Prøven lader til at være meget stræng.

— Hør, lad os være enige om, at Ingen taler til Provsten om, at vi véd Noget om, hvad der foregaar i Aften.

— Ja bevares!

Farbror faldt i Tanker. Lidt efter gik han ud til Gubben Vingstrøm, som ejede Hotellet, og spurgte ham, hvem der var »Stor-mästare« for »det lysande Oväderet«. Den Gamle havde ingen Anelse om, hvad der var passeret, men han gættede straks, at der var »Drift« i Gang, og svarede derfor meget alvorlig, at han ikke havde nogen Anelse derom; den, der bedst maatte kunne give Oplysning derom, maatte efter hans Mening være Sekretær Holmgren — det var nemlig Byens største Spasmager.

Om hele denne Scene var jeg aldeles uvidende, da som sagt baade jeg og alle de Andre havde været ude paa Seksa, og De kan derfor begribe, hvor forundret jeg blev, da »Farbror« næste Formiddag kom op til mig, iført sort Kjole og hvidt Halstørklæde, bukkede meget ceremonielt, i det han satte Spidserne af begge Pegefingrene sammen paa den tredje

Vesteknap neden fra og trak dem hver til sin Side i lige Linie udad.

»Hvad skal det betyde?« tænkte jeg.

— Jeg kommer fra Broderen Holmgren. Det er ham, som har givet mig Indgangstegnet.

— Ja saa.

— Og begærer ydmygst at blive blæst ind i »det lysande Ovåderet«.

Her lagde han begge Arme over Kors paa Orientalisk.

Det faldt mig svært nok at bevare min alvorlige Mine, da jeg ikke havde Begreb om, hvad der var Tale om, men da jeg kendte Farbrors Specialitet og hørte, at han var sendt af Holmgren, forstod jeg straks, at der var Løjer paa Færde, og vilde naturligvis ikke fordærve Driften.

»Hvorfor har Holmgren henvist Dem til mig?« spurgte jeg.

— Han sagde, at saa længe »den betrode Broder«, der havde bragt Ordenens Attributer og Insignier hertil, opholdt sig her i Staden, vilde det være mod Statutterne, hvis nogen Anden foreslog et nyt Medlem til »Indblæsning«. Derfor gav han mig Tegnet og lovede mig sin bedste Anbefaling.

Jeg paatog mig altsaa en patroniserende Mine og lovede »Farbror« at tage Sagen under Overvejelse og snarest mulig meddele Holmgren det Fornødne.

Et Par Aftener derefter var Toddygubberne som sædvanlig samlede om det store Bord i Vingströms Gæstesal, og »Farbror« sad midt imellem dem tavs og højtidelig.

Inde i det aflukkede Værelse ved Siden af blev der sunget og lét saa højt og tit, at en af Gubberne med særlig Beregning paa »Farbror — Ramsing tror jeg det var, han hed — fandt sig beføjet til at ryste paa Hovedet over Selskabet derinde. Efter hans Mening var det Hele »ställd på skoj«.

Næppe havde han udtalt disse Ord, før Ramsing rejste sig, sendte ham et ophøjet straffende Blik, tog sin Toddy og satte sig hen ved et andet Bord.

De Andre forundrede sig naturligvis over denne paafaldende Demonstration og vilde vide, hvorved den var fremkaldt.

»Jeg sidder nødig blandt dem, der gør »Skoj« med alvorlige Ting, hvorom de ikke en Gang har Begreb!« — svarede han med en Prædikants Værdighed.

Nu var »Driften« i Gang. Fra den ene Side holdt man med Spotteren, der ikke kunde begribe, at et Selskab af den Art kunde have noget som helst alvorligt Formaal, og fra den anden tog man Parti for Bror Ramsing, der lod til at kende Sagen bedre.

Under dette Ordskifte blev Gubben mere og mere vigtig og hemmelighedsfuld, og ved at forsyne ham med de fornødne Stikord fik man ham endelig til at henkaste den Ytring: at den Tid maaske ikke laa saa langt borte, da de Profane ogsaa kunde høre ham le inde i »det lysande oväderet«. Mistroiske Skuldertræk fra Venstre og vel efterlignet Forbavselse fra Højre opstabledede nu yderligere hans Storhed, og til sidst drev man det saa vidt, at han foreviste dem det Ydre af et stort Brev med tre mærkværdige sorte Segl for. Hvad det indeholdt, var naturligvis hans Hemmelighed, men Alle gættede, at det var en Kaldelse fra »det lysande oväderet«, hvorved han fik Adgang til Optagelsesprøven. Det gjorde et fuldstændigt Omslag i Stemningen. Selv Spotterne blev nu ærbødige og tavse, og Samtalen drejede sig fra dette Øjeblik af kun om de rædsomme Prøver, som Tempelridderne, Rosenkreutzerne og Frimurerne efter Sigende maatte gennemgaa,

førend de blev indviede i Mysterierne. Der blev selvfølgelig ikke sparet paa saftige Farver, og Broderen Ramsing tørrede flere end én stor Sveddraabe af Panden ved Tanken paa de ulykkelige Ofre, der ikke havde kunnet gennemgaa Skærsildens Rædsler.

Den følgende Torsdag Aften skulde han optages i Ordenen. Sekretær Holmberg havde »for mulige Tilfældes Skyld« spurgt ham, om han havde sin »sidste Vilje« i Orden, og flere af de Indviede havde under Haanden givet ham forskellige nyttige Smaavink, som han maatte huske paa, naar det kneb for ham.

Klokken Ni paa Slaget blev Farbror Ramsing med tilbundne Øjne ført ind i vort Værelse, efter at man havde ladet ham gennemvandre forskellige andre Stuer. Holmberg, der førte ham, bankede syv Slag paa den skæbnevangre Dør.

»Hvem vover sig ud i Uvejret?« — lød en dyb Stemme inden for.

»En vaad Vandringsmand!« svarede Farbror, sufferet af sin Fører.

»Udvendig eller indvendig vaad?« lød atter den dybe Stemme.

»Fra Yderst til Inderst« — svarede Adepten som før. Han løj ikke, ti han havde for at

styrke sig, fugtet sit Indre ret ordenlig, og hans Ydre var allerede i en forsvarlig Transpiration.

Døren blev aabnet og Farbror ført ind i Stuen.

»Vandringsmand! Du er nu i Taagernes klamme Region mellem de fugtige Brødre. Har Du Mod til at vandre videre? — Hvis ikke, saa vend om!« — lød det.

»Jeg har Mod!« — svarede Farbror, fattet paa det Værste.

»Fugtige Brødre! Følger den Forvovne!« — lød nu en Røst fra den anden Ende af Stuen.

Blindebukken blev ført Stuen rundt et Par Gange, derpaa ud af den anden Dør ind i en stor Balsal og tilbage igen med hele Følget i Hælene. Uden for den samme Dør, hvoraf man var kommen ud, stansede Toget. Her blev der atter banket paa, og en lignende Forespørgsel gjort af en endnu frygteligere Stemme, der talte igennem en Bliktrakt. Da Farbror stadig havde Mod, kom han atter ind.

»Vandringsmand! Du er nu i Skyernes dundrende Region mellem de »blikstrande« Brødre. Har Du endnu Mod til at gaa videre?»

Han havde Mod endnu!

Saa gik Turen ud og ind igen, og nu kom han akkurat paa samme Maade op i Æterens Region mellem de forklarede Brødre.

»Vandringsmand! Du er nu kommen saa højt op, som en Dødelig, der ikke har Pande af Jern og Nerver af Staaltraad, taaler at komme! Har Du endnu Mod til at gaa videre?»

»Sig Nej, ellers er det ude med Farbror!« —
— hviskede Holmgren.

»Nej nu er det nok for denne Gang!« —
svarede den skælvende Blindebuk.

»Saa bærer ham ned gennem Æteren, Skyerne og Taagen til Afgrundens Dyb og lader ham gennemgaa den første Prøve!« —
lød den befalende Røst.

To af de Indviede tog hinanden i Hænderne, satte Farbror »paa Guldstol«, løftede ham fra Gulvet og satte sig nu i Bevægelse, som om de gik ned ad en Mængde Trapper, mens de i Virkeligheden blev staaende og trippede paa samme Plet. To Gange gjorde man Holdt for at hvile. Tredje Gang aabnede man et Vindue, og den Kølighed, der nu luftede ham i Møde, overbeviste ham tydelig nok om, at han var langt nede under Jorden.

Endelig naade man Afgrundens Bund.

Her maatte Recipienten — stadig iblinde — med den ene Haand paa de korslagte Offerstaal — et Par Forskærerknive — og den anden paa »det sidste Offer« — et fra Køkkenet laant Svinehoved — aflægge den frygteligste af alle Eder »ved den rædselsfulde Gallus Matix og Abrakadabras tretten Forfærdelser,« at han aldrig vilde røbe, hvad han havde oplevet eller vilde opleve inden for »det lysande oväderets« Omraade.

Han aflagde Løftet med hellig Gysen.

Nu blev der »lagt Jern i Ilden« — og derpaa blev Synderen »stillet paa Falddøren«, Ordene blev kun hviskede, men Farbror hørte dem alligevel. Det kneb for ham, men han havde jo lovet Holmberg og mig ikke at tabe Modet, hvad der saa skete, og han holdt Stand!

Holmberg oplæste nu en forfærdelig mystisk Tale, som intet fornuftigt Menneske kunde finde Mening i, og som vi Andre næppe kunde udholde for Latter, men som Farbror Ramsing hørte med spændt Andagt. Derpaa spurgte Ordensprofossen, om han havde forstaaet Noget af det Oplæste.

»Sig Ja, ellers falder Farbror igennem!« — hviskede Holmgren.

»Hvert eneste Ord!« — forsikrede Recipienten skælvende.

Stor Pavse, hvorunder der blev hvisket og raadslaaet. Derpaa erklærede Storprofossen, at da han havde forstaaet den første af de syv mørke Taler, havde han legimiteret sig som Besidder af den Intelligens, der udfordredes til Optagelse i Ordenens første Grad »Oprigtighedens Grad«.

Nu galdt det at bestaa Prøven. Efter en temmelig forstaalig Tale, hvori det blev betydet ham, at han stod lige over for Æterregionens klartseende Straale-Mester, der kendte enhver Fold i hans Fortid, blev der spurgt ham, om han var rede til at besvare syv Spørgsmaal uden Spor af Svig. Det var han!

Jeg skal ikke gentage disse Spørgsmaal. Dels har jeg glemt dem, og dels egnede de sig kun til at høres af de edsvorne Brødre i »det lysande oväderet«, men saa meget kan jeg fortælle: at det var syv af de mest nærgaaende Spørgsmaal, der kunde gøres ham — at han besvarede dem allesammen med al tænkelig Oprigtighed — og at han til Oplysning af et Par Kvæstioner, der angik en meget interessant Episode af hans vita ante acta,

leverede et Par Fortællinger, under hvilke vi var nær ved at kvæles af Latter.

Efter denne Inkquisition fulgte en ny Pavse med ny heftig Hvisken pro & contra. Derpaa blev Alt stille. Stormesteren erklærede Prøven for vel bestaaet, gav Ordre til at give ham Broderdasket — et vældigt Haandslag af enhver Tilstedeværende — og at løfte ham op i en lysere Sfære. Han blev atter sat paa Guldstol og baaret op gennem de tre Regioner. Bindet blev taget fra hans Øjne, og han stod naturligvis midt i vort Forsamlingsværelse, hvor vi Allesammen, iførte de mest fantastiske Dekorationer, bød ham velkommen som Medbroder i »det lysande oväderets« første Klasse, Taagernes Region, med Prædiketet »Dimm-Figur« — Taageskikkelse.

Næste Aften havde vi intet Møde, og Farbror Ramsing maatte nøjes med at præsidere blandt Toddygubberne. De vilde naturligvis gerne have Noget at vide om hans Optagelse, men han var tavs som Graven. Ikke en eneste af de ham betroede Ordenshemmeligheder røbede han, men »saa meget kunde han sige, at det, der var hændt ham i Aftes, var det mest Storartede og Højtidelige, han havde oplevet,

og at han egenlig først nu havde faaet det rette Blik paa Livet.«

»Men har Du nu ogsaa faaet rigtig Rede paa Hemmelighederne?« spurgte en af Gubberne.

»Om jeg har!« — svarede han med et medlidende Blik paa den profane Spørger. — »Det var rigtig nok kun den første Grad, jeg tog, men det kan jeg sige Jer: der skal allerede et stærkt Hoved til at bære det, som man faar at vide i den.«

Dagen efter var han oppe hos mig for under Haanden at faa Lidt at vide om Et og Andet i Holmbergs Tale, som ikke stod rigtig klart for ham, men jeg betrode ham da, at det efter Ordensreglerne aldeles ikke gik an at forklare Nogen, hvad han havde erklæret, at han forstod til Punkt og Prikke, og dermed maatte han lade sig nøje.

Han gaar endnu den Dag i Dag omkring og er stolt over sin Rang som Medlem af »det lysande oväderet« og underskriver sig altid med et Spørgsmaalstegn efter sit Navnetræk. Hvis en af Jer nogensinde skulde træffe ham, behøver I blot, naar I rækker ham Haanden, at trykke paa Spidsen af hans Lillefinger og hviske: »Åskväder!« — saa svarer han straks

beskeden: »Dimm-Figur« og betragter Spørgeren som Broder af en højere Grad.

»Førend vi slutter disse Fortællinger om »Drift« — tog en af de tilstedeværende Danske Ordet — »skal ogsaa jeg give mit Bidrag til Samlingen. Det vil maaske klare Billedet ved at antyde dets Skyggeside og med det Samme vise, til hvilken Yderlighed der kan »drives«. Hvad siger I om et saadant Paafund som at faa en Videnskabsmand til at tro paa

IX.

DOBBELTGÆNGERI?»

»Jeg siger stadig, at der er ingen Ting saa galt, at man jo kan faa gale Folk til at tro derpaa, men med fornuftige Mennesker, som os her, lod et saadant Paafund sig næppe udføre« — forsikrede Sprinkel med fuld Vished.

»Og dog var den Mand, der blev Genstand for »Driften«, hvorm jeg nu vil fortælle, en lige saa dybsindig Tænker som Nogen af os — selv om han var noget mere tro-skyldig paa Grund af, at han havde bevæget sig for meget mellem Bøger og for lidt mellem Mennesker.

En Gang — jeg husker ikke mere hvor mange Aar det er siden — kom jeg ind paa Gæstgivergaarden i —köping. I det jeg hoppede ud af min Karriol, mødte jeg i Døren min Ven Raadmand Hallén, Formanden for alle Byens »Tillställningar«, i »hvit Halsduk och svart Frack.«

»Er her Kalas?« spurgte jeg.

— Nej, det er blot en lille Afskedsfest, vi giver for vor Doktor, der skal forflyttes. Jeg er en af Værterne, og Du er nu vor Gæst. Du kommer, som om Du var kaldet. Vi har en mageløs Drift i Gang, og Du maa præstere den Drivkraft, vi behøver.

— Du er altsaa uforbedrelig den Gamle! For Resten har Du gjort Regning uden Vært, naar Du tror, at jeg vil tage Del i et af Dine Optog her, hvor jeg er saa godt som fremmed. En anden Sag var det oppe i X...härad, hvor vi var som hjemme.

— Visvas! Jeg behøver netop en Fremmed, og en Dansk passer allerbedst, for saa vidt som jeg ikke kan opdrive nogen Nyzelænder eller Hottentot.

— Tak for Sammenstillingen!

— Ingen Aarsag. Hør nu, hvad jeg

forlanger af Dig. Du vil selv more Dig over Eksperimentet.

— Jeg hører.

— Jeg gaar ind, tager min Plads ved Bordet og lader, som om vi To ikke har truffet hinanden. Derpaa kommer Opvarteren hen til mig og hvisker mig Noget i Øret, hvorpaa jeg bliver henrykt, beder ham øjeblikkelig føre Dig til os uden at omtale, at her er Selskab. Saa snart han er gaaet, fortæller jeg de Andre, hvem vi har ivente. Du kommer ind i Rejsepels, bliver meget overrasket, modtages med Sang og Klang, hilser paa mig og Doktoren, som Du kender, og derpaa vender Du Dig til den blonde Herre med de blaa Brillen nærmest ved min Sidemand til Højre. Ham kender Du ikke, og han har aldrig set Dig før, men det er »just det fina i kråksången«. Du lader, som om Du bliver sjæleglad over i ham at genkende en Ven, med hvem Du har gjort et meget intimt Bekendtskab paa et af Studenter- eller Naturforsker-Møderne — han har nemlig ikke deltaget i noget af dem! — Han bliver forundret og forlegen, men saa opdigter Du en hel Mængde Detailler og paaminder ham om, hvad han har gjort og sagt — jo galere jo

bedre. Jeg indestaar for Alt. Til sidst gaar han ind derpaa.

— Men hvad er det da for et Menneske? Er han smaatosset?

— Tvært imod! Han er alt for lærd.

— Distrait altsaa?

— Bryd Dig om ingen Ting, men gør, som jeg siger! Husk bare: han hedder Mil- lenius, er Lektor ved Gymnasiet her i Byen, stor Bogsamler, meget belæst og Specialist i Middelalderens Literatur; I er Dus og har disputeret meget sammen om Frenologi, Varsler, Forudtilværelse og dyrisk Magnetisme m. m.

Kort at fortælle: jeg lod mig overtale til at tage det lille Æventyr med. Faa Øjeblikke senere stod jeg midt i Selskabssalen, blev kærlig modtaget af Doktoren og Raadmanden og præsenteret for alle de øvrige Deltagere i Kalaset, bukkede og nikkede, lige til Turen kom til ham med de blaa Brilller — nu begyndte Scenen.

»Hvad? — Skal vi træffes her?« — ud- raabte jeg, som om jeg traf en gammel Bekendt.

Han betragtede mig forundret.

— Kender Du mig ikke? Har jeg for- andret mig saa meget siden ifjor?

— Ifjor!

— Ja ifjor! Har Du aldeles glemt den lille Lysttur, I gjorde over til København, Middagsgildet paa Eremitagen og alle vore Disputer om Syner, Varsler, Sjælevandring og Somnambulisme? Eller er Du maaske bleven vred, fordi jeg lo ad, hvad Du fortalte mig om Paracelsus?

I det Samme jeg paaberaabte mig disse Fakta, var det, som om der gik et Lys op for ham.

»Der har han igen været paa Spil!« — smilede han triumferende og vendte sig til Hallén og hans Sidemand, af hvilke den Første rystede vantro paa Hovedet, mens den Sidste lod, som om han vilde til at udtale en dybtfølt Forbavselse.

»Sig ikke et Ord!« hviskede han til dem med straalende Blik — »nu skal I høre Løjer!« — derpaa vendte han sig til mig med en Mine, som betegnede den Indviede, der morer sig over at høre paa den Profanes Vildfarelser og for Spøg gaar ind paa hans vrangne Forestillinger. »Bliv nu ikke vred, Hædersbroder, fordi jeg gør et Par Spørgsmaal, som maa klinge besynderligt i Dine Øren! Naar var det, at vi traf sammen ifjor.»

— Den 13de, 14de og 15de Avgust! Men hvad betyder denne Eksamination? Vil Du ikke kendes ved mig . . .

— Jo, jo vist saa! Jeg er henrykt over at have gjort Dit Bekendtskab. Sig mig: sagde jeg Dig ifjor, hvad jeg hed?

— Ja, naturligvis!

Jeg stillede mit mest forbavsede Ansigt op, og lod, som om jeg pludselig greb mig i en formentlig Fejltagelse.

— Nu er det vist mig, der maa bede Dem ikke at blive vred! Jeg har i Dem troet at genkende en god Ven, der ligner Dem paa et Haar, og som bode hos mig i de tre Dage — det var en Lektor Millenius, og saa vidt jeg erindrer, sagde han, at han var her fra Byen.

— Bravo! Bravo! Kære Ven, bryd Dig om ingen Ting, men fortæl bare videre!

Hallén, der vekselvis havde betragtet os begge med et inkvisitorisk Blik, samtidig med at han med Foden signaliserede mig sit Bifald, paatog sig nu en halv stødt Mine og spurgte mig: »Er det Dig, der driver med Millenius, eller er det ham, der driver med Dig, eller er det Jer begge To, der er blevne enige om at drive med alle os Andre?»

— Ja, jeg véd virkelig ikke, hvad jeg skal tro. — Dersom jeg ikke havde læst »Menæchmi« og »The comedy of errors«, vilde jeg have troet, at en saadan Lighed mellem to Mennesker var utænkelig, og altsaa være nødt til at antage, at denne Herre virkelig var min Ven Millenius, der morede sig med at sætte mig i Forlegenhed.

— Bryd Dig om ingen Ting, Hædersbroder! Jeg er Millenius og ingen Anden, og jeg beder Dig endnu en Gang fortælle mig lidt mere om vort Sammentræf ovre i København!

— Det var altsaa en Anden, der udgav sig for Dem, siden De ikke véd Noget derom? Nu vel, saa skal jeg fortælle Dem, at det var en særdeles belæst og kundskabsrig Mand, der især forbavsede os ved sit Bekendtskab til Middelalderens Literatur.

»Der kan I høre!« — tilhviskede han triumferende de Andre.

— Han lod til at eje en betydelig Samling sjældne Bøger, og da vi hændelsesvis kom til at tale om . . .

— »Lavater!« — sufflerede min Sidemand til Venstre ganske sagte.

— . . . Lavaters Fysiognomik udspandt der sig en lang Samtale mellem os, hvorunder

jeg mærkede, at han omtrent havde læst Alt, hvad der var skrevet om disse tvivlsomme, mystiske Videnskaber, som kaldes Astrologi, Mesmerisme, Spiritisme og deslige. Vi kom i Anledning af vort forskellige Standpunkt i denne Henseende op at trættes, og efter at han paa Hjemrejsen i Slukefter havde rekvireret 10—12 Flasker Champagne . . .

— Ja, den Mængde Penge, han har frem for mig, er næsten utrolig!

— . . . kom han i Disput med hele Selskabet, og — — tør jeg fortælle Resten?

— Ja vist, fortæl bare!

— . . . gjorde Klammeri med en af vore filosofiske Professorer, kaldte ham en Ignorant og svor paa, at han skulde prostituere ham for hele Verden.

— Ja, det er ikke første Gang, han har gjort Sligt paa min Regning! Naa hvordan endte det saa?

— Allerbedst som vi gik sammen paa Strandvejen, blev han borte for os, og siden saa vi ham ikke mere; men de andre Svenskere sagde, at saadan gjorde han saa tit!

Millenius hørte hele min Beretning med samme stolte Tilfredshed som en Videnskabs-

mand, der faar Bekræftelse paa en af ham fremsat ny Hypotese.

»Naa, hvad mener Bror Hallén nu om min saakaldte Overtro?« — spurgte han triumferende.

»Jeg indlader mig ikke paa at have nogen Mening om, hvad der er utroligt« — svarede Raadmanden. »Jeg kan forstaa, at man i den Grad kan være Dublét med en Tvillingbroder, at Alverden kan forveksle den Ene med den Anden, og naar I kan vise mig begge de to Millenius'er paa én Gang, saa vil jeg tro, at vor Ven har saadan en »Skojare« af vandrende Kontrafej, men indtil det er sket, vedbliver jeg at beholde min gamle Tro om dette meget omtalte Dobbeltgængereri.«

— Og den er?

— Et af To: Enten morer det Millenius at forbavse sine Venner ved af og til at spille en lille Komædie med dem, i det han benægter sin Tilstedeværelse her og der, hvor vi har talt med ham for et Øjeblik siden, eller ogsaa maa han lige som Fru Lukretia hos Holberg have to Sjæle, der skiftevis uden hinandens Vidende benytter hans Legeme.

»Men hvordan forklarer Du da Historien fra i Gaar?« spurgte Doktoren og tilføjede, for

at sætte mig ind i Sagen: »I Aftes i Mørkningen sidder Millenius og jeg og min Kone hjemme hos mig og passiarer, og da vi har siddet der en halv Timestid og snakket i Øst og Vest, kommer Hallén og Magister Blitz ind til os og siger, at de og Millenius er fulgtes ad for at faa en Whist hos mig. Millenius, som sidder skjult i min store Lænestol, uden at de ser ham, træder mig i Stilhed paa Foden, og nu spørger jeg, hvor de har mødt ham, og saa fortæller de os, at han er kommen ud af sit Hus, da de gik forbi, og har fulgt dem . . .

»Ja men — hvad der er det Besynderligste — da der bliver tændt Lys, og de ser mig, kalder de mig til Vidne paa, at vi har fulgtes ad, og da jeg benægter det, gentager de hele den Samtale, jeg har ført med Doktoren og hans Frue, Ord for Ord og paastaar, at det har vi talt om under Vejs — se det er det mest mærkværdige ved dette mystiske Fænomen« — fortsatte Millenius, der ikke et Øjeblik tænkte sig Muligheden af, at Raadmanden og Magisteren i et Kvarterstid fra Værelset uden for havde beluret den Samtale, som de siden repeterede.

»Ja, den Sag har jeg min egen Mening om« — vedblev Raadmanden haardnakket. — »Naar Magisteren og jeg véd, at vi har været i Følge med Lektoren, og Doktoren og Fruen paastaar, at han paa samme Tid har siddet hos dem i Mørket, saa maa jeg dog tro mine egne Øjne bedst, og følgelig kan jeg ikke forklare mig Sagen anderledes, end at Herren og Fruen har faaet sig en lille Lur i Skumringen og drømt det Hele.«

»Men mit Vidnesbyrd?« — udbrød Milenius halv stødt, halv medlidende ved hans halstarrige Vantro — »regner Du det for Intet?«

»Tag mig det ikke ilde op, kære Bror, men i det Kapitel tror jeg Dig ikke over en Dørtærskel. Du har alt for mange Snese Gange villet gøre os Allesammen til Løgnere, naar vi mindede Dig om, hvad Du havde sagt og gjort for et Øjeblik siden! Jeg tvivler ikke paa Din Ærlighed, men Du er som bekendt meget distrait, og naar Du en Stund har været aandsfraværende, har Du slet ikke Rede paa Din legemlige Nærværelse. Skulde Du nu oven i Købet have en saadan Spilopmager til Dublant, som det jo næsten synes, hvem kan saa stole paa Dine Paastande? Da jeg selv havde talt

med Dig, mens det endnu var lyst ude paa Gaden, maatte jeg jo nærmest tro, det var Dig, der i Aftes fulgtes med os, og at det var Dobbeltgængerens, der sad i Mørket hos Doktoren, men nu da Du selv paastaar det Modsatte, maa jeg jo tro Dig, for saa vidt som det virkelig er Dig og ikke den omtalte Herre, med hvem jeg i dette Øjeblik har den Ære at tale. Det skulde nemlig aldeles ikke forundre mig, hvis jeg om et Øjeblik saa Din ærværdige Person træde ind ad Døren derhenne og forsikre mig, at han var den eneste sande Millenius, og at det Væsen, vi har spist til Middag med, og som nu disputerer med mig, ikke har været Andet end den Slyngel Millenius Numer To, Pseudo-Millenius, Vice-Millenius, Reserve-Millenius eller hvad jeg skal kalde dit Alter ego — svarede Hallén.

»Ærlig talt: der er Øjeblikke, hvor jeg selv har svært nok ved at holde Rede paa, »hvem der er hvem« af os To. Forleden sad jeg hjemme og tænkte paa, at jeg vilde gaa ud og købe en Hat hos Fabrikør Anderson, men opgav det igen, fordi Vejret truede med Regn. Netop mens jeg tænker derpaa, er han, den Anden, henne og passer og bestiller Hatten men han er saa fornuftig at sige, at den kunde

sendes mig hjem siden. Da jeg kommer derhen Dagen efter, staar Magister Blitz i Butiken og venter paa en Hat, som skulde afstryges. »Du var klogere end jeg i Gaar. Du lod Din nye Hat blive staaende, men jeg tog min paa og fik den gennemblødt!« — siger han, og saa fortæller han hvordan vi Dagen i Forvejen har været inde i Butiken sammen og købt hver sin Hat, og da jeg lader, som om jeg ikke ret kan huske det — for jeg generer mig næsten for rent ud at sige Sandheden til Uvedkommende — saa gaar Anderson ud og henter Æsken, hvori den Hat staar, som han, den Anden, har købt. Mit Navn staar skrevet paa Æsken, og Hatten passer som den var støbt til mit Hoved. Kan jeg nu ikke blive uvis i min Sag? Jo mere jeg tænker over det Passerede, jo mere tilbøjelig bliver jeg til at tro, at det dog har været mit virkelige Jeg, der har handlet, mens mit Skygge-Jeg sad ørkesløs og reflekterede!« — forsikrede Millenius og henfaldt tavs i fortsatte Grublerier over »das Ich und das Nicht-Ich«.

Da jeg blev ene med Doktoren og Raadmanden kunde jeg ikke lade være at bebrejde dem denne farlige Drift. »I gør jo til sidst den stakkels Mand forrykt!« — forudsagde jeg.

»Tvært imod!« — forsikrede Doktoren. »Vor Ven har altid været lidt skørhovedet, og efter Haanden, som han fordybede sig i Læsningen af mystiske Bøger, blev han mere og mere uklar. Da jeg kom hertil, var han aldeles sammenfalden og forknyt, fordi alle fornuftige Folk modsagde ham og gjorde Løjer med hans Teorier; men saa en Aften kommer Hallén og fortæller mig, at Millenius har oplæst en Afhandling om »Dobbeltgængeriet« for ham, og at vor gode Lektor deri har anført en Mængde Avtoritetsvidnesbyrd for dette Særsyn. Denne Afhandling vilde han udkaste som Stridshanske til »de saakaldte Videnskabsmænd«, mod hvis Vantro han nu vilde føre en Kamp paa Liv og Død. Vi blev snart enige om, at dette Værk paa en eller anden Maade burde undertrykkes, og Hallén mente, at det lettest lod sig gøre derved, at vi praktisk beskæftigede ham med Undersøgelsen af »Dobbeltgængeriet«, og fra det Øjeblik af har hele Byen set ham gaa dobbelt. Dette ene Æmne er blevet hans Fontenelle; alle hans usunde og uklare Tanker har faaet et Tilløbssted i det, og samtidig dermed er hans Dømmekraft i alle andre Retninger blevet sundere. Livet har

faaet Interesse for ham, og som Dobbeltgænger ex professo har han i sine egne Tanker faaet fordoblet Betydning baade for sig selv og alle Andre. Han er i Følelsen heraf bleven livlig, omgængelig, munter endogsaa, og efter min Mening vilde den, der røbede vor Drift, begaa en lige saa slet Handling, som den Læge, der lukker et Saar, hvori fordærvede Væsker har fundet det nødvendige Afløb. Desuden lider han Intet ved denne »Drift«. Vi morer ham lige saa meget, som han morer os — det er jo stadig ham, der gotter sig over at have mystificeret os ved sin Optræden in duplo!«

Lidt efter kom Millenius hen til mig og forklarede mig det foregaaende Optrin paa sin Maade. Jeg tilstod ham, at jeg ikke hørte til de Troende i Kapitlet om Dobbeltgænger, men at jeg heri som i alle Sager, kvori jeg indsaa Umuligheden af at kunne forene Andres Vidnesbyrd med min Overbevisning aldeles ikke vilde gøre denne gældende uden for dens eget Omraade. Hermed vilde han ikke lade sig nøje, men paastod:

Efter hvad De har hørt i Dag, maa De altsaa antage enten at jeg driver Gæk med hele Byen eller at hele Byen driver Gæk med mig — tertium non datur!«

— Den sidste Paastand benægter jeg som ubevislig. Filosofernes: Et Tredje gives ikke, kan lige saa lidt bevises som Teologernes: Der gives ikke noget Andet. Hvor jeg hverken kan forstaa det Ene eller det Andet, dér forbeholder jeg mig min Ret til at forudsætte Tænkeligheden af et Tredje — og det gør jeg ogsaa i Henseende til Deres formentlige Dobbeltgængeri: jeg tænker mig f. Eks. den Mulighed, at et for Øjeblikket uforklarligt Sammenstød af Tilfældigheder driver Gæk baade med Dem og med os Andre.

Nu fik Millenius mig trukket hen i en Krog for at indvie mig i alle de ældre Forsøg til at forklare Dobbeltgængeriet, at paavise deres Uholdbarhed og at meddele mig et kort Omrids af de af ham selv gjorde Iagttagelser, der kastede et aldeles nyt Lys over Fænomenet.

Under denne Samtale viste det sig tydelig, at der ikke var Spor af Forvirring i Mandens Tankegang. Hans Gisninger og Slutninger røbede tvært imod et beundringsværdigt Skarp-sind, der stod i den mest skærende Modsætning til den Troskyldighed, hvormed han uden Videre antog de gamle Optegnelser og de nye Optøjer for ubestridelige Kendsgerninger. Jeg fik baade Interesse og Medlidenhed for ham, men jeg

blev paa samme Tid overbevist om, at den Dobbeltgænger-Komedie, hvori alle hans Omgivelser spillede med, var blevet lige saa nødvendig for ham, som Spiritus for den Forfaldne. Det var udelukkende den, der forhindrede hans Aandskræfter fra at synke sammen, i det den afgav Næring til den Ild, som forsynede hele hans Livsmaskineri med den behørig Damp, og jeg tør ikke nægte, at Forfængeligheden her som ved saa mange andre lignende Lejligheder udførte Blæsebælgens Funktioner. Jeg nøjedes altsaa med at være andægtig Tilhører, nu og da beskeden Opponent, og i det Hele taget Skeptiker, men gjorde intet alvorligt Forsøg paa at rive ham Bindet fra Øjnene.

En Maanedstid senere kom jeg paa Hjemreisen til **borg, hvor Millenius tilfældigvis var rejst hen for at gennemse en gammel Bog-samling, der skulde sælges. Ogsaa her var »Driften« med hans Dobbeltgænger i fuld Gang, og det **borgske Driftkompagni betragtede det som en Æressag, at give ham Lejlighed til endnu mere forbavsende Iagttagelser end det X—køpingske havde ydet.

Alle lod naturligvis som om de ikke havde den fjerneste Anelse om hans Dobbeltthed, men

alle Vegne, hvor han kom hen, blev han modtaget som en god Bekendt. Han havde jo — fortalte man ham overalt — for en Maanedstid siden gjort et Besøg der i Byen og deltaget i et større Herreselskab hos Kronofogden. Saa snart han fik Nys om denne nye Aabenbarelse af hans overkomplette Jeg, var han straks paa det Rene med Historien og nægtede Intet, men vedgik Alt, hvad man fortalte ham, bad om Forladelse, fordi han ikke genkendte de »Brødre«, som hans Dublant havde skaffet ham, modtog Taksigelser for de morsomme Taler han havde holdt ved Gildet og var til sidst nær ved at gaa ind paa de Forpligtelser, som hans Dobbeltgænger efter Sigende skulde have paadraget ham, ved at vise Kronofogdens Søster en paa-faldende Opmærksomhed.

Det var i bemeldte Embedsmands Hus, at jeg atter traf sammen med Millenius, og her var han ret i sit Es; hvert Øjeblik noterede han i Stilhed nye Meddelelser om hans foregaaende Besøg. Især var den nævnte Dame utrættelig i at paaminde ham om hans tidligere Ytringer, og hun vandt derved i den Grad hans Interesse, at han næppe vilde have undslaaet sig for at vedgaa et Frieri, hvis hun havde bragt ham et saadant i Erindring.

Mens vi sidder allerbedst ved Spillebordet, i Færd med den sidste Rubbert, kommer »Vaktmästaren« ind med en Billet til Kronofogden. Denne bryder Omslaget og fremtager en lille Papirslap, paa hvilken der blot staar de faa Ord:

»Vær saa god at se ind til mig et Øjeblik paa Hjemvejen!

Din

Millenius.«

Haandskriften var uforfalsket og hele Skrivelseren aldeles ægte. Det var en Seddel uden Datum og Adresse, som Lektoren for flere Aar siden, ved en eller anden forlængst glemte Lejlighed havde sendt Hallén, og som denne havde overladt Kronofogden.

»Naar har Du skrevet denne Lap?« — spørger han Millenius.

Denne saa paa Sedlen, genkendte sin Haandskrift og med et Aasyn saa straalende som det, hvormed Pythagoras efter al Sandsynlighed raabte »Funtus« — eller »Heureka«, hvad det var — vendte han sig til Overbringeren og spurgte denne, hvor han havde modtaget Billetten.

Opvarteren paa »Tre Kroner« havde bragt den fra en Magister Millenius, som logerede der.

»Opvarteren fra »Jernbanehotellet« maa det da være, for der bór jeg« — mente han.

— Nej, det var Opvarteren fra »Tre Kroner« — han sagde, at Magisteren havde bót der siden i Gaar Eftermiddags.

— Jeg maa dog vel bedst vide, hvor jeg selv bor! — tænkte Millenius, men vendte sig alligevel for en Sikkerheds Skyld til Kronofogden med det Spørgsmaal: Har jeg ikke logeret paa »Jernbanehotellet« siden i Gaar Kl. 5, da jeg kom hid med Toget, og besøgte Du mig ikke dér i Morges?

— Jo vist saa!

»Men hvordan hænger det da sammen, at jeg i Morges tog Magisteren paa Sengen i »Tre Kroner« paa Værelset Nr. 13, da jeg søgte min Svoger, men gik fejl?« — spurgte en ung Købmand.

»Ja, jeg for mit Vedkommende trode rigtig nok ogsaa, at De logerede i »Tre Kroner«, da jeg i Aftes fulgte dem hjem dertil fra Schweitseriet« — forsikrede Postmesteren.

»Du maa have fulgt en Bjørn og ikke Magisteren hjem!« — faldt Toldinspektøren ham i Talen. »Kaptajn Hjelm og jeg fulgte ham jo lige til »Jernbanehotellet«, mens Du gik alene hjem.«

»Den Sag begynder jo at forme sig ganske interessant« — smaalø Millenius med overlegen Mine. »Jeg foreslaar, at vi paa Hjemvejen undersøger Forholdet nøjere!«

Det havde Alle Lyst til.

Vejen gik først hen til »Tre Kroner«. Millenius havde slaaet Kappekraven over Ørerne og gik midt ind i Flokken. Kronofogden gik foran og førte Ordet.

»Logerer Magister Millenius her?« — spurgte han Portneren.

— Ja, Væsserra! Han bór paa Numer 13.

— Er han hjemme?

— Det er han vist. For lidt siden var han hernede med et Brev til Kronofogden, men han gik op igen, da han havde afleveret det.

»Kender De Magisteren?« — spurgte nu Millenius og traadte frem.

— Undskyld, Hr. Magister! — Jeg saa ikke, at De gik ud! — Men her hænger jo Nøglen til Deres Værelse. Vær saa artig!

Millenius tog Nøglen og gik op. Vi Andre fulgte ham.

»Nu skal De se! Naar vi kommer derop, er Værelset tomt, og han er sporløst forsvunden. Jeg kender det saa godt« — hviskede han til mig.

Vi aabnede Døren. Der var mørkt. Vi tændte Lys, og se: Paa Sofaen laa Magisterens Slaabrok, paa Sengen hans Natskjorte, paa en Stol stod hans Rejsekuffert aaben, paa Knagen hang hans Tulup, og paa Bordet laa en Bog af Allan Kardeck opslaaet.

Magisteren vilde i Førstningen næppe tro sine egne Øjne, han følte paa Tulupen, saa efter i Lommen — jo, der laa virkelig hans Rejsehansker. Han undersøgte Kufferten, dens Indhold var komplet; han tog Nøglen op af sin Lomme, stak den i Laasen. Den passede. Han lukkede til, drejede Nøglen om og gemte den.

»Nu skal vi dog se, hvad den gode Herre læser« — sagde han fiffig, gik hen til Bordet og tog Bogen. — »Nej, det er for galt! Aldeles Mage til den Bog, jeg læste i Aftes, og præcis samme Kapitel opslaaet!«

Efter et Øjeblik's Forundring trak han i Klokkestrengen, en lille knipsk Pige traadte ind.

— Er Du Stuepigen?

— Ja, det maa vel Magisteren vide, men hvis alle Gæster var saa uartige, som Magisteren har været imod mig, skulde det rigtig nok være sidste Dag, jeg var det.

— Hm! Saa jeg har været uartig mod Dig? Naar?

— Ih, i Mørkningen, før Magisteren gik ud.

— Hvad sagde jeg da?

— Det skal jeg nok lade være at gentage. Dermed vilde hun gaa.

— Nej vent lidt! Naar er alle disse Sager komne herop.

— Hvad for Sager? Her er jo ikke Andet, end hvad Magisteren havde med sig, da De kom i Gaar Eftermiddag — jo og saa en Pakke Bøger, som Præstens Karl har bragt.

Nu løb det rundt for Millenius. »Maa jeg bede dem Allesammen lægge nøje Mærke til, hvad De har hørt og set — og maa jeg bede Dig aflaaase denne Dør, tage Nøglen med Dig og i Selskab med de andre Herrer følge mig til »Jernbanehotellet«!« — sagde han højtidelig til Kronofogden.

Denne efterkom hans Anmodning, og vi fulgte.

Under Vejs mødte vi — naturligvis efter Aftale — den Kaptajn Hjeim, der Aftenen forud havde fulgt Millenius hjem. Han hilsede Flokken og spurgte forundret, hvor vi skulde hen saa mandstærke.

Vi skulde jo hen paa Jernbanehotellet for at se, om der fandtes nogen Magister Millenius.

»Millenius er her« — forsikrede Kaptajnen og saa sig tilbage — »Vi har siddet oppe paa hans Værelse og passiareet, og nu vilde han følge mig lidt ned ad Gaden. Naa, der er han jo!«

Atter en ny Overraskelse for Magisteren! Han maatte straks til at optage et Forhør over Kaptajnen og fik derved Bekræftelse paa, hvad han straks havde anet, at hans alter ego havde gengældt hans Visit ved at indfinde sig i hans Logis paa Jernbanehotellet, samtidig med at han selv havde været i »Tre Kroner«.

Det følger af sig selv, at denne Standsning paa Vejen, der medtog en halv Snes Minuter, var bleven benyttet til at besørge den fornødne Flytning. Da vi kom til Jernbanehotellet, var Alt stille og Døren lukket. Vi ringede, og Portneren aabnede.

»Er Magister Millenius hjemme?« — spurgte persona quæstionis med forandret Stemme og Hatten trykket ned i Øjnene.

Nej, han gik i dette Øjeblik ud med Kaptajn Hjelm.«

I det samme fór Magisteren frem mod Portneren. Han havde opdaget et svedent Smil om Karlens Mund og greb ham pludselig i Brystet.

— Hvad griner Du af? —

— Aa, jeg kan vel ikke Andet end le af, at Magisteren saadan vil drive med mig og selv kommer og spørger, om De er hjemme!

»Hm! — Nej! — Det har han i Grunden Ret i!« maatte Magisteren indrømme. Forklaringen var aldeles fyldestgørende. Hans Mistanke syntes imidlertid at være vaagnet, ti han skyndte sig foran os Andre op til sin Dør. Den var lukket, og Nøglen hang aldeles rolig paa Sømmet uden for. Vi kom ind, der blev tændt Lys, og hele Værelset fandtes i samme Orden som ved Magisterens Bortgang. Tulupen paa Knagen, Bogen paa Bordet og Kufferten paa Stolen.

»Er det ikke mærkeligt! Kufferten var aaben, da jeg gik. Nu er den lukket og laaset — udbrod Millenius og kastede et dybsindigt Blik paa os Andre.

»Nej, det er aldeles ikke mærkeligt« — forsikrede Kaptajnen, der ved et Par Signaler fra Kronofogden var sat ind i Situationen. Lige i det Øjeblik, da vi gik, lukkede Magisteren

Kufferten og stak Nøglen i Lommen. Der ligger den vist endnu.«

»Det er til at blive gal over! I samme Øjeblik, som jeg lukker hans Kuffert, lukker han min; Kufferten er Mage til min, Laasen er Mage til min, og der er ikke den mindste Forskel paa hans Nøgle og min Nøgle. — Men hvad er dette? —« udbrød Millenius, i det han opdagede en Præsenterbakke med Kognak, Vand, Sukker og tømte Toddyglas.

»Det er jo Toddyen, vi drak!« — svarede Kaptajnen, og satte et meget forundret Ansigt op over dette Spørgsmaal.

Magisteren rystede paa Hovedet »Han begynder at blive mig temmelig nærgaaende, den gode Herre! I det ene Hotel fjaser han med Pigerne, og i det andet drikker han Toddy for min Regning! — — Gud ske Lov, at jeg er Ungkarl!« lagde han betænkelig til. »Man kunde jo ikke have et roligt Øjeblik, hvis man var gift og havde en saadan alter ego!«

Den Aftens Æventyr gav ham nok at tænke paa i lang Tid, især fordi Fænomenerne med Kuffertens og Tulupens Dobbeltgængerier førte ham til aldeles nye Hypoteser.

Jeg tilstaar, at jeg flere Gange ikke kunde lade være at give min Skærv med til »Driften«,

men jeg var alligevel uhyggelig tilmode over alle disse Optog.

Et Par Aar senere traf jeg min Ven, Raadmand Hallén ved Udstillingen i Stockholm. Da vi kom til at genkalde gamle Minder, og jeg huskede ham paa Driften med Millenius, blev ogsaa han for et Øjeblik ilde tilmode.

— Du véd da vel, at han er død?

— Nej!

— Jo! Han endte jo . . . i Daarekisten.

— Det forudsaa jeg. I drev det for vidt med Jeres »Drift!«

— Det kan vel være!

— Han maatte jo spekulere sig gal for at sætte Jeres Galskaber i System!

— Nej, saa længe han morede sig dermed, gik Alt vel; men ulykkeligvis kom han en Gang i Disput med en gammel Frøken — en »Läserska« — hun havde altid taget Forargelse af »Driften«, og da hun betragtede det som en stor Ugudelighed at tro paa Dobbeltgænger, benyttede hun Lejligheden til at forklare ham hele Sammenhængen. Millenius var ærekær og ikke saa lidt forfængelig, han kunde ikke finde sig i, at alle hans Bekendte havde drevet med ham. Efter at den fromme Dame havde berøvet

ham Troen paa de to »Millenius' er, gik han saa vidt i sin Vantro, at han ogsaa fornægtede Tilværelsen af den ene. Da jeg talte med ham sidste Gang, var han aldeles vis paa, at der aldrig havde eksisteret nogen Magister Millenius. Han betrode mig, at Alt, hvad man fortalte om denne Personage, var Noget, som han selv havde hittet paa og indbildt sine Bekendte for at »drive« med dem.

— Men hvem trode han da, at han selv var?

— Det var det Ubehageligste: han døde i den Overbevisning, at han var Raadmand Hallén, og at jeg var hans Dobbeltgænger! —

»Det var en uhyggelig Historie« — maatte selv Strømberg indrømme.

»Jeg for min Part vilde ubetinget have kaldt den et »rædsomt Æventyr« — hvis jeg ikke havde haft min ærede Landsmands Troværdighed til Borgen for, at der ikke er broderet saa meget som et Sting paa den hele Fortælling« — smilede Sprinkel med en Mine, der tydede paa, at det sidste Tillæg skulde tages ironisk.

»Oprigtig talt: jeg vilde ønske, at det hele Billede kun var et Broderi, eller hvad der endnu vilde være mig kærere, at den Vantro,

som vor udmærkede Kritiker saa høflig søger at skjule, var fuldstændig beføjet« — svarede Fortælleren.

»Undskyld min Vantro!« — vedblev Sprinkel — »Jeg betvivler hverken, at Hr. Millenius har troet paa Dobbeltgængeriet, eller at De har troet paa »Driften«; jeg er kun ikke i Stand til at forstaa, at Folk, der blot har en Rest af sund Forstand, skulde kunne blive Offere for saa plumpt anlagte Drift-Planer som de fleste af dem, vi i Dag har hørt omtale.«

»Skal vi nu ikke være enige om at vælge ét andet Æmne?« — spurgte Strøberg med et Blik, der først som et Cirkulære gik rundt mellem hans Landsmænd og derpaa blev afleveret til Skeptikeren, uset af Modtageren.

»Vi vælger et andet Æmne!« — lød det i Kor.

— Har Sprinkel nu ikke Noget at fortælle, forelæse eller foredrage for os, mens Solen tørrer Jorden efter Regnbygen.

— Nej, jeg har ikke noget Manuskript med, og Fortæller er jeg ikke!

— Almgren har et Manuskript med! Almgren skal oplæse det!

— Ja, ja! Almgren skal forelæse os et Æventyr; nu har vi faaet saa mange sandfærdige Historier!

Almgren var Alvorsmanden blandt os. Han bar blandt andre Kælenavnet Prædikaten »den tyste Asen« efter Vidar, hans valhalske Forbillede. Han var en udmærket dygtig Kunstner, men i Modsætning til et Par af hans Kammerater, der daglig bragte utallige Udkast til Verden og straks foreviste dem for Alverden, lod han Ingen vide, hvad han foretog sig, førend han en skøn Dag havde et fuldført Maleri færdig; hans Skitser, Studier og ufuldførte Arbejder fik Ingen at se; hvad han tænkte paa, fortalte han nødig. »Hvad der endnu ikke er gjort, skal man nødig fortælle,« var hans Valgsprog. Alle var derfor enige om, at man kunde vente sig de mest uforudselige Overraskelser af denne tavse Yngling, men at han paa én Gang skulde optræde som Æventyrdigter, slog alligevel de Fleste af os med Forbavselse.

Almgren viste derimod ikke Spor af Overraskelse ved den nye Værdighed, der var blevet ham tildelt. Jeg havde ofte beundret det Mesterskab, hvormed han altid vidste at holde gode Miner til hvilket som helst Spil,

men denne Gang overgik han sig selv. Han tog aldeles rolig sin Lommebog frem og læste:

X.

»ET ÆVENTYR I PARIS.

I Dauphine-Gaden ligger en gammel forfalden Gaard . . .«

— Er det den, hvori Du selv bór?

— Stille! »I Dauphine-Gaden . . .«

Videre kom Almgren ikke, ti i det Samme kastede han Øjet ud i Gaarden, hvor et Par Herrer med Damer til Æsels kom ridende ind i lystigt Trav. Bogen faldt ham ud af Haanden, Ordene døde paa hans Læber, som det hedder i Romanerne, og han blev siddende som forstenet.

— Hvad er der?

— Har Bankos Aand vist sig . . .

— Ridende paa et Æsel?

Alle vilde nu storme hen for at se, hvad det var, der havde gjort denne magiske Virkning, men Almgren rejste sig hurtig, mødte dem med et alvorsfuldt Aasyn og udbredte Arme. »For min Skyld: Lad være at gaa til Vinduet!»

Man standsede, men studsede. Han tog ganske rolig Bogen op, stak den i Lommen,

hviskede to Ord til Strømberg, greb sin Hat og skyndte sig ud.

Denne pludselige Afbrydelse fremkaldte naturligvis en større mimisk Forestilling af spørgende Blikke og tilsvarende Hovedrysten, anelsesfulde Miner og betænkelige Skuldertræk. Sprinkel, der var saa videbegærlig (for ikke at sige nysgerrig), som kun en Belletrist paa Stof-Jagt kan være, trak den Ene efter den Anden hen i en Krog for at udspørge os, men de Fleste af os vidste ingen Ting, et Par af Svenskerne vidste kun, at Strømberg var den Eneste, der muligvis havde Nøglen til Gaaden, og Strømberg afviste alle Spørgsmaal med den Forsikring, at han ikke var berettiget til at give nogen Forklaring over, hvad hans Ven ønskede at beholde for sig selv. Ikke en Gang saa meget som en benægtende eller bekræftende Mine fik Sprinkel til Svar paa nogen af de skarpsindige Gisninger, han fremsatte i spørgende Form.

Det er bedst at gaa lige til Kilden, tænkte han, og løb ud i Haven efter Almgren.

Næppe var han uden for Døren, før samtlige Svenskeres Ansigter som ved et Trylleslag fik det Udtryk, hvormed Oldtidens Avgurer skal have hilst hinanden, naar de mødtes.

Først nu forstod vi andre Skandinaver, at det var vor skeptiske Ven, der var udkaaret til »Æmne« — for Driften. Nu satte vi ogsaa et lignende Ansigt op.

»Lad ham ha'et!« — sagde Vermundsen.

»For mig gerne!« — istemte Granborg.

»Naar alle Andre er enige, saa skal jeg ikke fremkalde nogen Splid!« — mente jeg.

Strømberg var allerede ude i Gaarden hos de Nykomne, i hvem jeg nu genkendte et Par af hans og mine Fællesbekendte, to lystige franske Billedhuggere, der i Selskab med deres Yndlingsmodeller gjorde en Søndagsudflugt i det Grønne. Han havde umaadelig travlt med at fortælle dem Noget, og for den, der er vant til at udtyde de Telegraftegn, hvormed Franskmændenes Gestikulation ledsager enhver Samtale, var det tydeligt, at han gjorde et Forslag, som af de unge Kunstnere, og især af de overgivne Pariserpiger, blev antaget med den mest lattermilde Begejstring.

Lidt efter kom Almgren og Sprinkel ind. Den Sidste var øjensynlig stærkt optaget af de enkelte Ord, han havde lokket ud af »den tavse As«, og tilhviskede mig: »Undskyld, at jeg ikke efter Aftale kan følge Dem til Paris nu! Jeg anser det for min Pligt ikke at forlade Almgren.

»Bryd Dem ikke om mig!« — svarede jeg, og efter at jeg havde sagt Selskabet »Farvel« og ønsket det »God Fornøjelse«, skyndte jeg mig tilbage til Paris, hvor jeg ved Ankomsten traf et Telegram, der tvang mig til samme Aften at pakke min Rejsekuffert og overdrage en Ven at bringe de andre Nordboer min Afskedshilsen.

Jeg havde næsten glemte den paabegyndte Spøg, da jeg fjorten Dage senere mødte Sprinkel herhjemme og gennem ham modtog en Hilsen fra vore fælles Rejsevenner. Mellem disse kom ogsaa Almgren paa Tale.

»Ja, De har vel hørt Enden paa hans Æventyr ude i Montmorence?« — spurgte han.

Nu randt Spasen mig i Hu, og jeg blev naturligvis meget nysgerrig efter at erfare, hvilket Udfald Driften havde faaet.

Han betrode mig da med øjensynligt Selvbehag, at der af Mødet derude havde udviklet sig »en meget alvorlig Historie«, hvori han selv var kommet til at spille en temmelig betydelig Rolle.

Den ene af Damerne i den Karavane, som havde gjort et saa paafaldende Indtryk paa Almgren, var nemlig — efter hvad han fortalte — en meget fornem spansk Dame, der var

flygtet fra sine Forældre og havde giftet sig med den unge franske Forfatter Jules Gabet, der blindt hen føjede hende i alle hendes smaa Kapricer, selv naar hun fik Lyst til at ride paa Æsler i Regnvej, men som derimod var forfærdelig skinsyg paa enhver Person, hvem hans skønne Halvdel havde værdiget et Øjekast, og særlig paa Almgren, som ved et Tilfælde var bleven indført i Familien og i høj Grad havde tildraget sig hendes Opmærksomhed. Ulykken havde villet, at den tavse Svensker en Gang under et Besøg skulde tabe et Brev, som Spanierinden gemte og nægtede at vise Manden; denne havde i sit Raseri svoret at dræbe Almgren, den første Gang han vovede sig over hans Dørtærskel; hun havde desaarsag sendt ham en forblommet Advarsel, som hun siden, da de mødtes i Montmorency, nærmere vilde forklare, men under denne Forklaring var hendes Otello kommet til, der var blevet en forfærdelig Scene med Udfordringer, Besvimelser o. s. v. Sprinkel, der var gaaet imellem for at forhindre Blodsudgydelse, var derved bleven indviklet i Historien, og til Slutning, da det skæbnesvangre Brev kom for Dagen og viste sig at være en Billet fra ham til Almgren, endogsaa forfremmet til Helt i den, selv udfordret o. s. v.

o. s. v. Katastrofen var blevet en Pistolduel mellem Almgren og Franskmanden, der fik et Skud, dog ikke livsfarligt.

Jeg havde selv engang tidligere assisteret ved en »Duel paa Drift« og kunde følgelig nok vide, hvorledes Pistolerne havde været ladede, men satte alligevel et alvorligt Ansigt op og spurgte: »Gik det virkelig saa vidt?«

»Som jeg siger Dem!« — forsikrede Sprinkel med en Overbevisning, der vidnede om, hvor grundigt han havde modbevist sin egen Paa-stand: at man blot kunde drive med dumme Personer. »Fransmanden var en Rædsel for hele Paris som Pistolskytte. Han fejlede aldrig Esset paa et Kort. Lykkeligvis klikkede Skudet for ham, og i det Samme traf Almgrens Kugle ham i Skuldren!«

— Var De til Stede ved Duellen?

— Om jeg var? — Jeg skulde jo have fortsat, hvis Almgren var faldet. Han havde jo ogsaa udfordret mig.

— De slap altsaa?

— Naturligvis! Et Par Dage derefter kom den skønne Spanjerinde op til mig og bad mig skyndsomst forlade Paris, da hendes Mand snart vilde være helbredet og da øjeblikkelig gøre Alvor af sin Udfordring. Naa! Jeg skulde rejse

alligevel, og der var jo ingen Grund til at slaas med en Invalid — altsaa jeg gav efter. Her ser De hendes Portræt. Det fik jeg til Erindring!

Med disse Ord viste han mig sukkende et Fotografi af den ene Model i spansk Dragt.

Flere af mine ærede Læsere og Læserinder har formodenlig i en vis Samling Rejsebilleder læst den Skitse, hvori han har beskrevet dette Æventyr og besørget Udstillingen af det beundringsværdige Mod, den sjældne Aandsnærværelse og den forbavsende Diskretion, som det gav ham Lejlighed til at udvikle. Af alle mine svenske Medskyldige har naturligvis ingen nænnet at berøve ham den stolte Bevidsthed en Gang at have været Romanhelt, men da jeg nu en Gang er kommen ind paa dette Æmne, kan jeg ikke længere bekæmpe min danske Skrøbelighed. Efter at han har haft Tid nok til at glæde sig over Illusionen, maa jeg have den Tilfredsstillelse at tænke mig den Mine, hvormed han, naar han ex officio som Anmelder har læst dette, vil udraabe:

„**Drift** —!!!“

DEN SORTE KUGLE.

En af de største Behageligheder ved Rejselivet i Almindelighed er den Hurtighed, hvormed man gør Bekendtskaber under Vejs.

Man kan herhjemme i en hel Aarrække, Dag ud og Dag ind, møde en Landsmand paa samme Sted og samme Klokkeslet, uden en Gang at gøre sig den Ulejlighed at forespørge sig om hans Navn; man kan bo halve og hele Aar sammen i Hus med meget elskværdige og interessante Mennesker, uden nogen Sinde at have vekslet andre Ord med dem, end et »Om Forladelse!« naar man i Hastværk karambolerede paa Trappen, og man kan, saa længe det skal være, staa i Forretningsforhold til fortræffelige Folk, uden at Bekendtskabet kommer videre, end til »Goddag og Farvel«, som det hedder, mens man derimod blot behøver at høre et dansk »Naa naa!« i Trængselen paa en engelsk Banegaard, for øjeblikkelig at slutte sig til en ubekendt Landsmand, eller at kævles med

samme Veturin og stikkes af samme Myg i la bella Italia, for at komme i en saa fortrolig Samtale med en fremmed Rejsefælle. at man fortæller ham Adskilligt, som man har betænkt sig paa at betro sine Fætttere og Barndomsbekendte.

Disse hurtige Rejsebekendtskaber har imidlertid lidt et Skaar ved Jernbanernes Indførelse; dels bliver man som oftest i en Kupé bragt i for stort Selskab til, at Samtalen mellem de enkelte Rejsefæller kan antage en mere fortrolig Karakter, dels virker Støjen, den bedøvende Hurtighed, hvormed enhver Genstand synes at fare forbi, den hyppige Standsen og den idelige Stigen ind og ud forstyrrende paa Samtalen, og dels er man ved den magelige Befordring befriet for alle de smaa fælles Ubehageligheder, der under Farten paa de gode gamle Landeveje forenede Rejseselskabets Interesser. Naar et Par Englændere stiger ind i en Kupé, hvori der kun befinder sig en enkelt Rejsefælle, saa stikker de gerne Konduktøren en eller anden gangbar Sølvmønt i Haanden, hvilket oversat paa Landets Sprog betyder: »Lad os være fri for at faa Flere herind.« Derpaa lukkes Døren, Enhver sætter sig til Ro i sit Hjørne, og saa studerer man sin Rejsebog,

sover, drømmer eller digter i Stilhed, til man kommer til næste Hovedstation. Kommer man ind i en Kupé, der er fuld af Tyskere, saa gaar det vistnok livligere til. Her sidder to Probenreutere, der med uhyre Vigtighed og uhyre Alvor holder uhyre Foredrag over de uhyre Affærer, som de har gjort eller kunde have gjort; hist sidder en »Hr. Doktor«, som med imponerende Selvbeundring docerer Politik for tre opmærksomme Damer i en milelang Forelæsning; ved Siden af sig ser man et vittigt Hoved ivrigt spillende »Schafskopf« med sin Vis-a-vis, og lige over for sig har man en gammel Filister, der utrættelig fortsætter et formeligt Forhør over: hvorfra man kommer, hvorhen man rejser, hvad man vil der, om man har Familie i Byen, hvilket Hotel, man agter at tage ind paa — o. s. v. o. s. v. — og det er Altsammen Noget, der snarere frister en Rejsende til at udgive sig for Døvstum, end til at inklade sig i nogen fortrolig Samtale. Franskmændene, om hvis Snaksomhed vi herhjemme har hørt saa meget fortælle, er, mærkværdigt nok, paa Rejser og lige over for Ubekendte, saa lidt konversable, som deres Belevenhed nogenlunde kan tillade dem at være. Man kan saaledes godt rejse Evropa igennem

pr. Jernbane, uden at komme i Samtale med Nogen under Vejs.

Da jeg for nogle Aar siden rejste fra Brüssel til Paris, var jeg imidlertid heldigere. I Ventesalen traf jeg en Landsmand, der hilste meget bekendt paa mig og spurgte, om jeg ikke havde set noget til vor fælles Bekendt, Kaptajn N. N., som efter Forlydende ogsaa skulde have været i Brüssel i de sidste Dage. Kaptajnen kendte jeg, men Spørgeren var mig aldeles fremmed: han lod imidlertid til at være saa overbevist om, at jeg kendte ham, at jeg næsten maatte betragte det som en Uhøflighed at lade mig mærke med det Modsatte, og da jeg er mig bevidst at have en mere end tilladelig svag Hukommelse for flygtige Bekendtskaber, saa holdt jeg gode Miner og lod, som om Genkendelsen var gensidig. I Samtalens Løb vilde jeg jo desuden snart kunne komme efter hans Navn; muligvis behøvedes der kun en eller anden lille vejledende Replik for at føre mig paa rette Spor, ti at jeg virkelig havde set ham før, formodentlig i et større Selskab, var mig temmeligt klart.

Det var en særdeles smuk Mand paa nogle og tredive Aar. Et meget omhyggelig plejet Skæg, et Par ualmindelig fine, hvælvede Øjenbryn

og et smukt glinsende sort Haar bidrog, i Forening med hans klare, gennemsigtige Hudfarve og mere regelmæssige, end udtryksfulde Træk, til at gøre ham næsten altfor smuk som Mandfolk betragtet. Da jeg spurgte min Erindring, hvor jeg tidligere havde set dette Ansigt, begyndte den uvilkaarlig at søge mellem de pyntede Herrer i Balsalene, ja, den kastede endog et Blik ind ad Frisørernes Vinduer paa de kønne Voksfigurer, der udstilles som Idealer for friseret mandlig Skønhed. Ogsaa hans Figur var ualmindelig smuk, og hans Klæde- dragt syntes endogsaa beregnet paa at fremnæve den. Han bar, tros den begyndende Sommervarme, en snæver tilknappet Frakke, der med eller uden Bistand af Vatfabriken, markerede et aldeles uniformsmæssigt Heltebryst.

»De rejser vel ogsaa lige til Paris?» spurgte jeg, da vi var komne ud paa Peronnen.

»Lige til Algier endogsaa,« svarede han, og tilføjede straks efter: »Det skulde jeg have gjort for ti Aar siden, — vil De formodentlig sige! Ja, nu er det lidt sent at begynde forfra, men bedre sent, end aldrig! — Lad os komme ind i den Røg-Kupé der foran, dér er kun et Par Passagerer!«

Og saa hoppede vi op i Kupén: Den indeholdt, som min Ledsager rigtig havde bemærket, kun to Personer foruden os. Den Ene lod til at være en Hjemfødning, der gjorde sin første Udflugt; han løftede paa hele Rejsen ikke Øjnene op fra en rødtindbunden Haandbog, som han aabenbart sad og lærte sig udenad — formodentlig var det »Bädeckers Paris« — den Anden, der saa ud til at være en Mand i midt i Trediveerne, var baade i Henseende til Dragt og Rekvisiter udrustet som en Turist af Faget.

»Her faar vi det jo aldeles for os selv!« bemærkede min kønne Rejsefælle halv højt, i Tillid til det danske Sprogs Uforstaalighed for Udlændinger. »Det er, saa vidt jeg kan se, et Par døvstumme Beufslugere, der har indtaget de andre Hjørner.«

Uagtet der ikke laa noget særdeles Venligt eller Indbydende i disse Ord, udbredte de øjeblikkelig et Udtryk af den inderligste Glæde paa den ene formentlige Englænders Ansigt. »Landsmænd — tror jeg!« raabte han smilende og rykkede nærmere. »Det er saamænd de første danske Ord, jeg har hørt i mange Aar!«

»Da gør det mig virkelig ondt, at de ikke

var bedre valgte,« svarede min første Rejsekammerat undskyldende.

»Siger ingen Ting!« forsikrede den Anden — »Jeg har en Gang ovre i Paraguay omfavnet en gammel Ulk, fordi han bad mig »rejse til Helvede« paa Dansk. De kan tro, at naar man har været tilstrækkelig længe udenlands, og paa en Gang faar sit Modersmaal at høre, saa bliver man henrykt over Melodien alene, enten Teksten lyder saa eller saa.« Dermed var Bekendtskabet indledt, og inden et Kvarters Forløb havde vor Samtale antaget en saa uforbeholden Tone, som om vi var gamle Venner.

Den sidstkomne Landsmand bidrog især til den livlige og aabne Konversation. Han dannede en gennemført Modsætning til den Første. Smuk var han langt fra. Omridsene i hans Ansigt var kantede, Øjenbrynene buskede, og Panden begyndte allerede paa begge Sider at gaa for højt op imod Issen; hans Hud var mørk og forbrændt af Sol og Vind, ja, en Samling af blaa Stænk paa den ene Kind viste endogsaa, at han havde været i direkte Berørelse med Ilden; kort sagt, hele hans Ydre tydede paa, at han havde gjort en farlig og stormfuld Rejse over Livets Ocean, medens

den ungdommelige Ild i hans Øje og den varme Interesse, hvormed han i Samtalen tog Parti i enhver Sag, vidnede om, at han alligevel havde været saa lykkelig aldrig at lide Skibbrud. Min anden, i det Ydre saa vel konserverede Rejsefælle, saa derimod ud, som om han havde frelst Skibet, men forlist Ladningen; hans Blik var sløvt, hans Stemme kold, og kun en Gang imellem, naar han gjorde en spottende Bemærkning, viste der sig et træt Smil paa hans smukke Ansigt.

Saaledes kom han en Gang til at smile over den Iver, hvormed den Anden undersøgte Kupéen, for at overtøye sig om, hvorvidt en næsvis Hveps, der var fløjet ind til os, virkelig var sluppet ud igen eller ikke. »Det forekommer mig, som om De bærer dette ubetydelige Insekt med en aldeles ufortjent Opmærksomhed!« bemærkede han.

»Paa ingen Maade!« — svarede den Anden — «Og jeg protesterer lige frem imod det Udtryk: et ubetydeligt Insekt!« — I en af Kampene mellem de sydamerikanske Republikker har et Insekt af samme Størrelse en Gang afgang to Landes Skæbne. Det stak den ene Anførers Hest saa ilde, at Dyret blev galt og styrtede ned ad en Skrænt med sin Rytter; dermed

var Hæren uden Anfører, og dermed var Slaget tabt, og dermed var det ene Land prisgivet til det andet.«

— Saa tager jeg mine Ord tilbage. Det var en Flue, der udrettede mere, end en Elefant, og jeg skal for Fremtiden respektere baade Myg og Skarnbasser som Væsener, der har en mægtig Indflydelse paa Verdens Gang!

— Ja ja! De spotter — men er De vis paa, at Deres egen Skæbnes Vægtskaal ikke i et Øjeblik har staaet eller ikke i et Øjeblik kan komme til at staa saaledes, at der kun behøves en Flues Tyngde for at bringe den ene Skaal til at stige, og den anden til at synke?

— Jeg har, oprigtig talt, aldrig tænkt derover. Har De maaske gjort Erfaringer i denne Henseende?

»Aa ja!« — svarede den Anden med et let Suk og tilføjede efter et Øjeblik Pavse: »Jeg stod en Gang ved Maalet for alle mine Ønsker. Lykkens Tempel havde aabnet sine Døre for mig, jeg satte allerede Foden paa Tærskelen og tænkte: Om et Øjeblik er Du optaget blandt de Saliges Tal. Da kastede min Vaskerkones lille Dreng en sort Kugle for mig, og den afgjorde hele min Skæbne. Jeg faldt igennem; jeg gik Glip af min Kæreste, af min

Eksamen, af Rigdom og Konneksioner, Familieliv og Fædreland — kort sagt: af hele min Fremtidslykke.«

— En sort Kugle? — det vil sige billedlig talt?

— Nej, det vil sige bogstaveligt. Her er den!

Med disse Ord tog han et prægtigt, brilanteret Guldur op af Lommen og viste os en lille sort Stenkugle, der var anbragt som Berloque ved Kæden. Det var en af de smaa Marmorkugler, som Fabrikerne ved Kùfhäuserbjærget producerer i millionvis, og som i Alpe-landene benyttes som Projektiler af de fattigere Jægere, medens de hos os kun søges af Smaadrene som Legetøj.

»Der ser De den Kugle, som fældede min Lykke. Dersom den havde været af Bly, vilde jeg tro, at det var en Frikugle, støbt i Ulvesvælget af selve Samiel« — vedblev han.

Det følger af sig selv, at vi blev nysgerrige efter at høre denne skæbnesvangre Kugles Historie. Vi tilstod dette, og han fortalte, som følger:

»For ti Aar siden var jeg medicinsk Student og læste til Embedseksamen. Jeg var meget fattig, meget flittig, meget forelsket og meget

forknyt — det Ene var en naturlig Følge af det Andet.

Min Fattigdom havde tvunget mig til Flid: jeg maatte informere, for ikke at blive tvunget til at afbryde mine Studier, og jeg maatte studere med dobbelt Kraft, for ikke at blive tvunget til at fortsætte mine Informationer alt for længe. Til at deltage i mine mere heldigt stillede Kammeraters Fornøjelser havde jeg derfor hverken Tid eller Raad, og de faa Lejligheder, jeg tilfældigvis fik til at vise mig i en eller anden Familierekreds, overbeviste mig kun om, at jeg var kantet og kejtet, og trods min videnskabelige Dannelse gjorde en daarlig Figur i Selskab, naar jeg kom ved Siden af en belevne Kræmmersvend. Denne Overbevisning gjorde mig mere og mere forknyt; jeg undgik saa vidt muligt at vise mig paa en Kampplads, hvor jeg var vis paa at blive overvundet, og indrettede mig snart et fuldstændigt Eneboerliv midt i Hovedstadens Menneskemylder. Men netop de stakkels Eremiter og Klosterbrødre er mest udsatte for Elskovsgudens Anfægtelser, naar de en Gang vover sig uden for deres Asyl. Jeg var blevet fem og tyve Aar, uden nogen Sinde at have talt med en smuk Pige, og Følgen deraf blev

ganske naturligt den, at den første unge, smukke Pige, der kastede et Par venlige Ord og et Par venlige Øjne til mig, fortryllede mig aldeles. Da hun havde talt med mig første Gang, var hun ikke alene min hele Fremtids Haab, men hun var tillige hele min Fortids Længsel; alle Suk og Savn og Drømme fra mit Eremitliv blev udfyldte med hendes Navn — det var fem Aars gammel Kærlighed, hun erobrede i fem Minuter. Jeg var, som sagt, meget forelsket.

Det var en Grossererdatter . . .«

»Hm!« — interpunkterede vor smukke Rejsefælle og nikkede to tre Gange med et næsten umærkeligt Smil.

»Jeg gjorde hendes Bekendtskab i Sommerferien, som jeg tilbragte sammen med en Kammerat hos hans Fader, der var Skolelærer i en smuk, men énsom Egn ude mellem Præstø og Vordingborg. Den unge Frøken var fulgt derud med sin Tante, Provstens Frue, og kedede sig hjærtelig over det ensformige Landliv i Præstegaarden, hvor hun hverken havde Selskab eller Adspredelse. Provsten levede blot for Sognets Anliggender, og af de skønne Kunster var Lhombre og Polskpas de eneste, han kendte; Provstinden var en rar, godmodig

Kone, saa konversabel, at man endogsaa af og til frygtede for, at hun skulde overanstrenges sig, men hun havde i sin Husholdning og sine fem »velsignede Unger« et saa rigeligt Stof til Samtale, at hendes Tankeflugt aldrig bevægede sig uden for den kære Præstegaards fire Længer; saa var der en gammel, ugift Tante derude, men hun var tunghør, og saa var der et Sognebibliotek, men det indeholdt kun almennyttige og moralske Bøger. Alt dette fortæller jeg blot, for at De skal kunne forstaa, hvorledes en Dame, der fra sin Barndom havde været omringet af rige, elegante Tilbedere, kunde fæste sit Blik paa en saa forsvindende Størrelse, som den fattige og tilbageholdne unge Student.

Hvor man er den Eneste, bliver man let den Første — det var Forklaringen paa Særsynet! Den unge, smukke Pige trængte til Adspredelse, og derude var jeg den Eneste, med hvem det morede hende at tale, men da jeg af tilvant Undseelse og Forknythed holdt mig tilbage, blev det hende, der maatte komme mig i Møde, og jeg blev saaledes den Første, der kunde rose sig af slig Lykke. Hun blev med det Samme den Første, der havde vist mig en slig Opmærksomhed, og i det Øjeblik,

man bliver den Første, er man altid »den Eneste«. For saa vidt som to Elskende kun søger deres Suplement hos hinanden, kunde man næppe heller saa let finde et Par, der bedre passede sammen, ti vi udgjorde to fuldstændige Modsætninger: hun var rig, og smuk, og som Følge deraf fuld af Mod, næsten Overmod lige over for Verden, og endnu blind for sine egne smaa Ufuldkommenheder, som hun aldrig havde faaet Tid til at tænke paa — jeg var saa grim, som tilladeligt, og saa fattig som en Kirkerotte, men havde netop derfor faaet rigelig Lejlighed til at lære Alt, hvad hun ikke havde lært.

Hun begyndte med at sætte Mod i mig — det var noget Nyt baade for hende, der kun var vant til at imponere sine Tilbedere, og for mig, der hidtil havde ladet mig imponere af hvem som helst. Jeg benyttede mig straks af dette Mod til at sige hende Sandheden, saa snart hun fremførte en urimelig Paastand, og den næsten komiske Forbavselse, hvormed hun hørte paa min Modsigelse, overbeviste mig om, at dette ogsaa var noget aldeles Nyt for hende. »Har man hørt Mager!« udbrød hun leende. »De siger mig lige i Øjnene, at jeg tager fejl — saa uartig har

endnu aldrig nogen Herre været imod mig. Men bliv kun ved! Det er uhyre morsomt.« Og saa blev jeg ved. Jeg sagde hende hvert Øjeblik Sandheder, som hun aldrig før havde hørt, og hun saa imedens paa mig med et skælmsk, vantro Smil, som om det var Æventyr, jeg fortalte. Hun var fortryllende!

Det var en Pige, der syntes opdraget til Dronning — det vil sige regerende og absolut. Hendes fuldendte Skønhed og den uforlignelige Ynde, hvormed hun ytrede sine vekslende Stemninger og udtalte enhver af sine Tanker, uden at bekymre sig om, hvorledes den blev optaget, gjorde hende uimodstaalig. Naar hun tog en Bestemmelse, saa rettede Enhver sig uvilkaarlig derefter, ti man havde en Følelse af, at Ingen endnu havde gjort hende imod, og at man nødig vilde være den Første, der vovede det. Hun var fri i sit Væsen, fri som en Dronning, men hun var ogsaa uantastelig, som en saadan. En Gang, da vi kom til at tale om Frieri, sagde hun med en aldeles overtydende Sikkerhed: »Dersom Nogen vovede at fri til mig, førend jeg havde givet ham Lov dertil, saa fik han øjeblikkelig en Kury, om jeg endogsaa syntes nok saa godt om ham.«

Det var for mit Vedkommende en meget værdifuld Oplysning!

Mod Slutningen af Ferien kom Gros-sereren derud, for at hente sin Datter; det var en jævn, godmodig Mand, saa lige frem og fri for Standsfordomme, som det er muligt for en Halv-Millionær at være. Man mærkede meget snart, at han ikke var Mammonsdyrker, men kun opdyngede sine Rigdomme som Offer til den eneste Afgud, han tilbad — Datteren nemlig. »Min Flora« — sagde han en Gang, da der i Præstegaarden blev talt om Arrangements-partier — »har« altid haft sin egen Vilje, og skal altid faa Lov at have den, saa længe det kommer an paa mig. Om selve Baron Rotschild kom og friede til hende, men ikke faldt i hendes Smag, saa skulde jeg saamænd ikke lægge et eneste godt Ord ind for ham. Bad hun mig derimod om mit Samtykke til at gifte sig med en ung Mand, der ikke ejede Andet end sit glatte Ansigt og hendes Kærlighed, saa skulde jeg som god Fader ikke lægge to Straa over Kors for at spærre dem Vejen til Brudeskamlen.« Det var jo ogsaa en meget imødekommende og værdifuld Oplysning!

Aftenen før hans Afrejse var der et lille Selskab hos Provstens, og jeg var blandt de Inviterede. Om Eftermiddagen spadserede vi ude i Haven. Flora gik med den gamle døve Frøken, og jeg fulgte efter med to af »de velsignede Unger«. Paa en Gang vendte Blomstergudinden sig om til mig med den guddommelige Replik: »De rejser naturligvis ogsaa i Morgen?»

— »Jeg vilde gerne . . .« Mere fik jeg ikke sagt. — »Vilde er det Samme som Vil, og Vil er det Samme som Kan,« afbrød hun mig, og vendte sig dermed om mod Faderen, der tillige med Provsten stødte til os fra en Sidegang. »Vi kan faa Rejseselskab til Byen, lille Papa! Er det ikke heldigt: Hr. Møller skal ogsaa rejse i Morgen!« Denne Underretning var for den Gamle en passende Anledning til at byde mig en Plads i Vognen, og dette Tilbud var det Samme for mig som en Friplads i den syvende Himmel. Jeg takkede naturligvis, var henrykt hele Aftenen, gjorde mig rejsefærdig om Natten og rullede til Byen næste Morgen. Ak, hvilken Rejse! — —

Under Vejs vandt jeg den gamle Grosserers hele Bevaagenhed. Han forsikrede mig, at det havde været ham en stor Fornøjelse at

gøre mit Bekendtskab, og at det skulde være ham en endnu større, om han kunde faa Lejlighed til at fortsætte det. »Det vil Fader let kunne faa« — tog Flora indsmigrende til Orde. »Du har flere Gange skændt paa mig, fordi jeg er blevet ked af at læse Fransk med vor gamle Professor, og derfor har jeg nu søgt at overtale Hr. Møller, der eksellerer i de levende Sprog, til at give mig et Par Timer om Ugen.« — »Det var jo herligt!« — svarede Grossereren. Der havde rigtig nok aldrig før været Tale om Sligt, og jeg var langt fra at tiltro mig Dygtighed nok til at fortsætte Professorens Lektioner, men Frøken Flora saa paa mig med et Blik saa sikkert og saa gennemtrængende, at det var mig umuligt at gøre Indvendinger. Jeg var engageret!

Det blev mine lykkeligste Timer, disse franske Timer. Meget Fransk blev der rigtig nok ikke læst i dem, ti saa snart en Sætning faldt lidt vanskelig, saa udbrød min skælmske Elev: »Det er saa svært — det springer vi over!« — og naar jeg var midt i en Forklaring over de forskellige Betydninger af et Ord, stansede hun mig med den Forsikring, at nu havde jeg lært hende Gloser nok for den Gang:

hun havde tusinde Ting at spørge mig om, som interesserede hende langt mere. Saa gav hun sig til at holde Forhør over mig, og jeg maatte fortælle hende Alt, hvad der var hændt mig siden den sidste franske Time.

Især holdt hun stræng Inkquisition med Hensyn til mine Besøg hos en Familie, som jeg en Gang var kommen til at nævne for hende. Det var en Embedsmands Enke og hendes to Døtre, et Par Smaapiger, hvoraf den ene endnu gik i Skole, og den anden nylig var konfirmeret. Baade Moder og Døtre forfærdigede kunstige Blomster, og havde ved denne lille Industri, i Forening med en ubetydelig Pension, vidst at skaffe sig en uafhængig, om endogsaa tarvelig Eksistents. Jeg havde kort Tid i Forvejen ved et Tilfælde gjort Familiens Bekendtskab, i det jeg som Nabo og vordende Læge havde faaet Lejlighed til at yde disse fortræffelige Mennesker lidt Bistand en Gang, da den ældste Datter var kommet til at skolde sin Arm temmelig slemt, og siden den Tid besøgte jeg dem jævnlig, for at se til »min første Patient«, som den lille Konstance siden kaldte sig. Den overordenlige Interesse, hvormed Frøken Flora siden den Tid bestandig erkyndigede sig om

hendes Befindende, om mine Besøg, om vore Samtaler o. s. v. blev mig til sidst paafaldende, og da jeg en Gang spurgte hende om Aarsagen til denne usædvanlige Deltagelse, kom hun mod sin Vilje til at røbe den. Hun blev pludselig saa rød som en Provenceroise, og spurgte med funklende Øjne, om jeg trode, at hun var skinsyg? Dette Svar var paa en Gang saa smigrende og saa truende, at jeg et Øjeblik blev staaende maalløs, og et eneste Øjeblik er jo nok for en Kvinde til at genvinde sin Fatning: hun brast i Latter. Det var over min og hele mit Køns grænseløse Indbilskhed, sagde hun, men da hun var færdig med at le, tilføjede hun dog: »For Resten vil jeg tilstaa, at dersom jeg var forlovet eller gift med en Læge, taalte jeg ikke, at han gjorde Sygebesøg hos en saa smuk Pige, som Deres lille Konstance.« De kan begribe, hvor henrykt jeg blev!

— »Over hendes Urimelighed!« — suplerede vor smukke Rejsefælle. »Men bliv ikke vred, fordi jeg afbryder Dem! Historien interesserer mig mere, end De tror.«

Møller vedblev: »En Gang, da vi skulde begynde en Time, fortalte hun mig med sit sædvanlige skælmske Smil, at hun aldeles ikke

havde forberedt sig. — »Men det er jo ogsaa omtrent ligegyldigt. Nu kan De en Gang forberede Dem paa Noget.«

— Jeg! — Paa hvad?

— Paa et Bal!

— Jeg, der aldrig har danset!

— De maa tage Timer! Saaledes har jeg gjort.

— Det er Deres Spøg, Frøken! *

— Paa ingen Maade. Jeg har nu lært saa Meget, som jeg behøver, og er Dem særdeles taknemmelig derfor; nu er det Dem, der skal vise, at De ikke er tungnem. I Dag fjorten Dage giver min Fader et stort Bal i Anledning af, at hans eneste Datter opnaar den farlige Alder: tyve Aar. Vil De være den eneste Ridder, der vægrer sig ved at tage Del i Turneringen?

— Kunde det virkelig more Dem at se mig figurere som Ridder af en saa bedrøvelig Skikkelse, som den, hvormed jeg vilde møde for Skrankerne? Befal mig saa heller at rejse til Babylon, for at hente Dem en Haandfuld af Kejserens Skæg eller en af hans Fortænder!

— Jeg befaler ikke, jeg beder kun, og husk paa, at det er min første Bøn! Naar jeg ser Dem paa Ballet, vil jeg betragte Deres

Ridderprøve som bestaaet, og De har saaledes hverken nødig at paakalde Oberons eller Titanias Hjælp. Kommer De saa?

Det var naturligvis umuligt at sige Nej, og følgelig sagde jeg Ja. Vel havde jeg heller set et nyt Fag lagt til mine Eksamensstudier, end underkastet mig dette latterlige Dansekursus, men det kunde jo ikke være anderledes. Søm Fortidens vandrende Riddere gav jeg mig straks til at søge efter en venligsindet Troldmand, og ved Hjælp af Adresseavisen fandt jeg Dagen efter en saadan. Han kaldte sig Ruff, tror jeg. Kærlighed gør Underværker, og i tre Timer lærte denne Heksemester mig de dæmoniske Bevægelser, som man kalder Vals, Polka og Galop; Masurka viste sig derimod at være et højere Mystorium, hvori jeg ikke saa hurtigt kunde blive indviet, men »Man kan godt gøre sin Lykke uden den« — forsikrede han mig trøstende.

Jo mere det skæbnesvangre Bal nærmede sig, jo mere tiltog alligevel min Angst. Aftenen forud gjorde jeg mig et Ærinde hen til Grossererens, for om muligt at finde paa en eller anden Udflugt, der kunde skaffe mig Dispensation. »Gud bevares!« udbrød Flora leende, saa snart hun mærkede, hvorom Talen var —

»De har jo Deres fulde Frihed. Den lille Konstance fylder maaske ogsaa Aar i Morgen, og jeg vil ikke berøve det søde Barn en kær Gæst. Husk blot at sende os Afbud, hvis De skulde faa Forfald!« — og saa løb hun sin Vej og overlod mig til sine seks Tanter. De saa først paa mig, derpaa saa de paa hverandre, og saa slog de Hænderne sammen og saa op mod Himlen.

»Jeg vil da haabe, at De skønner mere paa Deres Lykke, end som saa!« — mumlede Tante Jane.

»Jeg skulde da tro, at De kan stave og lægge sammen!« — udbrød Tante Bine.

»Jeg antager da, at De kender Flora!« — peb Tante Tea.

»Jeg véd ikke, om De har hørt, at hendes Fætter, Løjtnanten, kommer til Byen i Morgen!« — hvislede Tante Cille.

De andre Tanter sagde ingen Ting. De rystede blot paa Hovedet og blev ved at se op mod Himlen; men da den gamle Karen lukkede mig ud ad Gadedøren, saa smiskede hun: »Herren skulde bare vide, hvad jeg véd, saa betænkte han sig ikke paa at komme!«

Jeg betænkte mig heller ikke mere. Næste Aften paa Klokkeslaget stod jeg fiks og

færdig, da en af mine Kammerater, der ogsaa var inviteret, kom for at hente mig. Jeg var udstyret med en Elegance, der næsten vakte min egen Beundring: en overordentlig vellykket Frisure, splinter nye sorte Klæder og et mageløst dejligt broderet Halstørklæde, som den lille Konstance havde foræret mig, et Par lakerede Støvler, saa nye og saa smaa, at jeg næsten ikke vidste, hvilket Ben jeg skulde staa paa, en Hat, der kom lige fra Hattemageren — rigtig nok for anden eller tredje Gang — og — uhyre Luxus! — et Par virkelig franske Glacé-Hansker!

«Dersom Du ikke gør din Lykke i Aften» — sagde min Ven, da han havde betragtet mig fra Øverst til Nederst — »saa gør Du den aldrig.« Jeg tænkte selv noget Lignende, og vi fik Ret begge To. I min overvættets Glæde vilde jeg danse Gulvet en Gang rundt, for at vise ham min Færdighed i den nye Kunst, men — ved det første Sving traadte jeg paa denne ulykkelige sorte Kugle, som Vaskerkonens lille Peter havde efterladt sig paa Gulvet, da hans Moder bragte mig det nystøgne Linned. Min højre Fod gled ud, mit venstre Knæ berørte Jorden, og mine herlige glinsende sorte Benklæder, der rimeligvis maa have været forbrændte i

Farvningen, havde i samme Øjeblik tre gabende, uhelbredelige Revner! — Der laa jeg, og der laa alle mine Balforhaabninger!

Jeg behøver naturligvis ikke at fortælle Dem, at Forberedelserne til Ballet aldeles havde udtømt mine Finanser, og at min Garderobe paa den Tid ikke kendte til Dubletter, aller mindst af Gallastykker. Da vi havde spildt tilbørlig Tid med unyttige Beklagelser og Under-søgelser, gjorde min Ven mig et opofrende Tilbud. Han vilde blive hjemme og overlade mig sine Unævnelige: Akillevs maatte for denne Gang kæmpe i Patroklos's Rustning! Dette Forslag foranledigede selvfølgelig en langvarig Væddestrid i Højmodighed, der først endte, da min Kammerat, kostumeret som halv Balkavaler og hel Sanskulot, tilkastede mig de omtalte Rustningsstykker. Rørt over hans Venskab, trak jeg dem endelig paa — men ak! — hans Underdel stod ikke i Forhold til hans Ædelmodighed: mine Ankler var aldeles ubedækkede, og det var mig næppe muligt at gaa, end sige at danse i disse alt for trange Pantalons. Vi spildte nu atter en god Stund med frugtesløse Beklagelser; men min Kammerats Venskab var endnu ikke trættet. »Vent et Øjeblik! Jeg véd, hvor der er et Par!«

raabte han, og fór ned ad Trapperne. Det blev et langt Øjeblik. Efter i halvanden Time at have krydset om paa de æventyrligste Ekspeditioner, for at søge Ejermanden til bemeldte »Par«, kom han modfalden tilbage med den Efterretning, at Fyren var rejst til Køge og havde taget dem med. »Lad os ikke tænke mere derpaa! Jeg bliver hjemme hos Dig i Aften« — sagde den ærlige Sjæl — »Her har jeg en Hummer og en halv Flaske Punsch til at hjælpe paa Aftensmaden, og naar vi har spist, kan vi spille Dam, saa faar vi vel Has paa den Aften!«

Jeg takkede, baade for hvad han havde gjort, og for hvad han havde tænkt at gøre, men bad ham nu blot bevise mig den eneste Tjeneste, han var i Stand til at yde mig, nemlig skyndsomst at gaa hen til Grossererens, og, saa vidt muligt, undskylde min Udeblivelse. »Det skal jeg, min Ven! Du kan stole paa min Veltalenhed!« — forsikrede han, og saa skyndte han sig afsted.

Nu ligger denne Aften saa langt borte, at jeg kan betragte den med en vis Ro, ja endogsaa med et vist Smil. Jeg kan derfor godt forstaa, at Beskrivelsen over min Ulykke snarere gør et komisk, end et tragisk Indtryk.

»Kærlighed uden Strømper« har én Gang for alle berøvet enhver ulykkelig Strømpe- eller Bukseløs alle følsomme Hjerters Medlidenhed, men jeg kan forsikre Dem, mine herrer, at den Gang saa jeg kun den alvorlige Side af Sagen, og saa den kun med den dybeste Alvor. Skønt jeg ellers var begavet med en fattig ung Students hele misundelsesværdige Appetit, kastede jeg kun et Blik fuldt af den mest ignorerende Foragt paa den efterladte Hummer; ja, jeg vilde endogsaa have betragtet det som et Førræderi mod min Kærlighed, dersom mine Tanker blot et Øjeblik havde dvælet ved den uoptrukne Punscheflaske!

Efter at jeg omtrent i en halv Time, i Baldragt for oven og Nattedragt for nedén, med korslagte Arme havde stirret paa de ødelagte Permissioner, som den faldne Napoleon paa det ødelagte Evropaskort, rejste jeg mig, tog resigneret det broderede Tørklæde af Halsen, krøb i min Hverdagsdragt og steg langsomt ned ad Trapperne. Mine Fødder eller min Længsel, hvilket det nu var, bar mig hen i den Gade, hvor Ballet stod. Hele Etagen var straalende oplyst, og Musiken, især Bassens markerede Toner, lød tværs over Gaden til det andet Fortov, hvor Stadsen havde forsamlet

en lille Folkestimmel. Jeg sneg mig ind i Flokken, og blev længe staaende dernede i Halvmørket under den matte, røde Tranlygte med Blikket fæstet paa de oplyste Vinduer. Hvad jeg tænkte og følte, skal jeg ikke fortælle Dem. Det var saa meget og saa forvirret, at jeg næppe kunde udrede en klar Tanke deraf. Med Ét hørte jeg nogle raa Udbrud af raa Stemmer bag ved mig, og i det jeg vendte mig, saa jeg Konstance og hendes Moder midt inde i Trængselen. De kom uden Ledsagelse hjem fra en Aftenvisit, og simpel Høflighed bød mig altsaa at tilbyde dem min Beskyttelse. Jeg fulgte dem hjem, og da den gamle Frue kun med Besvær kunde passere de stejle Trapper, forlod jeg hende ikke, før hun var oppe ved sin Stuedør.

»Vil De ikke træde ind et Øjeblik og se paa en stor Blomstervase, som vi har faaet færdig i Dag? Den skal sendes bort i Morgen tidlig, og Konstance betragter den som sit Mesterstykke« — spurgte den venlige Gamle. Jeg takkede og gik ind; rimeligvis saa jeg ogsaa paa Blomsterne, men jeg husker det ikke. Et Øjeblik efter ringede det paa Dørklokken. Fruen gik ud, og gennem den aabne Dør saa jeg hende i den yderste Stue, der

baade var Butik og et Slags Arbejdsværelse, underholde sig en Stund med et Par ældre Damer. De havde Slør for Ansigtet; den Enes Stemme forekom mig bekendt, men jeg tænkte ikke derover — det var mig naturligvis aldeles ligegyldigt, om de var Bekendte eller Fremmede.

»Hvor Folk dog kan være urimelige!« — sagde den gamle Frue, da hun kom ind igen. »Disse to Damer vilde absolut have mig til at love dem et Par store Balkranse, den ene af Fuksier og den anden af Konvaller til i Morgen Eftermiddag!«

»Det maa have været Damer fra Provinserne!« — mente Konstance.

»Rimeligvis,« indrømmede jeg.

»De lod for Resten til at kende Dem« — sagde Fruen — »for den ene spurgte, om De ikke var Kandidat Møller!«

Hendes Interesse var mig selvfølgelig mere end ligegyldig. Efter at have vekslet nogle intetsigende Høflighedstalemaader, tog jeg Afsked og gik hjem.

I Seng gik jeg ikke den Nat. Jeg kastede mig fra det ene Hjørne af min Sofa til det andet og talte Kvarterslagene fra Kirkeklokken. Et Par Gange lukkede jeg Vinduet op og

stirrede ud i Natten. Dagningen begyndte at dæmre, og i det Fjerne trode jeg endnu at høre enkelte Toner af Kontrabassen fra Grossererens Bal. Jeg opdagede imidlertid, snart, at det var en Fejltagelse; de kom fra min Vægter, der nød sin Morgenslummer paa Lysestøberens Trappe. Jeg kom til at smile midt i min Fortvivlelse, ærgrede mig derover, smækkede Vinduet i og kastede mig atter i Sofaen. Til sidst faldt jeg i Søvn.

Drømmene førte mig paa Bal, men det var ude i Præstegaarden, hvor jeg saa Flora for første Gang, ikke hos Grossererens. Orkester havde vi ikke, men min Ven og Vejleder, Figurant Ruff, stod midt paa Gulvet og talte »1, 2, 3 — 1, 2, 3«, og saa gik det fortræffeligt: jeg dansede med Flora, og mine Fødder rørte ikke ved Jorden. Vi var midt i Kotillon. Paa en Gang stod »hendes Fætter Løjtnanten«, som jeg aldrig havde set, foran mig med to tilslørede Damer. »Vil De danse med en Heks eller med en Mare?« — spurgte han. »Tak, ingen af Delene!« — svarede jeg, og vilde svæve bort med min Flora, men han havde allerede snappet hende fra mig og kun overladt mig Valget mellem den langnæsedede Tante Tine og den skæve Tante Cille. De

stod foran mig i hvide, nedringede Balkjoler, den ene bekranset med Fuksier, den anden med Konvaller, og spurgte mig med udstrakt Pegefinger, hvordan jeg var kommen paa Bal i det Kostume? Jeg saa ned ad mig — o Rædsel! — Jeg havde glemte det Halve af mit Toilette. Den kolde Sved haglede mig ned ad Panden, og jeg vaagnede.

Da jeg slog Øjnene op, sad min trofaste Ven paa en Stol ved Siden af Sofaen, bleg, støvet og med krøllede Flipper; jeg kunde se, at han kom lige fra Ballet. »Jeg har ikke nænnet at vække Dig af Dine søde Drømme,« sagde han med en ynkelig Mine.

»De var alt Andet, end søde!« — forsikrede jeg.

»De har dog været sødere, end Virkeligheden« — sukkede han. »Er Du fattet, min stakkels Ven?«

— Paa hvad?

— Paa det Værste! Frøken Flora kom straks hen til mig og spurgte efter Dig. Jeg kunde jo ikke fortælle hende Historien om Bukserne, og derfor sagde jeg blot, at Du pludselig havde faaet et Tilfælde, just i det Øjeblik, da Du stod færdig til at gaa derhen. Først blev hun forskrækket, men da jeg saa

forsikrede, at Du var uden Fare, var det lige som der gik et Lys op for hende. »Ah!« sagde hun, og saa løb hun hen i en Krog med et Par gamle Tanter, og da de havde hvasket sammen en Stund, gik de begge to. En Timestid derefter kom hun hen og inklinerede for mig. »Jeg kan hilse Dem fra Deres Ven, han har det bedre nu!« — sagde hun; men hvad hun mente dermed, véd jeg ikke. Siden den Tid dansede hun den ene Dans efter den anden med sin Fætter Løjtnanten, en stor Flab, der gjorde Stormkur til hende. Da Klokken var to, blev der budt Champagne om — og — ja, er Du nu rigtig fattet?»

»Videre!« — sukkede jeg.

— Og saa holdt Grossereren en Tale, som han endte med at deklarerer Frøken Floras Forlovelse med ham, Løjtnanten, Flaben, og saa raabte de Hurra Allesammen — Allesammen med Undtagelse af mig, naturligvis!

Jeg vil ikke gøre noget Forsøg paa at beskrive Dem min Stemning i den Tid, der fulgte nærmest oven paa dette ulykkelige Bal. Har De selv i Deres tidligste Ungdom oplevet noget Lignende, vil De kunne fatte den uden Beskrivelse, og i modsat Fald vilde det blive mig for vidtløftigt, blot at give Dem et svagt

Begreb om den uhyggelige Tomhed, som hun, Genstanden for min første Kærlighed, efterlod baade i mit Hoved og i mit Hjærte, da hun flyttede ud med alle de Forhaabninger og Fremtidsplaner, som hidtil havde udgjort min Lykke.

Et Par Maaneder derefter gik jeg op til Examen; men forknyt og forvirret, som jeg var, skilte jeg mig saa slet ved et Par af de første Genstande, at jeg straks trak mig tilbage. En af Professorerne, der kendte mig og vidste, at det ingenlunde var Mangel paa Kundskaber i de paagældende Fag, der havde været Aarsag til mit Uheld, lod mig kort efter kalde til sig. »Jeg har et Forslag at gøre Dem« — sagde han — »min Fætter, Agent Schwartz, vil nærmest for sin Helbreds Skyld gøre en Rejse til Sydamerika, og han har bedet mig anbefale ham en ung Læge til Ledsager — hvad siger De til en saadan Post?«

Hvad havde jeg vel Andet at gøre, end at takke og tage mod Tilbudet? — Al den Lykke, der for nogle Maaneder siden havde tilsmilet mig, var jo nu faldet for denne ulykkelige sorte Kugle! — — —

Vor tredje Rejsefælle havde under hele denne lange Historie bevaret et vist sardonisk

Smil og jævnlig ved et lille Nik givet tilkende, at han ikke alene fulgte dens Gang, men ogsaa havde forudset, hvad der maatte komme.

»De har ikke siden den Tid erkyndiget Dem om Deres Ungdomsflamme?« — spurgte han.

»Nej, da jeg forlod mit Fædreland, maatte jeg betragte min Fortid som afsluttet, og jeg besluttede derfor, aldrig uden Nødvendighed at tilbagekalde dens sørgelige Erindringer. Nu staar de for mig som »snart en saga blott«. Et virksomt og æventyrligt afvekslende Liv har i det Decennium, der ligger mellem hin Dag og denne, forvandlet den forknytte og melankolske Yngling, der rejste bort, til en selvstændig, og, som man kalder det, holden Mand, der er forligt med Verden og har etableret sig en lille hyggelig Tilfredshed oven paa sin Lykkes Ruiner« — sluttede Møller halv vemodigt, i det han lod den sorte Kugle glide frem og tilbage mellem Fingrene.

»Det skulde undre mig meget, om det Luftkastal, som faldt overende for denne lille Kugle, virkelig har indeholdt al den Lykke, som De forudsætter« — begyndte den Anden efter en lille Pavse. »Sæt nu, at det netop var denne lille Troldkugle, De kunde takke for hele

Deres Velfærd! — Sæt, at De ikke havde traadt paa den! — Hvad saa? —«

— Saa var Alt gaaet anderledes. Hvorledes det var gaaet mig, kan jeg naturligvis ikke udmale med fotografisk Nøjagtighed, ti det Uskete kan man jo tænke sig i tusinde Skikkelser . . .«

— Vil De tillade mig, at udmale en af dem? Jeg er hverken Poet eller Profet, men det kunde dog nok være muligt, at jeg alligevel i dette specielle Tilfælde kunde have Held til at udkaste et træffende Billede af Deres forspildte Lykke. Tillader De?«

— Jeg er Dem endogsaa taknemmelig derfor!«

— Nu vel da! Jeg sætter mig altsaa i Deres Sted, gaar ti Aar tilbage i Tiden, ifører mig Deres herlige nye Klæder og Deres herlige gamle Forhaabninger og stiller mig paa Toppen af den skæbnesvangre Kugle. Eller endnu bedre: Jeg bliver siddende her, hvor vi sidder, baade i Tid og Rum og kaster et Tilbageblik paa de forløbne ti Aar, for at se, hvorledes Begivenhederne kunde have formet sig, dersom Deres gode Genius ikke havde aabenbaret sig som Vaskerkonens lille Peter, og kastet sin Talisman for Deres Fødder — mine Fødder,

vil jeg sige, ti naar jeg skal sætte mig i Deres Sted, maa jeg jo tale i første Person!

Jeg traadte altsaa ikke paa den sorte Kugle, sprængte altsaa ikke mine uvurderlige Pantalons, kom altsaa velbeholden til Ballet og svævede som den lykkelige Zefyr med den dejlige Flora gennem Mazurkaernes og Redovaernes Himle lige ind i Kotillonon. I den gode gamle Tur med Ringen, Rosen og Kurven, spurgte hun mig med sit mest fortryllende Smil: hvilken af disse tre Lykkens Gaver, jeg helst vilde modtage af hendes Haand? Det var ogsaa et Spørgsmaal! Ringen var naturligvis det første Led af den gyldne Lænke, hvormed min jordiske Tilværelse kunde smedes fast til Himlens Lyksalighed!« Det svarede jeg, og det mente jeg, for det trode jeg virkelig.

— Betænk Dig endnu en Gang! Jeg har mine smaa Luner, og Du risikerer, at jeg giver Dig den for Alvor, hvis Du beder mig derom i dette Øjeblik!

— Da vilde jeg være den Lykkeligste af alle Dødelige!

— For tredje og sidste Gang: Betænk Dig!

— For Tid og Evighed! Giv mig den!

Fem Minuter derefter var Forlovelsen deklareret, og ti Minuter derefter havde enhver af de Tilstedeværende med dæmpet Stemme udtalt sin inderlige og uforgribelige Overbevisning om, at det var Grossererens Penge, jeg havde forlovet mig med, og hans Datter, jeg havde faaet i Medgift. I de paafølgende otte Dage var jeg, efter mit Rygte at dømme, det lumpneste Menneske i hele København. Havde jeg haft en ulykkelig Rival, vilde han øjeblikkelig være blevet kanoniseret og tilkendt Helgenglorien paa min Bekostning. Naar mit Navn blev nævnet i et Selskab, saa gøs Tanterne, Kusinerne rynkede paa deres smaa Næser, og Fættterne tav med dyb Foragt. Der gives ingen større Forbrydelse for en fattig Synder, end den, at forlove sig med en rig Pige. Om han er nok saa forelsket i hende, og hun i ham igen, det kan aldeles ikke blive taget i Betragtning!

Vi blev nu i en fjorten Dages Tid baarne om i Familien paa Præsenterbakke og gratulerede. »Ja, Dem kan man rigtig nok gratulere« — sagde man til mig overalt, men det lød bestandig, som om man beholdt en Modsætning *in mente*. Hvor vi viste os paa Gader og Promenader, hørte jeg de Forbigaaende hviske:

»Det var den rige Frøken X** med sin Forlovede!« og det var ikke sjældent, at jeg hørte et »Stakkels Pige!« bag efter. »De kan sige, at De har gjort Deres Lykke!« — sagde Tante Jane. »Ja, Gud, sikken Lykke!« — sukkede Tante Gine. »Jeg havde saamænd mindst troet, at De skulde blive den Lykkelige« — tilføjede Tante Tea, og Tante Cille bed sine tørre Læber sammen og hviskede: »Gud give, at De nu blot maatte skønne paa Deres Lykke!« — Jeg følte mig virkelig meget lykkelig, men det generede mig næsten, at hele Verden vilde vide bedre Besked om min Lykke, end jeg selv. Polykrates kastede sin Ring i Havet, da han frygtede for at blive overvældet af sin megen Lykke; der var Øjeblikke, hvori jeg begyndte at forstaa hans Frygt og tænkte paa at følge hans Eksempel.

Om Forlovelser i Almindelighed kan man med Rette sige, hvad Spotterne siger om Ægteskabet: det er et Paradis, der har meget tilfælles med en Fiskeruse — »de, som er uden for, vil ind, og de, som er der inde, længes blot efter at komme ud igen!« Om min Forlovelse galdt dette i Særdeleshed. Jeg var bestandig i min Kærestes Hus, omgivet af hendes Venner, hendes Familie, hendes

Bekendte, hun var Solen, hvorum Alt drejede sig, og jeg var en stakkels Planet, der modtog Lys og Varme fra den straalende Sol. Dette følte jeg alt for godt, til et Øjeblik at kunne glemme min Stilling, men, hvor sorgfri denne for Resten kunde være, var der noget højest Uhyggeligt i en saadan Tilværelse paa anden Haand, og jeg længtes derfor inderligt efter at faa Kongebrev og Præsteattest paa, at jeg var Mand og havde et eget Navn og en anden Eksistens, end den: at være min Forlovedes Forlovede.

De Lærde er, som bekendt, uenige om Hensigten med Forlovelsen. Nogle paastaar, at det er en nødvendig Mellemtilstand mellem det jordiske Ungkarlsliv og den himmelske Ægtestand, en Slags Skærsild, hvori man maa lutres fra sine Synder, førend man kan delagtiggøres i den forjættede Salighed — Andre betragter denne Institution som et nødvendigt Arrangement, for at man kan lære hinanden at kende før Brøllupet. Jeg skal hverken sige de Første imod eller give de Sidste Medhold. Under vor korte Forlovelse begyndte jeg at lære Flora at kende, ogsaa fra Sider, som jeg ikke tidligere havde haft Lejlighed til at iagttage. Fra Naturens Haand var hun vistnok oprindelig

begavet lige saa rigeligt med indre, som med ydre Fortrin, men hendes Opdragelse havde langt fra udviklet hine i samme Grad som disse. Tvært imod havde hun fra sin første Barndom været udsat for en Behandling, som mer end nogen anden egner sig til at ødelægge enhver ædel og skøn Spire — Forgudelse! Hun havde aldrig lært at opgive et Ønske eller at købe dets Opfyldelse med en Anstrængelse; hun var blevet vant til at anse sin Vilje som Alles Vilje, og sit Lune som den eneste berettigede Stemning, og derfor trode hun sig i sin gode Ret til at betragte ethvert Ønske, der gik i en anden Retning, som urimeligt, og enhver Opposition som Chikane. At hendes Fordringer, der altid var blevne respekterede, ja imødekomne, før de var udtalte, havde det ubestridelige Retskrav paa at blive tagne til Følge af hele Verden, faldt det hende aldrig ind at betvivle, men at Verden havde noget Krav til hende, det havde hun indtil sit tyvende Aar aldrig erfaret, og hændte det en Gang, at jeg af Vanvare kom til at bruge et Udtryk, som: at hun skyldte dog Den eller Den at gøre Dette eller Hint, eller: at hun dog burde tage lidt Hensyn til Hr. Per, og Fru Povl, saa kastede hun blot sin yndige

Nakke lidt tilbage og blæste med et smilende »P—h!« min Paamindelse bort, som om det havde været en Sæbeboble. Alt dette havde jeg, som sagt, ikke tidligere bemærket, fordi jeg kun havde set hende i Afstand som Gudinden oppe paa sin Piedestal, og som saadan klædte hendes olympiske Hensynsløshed hende fortryllende, men nu, da jeg saa hende gaa om paa Gulvet mellem os Andre, begyndte hendes guddommelige Privilegier af og til at forekomme mig som Anmasselser. Derved var der imidlertid Intet at gøre, saa længe hun endnu befandt sig i Hjemmets Helligdom; ti den gamle Fader, hendes Ypperstepræst, og de seks Tanter, hendes fanatiske Præstinder, vilde øjeblikkelig have udstødt mig af Templet som Gudsbespotter, hvis jeg havde vovet at ytre en Tvivl om Floras Ufejlbarhed eller en Hentydning til, at der kunde gives Tilfælde, hvori det var hendes Pligt at resignere. Jeg maatte altsaa sætte hele mit Haab til Ægtstanden, og det gjorde jeg.

Endelig oprandt »den skønneste Dag i Livet«. Om Formiddagen sendte Grossereren Bud efter mig. Da jeg kom ind paa hans Værelse, udtømte han hele sit Hjerte for mig. Alle de forfærdeligt forstørrede, fordrejede og

tildels opdigtede Historier, som Øretudere og Sladderhanke siden Forlovelsesdagen havde fortalt ham om mig, kom nu frem, og jeg havde nok at gøre, førend jeg fik den Gamle beroliget ved at reducere dem til deres virkelige Værd. Den stakkels Gubbe var saa forelsket i sin Datter, at han snarere syntes at betragte mig som en Rival, der vilde berøve ham hendes Kærlighed, end som en Brudgom, der kun ønskede at gøre hende lykkelig. Hans Alderdom, hans rørende blinde Faderkærlighed og min personlige Ærbødighed og Taknemmelighed for Manden tillod ham omtrent at sige hvad som helst, og han nægtede sig heller ikke nogen Frihed i saa Henseende. Det var en lang og pinlig Tale, den Gamle holdt for mig, og dobbelt pinlig blev den, fordi de samme Pietets-hensyn, der bød mig høre den ud, næsten forbød mig at svare paa den.

Om Aftenen stod Brøllupet med Tæpper og Vokslys, Orgel, Kor og Basuner i en af Hovedstadens største Kirker. Da jeg førte min dejlige Brud, maaske Byens smukkeste Pige, til Alteret, var Kirken propfuld af deltagende Paarørende og nysgerrige Tilskuere, men der var vist næppe én iblandt dem alle, der ikke betragtede mig som den mest misundelsesværdige

Brudgom, og dog — ikke en Gang dette Øjeblik kunde man lade være at forbitre mig. Den gamle Fader og de seks forfærdelige Tanter havde taget en alt for bevægelig Afsked med min Brud; hendes Øjne var saa røde, at hun næppe turde løfte dem fra Gulvet, og hvad de Syv derhjemme havde begyndt, det fuldendte nu Hans Højærværdighed Sognepræsten paa det Ubarmhjærtigste. Han begyndte med en taaresprængt Lovtale over den mageløse Fader og det mageløse Hjem, som hun skulde forlade, og gik derfra over til at beskrive Ægteskabets Kors og den Forsagelse og Selvfornægtelse, som den alvorsfulde Fremtid vilde paalægge hende i Modsætning til den sorgløse Fortid i hendes kærlighedsfulde, lykkelige Barndomshjem, og derpaa fik jeg en Formaningstale, som ingen Synder skulde misunde mig. Det var atter den gamle Vise om den umaadelige Lykke, jeg havde gjort, kun var den omsat i et andet Versemaal. Han kendte selv Værdien af det kostbare Klenodie, han skulde overantvorde mig, han havde selv for faa Aar siden fremført den unge Pige for Menigheden i den samme Kirke, og kunde derfor sige mig, at jeg fik en Brud som Faa — en Brud . . . og nu fulgte der en Specifikation over hendes Dyder og Fortrin,

som næsten gjorde mig undseelig paa hendes Vegne, og endelig en dundrende Indskærpelse af mine Pligter, saavel mod Hende, der havde »hengivet sig« for at skabe min Lykke, som Ham, den altopofrende Velgører, der havde skænket mig det Kæreste han ejede. »Tungt, tungt vilde mit Ansvar blive, dersom nogen Sinde en Taare fra hendes Øje skulde anklage mig for Uskønsomhed . . .«

Jeg er ikke hævngherrig, og derfor har jeg for længe siden tilgivet den Guds Mand, baade de Taarer, han pressede af min unge Kones Øjne, og dem, han fik til at løbe ned ad min Pande, men han maa til Gengæld forlade mig én Synd: Jeg har tvivlet stærkt paa, at Ordene vilde have faldet ganske paa samme Maade, hvis det havde været mig, og ikke Grossererens, der skulde have betalt Brudetalen!

Hvedebrødsdagene benyttede Flora til i sit nye Hjem at indføre den samme Kultus, som havde hersket i hendes Faders Hus. At alle seks Præstinder fulgte med deres lille Afgud, behøver jeg næppe at bemærke, og at jeg efterhaanden lod mig forlokke til at overtage Ypperstepræstens Rolle i Faderens Sted, vil vel heller ikke forundre Dem. »Honningmaaneden«

var imidlertid ikke udløben endnu, før et Jordskælv rystede Templets Grundpiller.

En Dag havde jeg tegnet mig som Deltager i et Middagsgilde, der blev givet til Afsked for en Ven, som skulde forlade Byen, og min Kone havde netop til den samme Dag inviteret et Par Kusiner og deres Mænd hjem, for at »se paa vort Dueslag og gøre en Udflugt med begge Turtelduerne« til Faderens Landsted.

Jeg beklagede, at jeg havde været uvidende om dette Arrangement, og spurgte, om det ikke kunde forandres. »Nej, Gud bevares, det var aldeles umuligt« — men jeg kunde jo saa godt sende Afbud til mit Selskab, mente hun. Dette, forsikrede jeg, var umuligt.

— Og hvorfor?

— Fordi jeg har lovet at komme!

— Dine Venners Selskab begynder altsaa allerede nu at blive Dig kærere, end mit. Det var tidligt.

— Her er ikke Tale om, hvilket Selskab jeg foretrækker, men kun om at holde et givet Løfte.

— Men det Løfte havde Du ikke haft nødig at give!

— Tvungen var jeg visnok ikke, men Du vil dog vel ikke i den Grad berøve mig min

personlige Frihed, at jeg aldrig skulde kunne disponere over en halv Dag, uden at spørge om Tilladelse først.

— Personlig Frihed! Det var virkeligt et smukt Ord. Man har altid Frihed til at opfylde sine Pligter, naar man elsker sin Kone. Tvang taler man kun om, naar man nødig vil holde de Løfter, man har givet hende.

— Kære lille Flora! Det er jo netop min Ordholdenhed, der tvinger mig til at forlade Dig i Dag, og det overrasker mig aldeles at se, at min Kærlighed til Dig i Dine Tanker kan komme til at rivalisere med mine Forpligtelser til nogle Kammerater og en Flok fremmede Mennesker.

— Virkelig? Mig overrasker det kun, at Du har større og helligere Forpligtelser til disse fremmede Mennesker, end til mig og min Familie.

— Den Overraskelse har Du i det mindste for godt Køb, ti . . .

— Tvært imod, den er dyrekøbt, synes jeg!

Nu var det paa Tide at give Samtalen en anden Retning. Jeg tog min Kone i begge Hænder og sagde venligt, men alvorligt: »Flora! Du vil hverken høre, hvad jeg siger, eller forstaa, hvad Du hører . . .»

»Det vil sige, at jeg er urimelig og dum. Bedre og bedre! Det var to smukke Komplimenter paa én Gang. Man maa nok vænne sig til Adskilligt, naar man ikke skal blive overrasket.« Her brast hun i Taarer og vilde gaa sin Vej, men jeg holdt hende tilbage og forsøgte halvt spøgende, halvt alvorligt ved en Rekapitulation af vor Samtale at overbevise hende om sin Uret. Da jeg endelig trode, at dette var lykkedes, hævdede hun sit Hoved, som hun imens havde ladet hvile paa min Skulder, og tørrede Øjnene. »Du gaar altsaa ikke derhen?« — hviskede hun med et Smil, men Smilet mindede rigtig nok snarere om den forsonede Gudinde, end om Synderinden, der har faaet Tilgivelse.

»Jeg maa!« — forsikrede jeg.

»Du maa?« — gentog hun og gjorde det bekendte lille Kast med Nakken, i det hun med sit spottende »P—h!« bortblæste mit Løfte lige som alt Andet, der kom hende til Ulejlighed. Derpaa gav hun sig til at le, klappede i Hænderne og dansede ud.

En Times Tid senere bragte Tjeneren mig en Billet af følgende Indhold:

»Vi beklager naturligvis meget, at vi maa

savne Dig, men Embedspligter gaar jo for Alt!«

Den var undertegnet af min Ven, Avditor Brask, der forestod Gildet — men hvorledes kom han til at sende mig en slig Epistel? Jo, Fruen havde ladet vor skikkelige Anders overbringe ham den Hilsen: at Herren bad Selskabet undskylde sin Fraværelse, da han i Eftermiddag maatte foretage sig en uopsættelig Rejse.

Det var et af de smaa Indfald, hvorpaa Flora havde haft Privilegium i sit Hjem. Grossereren kaldte dem Barnestreger, men jeg havde af hans Eksempel lært, at dersom de blev taalte, vilde de snart slaa en Streg over de sidste Rester af min Selvstændighed.

Jeg gik derfor rolig, men meget alvorlig ind i Dagligstuen, hvor jeg blev modtagen med et Latterkor af Flora og alle Tanterne, der ikke nok som kunde beundre hendes kostelige Paafund. »Jeg vil nødig gøre Dig Bebrejdelser, Flora, men Du har i Dag tilladt Dig Noget, som jeg maa bede Dig vel vogte Dig for at gentage. Du vil formodentlig svare mig, at det er et uskyldigt lille Puds af det Slags, som Du har spillet Din gamle Fader i Snesevis, og som han aldrig har taget Dig ilde op. Det Sidste véd jeg alt for godt er Tilfældet, men i

det Første tager Du fejl. Hvad Du har gjort, er langt fra uskyldigt. Det røber en Ringeagt for Sandheden og Andres Rettigheder, som Du ikke har Lov til at vise over for Dit ringeste Tyende, end sige over for din Mand, og som vilde være utilgiveligt, hvis Du var bleven opdraget efter sædvanlige Grundsætninger.«

»Opdraget efter sædvanlige Grundsætninger?« — gentog Flora med skælvende Stemme og funklende Øjne. »Vil Du ikke forklare Dig tydeligere!«

— Nu vel! Naar et Barn ikke alene gør sig skyldig i en Løgn, men endogsaa giver en Anden Skyld for denne, saa giver en sædvanlig Opdrager den Smaa en alvorlig Irettesættelse første og anden Gang — tredje Gang plejer der at vanke Dada. Du er derimod en Gang for alle vant til at se deslige Paafund beundrede som smaa Genistreger, og derfor tager jeg det for denne Gang ikke saa strængt med Din Ubesindighed. Baade for Din og min egen Skyld lader jeg det nu bero ved den Besked, Du har afsendt i mit Navn. Jeg deltager ikke i Middagsgildet, men det følger af sig selv, at de Mænd, som tror mig bortrejst i uopsættelige Forretninger, hverken maa kunne erfare, at jeg har holdt Selskab herhjemme, eller at

jeg har kørt Lystture paa Strandvejen. Jeg gør derfor Dine Ord til Sandhed saa vidt muligt, og rejser virkelig bort i Eftermiddag!«

— Du rejser!

— Ja!

— Alene for at trodse!

— Jeg har sagt Dig hvorfor.

— Og hvorhen gælder Rejsen? — om jeg tør spørge.

— Det véd jeg ikke endnu. Maaske til Malmø, maaske til Roskilde.

— Jeg rejser med.

— Det vilde være upassende, da Du har inviteret Fremmede her hjem, og Din Fader venter Dig i Aften.

— Naa saaledes! Du har altsaa faaet et velkomment Paaskud til at gøre en Rejse paa egen Haand — maaske aflægge et Besøg hos en af Dine gamle Veninder.

— Har Du Lyst til at tro det, saa fortjener Du ikke, at jeg siger Dig imod. Nok sagt: Jeg rejser bort i Eftermiddag.

Af den lyriske Scene, der sluttede sig til denne Samtale, vil jeg ikke skildre Enkelthederne. Krampegraad, Tantehyl og en Mængde Vredesudbrud, Sigtelser og Beskyldninger, som en Ægtemand til Nød kan taale at høre, men

ikke at gentage, dannede Finalen til Symfonien. Som sagt: jeg rejste.

Da jeg om Aftenen kom hjem, var Huset tomt. Det blev Midnat, og endnu kom der Ingen hjem; det blev Morgen og Middag — ikke saa meget som en Tante lod sig se. Aftenen kom og gik — jeg promenerede endnu alene om i min store Lejlighed. Den følgende kørte jeg ud til Grossereren.

Der saa næsten lige saa tomt ud der, som hos mig. Damerne, der ellers altid plejede at brodere eller spille Ring paa den lille Haveplads foran Huset, havde formodentlig med Rædsel taget Flugten, da jeg nærmede mig. Min skikkelige Anders var den Eneste, der tog imod mig. Han saa betydelig slukøret ud, og havde ikke Andet at sige, end at Grossereren ventede mig oppe i sit eget Værelse.

Jeg mærkede straks, at jeg virkelig var ventet, ti den Tale, hvormed Gubben modtog mig, bar umiskendelige Spor af grundig Forberedelse og Instudering. Indledningen vil jeg blot betegne, ikke referere; den bestod i en ny Variation over det uudtømmelige Tema: min mageløse og ufortjente Lykke, og sluttede sig til Provstens profetiske Ord: »Tungt, tungt skulde mit Ansvar blive, dersom blot en

Taare . . . o. s. v.« Derpaa fulgte mit Synderregister:

For det Første havde jeg paa den brutaleste Maade og i Fleres Nærværelse overfuset min stakkels unge Kone med Grovheder — en Behandling, hvortil hun aldeles ikke var vant.

For det Andet havde jeg med Haan og Foragt omtalt ham, min Velgører, som en Mand uden Grundsætninger, og som en Fader, der ikke havde opdraget sit Barn til Andet, end Løgn og Unoder.

For det Tredje havde jeg ikke en Gang indskrænket mig til Fornærmelser i Ord, men lige frem ladet mig forstaa med, at jeg ved Lejlighed vilde supplere min Kones forsømte Opdragelse med — Prygl! — og:

For det Fjerde havde jeg i den Grad traadt al Skam under Fødder, at jeg ikke betænkte mig paa at gøre hende og hendes Nærmeste de mest oprørende Tilstaaelser om mine skammelige Forbindelser.

Ti kendtes for Ret: Jeg havde for hende at gøre den fuldstændigste Afbøn og Bod, og for ham at aflægge de helligste og ubrødeligste Løfter om Bedring i Fremtiden.

Havde jeg faaet denne Dom med tilhørende Præmisser skriftlig, vilde jeg næppe kunne have

betragtet den anderledes, end som en Spas af den Gamle, men den Krænkelse og Indignation, der gav sig Luft gennem hans mundtlige Foredrag og lyste ud af enhver Mine, medens han talte, overtødede mig snart om, at det var hans ramme Alvor.

Jeg forsøgte flere Gange at komme til Orde, men han tiltordnede mig hver Gang et: »Lad mig tale ud!« — med en Heflighed, der næsten truede med et apoplektisk Tilfælde. Talen var indstuderet; den maatte ud indtil det sidste Ord.

Da han var færdig fortalte jeg ham Sagens virkelige Sammenhæng. Mine Forklaringer og Forsikringer beroligede ham vel til Dels, men de tilfredsstillede ham ingenlunde: jeg forstod aldeles ikke at omgaas en saa fin Skabning som Flora, der kun maatte tages med det Gode, jeg havde gjort alt for meget Væsen af en Barnestreg, og hvor meget jeg endogsaa pyntede paa min Opførsel, saa havde jeg dog i Hovedsagen Uret; Flora løj ikke, og Tanterne ikke heller, og de havde optaget mine Ord paa samme Maade, som hun. Imidlertid, da det Hele ikke var ment saa ilde, som det var sagt, vilde han se at faa hende til at glemme og tilgive det Altsammen; hun var jo saa

hjertensgod, at det blot vilde koste mig et Par venlige Ord at forsone hende.

Derpaa skulde det ikke komme an, forsikrede jeg. Hendes Forseelse havde jeg straks tilgivet, og jeg vilde haabe, at hun ved nøjere Eftertanke maatte have indset, at jeg Intet havde at bebrejde mig. Med den Besked gik den Gamle ind til Flora, der »ikke befandt sig vel,« og jeg gik ned i Havestuen for at afvente hendes Komme.

Endelig viste den Gamle sig med Flora ved Haanden, men efter dem fulgte alle seks Tanter i højtideligt Optog. Om Flora endogsaa virkelig havde indset sin Uret, vilde det naturligvis have været hende umuligt at erkende det i Overværelse af disse hendes Præstinder, der saa ivrigt havde opfordret hende til at staa paa sin Ret, og nu kun opmarscherede for at være Vidner til, hvorlunde jeg ulden og barfodet kom for at bede om Absolution. Det følger af sig selv, at jeg var den Første, der udrakte Haanden til Forsoning, og at det egentlig ikke var Flora selv, men den Gamle, der lagde hendes Haand i min. »Fader ønsker, at det Hele skal være glemt, og da han indestaar for, at det ikke skal ske oftere, saa lad os ikke tale mere derom!« — saaledes lød hendes

Ord. De var saa tvetydige, at de meget godt kunde forudsætte en fuldstændig Uret og Afbigt fra min Side, men da jeg nødig vilde fremkalde en ny Scene, forlangte jeg ingen nærmere Forklaring, men lod Fem være lige. Nogen Tilnærmelse fra Floras Side mødte jeg ikke den Dag; hun undgik at være ene med mig, var kold og fjærn, klagede over Hovedpine og Mathed, gik til Sengs før Aftensbordet og lod mig køre ene til Byen. Nej, det er sandt: Jeg fik dog et Par Tanter med mig.

En af de følgende Dage sad jeg paa et af vore elegante Konditorier med en Kop Kaffe og en Avis til Selskab. Jeg var ene i Stuen, men i Værelset ved Siden af hørte jeg gennem den aabne Dør og det tynde Skillerum to Stemmer gennemgaa Byens nyeste Skandal-kroniker. Den ene var læspende og klangløs, den anden skærende tydelig, og det var derfor egenlig kun denne, der naade ind til mig i artikuleret Form. Det forekom mig, som om jeg hørte min Svigerfaders Navn, jeg lyttede et Øjeblik efter og hørte følgende Brudstykker af Samtalen.

». . . Jo, det gaar nok meget glædeligt: han banker hende allerede! . . . Nej, hun er rejst hjem til Faderen. I Gaar, da jeg var i

Skoven med Andresen og Haubitz, gjorde vi en Omvej forbi hans Lyststed for at se, om hun skulde være derude, og ganske rigtigt! Hun sad ganske alene oppe paa Højen ved Landevejen og stirrede hen for sig. Jeg tror sku endogsaa, hun havde sort Kjole paa; vist er det i al Fald, at hun saa meget ulykkelig ud. Det er for Resten et Satans kønt Fruentimmer! . . . Han? — Nej, ikke det Mindste. Han har En ovre i Malmø og En i Roskilde. Forleden saa jeg ham ude i Valby, saa der har han vel ogsaa et Par Stykker — . . . Ja, det bliver naturligvis Enden paa Legen! Min Søster siger, at de allerede er saa godt som skilte ad, og hun plejer at være vel underrettet, for hendes Jomfru syr for en af Tanterne! . . . Ja vist er det Synd for hende, og dumt af ham er det oven i Købet. Det var jo en aldeles uhørt Lykke, han gjorde ved det Giftermaal . . .«

Det var om mig, de taite, lod det til. Skandalen var saaledes allerede tilstrækkelig publiceret, og jeg tog derfor i Betænkning at forøge den ved at slaa et Kindben i Stykker paa en af disse Basunblæsere.

For saa vidt muligt at bringe Bysladderer til Tavshed, skyndte jeg mig at føre min Kone hjem og viste mig i hendes Selskab ved enhver

tænkelig Lejlighed. Jeg fordoblede min Omhyggelighed og Opmærksomhed, og undlod intet Forsøg paa at tilveiebringe et virkelig kærligt Forhold mellem os, men Resultatet svarede ikke til Anstrengelserne. Flora saa i ethvert Offer kun en skyldig Tribut, som jeg var skabt for at yde, og hun for åt modtage. Hun fløj fra Selskab til Selskab og var, som ung, smuk Frue, stadig omringet af Tilbedere; de unge Herrer kappedes om at svinge Røgelsekarret for hendes Forfængeligheds Alter, hylde ethvert af hendes Luner og beundre hendes mest urimelige Indfald og Paastande. Det kunde de sagtens gøre, og det blev paaskønnet, naar de gjorde det, ti de havde jo ikke nogen tinglæst Forpligtelse dertil; dersom derimod jeg, der skyldte hende Alt, ikke bestandig gjorde lige saa, var det naturligvis et Bevis paa, at jeg var den Uskønsomste af Alle. Jeg mærkede snart, at Flora hverken elskede mig eller nogen Sinde havde elsket nogen Anden for hans egen Skyld. Hun havde, som sagt, fra sin Fødsel kun været vant til at modtage Offere, derfor elskede hun først og fremmest sin Fader som den, der havde ydet de fleste, dernæst Tanterne — især Tante Cille — og Hvemsomhelst, der opgav sin Selvstændighed

for hendes — men mindst elskede hun sin Mand, der skyldte hende Alt og følgelig Intet havde at ofre. Det var en bitter Erfaring, men den bekræftede sig daglig, og jeg tvivler paa, at Nogen i mit Sted vilde have kunnet undgaa at gøre den.

Da jeg i et Par Aar havde nydt min blandede Lykke, trode jeg, at en bedre Fremtid begyndte at aabne sig. Vi fik en lille Datter, og nu haabede jeg i det mindste at have fundet et Tilkytningspunkt til Floras Hjerte. Men nej! — Den unge Moders forudgaaende og efterfølgende Svagelighed forøgede kun hendes Fordringer og mine Forpligtelser i det Utrolige, og saa snart den Smaa havde holdt sit Indtog, indsaa jeg, at der for Fremtiden vilde være to Genstande for Afgudsdyrkelsen i Stedet for én. Flora saa i den Lille et Ideal af al Fuldkommenhed, Bedstefaderen ligesaa, og Tanterne med. Jeg var naturligvis saa glad over den Nyfødte, som en Fader, der har faaet et velskabt Barn, fornuftigvis kunde være, men da jeg ikke, som alle de Andre, straks kunde opdage, at den Lille var Floras udtrykte Billede og allerede otte Dage efter sin Fødsel begyndte at forstaa, hvad der foregik omkring hende, saa sendte Flora mig det mest foragtelige

Blik, jeg endnu havde faaet, den Gamle blev gloende rød i Hovedet og skyndte sig bort, for ikke at forløbe sig, og Tante Cille erklærede rent ud, at jeg lige saa lidt havde Øjne i Hovedet som Hjerte i Livet: jeg var »værre end et Umælende!«

Moderen opdrog virkelig Barnet til sit udtrykte Billede; det lærte meget tidligt, at Alt, hvad det vilde, var tilladt, og at Alt, hvad det ønskede, var dets Ejendom. At det stak i at skrige, hver Gang det saa mig, forklarede Flora som et Bevis paa dets fine Følelse: »det kunde se paa mig, at jeg ikke holdt af det!« — men jeg opdagede snart, at Aarsagen til den Lilles Rædsel var en anden. Baade Moderen, Tanterne og Ammen brugte mig bestandig som Bussemand. Da Barnet var fire Aar gammelt, var det paa én Gang det smukkeste og det uartigste Barn, jeg nogen Sinde har set, og da jeg var den Eneste, der søgte at sætte en Grændse for dets Unoder og derved jævnlig kom til at fremkalde Scener, som mindede om det Bethlehemistiske Barnemord, hvad Ramaskrigene angik, saa fattedes der ikke meget i, at det allerede havde lært at betragte mig som et Sidestykke til den onde Kong Herodes, som Tante Cille vidste saa meget at fortælle om. Min Stilling som

Fader var saaledes ikke stort lykkeligere, end min Stilling som Ægteemand.

Paa én Gang skete der et voldsomt Omslag i vor Skæbne. Den saakaldte Milliontid tog i Efteraaret 1857 en sørgelig Ende, og mangen ærlig Handlendes Velstand med den. Min Svigerfader, hvis Firma bestandig var anset som et grundmuret Hus, led ved et Par hamburgske Millionærfallitter et saa enormt Tab, at han begyndte at frygte, og gav sin Fuldmægtig Ordre til, saa vidt muligt, at opgøre Status. Kassereren, der paa egen Haand og til egen Fordel havde disponeret over betydelige Summer, som nu manglede, greb for at dække sit Underslæb, den sædvanlige Udvej, at begaa et endnu større Bedrageri: han realiserede alle realisable Papirer og forsvandt med hele den kontante Beholdning. Efterretningen herom blev den Gamles Naadestød. Et Slagtilfælde havde ramt den gamle heftige Mand, endnu før Overbringeren af Jobsposten fik talt Lud, og da ægen kom, var han allerede død. Boets Opgørelse gav kun et sørgeligt Resultat: Fordringsejerne maatte nøjes med nogle faa Procent, og min Kones Mødrenearv, der var blevet staaende i Faderens Handel, var saaledes omtrent aldeles tabt. Men dermed var

det ikke nok! Jeg havde, for nogenlunde at tilfredsstille min Kones Fordringer til Livet, ført et større Hus, end mine Indtægter tillod, og derved paadraget mig en Gæld paa flere tusind Daler; denne blev naturligvis nu straks opsagt, og saaledes maatte ogsaa jeg anmode Skifteretten om velvillig Bistand. Alle vore Herligheder faldt nu Stykke for Stykke for Auktionshammerens Slag, og der levnedes os kun saa Meget, som vi behøvede til at møblere et Par smaa tarvelige Værelser ude paa Broen. Midt under denne Omvæltning led vi et endnu smerteligere Tab: en epidemisk Feber bortrev vor lille Pige.

Nu stod vi altsaa ene og fattige i den vide Verden. Jeg kastede mig med den utrætteligste Flid over ethvert Arbejde, der kunde bringe mig et lille Erhvery, indskrænkede mine Fornødenheder til det Yderste og begyndte allerede af Modgangen at haabe, hvad vore saakaldte gode Dage ikke havde tilvejebragt: et inderligere og lykkeligere ægteskabeligt Forhold.

Men ogsaa dette Haab slog fejl. Arbejde havde Flora aldrig kendt, og Sparsomhed havde hun altid afskyet, hvorledes skulde hun derfor kunne paaskønne mine Anstrengelser! Naar jeg fra den tidligste Morgen til langt ud paa

Aftenen trællede, for at skaffe os det Fornødne, saa hun deri slet Intet, der fortjente Paaskønnelse; hun saa kun, at jeg forsømte hende. I den tarvelige Eksistents, som det kostede mig saa megen Møje at sikre hende, saa hun ikke Andet end Savn, Tvang og Tomhed. Hun havde aldrig haft Selvfornægtelse nok til at underkaste sig nogen Anstrengelse, og derfor havde hun nu heller Intet, der interesserede hende. Husvæsenet havde hun altid overladt til Tjenestepigerne, og ethvert kvindeligt Haandarbejde foragtede hun, Bøger fandt hun kedelige, Musik havde hun ikke haft Taalmodighed til at lære, og Alt, hvad der laa uden for hendes Toilette-affærer og Fornøjelser havde hun vænnet sig til at betragte som Noget, der var hende uvedkommende. Hvormed skulde hun nu udfylde de lange tomme Timer under min Fraværelse? — Ingen Selskaber, ingen nye Toiletter, ingen abonneret Loge om Vinteren og ingen Strandvejs-Parade om Sommeren!

I Mangel af anden Beskæftigelse slog hun sig til den sletteste af alle: at brygge Eddike og destillere Malurt af enhver Hændelse, der indtraf, af ethvert Ord, der blev talt, og enhver Tanke, der fór igennem hendes Sjæl; hun drev det snart saa vidt, at hun i sine egne Tanker

var den ulykkeligste og mest forurettede af alle levende Skabninger. Da hun altid havde betragtet Verden som skabt for hendes Skyld, ansaa hun nu hele Naturens og Skæbnens Gang som et Arrangement, der kun havde til Hensigt at pine og plage hende.

Og de velsignede Tanter hjalp hende ærligt! De sad som Hylekvinder omkring hende og forstærkede hendes Jobsudbrud ved deres Medynksjammer. Naar jeg om Middagen og om Aftenen kom hjem fra mine Forretninger, saa jeg kun sure Miner; det var mig umuligt at sige et Ord, der ikke gav Anledning til et bittert Svar. Jeg tav derfor helst, men det var ogsaa galt, ti min Tavshed blev da udlagt som et Tegn paa Ligegyldighed eller Foragt.

En Middag tog jeg mig for at prøve, om ikke en Tordentale skulde kunne bringe hende til Fornuft, men dette Forsøg overbeviste mig aldeles om Uopnaaeligheden af et sligt Resultat. Jeg blev kun overvældet med en Syndflod af meningsløse Bebrejdelser og grundløse Beskyldninger og maatte være glad, da jeg igen kunde forlade det uhyggelige Hjem og begive mig til mit Arbejde. Om Aftenen, da jeg vendte tilbage, havde Tanterne holdt Plenarforsamling, og den gamle skæve Tante Cille modtog mig

straks ved Indtrædelsen paa egne og de andres Vegne med en Lektie, som kunde faa en Sten til at gnistre: Jeg havde ikke ladet det bero ved at udrive min stakkels Kone fra den Lykke og Velstand, hvori hun var opdraget, og at prisgive hende til Armod og Elendighed; nu vilde jeg endogsaa tage Livet af hende med mine Fornærmelser!

Det blev mig dog for stærkt. Jeg aabnede Stuedøren og erklærede Tante Cille og de andre Hekse, at de for denne Gang kunde passere ned ad Trappen eller fare op gennem Skorstenen efter Behag, men at jeg uden Betænkning vilde sende dem ud af Vinduerne, hvis de endnu en Gang vovede at vise sig inden for min Dørtærskel!

Hvor det lettede at faa udtalt disse Ord, der saa længe havde trykket mig! Det var, som om jeg paa én Gang havde væltet seks Nattemarer af mit Bryst! Men nu var Krigen erklæret. Floras bitre Stemning mod mig antog fra dette Øjeblik Skikkelse af et aabenbart Had og gav sig Luft ved enhver Lejlighed med en saadan Fanatisme, at jeg ofte trode i hendes Udbrud at spore en begyndende Sindsforvirring. Hvorledes Tanterne hævnede sig, kan Enhver begribe. Naar man har indladt

sig i Kamp blot med én saadan Megære, er der intet Assuranceselskab i Verden, der vil forsikre Ens Rygte for to Skilling, og jeg havde hele seks til at bearbejde mit.

I et Aarstid hørte jeg saaledes jævnlig fra dem, men for deres Besøg var jeg nu forskaanet. Mellem min Kone og mig blev Forholdet desuagtet værre og værre. Vi undgik til sidst saa vidt muligt at se hinanden og at tale sammen. Da ringer det en Søndag Morgen paa Døren. Jeg aabner den og ser til min store Forbavselse Tante Cille staa ude paa Trappen.

»Jeg skal ikke komme inden for Deres Dør. Vær ikke bange!« — smiskede hun med sit sødeste Basilisksmil. »Jeg kommer kun for at lade Dem vide, at jeg har vundet en Bagatel af 120,000 Mark Kurant i det tyske Lotteri. Nu har jeg betænkt at leve lidt godt paa mine gamle Dage, og da jeg véd, at De har meget Besvær med at sørge for Flora, saa mener jeg, det er bedst, at hun flytter hjem til mig. Ønsker hun at tage Dem med, og kan De bekvemme Dem til at tage til Takke med Lejligheden, saa finder De vel nok ind af min Dør, og De skal hverken behøve at gaa igennem Vinduet eller Skorstenen! Farvel!«

Det var omtrent den lykkeligste Dag i vort Ægteskab, ti det var den sidste. Flora og jeg blev let enige om at drage hver til Sit: hun til sin kære Tante og den Rigdom, hvorefter hun havde sukket saa haardt, jeg ud i den vide Verden til den Frihed og Fred, jeg havde savnet saa længe.

Nu ser De mig ti Aar efter det ulykkelige Bal paa Rejsen til Algier for at forsøge min Lykke i en anden Verdensdel, uden at medføre Andet, end en Rigdom af mørke Minder, et forbitret Sind og sløvede Følelser. Havde jeg derimod hin skæbnsvangre Aften været saa lykkelig at træde paa den sorte Kugle, saa vilde jeg nu som en livsfrisk og holden Mand, beriget med et æventyrligt Livs frugtbare Erindringer, befinde mig paa en Fornøjelsestur til Paris, for derfra om kort Tid at vende tilbage til mit Fødeland — — —

Naa, min bedste Hr. Doktor! Hvad siger De om denne Fortsættelse af Deres Historie? — Hvis den nu tilfældigvis var korrekt, havde De da ikke Grund til at lade den sorte Kugle indfatte i brasilianske Diamanter?»

Banetoget begyndte at sagtnes sin Fart. Vi rullede ind i den uhyre Banegaard, der slutter *le chemin de fer du Nord*. Møller sad et

Øjeblik tavs, derpaa greb han Rejsekammeratens Haand og udbød: »Det er ikke umuligt, at det kunde have gaaet saaledes, ti jeg har maaske aldrig kendt den Pige, jeg tabte, og jeg indrømmer, at hun kan have været i Besiddelse af Skønhed, Rigdom og et pikant Væsen, uden at hun derfor vilde have gjort mig lykkelig. I ethvert Tilfælde: Tak for Deres Historie! — Skønt jeg vidste, at den kun var et Tankeeksperiment, vil jeg tilstaa, at jeg flere Gange var nær ved at tro paa den.«

»Det er heller ikke saa forunderligt, ti — det vil jeg betro Dem — jeg har den fra en stor Forfatter!« — svarede den Anden.

»Fra en stor Forfatter?« — raabte Møller forundret.

— Fra den største af alle — fra Virkeligheden! —

— Hvorledes? — De er altsaa . . .

— Ham, Flaben, Løjtnanten, De véd nok! — Ham selv og ingen Anden desværre! — Farvel og god Fornøjelse i Paris! — — —

Og hvad blev saa Enden paa Historien? — Dermed var egentlig den Historie ude, men forleden hørte jeg en anden, der glædede mig lige saa meget, som den første havde interesseret mig.

En Aften, da jeg stod ude paa vort herlige Tivoli og forfriskede mig ved at betragte den muntre Vrimmel, der bølgede mig forbi, faldt mine Øjne paa et Par inderlig glædestraalende Ansigter. Det var en Mand i sin kraftigste Alder og en yndig blond Pige paa fem, seks og tyve Aar. I det samme Manden saa mig, ilede han mig i Møde med et Glædesudbrud; jeg studsede et Øjeblik — det er, som sagt, ikke min stærke Side hurtigt at genkende et Ansigt, jeg kun har set en enkelt Gang, især naar det har undergaaet en slig Forandring, som her var Tilfældet.

»Kender De mig ikke igen?« — spurgte han, leende over mine Anstrengelser.

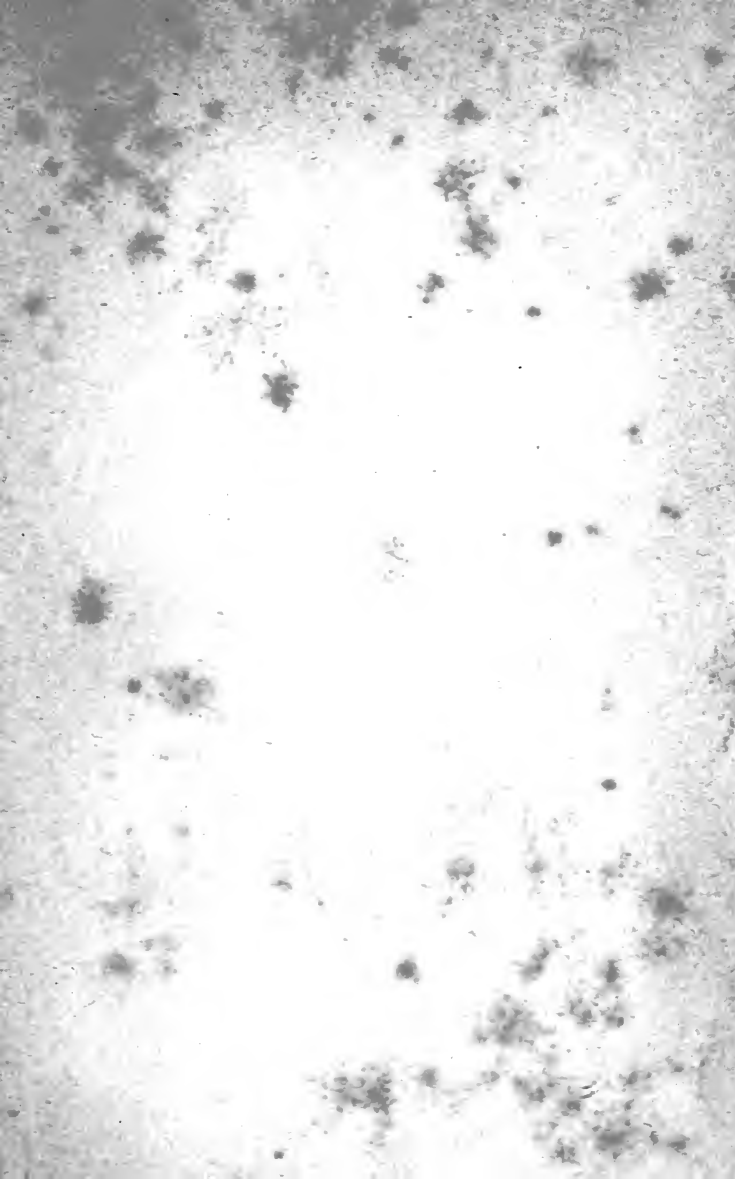
»Ej!« — udbrød jeg i det Samme. »Min ulykkelige Rejsekammerat med den sorte Kugle!«

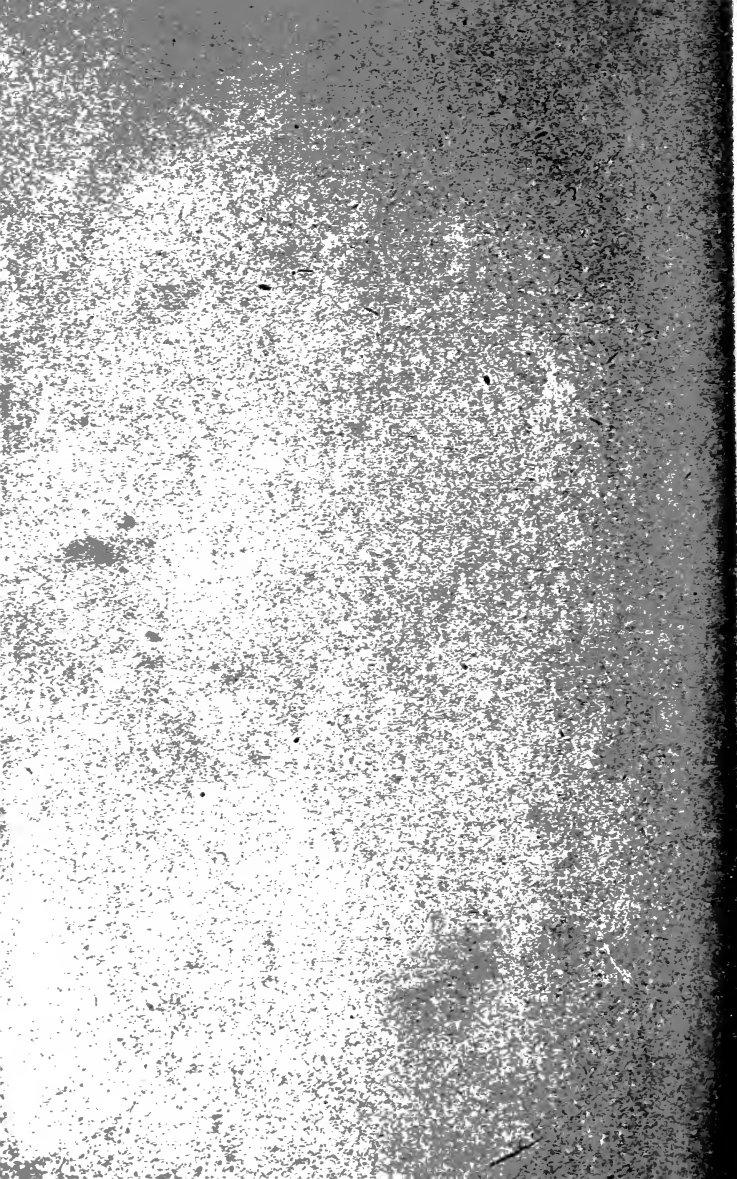
»Netop den Ulykkelige, og De maa sagtens have svært ved at genkende ham, ti nu er han det lykkeligste Menneske i hele Verden. Maa jeg forestille Dem min Kæreste, min lille Konstance!« —

Og saa fortalte han mig Historien om sin Tilbagekomst og sin Forlovelse. Den var saa smuk og æventyrlig, at jeg skulde have den største Lyst til at fortælle den med det Samme, men det er mig ikke muligt at faa Tid dertil.

Jeg skal nemlig skrive en Brøllupsvisе til det lykkelige Par, og den maa være færdig til i Aften, ti den skal bruges i Morgen.

**PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET**

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PT
8125
B63U3

Bögh, Erik
Udvalgte fortællinger

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 02 05 06 006 4